Fugă în spațiu-timp

Povestiri științifico-fantastice de autori români

Cuprins

Cuvânt înainte (Ion Hobana) 5
Horia Aramă - Stângaciul 7
Vladimir Colin - Stânca de brocart 12
Constantin Cubleşan - Ritmul ascuns al inimii 21
Mihu Dragomir - Columbiana 32
Cecilia Dudu - Peştera ulpilor 40
Ion Hobana - Ploaia de seară 50
Eduard Jurist - Mi-am cumpărat un robot 53
Victor Kernbach - Un derbedeu în cronospaţiu 58
Al. Mironov - Hoţul de vise 75
Mihnea Moisescu - Întâlnirea 79
Mircea Opriţa - O falie în timp 91
Adrian Rogoz - Fugă în spaţiu-timp 108
Georgina Viorica Rogoz - Lur şi fata din heliu 117
Gheorghe Săsărman - Lecturi primejdioase 125
Mircea Şerbănescu - Cerceii de lapislazuli 129
Ovidiu Şurianu - Vrăjitorul 141
Ştefan Tita - Sunete regăsite 154

Cuvânt înainte

La o întâlnire cu cititorii, un băiat de vârsta voastră m-a rugat să-i vorbesc despre oamenii viitorului. Am fost surprins şi bucuros, totodată. Surprins pentru că în astfel de ocazii sunt întrebat cum vor arăta oraşele, automobilele, televizoarele şi dacă zborul cu viteze supraluminice şi călătoria în timp au şanse de realizare. Bucuros, pentru că noi, cei dăruiţi cu trap şi suflet anticipaţiei, încercăm tocmai să înfăţişăm în culori cit mai adevărate nu doar miracolele ştiinţei şi tehnicii, cit mai ales chipul urmaşilor noştri de peste ani – şi de peste milenii.

Să nu vă mire faptul că, uneori, chipul acesta vi se va părea familiar. Între prezent şi viitor nu există o prăpastie: tot ce e mai de preţ în oamenii de azi va dăinui şi va creşte în oamenii de mâine. Nepotolita sete de a cunoaşte, ingeniozitatea creatoare, curajul, cinstea, omenia... iată numai câteva dintre trăsăturile pe care le veţi întâlni şi în povestirile înmănuncheate în volumul de faţă. Şi toate acestea vor fi înnobilate de respiraţia calmă a unei lumi nesupuse asupririi, foametei, războiului...

Poate că voi, dragii mei, veţi trăi începutul noii istorii a popoarelor înfrăţite în efortul către mai bine, mai frumos, mai înalt. Şi vă veţi aminti atunci – măcar umbra unei amintiri – visurile închise între copertele unei cărţi din lumina copilăriei voastre.

Ion Hobana

MICA VIETATE se dădu de câteva ori peste cap, după care se opri, nehotărâtă. Când se deplasa, părea o suveică însufleţită, scăpată de sub control. Rămase o clipă locului, proptită; în unicul ei picior. Cu o grabă hazlie, braţul sfrijit începu să se agite iute-iute, afânând cu extremitatea sa lătăreaţă solul şi adunând în jurul piciorului cei doi-trei pumni de materie purpurie necesari ca să-i asigure stabilitatea.

Gesturile repezite, nu totdeauna duse până la capăt, aveau ceva naiv, neajutorat – erau gesturile bizare ale unui omuleţ cu o singură mână, şi aceea stângă.

Se smulse din sol, rostogolindu-se câţiva paşi mai încolo şi plantându-se iarăşi, cât ai clipi. Gemenii râseră încântaţi şi porniră cu ochi strălucitori după jucăria neaşteptată. Aceasta repetă manevra şi se îndepărtă ţopăind. Execută astfel un sector de cerc, după care se opri din nou. Trebuia să examineze situaţia;

În ce încurcătură intrase! Mai întâi căscase gura la nava cosmică răsărită din senin pe vârful colinei. Apoi urmărise, fără a fi văzută, forfota călătorilor spaţiali în jurul rachetei. În sfârşit, de la bordul ei fusese coborâtă maşinăria. Aceasta săpase într-un timp record şanţul care înconjura teritoriul noilor veniţi;

Nicicând nu se văzuse pe astrul acesta un asemenea mecanism inteligent. Aici până şi apa verde este cineva, are personalitate, caracter – deşi unul mai degrabă de temut: iat-o privind leneşă din şanţul în care s-a strâns, aşteptând un singur pas greşit al enigmaticului săltăreţ ca să-l dizolve în acizii săi neiertători.

Stângaciul se îndepărtă de hotarul morţii. Din dreapta veneau poticnindu-se cei doi copii. Apucă spre stânga, încercând să dispară într-o cută a terenului.

Oamenii din racheta cea mare ar fi fost destul de miraţi dacă ar fi aflat că, la puţine ore de la săparea de către maşinăria pe care au debarcat-o de pe navă, a şanţului în formă de inel, pe fundul acestuia s-a ivit o pătură groasă de apă verde. Analizând-o de la distanţă, ar fi descoperit că au de-a face cu o formulă care distruge orice metal şi cu atât mai mult orice fiinţă vie.

La cercetarea întreprinsă din aer nu descoperiseră nimic suspect, iar primele analize ale solului arătau că materia purpurie care acoperă locurile cât vezi cu ochii are o compoziţie ciudată, dar nu nocivă. Perfidă, apa verde se ţinea în adânc, dormita în labirinturile ei întunecate, în canalele ei microscopice. Dacă marele turn argintiu al rachetei s-ar fi pus pe suprafaţa planetei în felul stângaciului, înfigând un pinten în sol, acesta i-ar fi fost dizolvat în puţine minute. Din fericire nava se sprijinea pe trei picioare purtând pe talpa lor lată cizme înalte dintr-o ceramică indestructibilă.

Nesfârşit de vicleană este apa verde! Tăcută şi nebănuită, ea circulă prin vasele capilare ale solului, fiecare picătură purtând cu sine ceva din energia fără sfârşit a oceanului ascuns în scoarţa planetei. În cantităţi foarte mici, apa verde este inofensivă. Ea îşi cedează energia fără opoziţie oricărui organism apt s-o primească. Acesta este secretul existenţei pe astrul purpuriu. Stângaciul însăşi, ca toţi fraţii săi din specia săltăreaţă, nu face, înfigând în sol o extremitate a sa, decât să pompeze puţin din energia pe care cu atâta eleganţă o cedează apa verde. În momentul următor însă profitorul trebuie să se grăbească. Uşoara presiune pe care o exercită asupra solului mica vietate poate determina substanţa nocivă să se acumuleze şi atunci primejdia nu mai poate fi înlăturată. Dacă aceasta s-ar produce într-o vale, în fundul unei depresiuni mai accentuate, procesul s-ar desfăşura instantaneu şi înainte să bage măcar de seamă stângaciul ar fi dizolvat şi asimilat.

Desigur, fiinţa fără chip, apa verde, nu duce nesăbuinţa până la a stârpi tot ce mişcă pe această planetă. Ştie prea bine că astfel nu ar face decât să lovească în sine, căci, odată nimicite viețile de tot felul, ar fi ea însăşi condamnată la pieire. Prezentă în acelaşi moment pretutindeni ca o singură fiinţă, apa verde calculează necontenit, alege, decide pe cine să atace şi când, hotărăşte rit să rezerve pentru viitor. Aceste calcule rămân secrete pentru bieţii stângaci, cărora nu le rămâne decât să fure de ici un strop de energie, de colo altul, având grijă să nu poposească nicăieri mai mult de o clipă.

Aceloraşi calcule li se datora, fără îndoială, faptul că greutatea uriaşă a rachetei de pe colină nu o determinase să se arate decât, cu modestie, în fundul tranşeei de apărare. Dar cine ar fi putut prevedea mişcarea ei viitoare?

Încrezători în analizele lor grăbite, oamenii de pe nava stelară cedaseră la insistenţele copiilor de a fi lăsaţi să iasă în perimetrul delimitat de şanţul rotund. Nu bănuiau că pe o planetă atât de frumoasă nici un adevăr nu era valabil mai mult de câteva clipe.

Gemenii erau neobosiţi. Identice ca structură, costumele lor nu erau întru totul asemănătoare. Unul avea pe piept desenul simplu al unei flori cu cinci petale albăstrii. Celălalt purta în acelaşi loc imaginea ciudată a unui soare galben, foarte departe, după opinia stângaciului, de soarele de oţel care lumina orbitor planeta sa.

Năvăleau dupăind zgomotos, convinşi că au izbutit să pună mina pe nimicul care le scăpa. Stângaciul îi fentă lesne. Avea s-o mai facă de câteva zeci de ori, după care fie se va lăsa prins, fie, ceea ce ar fi mai rău, gemenii se vor plictisi de alergătură şi se vor aşeza pe povârnişul neted al colinei. Şi atunci, dacă apa verde va simţi greutatea lor, mult mai mare decât a stângaciului, şi dacă va voi să-i atace, o va face nestingherită, întrucât puştii habar nu au de prezenţa ei.

Apa verde ar dizolva tălpile costumelor spațiale, ar ataca țesătura metalică, aerul prielnic oamenilor ar scăpa, s-ar pierde în atmosfera planetei, răufăcătoare pentru ei. Înainte să-și dea seama, cei doi ar fi sufocați, apei verzi nemairămânându-i decât să-i topească în liniște și să-i absoarbă.

Stângaciul trecu în viteză printre cei doi copii care se apropiau în goană. Băieții nu-și mai putură potoli elanul și căzură unul peste celălalt, sufocându-se de râs. În căștile de la urechile lor se auzi glasul metalic al robotului supraveghetor încercând să-i liniștească. Gemenii nu-i dădură atenție, ci reîncepură vânătoarea. Cât fusese de imprudent stângaciul agățându-se de mașina de săpat, datorită căreia ajunsese înăuntrul șanțului! Îl mânase o nestăpânită curiozitate. Vroia să vadă mai îndeaproape mecanismul atât de harnic și mai ales turnul gigantic al rachetei. Nu avea de unde să ghicească rostul săpăturii. Forma lui circulară nu spunea nimic stângaciului, care nu văzuse niciodată o îngrăditură. Pe când examina orbitoarea construcție care zburase prin oceanul negru al cerului, săpătorul automat își încheiase treaba. Și astfel mica ființă băștinașă se trezi pe o insulă de pe care nu știa cum să evadeze.

Gemenii schimbară tactica. Omulețul cu floarea albăstrie desfăcu brațele, gata să-l prindă pe stângaci dacă s-ar fi abătut spre el. Celălalt pomi să-l fugărească dinapoi. Suveica vie scăpă >cu ușurință. Se întreba însă cât se va mai menține interesul copiilor pentru acest joc obositor și fără noimă. G vânătoare nereușită nu va întârzia să-i plictisească. Și atunci neastâmpărații se vor trânti pe sol, fără a bănui că de un gest atât de obișnuit poate fi legată o primejdie de moarte.

Încetă să alerge. Făcu de mai multe ori câte un singur salt, izbutind să înainteze mai încet ca până acum. Spera să domolească ritmul urmăririi, dând astfel timp adulților de pe navă să apară, să se orienteze, să ia măsuri.

Copiii prinseră din zbor modificarea de ritm. Începură să înainteze aplecați, cu pași mici, încordați, gata să sară când s-ar ivi momentul potrivit, dar amânând mereu pentru că mereu stângaciul avea grijă să pună între urmăritori și el un spațiu de siguranță. Micile salturi, întrerupte de pauze, ale stângaciului, de pe o extremitate pe alta, urmate de agitația febrilă a „mâinii" trăda încordarea. Gemenii nu mai râdeau. Cu ochii ațintiți asupra prăzii, cu lipsa de înțelegere a nevârstnicilor pentru dreptul celorlalți la existență, ei luau în serios vânătoarea, deși nu cu vreun gând rău. Cu aceeași nevinovăție ar fi nimicit, fără vrere, nemaiîntâlnita vietate dacă ar fi pus nona pe ea. Stângaciul se și vedea strâns la piept, smuls din mâini, examinat cu involuntară brutalitate, purtat în triumf, captură glorioasă, dinaintea celor de pe navă și pus astfel, dacă ar mai fi fost întreg, în imposibilitate de a sorbi din solul purpuriu dramul de energie care îl ajuta să trăiască de la un minut la altul.

Era limpede că dacă ține la viață nu trebuie să se lase prins, în același timp, nu ar fi suportat să-i vadă pe copii revenind la jocul lor static de la început, expunându-se pericolului de a fi surprinși de apa verde. Stângaciul își făcea calculele acestea din zbor, fără să-și desfășoare pe larg, fie și în gând, ideile. Atotputernică, șireată, cine știe dacă apa verde nu ar fi prins de veste, și atunci...

Mai era o cale: să inverseze rolurile. Să-i sperie, să-i determine să fugă de el, să strige, să cheme în ajutor. Să atragă astfel atenția celor de pe navă, atât de ocupați cu aparatele lor, cu cercetările lor, cu transmisiile lor încât i-au uitat pe copii în țarcul titrata rotund. Să-i oblige să ia copiii la bord, salvându-i.

Să-i sperie – el, stângaciul! – pe cei doi băieți care nu știu ce este frica? Era cea mai caraghioasă idee. Cu mersul lui săltăreț și gesturile împiedicate ale brațului de-o șchioapă, cum ar putea el să strecoare în sufletul cuiva un fior de teamă?

Era dator să încerce. Se opri din rostogolire. Copiii veneau din două părți, învăluindu-l. Totul îl îndemna s-o rupă la fugă, dar își impuse să aștepte.

Timpul trecea. Deodată i se păru că pustii aleargă nespus de Încet, cu mișcările rare ale unui zbor plin de grație. Stângaciul vibra de panică și neliniște. Fiecare fracțiune de timp petrecută în același loc devenea o provocare la adresa apei verzi și sporea primejdia să se lase surprins de ea. Nu vedea însă altă cale.

Primul se apropie băiatul cu soarele pe piept. Îl lăsă să ajungă la trei-patru pași. Atunci se rostogoli brusc în direcția lui. Copilul șovăi, se opri. Nu mai râdea. Fratele lui striga îndemnuri războinice. Nu le auzea. Jucăria se prefăcuse în ceva neprietenos, agresiv, străin.

Stângaciul mai execută un salt, apoi încă unul. Să fi întins mâna, cavalerul soarelui l-ar fi putut atinge. Nu o făcu. Nu mai avea chef. Așa cum se ițea ca o suveică ascuțită, la capete, te ducea cu gândul la toate obiectele care înțeapă, care fac rău. Duse mâinile la spate și făcu primul pas înapoi.

În cască răsună asurzitor un chiuit victorios. Era băiatul cu floarea, care venea ca vântul. Stângaciul tresări. Îl uitase. Cu greu reuși să se ferească în ultima clipă, dar nu fără urmări. Aruncându-se asupra lui, dolofanul îl atinsese, nu prea rău, destul ca să-i amorțească brațul. Pentru o vreme? Pentru totdeauna? Nu era timp de cercetat. Țopăi până departe, la marginea opusă a terenului, încercă să se planteze în sol, dar nu reuși. Mai făcu două-trei salturi. Apoi căzu. Se simțea obosit. Avea nevoie de o picătură de energie. Dar fără aportul brațului nu putea s-o capete.

Băieții veneau, de astă dată fără să alerge. Vedeau bine că se întâmplase ceva. Stângaciul se mai ridică de câteva ori, se mută, ferindu-se, instinctiv, să poposească prea mult într-un loc și astfel să ispitească apa verde.

Încercă să se înfigă în sol din arcul saltului. Nu era destul de greu pentru aceasta, iar salturile pierdeau din avânt pe măsură ce stângaciul își epuiza energia.

Avea să piară astfel, fără nici un rost, pe marginea şanţului în care sclipea, în aşteptare, apa verde?

Gemenii priveau cu o teamă neînţeleasă fiinţa neajutorată. Prea mici ca să înţeleagă drama, o ghiceau. Jocul se sfârşea trist. Urmăreau ultimele lui faze cu ochi mari şi gravi, mereu mai aproape de stângaci, ca şi de şanţul ameninţător. Nu mai erau decât doi omuleţi dezarmaţi pe o planetă neprietenoasă.

Stângaciul simţi că se pierde. În curând nu va mai putea face un pas. Şi ar fi vrut... Ce ar fi vrut? A, desigur, ar fi vrut să-i avertizeze pe gemeni, şi prin ei pe toţi oamenii aceştia atât de ocupaţi, să se ferească.

Nu mai era decât o ieşire. Simţea pe întreg trupu-i uscăţiv privirea copiilor, tremurătoare. Îşi adună ultimele puteri, se rostogoli o dată, de două ori, căzu, se ridică iarăşi – salt, cădere, salt. Pe muchea netedă a şanţului, o ultimă privire în jur şi săritura cea mare.

Băieţii urmăriră cu ochi plini de întrebări prăbuşirea stângaciului în apa verde. Văzură cu spaimă forma lunguiaţă pierzându-şi conturul, micşorându-se, inegal, frângându-se în două, în trei, pe când un abur uşor se ridica în atmosferă. Strigară, pradă aceluiaşi gând nerostit.

Un glas nevăzut răspunse în căştile lor. Peste o clipă, un bărbat masiv alerga spre ei, îi lua în braţe, le asculta cuvintele întretăiate de lacrimi. Pe piepturile lor, soarele galben pălise, floarea albăstrie se ofilea.

Când privi în adâncul şanţului, astronautul se încruntă. Din vieţuitoarea necunoscută nu mai rămăsese nici urmă, iar apa îl privea şi ea, un imens ochi verde şi mut. Omul din stele sui copiii pe navă şi-şi spuse că mai erau multe necunoscute pe planeta de purpură.

Vladimir Colin
Stânca de brocart

– AȘ VREA să-ți arunci ochii peste însemnările astea, mi-a spus prietenul meu de la Arhiva Cosmică nr. 1. Cinci oameni le-au avut în mâini, fiecare a completat cu câte ceva textul inițial, și toți cinci sunt de mult cenușă...

Întors acasă, am început să descifrez paginile scrise cu vechile caractere latine. Le transcriu mai jos întocmai, mărginindu-mă să le adaug doar un titlu, după un vechi obicei scriitoricesc:

Și am rămas singur. Trupul strălucitor al navei a mai dat o dată ocol asteroidului, apoi s-a îndreptat către Satar U6, unde se află conducerea institutului și laboratoarele. Ca o apă neagră, tăcerea s-a închis în jurul meu. În față, strivindu-mă cu gigantica lui prezență, discul uriaș al lui Jupiter strălucea indiferent și, pentru întâia oară, cu o neplăcută strângere de inimă, am putut sonda adâncurile singurătății. Nu mi-am stăpânit un fior înghețat. Tăcerea era totală, oarbă. M-am întors cu spatele către uriașul înfășurat în lințolii otrăvite și mi-am lăsat privirile să lunece peste îngerescul tremur al stelelor, amintindu-mi de versurile lui Mitran:

...iar frunzele speriate ale stelelor tremură
pe marii plopi de aur ai lumilor,
în noaptea începutului...

Pentru întâia oară, într-adevăr, eram singur. Fără să vreau mi-am ridicat brațele și am chiuit așa cum trebuie să fi chiuit cândva primul australopitec înălțat în două picioare. Mi s-a părut că glasul mi se rostogolește prin spații, se desface în milioane de șuvițe sonore care se izbesc de stele, trezind ecouri pe fiecare dintre măruntele lumi clipind neliniștite. Apoi m-am simțit mai bine și mi-am coborât privirile peste minusculul domeniu ce-mi fusese atribuit.

Să mă dezagreg, dacă nu era curată bătaie de joc! Prima însărcinare dată celui mai bun absolvent al Institutului de Biologie Cosmică se limita la cercetarea acestui 1964 AI, un asteroid prăpădit, cu diametrul de trei kilometri...

Când mi-a întâlnit privirile atunci, după anunțarea repartițiilor, Piru, secretarul nostru, a avut o clipă de ezitare. Apoi s-a uitat în Jur și s-a simțit dator să-mi șoptească:

– Întreaga comisie a convenit să repartizeze majoritatea absolvenților în echipele trimise pe asteroizii mai importanți. Sub conducerea unor cercetători verificați, înțelegi? Numai cei mai buni dintre voi au fost selecționați pentru explorări individuale pe asteroizi mărunți. E o dovadă de încredere, Bogdan.

Strașnică încredere! Ghinea, student mediocru și incapabil de intuiții elementare, face parte din echipa de pe Ceres. Presupusele urme de viață de pe Planeta Pierdută trebuie să apară mai degrabă pe un corp ceresc cu diametrul de 800 km decât pe amărâtul ăsta de 1964 AI, care nici de un nume ca lumea nu s-a învrednicit, nu? Bucurându-mă de încredere, sunt trimis să caut ceea ce nu poate fi găsit. Neînvrednicindu-se de încredere, Ghinea are să dea în schimb peste cine știe ce urmă, pe care o va prezenta simplist Academiei. Altcineva va trebui să reia apoi studiul, dar Ghinea va rămâne descoperitorul vieții de pe Planeta Pierdută...

Bineînțeles că logica anapoda a comisiei nu mă convinsese, numai că n-aveam cu cine sta de vorbă. Profesorul? Și-ar fi ridicat ochelarii desueți, pe care nimeni nu înțelegea de ce se încăpățânează să-i poarte, și m-ar fi privit cu ochii lui obosiți, repetându-mi ceea ce ne spusese la cursul lui: „„N-avem nici o dată referitoare la cataclismul care a nimicit planeta ce se rotea între orbitele lui Marte și Jupiter. Vorbim despre o explozie... Naturală? Artificială... ? Unde anume, pe ce parte a planetei s-a produs? Din ce regiuni provin sfărâmăturile care au alcătuit centura de asteroizi? Trebuie să cercetăm fiecare asteroid în parte. Nu știm nimic ai n-avem dreptul să excludem posibilitatea descoperirii unor vestigii semnificative pe o biată piatră de câteva sute de metri, la fel de bine sau chiar mai degrabă decât pe una dintre marile sfărâmături cu pretenții de planetă minusculă, Ceres, Vesta, Junona, sau mai știu eu care...” Atunci când îi vorbisem despre calculul probabilităților, care indica totuși că urmele căutate puteau fi mai curând găsite pe una dintre micile planete decât pe bolovanii rotiți prin spațiu, se mulțumise să-mi răspundă liniștit: „Noi suntem cercetători, Bogdan. Nu lucrăm cu probabilități, fie ele și de 99%, ci cu certitudini. Dar dacă refuzi, firește...”

Ca unul dintre vechii naufragiați ajunși pe țărmul unei insule pustii, mi-am rotit privirile peste teritoriul pe care aveam să stăpânesc o lună încheiată. De pe stânca pe care mă aflam i-am cercetat cu strângere de inimă îngrămădeala haotică de pietre albe, negre și roșii. Dacă cineva mai avea vreo îndoială, o privire era de ajuns pentru a se convinge că o înspăimântătoare explozie sfârtecase trupul Planetei Pierdute. Poate că asteroidul nu era decât o bucată inertă, smulsă din măruntaiele lumii dispărute? Atunci, era limpede, cercetările mele nu puteau duce la nici un rezultat. Și echipa lui Ghinea tocmai descoperea probabil ceea ce n-aveam să găsesc niciodată...

Ghinea! Bineînțeles, n-am nimic cu el. L-am luat doar drept exemplu și numele lui îmi vine mereu în minte pentru că, oricum, să te străduiești zadarnic timp de o lună de zile în vreme ce el... sau nu neapărat Ghinea, un altul de același soi... n-are decât să se aplece pentru a descoperi de-a gata... Ei bine, nu! Destul! Am isprăvit cu toți acești Ghinea, odată pentru totdeauna. Cum suna deviza feudalului din Franța, despre care ne vorbise Profesorul?... *J'y suis, j'y reste.* La urma urmelor, nu-i mare scofală să descoperi ceea ce sare în ochi! În schimb, dacă

voi găsi ceva pe bietul meu 1964 AI, nu se va putea spune că mi-am pierdut vremea degeaba, sau că am înşelat încrederea celor care m-au socotit în stare să mă descurc singur.

Aşadar, cât văd cu ochii, numai pietre. Şi, invariabil, albe, negre, roşii. De ce?... Unele sunt ciudat de contorsionate, de parcă o mână uriaşă le-ar fi răsucit ca pe nişte odgoane. Nu cumva...? Nu, băiete, linişteşte-te. Nu sunt coloane! E destul să te uiţi la formele neregulate, la nenumăratele lor colţuri şi muchii... Mai departe, acolo, se cască o prăpastie. Şi dincolo de ea continuă haosul bolovanilor albi, negri şi roşii, albi, negri şi roşii, la nesfârşit. Alte culori nu par să existe pe asteroid. 900 de hectare moarte, pe care le poţi străbate în trei ore. Le vei parcurge, aşadar, de 120 de ori în 30 de zile, ceea ce înseamnă că te afli într-o celulă încăpătoare, fără gratii. Ei, şi? *J'y suis, j'y reste!...*

Înainte de a porni în explorare am aruncat o privire asupra stâncii pe care stăteam în picioare. O stâncă roşie. Dar uimitor de netedă, lustruită ca un soclu de marmură. Ciudată piatră! Ca şi marmura, avea ape şi vine şerpuind neregulat. Dar vinele păreau de aur, ca şi cum întreaga stâncă ar fi fost un fel de brocart împietrit.

Era caraghios că privisem tot timpul în jur, fără să iau în seamă tocmai locul unde coborâsem. Cu gândul să ocolesc stâncă mi-am dat drumul în gol şi, în ciuda greutăţilor cu care tălpile îmi fuseseră lestate, am plutit lin ca purtat de o invizibilă paraşută, pentru a mă opri pe un ochi sticlos şi translucid. Dacă relieful asteroidului era peste tot frământat, răscolit de o deznădăjduită convulsie a materiei, ochiul luciu din faţa stâncii părea o ireal de calmă oază. Stâncă însăşi, înaltă de vreo patru metri, avea o vagă formă piramidală, aproape conică: muchiile îi fuseseră rotunjite şi nişte şanţuri verticale îi brăzdau suprafeţele, ca nişte falduri.

Am ocolit-o încet, fără să-i descopăr nici o iregularitate, nici o fisură. Perfect neted, brocartul de piatră se înălţa inexplicabil, sfidând închipuirea. Misterios, ochiul translucid descria un semicerc în faţa stâncii. *(Linişteşte-te,* îmi repetam, *nu cunoşti formele naturale de pe Planeta Pierdută. Nu* încerca să *atribui unei fiinţe raţionale ceea ce poate foarte bine să nu fie decât jocul întâmplător al naturii.* Dar inima îmi bătea repede, prea repede, căci neînsemnatul asteroid se dovedea capabil de surprize...) Nerăbdător, ocoleam întruna stâncă roşie, încercând să-i găsesc o explicaţie. Îmi trecuse supărarea, nu mă mai gândeam la Ghinea, cel mult îi mulţumeam fără cuvinte profesorului pentru hotărârea care mi se păruse batjocoritoare.

Nu vedeam decât stâncă de brocart. Îi urmăream vinele aurii şi credeam că descifrez în desenul lor o intenţie, nişte semne necunoscute. Apoi recunoşteam că şerpuirea le era întâmplătoare, pentru a tresări deodată, închipuindu-mi că dădusem peste o semnificaţie obscură. Nu ştiu de câte ori m-am învârtit aşa în jurul stâncii, până când, dezamăgit, m-am aşezat pe ochiul translucid lângă care,

enigmatic, se ridica.

Îndreptându-mi atenția către a doua ciudățenie descoperită pe asteroid mă întrebam dacă un cristal natural putea avea dimensiunea și suprafața perfect netedă a acestei oglinzi mate. Privind cu încăpățânare în apa ei începțoșată mi se părea că-i deslușesc în adâncuri niște forme întunecate și nu mai știam unde începea realitatea și unde se sfârșea autosugestia.

– Nu, așa nu se poate! am strigat, sărind în picioare. Stelele clipeau peste îngrămădeala de pietre albe, negre și roșii.

Am simțit din nou, cu o acuitate neașteptată, cât eram de singur.

– Aici, prin urmare, am să revin, am spus repede, vorbind cu glas tare și bucurându-mă că aud o voce, fie și numai a mea. Dar mai întâi să-mi explorez asteroidul, reperând eventualele puncte asupra cărora am să-mi concentrez atenția...

Am zâmbit încurcat, dându-mi seama că mă port ca un copil care-și face curaj vorbind „ca pentru alții", singur într-o încăpere întunecată. Ridicând din umeri, am pornit în recunoaștere, propunându-mi deocamdată o explorare sumară, un prim contact cu lumea miniaturală a asteroidului. Și am început să sar din piatră în piatră.

Acum, abia, înregistram faptul că relieful nu cunoștea aici formele spectaculoase ale munților. Nici măcar dealuri nu se vedeau. Pietrele se adunau într-o succesiune dezordonată, se încălecau asemenea unor dihănii fulgerate într-un ultim spasm, nelăsând literalmente nici un petec de loc liber. Ușor de parcă oasele mi-ar fi fost umplute cu aer, săream din piatră în piatră. Era amețitoare senzația asta de plutire liberă, aproape de zbor, și mă încordam uneori mai mult decât trebuia pentru a mă bucura de fantastica dimensiune a saltului.

Apoi am ajuns la prăpastia pe care o văzusem încă de pe stâncă roșie. Am privit în golul întunecat și ceea ce am întrezărit mi s-a părut atât de neverosimil, încât nici nu mi-am dat seama când am început să cobor, ținându-mă de colțurile bolovanilor albi, negri și roșii, ce căptușeau pereții abrupți.

Nici o floare, nici un spin, nici un fir de iarbă nu înveselea dezorganizatul schelet de piatră al malurilor. Dar pe fundul prăpastiei, la fel de neted ca ochiul translucid de lângă piciorul stâncii de brocart roșu, un alb triunghi isoscel era atât de perfect încastrat în masa zgrunțuroasă și compactă a pietrei negre, încât nu mai puteam crede într-un simplu joc al naturii.

Fără să-mi pot lua ochii de la figura riguros geometrică, alunecam din piatră în piatră. Mă gândeam învălmășit la profesorul care mă trimisese pe măruntul 1964 AI, la colegii care poate descopereau și ei în clipa aceea urmele vieții care însuflețise cândva (acum eram încredințat) Planeta Pierdută, mă întrebam ce rost avea triunghiul alb – ornament, marcaj, simbol religios? – și, într-o stare febrilă, amestec de bucurie, neliniște, teamă că imaginea albă se va dovedi

o iluzie optică, o simplă pată luminoasă, am sărit pe piatra neagră ce alcătuia fundul prăpastiei.

Imaculat, triunghiul se oprea cu vârful ascuțit în peretele din față. Și am uitat pentru o clipă de neașteptata formă geometrică ce mă atrăsese în prăpastie, căci, înaintea mea, pe peretele neregulat pe care colțurile pietrelor sfâșiate încremeniseră odată pentru totdeauna, un alt triunghi, de astă dată roșu, se înălța răsturnat, ca și cum triunghiul alb n-ar fi fost decât răsfrângerea lui într-o invizibilă oglindă.

Cele două triunghiuri, ale căror vârfuri se atingeau, erau de dimensiuni riguros egale. Suprafața roșie avea luciul perfect al celei albe. Nu-mi dădeam seama din ce material fuseseră șlefuite sau turnate, dar nu mai încăpea îndoiala că o ființă rațională le concepuse. Mă aflam în pragul unei descoperiri pe care n-o. puteau anula nici eventualele succese ale echipelor trimise pe ceilalți asteroizi. Cu pași înceți am pus piciorul pe suprafața albă, încercându-i rezistența. Apoi am înaintat treptat către centrul triunghiului. Nu știu de ce, am încercat deodată un simțământ neplăcut. Mi se părea că cineva mă privește, că nu mai sunt singur. Am dat să mă întorc, dar era prea târziu.

M-am prăbușit, triunghiul alb s-a prăbușit sub mine, în același timp o masă întunecată a coborât, rotindu-se, și am fost împins de la spate. Într-o fracțiune de secundă m-am pomenit într-un tunel roșu (am bănuit că era un tunel, înainte de a-mi da seama unde mă aflam). Dar nu pereții tunelului erau roșii, ci el însuși, substanța lui, de parcă aș fi intrat într-o imensă arteră. Nu pătrunsesem într-un lichid colorat. Aerul era roșu. Nu mai vedeam, prin culoarea impalpabilă, dincolo de lungimea brațului.

Am rămas o clipă nemișcat, prea surprins pentru a schița un gest. Dar, când m-am întors, am deslușit cu mirare un triunghi alb, vertical și dispus cu vârful în jos, așa cum văzusem cu o clipă înainte triunghiul roșu încastrat în peretele prăpastiei. Mi-a trecut prin minte că cele două triunghiuri își schimbaseră locurile, că declanșasem un sistem basculant îngăduind pătrunderea în lumea substanței roșii, dar am căutat zadarnic pe podea triunghiul roșu – poate că nu-l puteam vedea din pricina culorii sângerii în mijlocul căreia mă aflam – și zadarnic am împins cu tot trupul triunghiul alb, încercând să găsesc ieșirea.

Acum mi se pare ciudat că am realizat, parcă mai târziu decât ar fi Cost firesc, că eram captiv. Și nu în puterea cuiva, a unei voințe și inteligențe cu care puteam intra în contact, ci în puterea oarbă a unui mecanism, rămas intact printr-o absurdă fatalitate. Mintea care concepuse ciudatul dispozitiv nu mai exista de mult, până și lumea pe care o cunoscuse fusese spulberată. Dar mecanismul dăinuia și funcționa ireproșabil, ca o capcană. Căzusem în capcană.

Neliniștit, înțelegeam că n-aveam nici o posibilitate de comunicare și nu știam cât puteam rezista în strania substanță roșie, ale cărei proprietăți îmi erau

necunoscute. Chiar dacă direcţia institutului ar fi trimis o echipă de salvare, intrigată de faptul că nu intram în legătură cu ea la intervalele stabilite, aveam toate şansele să fiu găsit prea târziu.

Şi totuşi nu puteam sta cu braţele încrucişate. Simţeam nevoia să caut rostul instalaţiei necunoscute unde fără voie nimerisem, mai ales că fusesem atât de dezamăgit la aflarea misiunii ce-mi revenea, mai ales că dorisem mai presus de toate să descopăr una dintre tainele pe care lumile necercetate le ascundeau. Hotărât, m-am dezlipit de triunghiul alb. Înaintam cu băgare de seamă prin substanţa roşie, fără să fiu nevoit să mă aplec, de vreme ce bolta tunelului era atât de înaltă, încât nu o puteam ajunge. Atingeam, în schimb, amândoi pereţii cu vârfurile degetelor, dacă-mi desfăceam braţele.

Mă intriga, în primul rând, „aerul" roşu. Oare tot văzduhul Planetei Pierdute fusese alcătuit dintr-un asemenea gaz, păstrat aici numai datorită miraculoasei etanşeităţi a tunelului, sau substanţa aceasta avea anume proprietăţi pentru care fusese închisă în imensa capsulă unde nimerisem? Dacă era vorba de „aerul" lumii dispărute, nădăjduiam vag să mai ajung undeva, să găsesc o ieşire. Dacă aveam de-a face cu o substanţă rară, conservată anume, însemna că nu voi mai ieşi niciodată. Tehnica celor ce concepuseră rezervorul inspira încredere...

Gândind astfel, continuam să înaintez cu prudenţă. Nu ştiu cit am mers cu mâinile întinse înainte, de teamă să nu mă izbesc de vreun obstacol, când am atins un perete. Mi-am spus îndată că a doua presupunere se dovedea, spre nefericirea mea, întemeiată: substanţa roşie era un gaz rar, păstrat într-un mare rezervor, căruia îi atinsesem fundul. Dar, apropiindu-mă, am deslușit cu mirare un disc translucid incrustat în peretele opac, aşa cum cele două triunghiuri fuseseră încastrate în piatră.

Discul amintea de ochiul luciu lângă care se înălţa stânca de brocart şi m-a izbit pasiunea pentru forme geometrice a oamenilor – daţi-mi voie să le spun aşa – care trăiseră pe Planeta Pierdută. Cu palmele lipite de suprafaţa translucidă mi-am apropiat faţa, încercând să disting ceva dincolo de apa ei îngheţată. Mi s-a părut că discul vibrează, ondulează ca străbătut de nişte linii de forţă şi, brusc, am trecut dincolo. M-am trezit prins, înţepenit, într-o masă incoloră, într-o substanţă invizibilă, care nu-mi îngăduia să mă mişc.

Nu înţeleg cum am trecut prin ochiul translucid, dacă am făcut să acţioneze un nou mecanism sau dacă fereastra discoidală era alcătuită dintr-o materie cu proprietăţi necunoscute. În vreme ce mă puteam deplasa cu uşurinţă în substanţa roşie a tunelului, acum însă – neînconjurat aparent de nimic – aveam senzaţia că fusesem introdus într-o masă compactă şi dură. Mi-a trecut prin minte că pătrunsesem într-un câmp gravitaţional de o neînchipuită putere, dar mi-am dat seama că o asemenea intensitate ar fi trebuit să mă strivească pe loc. Pe când eu nu mă simţeam decât vârât într-o invizibilă cămaşă de forţă. Incapabil de mişcare,

mi-am rotit privirile, încercând să înțeleg unde nimerisem.

Mă aflam într-o încăpere hexagonală, ale cărei laturi erau alcătuite din ochiuri rotunde, prinse între ele cu o substanță întunecată. Discul prin care pătrunsesem în inima acestui poliedru translucid nu constituia decât una dintre fațetele lui, ca și – după cum presupuneam – ochiul luciu de lingă stânca de brocart (era foarte posibil să fi străbătut în tunelul roșu, în sens invers, distanța relativ scurtă pe cape o parcursesem, sărind din piatră în piatră, la suprafața asteroidului). Acum nu mai puteam presupune că gazul roșu era doar o substanță păstrată în uriașa capsulă unde nimerisem. Bănuiam mai degrabă că trecerea prin tunelul roșu pregătea pătrunderea în poliedrul translucid, totul făcând parte dintr-un mecanism a cărui finalitate rămânea obscură. Neliniștit, așteptam efectul acțiunii ciudatei puteri pe care n-o înțelegeam. Imobilitatea impusă era atât de neplăcută, încât mi se părea că trecuse o oră de când mă aflam încătușat de forța nevăzută, ca o insectă prinsă în apele pietrificate ale chihlimbarului.

De aceea, nu mică mi-a fost mirarea văzând că acul cronometrului, prins la încheietura brațului drept, nu se clintise. Era un instrument perfecționat, menit să funcționeze în orice condiții și care, practic, nu se putea defecta. Am rămas cu ochii pironiți la cadran, numărând în minte mea la șaizeci. Limba nu se clintea, cronometrul încetase să funcționeze. Se defectase, totuși, sau nu putea: funcționa în condițiile anormale din interiorul poliedrului? Dar dacă acul se deplasa în continuare și eu nu-l puteam vedea mișcându-se?

Presupunerea m-a înspăimântat, nu atât prin absurditate, cât prin faptul că păream dispus s-o primesc ca pe o explicație plauzibilă. Ce se petrecea cu mine? Mi-am amintit brusc de maimuța din laboratorul institutului, căreia i se creaseră reflexe caraghioase ca, de pildă, acela de a mânca o bucată de frânghie atunci când avea de ales între o asemenea frânghie și o banană. Aveam impresia că nici nu mai vede banana, pe care o mânca altădată cu poftă, dacă nu era însoțită de bucata de frânghie... Eram cumva și eu condiționat de forța necunoscută răspândită în strania încăpere în care mă aflam?

N-am apucat să-mi răspund. Stupefiat, priveam spre centrul încăperii, unde o maimuță înfuleca o banană. Nu era o maimuță oarecare. Puteam jura că era Stop, pavianul institutului nostru.

Îl priveam prostit cum își mânca banana, umblând de colo până colo, așa cum făcea întotdeauna. O mânca repede și banana nu se sfârșea. Voiam să strig, dar – deși, apărate de cască – buzele refuzau să mi se. miște. Acolo, pe podea, Stop își mânca banana cu aceeași poftă. Cred că totul a durat o jumătate de ceas, dar acul cronometrului nu se clintea și eu priveam fără un gând, fără o reacție, pentru că știam că nu se poate, că Stop nu mânca o banană în poliedrul acela, fie și numai fiindcă murise cu doi ani în urmă.

Înnebunisem? Istovit, am încercat să mă verific. M-am străduit să-mi

amintesc cine-i crease caraghiosul reflex cu frânghia şi, deodată, mi-am amintit: Ghinea. A fost de ajuns să mă gândeam la el, să-i văd faţa de prostănac înaintea ochilor, pentru ca Stop să dispară fără urmă. În locul lui, Ghinea se ivise pe podeaua încăperii.

– Ce se aude la voi, pe Ceres? am vrut să-l întreb, dar – ca într-un coşmar – buzele nu mi s-au clintit

– Nimic, Bogdan. Pierdere de vreme...

Răspundea! Era cu putinţă să mă audă, deşi nu vorbeam, şi să vorbească, răspunzând firesc, fără să mă audă? Dar nici Ghinea nu-şi mişcase buzele. Ce este asta? Ce se întâmpla? îmi venea să striga dar am spus liniştit (am gândit, de fapt):

– Aici, cum vezi, e cam ciudat...

– Ce-i ciudat?

Mă privea mirat cu ochii lui de peşte. M-am înfuriat şi am strigat (am vrut să strig):

– Boule! Dac-ar fi Profesorul aici, în locul tău...

Ghinea a dispărut, ca măturat. Acum nici nu mi se mai părea ciudat să-l văd pe Profesor, în locul lui. Îşi ridicase ochelarii pe frunte şi aştepta, uitându-se întrebător la mine.

– Aţi avut dreptate, am spus. Trebuie să cercetăm fiecare asteroid în parte.

– Mă bucur că nu te mai crezi nedreptăţit. Zâmbea. Mi s-a părut, sau zâmbetul era ironic?

– Aici, pe 1964 AI, am descoperit o instalaţie neobişnuită. Dar nu mă pot mişca şi nu ştiu cum să scap dintre pereţii ăştia...

Nu mai zâmbea. Mă privea şi-şi trecea arătătorul peste buze.

– Pe mine m-ai putut introduce, a spus. Cum ai făcut?

– M-am gândit. V-am chemat cu gândul. Gândurile mele sunt puternice...,

– Gândeşte că vrei să ieşi, a spus atunci, şi soluţia mi-a părut atât de simplă, încât m-am mirat că nu-mi dăduse şi mie prin minte.

Mi-am propus să scap dintre pereţii translucizi, să mă regăsesc la suprafaţa asteroidului. De unde mi se păruse că am plumb în vine m-am simţit deodată uşor, de parcă puterea nemiloasă care mă ţinuse sub apăsare, s-ar fi destrămat. Ca un balon m-am desprins – am fost desprins, mai bine-zis, căci n-am făcut nici un efort – şi m-am ridicat, împins de un curent ascensional care m-a izbit de una dintre discoidalele faţete ale tavanului. Asemenea unui sfredel am început să mă răsucesc din ce în ce mai repede în jurul propriului meu ax, am străbătut materia translucidă şi m-am pomenit, tot răsucindu-mă, într-un fel de con roşu, ai cărui pereţi păreau străbătuţi de şerpuitoare fulgerări aurii.

Un vuiet indescriptibil îmi răsuna sub frunte. Mi se părea că mă înăbuş. Am făcut un efort deznădăjduit şi mi-am pierdut cunoştinţa.

O altă mână adăugase următoarele rânduri sub ultimele cuvinte ale acestui text:

Biologul Bogdan a fost găsit în nesimțire pe stânca roșie cu vine de aur, numită de el stânca de brocart. În perioada corespunzătoare, nici biologul Ghinea și nici profesorul Ionescu n-au părăsit mica planetă Ceres – respectiv laboratorul de pe Satar U6 – și nu-și amintesc să se fi întâlnit cu biologul Bogdan.

În depresiunea pe care acesta o pomenește au fost identificate, într-adevăr, două triunghiuri, unul roșu pe fundul depresiunii și unul alb, pe peretele prăpastiei. În ciuda unor încercări repetate, n-am izbutit să declanșăm sistemul basculant, despre care se vorbește în însemnările de mai sus. Tentativele de a sparge, sau tăia, ochiul translucid de lângă „stâncă de brocart" – și stâncă însăși – s-au arătat ineficace, materia necunoscută a celor două corpuri dovedindu-se indestructibilă.

Urma o însemnare rapidă, făcută de o a treia mână (însemnare a profesorului Ionescu):

Îl cunosc pe Bogdan. Halucinație? Nu cred. Timp paralel? Cronometrul nu l-a putut înregistra (funcționa când Bogdan a fost descoperit de către echipa de salvare) și Stop murise de doi ani... Timpul unui univers paralel, mai degrabă (prezența mea și a lui Ghinea, fără să știm) sau numai reconstituirea artificială a condițiilor unui univers paralel, oricare, și indiferent cine ar fi subiectul experienței... De păstrat.

O a patra mână notase apoi, cu noile caractere universale, care înlocuiseră scrierea latină:

16 septembrie 2010. Asteroidul 1964 AI a fost pulverizat în urma unei explozii, a cărei cauză n-a putut fi precizată.

În sfârșit, la capătul paginii, ștampila rotundă cu cele două cuvinte:

SE CLASEAZĂ.

UNA CÂTE UNA stelele cădeau de pe cer în noaptea aceea albastră. Se desprindeau de sus, din mijlocul bolții ori de undeva de aiurea și despicau cerul cu arderea lor de o clipă.

Niciodată nu mai văzuse atâtea stele căzătoare.

Când era copil se așeza vara în iarbă și, cit erau serile de lungi, privea cerul. I se părea că stelele tremură, că dispar și apar într-un joc de licurici pe care nu-l putea înțelege. Nu-i plăceau nopțile cu lună. Atunci nu se vedeau stelele, iar luna era prea albă, de var. Lumina ei palidă cădea peste tot în jur ca o apă moartă. Nu putea suferi nopțile cu lună.

Din locul în care se afla, cerul i se părea elipsoidal, luând forma geamului etanș al cabinei. Stelele cădeau mereu, dar ei nu reușea, nici acum, așa cum nu reușise nici altădată, să vadă locul de unde se desprindeau, prăbușindu-se în gol. Le vedea numai trecerea vertiginoasă, ca un țipăt luminos și încerca să le reconstituie traiectoria. Câteodată veneau parcă din Lebăda, alteori din Scorpion, uneori din Vărsătorul ori din Gemenii, din oricare altă constelație, niciodată însă din Ursa Mică. Poate era numai o iluzie, ori era o lege ascunsă ca nici o stea să nu treacă pe acolo și el se minuna ca atunci, în copilărie, când aștepta în zadar ca măcar una să cadă vreodată și pe Pământ.

– Ciudat, prin Ursa Mică nu trece nici o stea căzătoare, spuse. Oare de ce? Nu-mi amintesc să existe o asemenea lege. N-am dreptate?

Romulus îl privi mirat. Va să zică, Nic nu-l ascultase. Nu auzise nimic din tot ceea ce îi spusese el până atunci. Vorbise atâta vreme degeaba. Dar nu era supărat. Cadranul pulsiotronului electronic îi indica ritmul normal al inimii și starea mult ameliorată a sistemului nervos și acesta era cel mai important lucru. Chiar dacă nu-l ascultase, Nic rămăsese treaz, ba mai mult, se gândise la ceva, la ceva anume și acesta era un semn în plus că putea să-și învingă boala.

De peste trei ore Nic stătea, fără să se miște, întins în patul destinat intervențiilor medicale. Arterele îi fuseseră conectate la ventuzele aparatelor de neutralizare a radiațiilor și de aceea își simțea corpul întreg parcă strâns în chingi. Era toropit, îl copleșea somnul, dar Romulus îl tot ținea de vorbă. Nu-i lăsa o clipă răgazul să-ți închidă pleoapele. Ce-i drept, nu-l prea asculta. Știa că nu are voie să adoarmă pe toată durata intervenției, dar niciodată nu se interesase de ce anume. Nu crezuse că va ajunge cândva într-o asemenea situație. Nici acum nu i s-ar fi întâmplat nimic, dacă nu ar fi fost explozia aceea. Lucrase atâta vreme în cariera de uraniu și nu avusese accidente până acum, când, așa deodată, nici nu-și dădea prea bine seama cum, s-a produs explozia. E adevărat că pe planetă erau foarte frecvente furtunile magnetice, dar acestea nu-l împiedicau să lucreze.

Costumele de protecție erau excelente neutralizat oare. De data aceasta însă...

Încă nu-și putea da seama cum se petrecuseră lucrurile în starea în care se afla acum nu se putea concentra. Era prea obosit, prea slăbit.. Dacă nu ar fi fost atât de aproape, scăpa teafăr. Așa. costumul fusese perforat în mai multe locuri și el inhalase o doză mare de radiații. Își pierduse cunoștința și numai după reanimare se deșteptase de-a binelea.

Era deja pregătit pentru intervenție când își revenise în fire iar aparatele bâzâiau monoton și subțire la capul lui. Rând pe rând plecaseră din încăpere cu toții. Plecase și medicul care în noaptea aceea avea legătura cu Pământul pentru a comunica rezultatele biologice ale cercetărilor din ultimele treizeci de zile pe planetă. Rămăsese cu el doar Romulus. Se așezase lângă pat pe un scaun flexibil și începuse să-i vorbească despre furtuna din ajun. Dar Nic nu se putea concentra deloc și nu înțelegea nimic din toate cele ce-i explica omul de lângă el, care se dovedea extrem de locvace. Poate de aceea îl și lăsaseră acolo, și nu rămăsese medicul; pentru că vorbea întotdeauna mult.

Ținea minte numai că doctorul îi spusese la plecare: „Să nu care cumva să te lași furat de somn! Mă auzi?"

Îi făcuse din pleoape semn că auzise. Apoi, pe un ton sever, doctorul i se adresase lui Romulus: „Nu-l lași să adoarmă. Să-l ții de vorbă până mă întorc eu. Acum să te văd, istoricule! Poți să-i înșiri verzi și uscate, toată evoluția, de la pitecantropi încoace, numai să nu-l slăbești o clipă. Ne-am înțeles, cred. Eu mă întorc îndată ce termin comunicările."

Cuvintele doctorului îi rămăseseră în auz, poate pentru că fuseseră rostite cu prea multă gravitate. La drept vorbind, lui nu i se părea lucrurile chiar atât de grave. Trebuia să reziste vreo douăsprezece ore fără să doarmă. Nu era cine știe ce, doar mai stătuse el și altă dată fără somn, numai că acum se simțea moleșit și nu putea să se gândească mai mult timp la ceva anume. Îi veneau în minte tot soiul de idei, de gânduri, sărea de la unul la altul fără vreo logică și își simțea pleoapele grele. Într-adevăr, îi era somn. Privind însă cerul i se părea că se liniștește. Dar prea cădeau multe stele în noaptea aceea.

– M-ai auzit, Romulus? îl întrebă din nou. De ce cad atât de multe stele?

Romulus se uită la cer. Era într-adevăr senin, dar nu cădeau stele. Desigur, numai lui Nic i se părea. Totuși nu-l contrazise.

– Probabil e o ploaie de meteoriți...

– Nu cred.

Nic vorbea greu. Abia rostea cuvintele. Unui alt bolnav i s-ar fi interzis orice fel de efort, mai ales să vorbească. Lui însă, i se cerea tocmai acest lucru, să converseze cu Romulus.

– De ce nu crezi?

– Pentru că prin Ursa Mică nu trece nici una. Cum e posibil?

– Păi, încercă istoricul să-i dea un răspuns satisfăcător, Ursa Mică e aproape de punctul cel mai înalt al bolții.

– Când privești de pe Pământ, dar nu de aici, îi atrase atenția Nic.

Romulus privi iarăși cerul prin geamul elipsoidal. Nu văzu însă nicăieri Ursa Mică. Era în altă parte a bolții și din încăperea aceea nici nu putea fi văzută. Ce să-i răspundă?

– Ascultă, Romulus, tu de ce trebuie să mă ții pe mine de vorbă? trecu Nic la o altă întrebare și Romulus se simți ușurat.

– Așa a spus doctorul.

– Asta știu, dar de ce?

Romulus zâmbi, pus evident din nou în încurcătură. Habar n-avea. Nu-l interesase niciodată medicina, în orice caz nu într-așa măsură încât să aibă habar de tratamentul adecvat în cutare sau cutare maladie. Avea în general noțiuni foarte vagi, iar la cursurile de pregătire anti-iradiantă nu prea fusese atent. Aparatajul și costumele ce intrau în dotarea personală erau atât de perfecționate, încât pericolul radiațiilor i se părea perimat, iar cursurile îl enervaseră, socotind că se țineau în virtutea unor tradiții învechite, inutile acum. Și totuși, un accident ca acesta îi dovedea contrariul.

– Cum să-ți explic? începu el. Mi se pare că n-ai prea fost atent la cursurile de pregătire, altfel ai fi știut, încercă el o eschivă de la întrebare.

– Ai dreptate, îl aprobă Nic. Dar tu ești pus aici ca să vorbești cu mine, așa că n-ai decât să-mi explici pe-ndelete. Sunt dispus să te ascult

– Atunci, începu Romulus zâmbind, s-o luăm de departe și cât mai simplu. Căuta astfel să câștige timp. Radiația se aseamănă întrucâtva cu descărcarea electrică a trăsnetului... Cu foarte mulți ani în urmă, dacă un om era trăsnit și dacă nu murea pe loc, îl îngropau în pământ, pentru ca să se scurgă din el toată electricitatea. În acest timp, el nu avea voie să doarmă pentru că ar fi murit imediat. Inima ar fi slăbit ritmul și... Mă înțelegi, nu?...

Romulus era încântat că-i venise în minte ideea cu trăsnetul. De aceea continuă cu însuflețire:

– În vechime, oamenii aveau o mulțime de...

– Știi ceva? îl întrerupse Nic. Doctorul a spus să o iei de la pitecantropi, nu de la oameni. Așa că, te rog...

Nic era un om vesel, spiritual. Romulus îl cunoștea foarte bine și-i plăcea felul lui de a fi. Îi plăcea să lucreze împreună cu el, chiar dacă Nic îl tachina mereu, ca și acum. „Cel puțin te tachinează un om inteligent”, replica el când ceilalți observau că fuseseră luați peste picior. Dacă nici acum Nic nu-și pierduse buna dispoziție, însemna că totul decurgea normal.

Indicatorul pulsiotronului oscila regulat între liniile ce marcau pe cadran ritmul normal al inimii. Nic rezista minunat intervenției.

– Ascultă, Romulus, tu chiar crezi că s-ar putea să mor din asta?

– Ce prostii îți mai trec prin cap?!

– Doar tu spuneai că dacă adorm, s-a zis cu mine.

– Ei, desigur, nu trebuie si dormi. Trebuie să fii tare.

– Bine, bine. Hai, spune mai departe. Cum era cu pitecantropii? Parcă despre asta vorbeam. Ba nu. Despre stelele căzătoare. De ce nu trece nici una prin Ursa Mici?

Romulus începu dm nou să vorbească pentru a-i reține atenția lui Nic. Inventa tot soiul de teorii, își aducea aminte de legile fizicii cosmice, pe care le expunea într-o formă aproximativă, dar făcea ce făcea și iar ajungea la istorie. Nic însă nu-l asculta. Trecuse câtva timp, câteva ore, și se simțea mai bine, deși corpul îi amorțise stând nemișcat. Își simțea însă mintea limpede. Doar pe cer tot mai vedea căzând stelele. Își aduse aminte că Romulus îi povestise odată despre niște credințe populare foarte vechi, după care se spunea că fiecare om își avea steaua lui. Când murea omul, se stingea și steaua, îi plăcuse această corespondență a oamenilor cu universul. Era un mit frumos dar trist. Un fior rece îi trecu prin corp, gândindu-se la moarte. Nu se temea, dar prea o știa aproape. În minte îi veni iarăși explozia. Acum își amintea parcă mai bine cum se întâmplase totul. Imaginile îi reveneau mai clare din memorie.

Se întâmplase în cariera de uraniu, printre stâncile abrupte ale munților vulcanici. Nu mai înaintase niciodată atât de mult prin defileul acela ce se deschidea de la marginea lacului cu apă roșiatică, unde își instalaseră agregatele de prelucrare a minereului...

* * *

Se reîntorceau cinci oameni dintr-o lungă expediție spre centrul Galaxiei. Misiunea lor era îndeplinită și se îndreptau spre bătrânul Pământ. Combustibilul era însă pe sfârșite și trebuiau să se abată din drum, să facă o scurtă escală pe una din planetele cele mai apropiate, pentru a-și procura cantitatea de combustibil necesară întoarcerii pe Pământ. Detectoarele indicaseră această planetă ca fiind cea mai nimerită unui asemenea popas.

Așezarea pe solul planetei se făcuse în bune condițiuni. După câteva zile însă își dădură seama că planeta era bântuită de furtuni magnetice, care le îngreunau activitatea. Cercetaseră împrejurimile și se instalaseră în apropierea acestor munți vulcanici, foarte bogați în minereu de uraniu. După calculele probabile, ar fi avut nevoie de vreo șaptezeci de zile pentru a se aproviziona în mod corespunzător.

În timp ce instalațiile micii lor uzine începuseră să prelucreze minereul, astronauții cercetau planeta. Nici unuia dintre ei nu i-a venit însă idee să parcurgă

până la capăt defileul atât de apropiat, care deschidea parcă o poartă spre inima munților vulcanici.

În ziua aceea, Nic a pornit singur prin defileu. Blocurile de stâncă aveau forme bizarei răsucite spre înălțimi, iar pe fundul văii se prelingea un fir subțire de apă roșie. După o bucată de drum, defileul începu să se deschidă, dar spre tristețea lui Nic, pe nesimțite, se dezlănțui o nouă furtună. Hotărî totuși să-și continue drumul.

Nu peste mult, ajunse la marginea unui platou imens, tăiat în piatră. În marginea lui, cosmonautul se opri uimit. O clipă,crezu că visează apoi deodată o stare ciudată, un fel de spaimă îl înfioră și nu fu în stare să articuleze nici un gest. În mijlocul platoului se înălța argintie o navă cosmică. Dezmeticit în urma neașteptatei întâlniri, încercă să ia legătura cu baza, dar nu-i răspunse nimeni. Lăsă aparatul deschis, pentru a face neîntrerupt apel, și grăbi pasul spre navă. Era mult mai mare decât a lor și, evident, de o altă construcție decât cea terestră. O bucurie nespusă îl cuprinse. Însemna că pe planetă mai făcuse escală și altcineva. Ce minunată întâlnire! Oamenii unor lumi îndepărtate, care se bănuiau de atâta vreme, care se căutau în infinit, puteau să se întâlnească, dintr-o întâmplare, pe o planetă lipsită de viață, pe care se abătuseră pentru a-și procura combustibil. O întâlnire frățească într-un impas. Dar, oare, de ce nu se arătaseră până atunci? Era absolut sigur că venirea pe planetă a acestora se efectuase *înainte* de coborârea lor, căci altfel ar fi înregistrat-o. De ce, atunci, nu dăduseră nici un semn de viață? Nu-și puteau imagina că *ei* să nu le fi cunoscut mișcările, din moment ce se aflau atât de aproape unii de alții. Și totuși... Poate că îi suspectaseră de ceva; poate îi urmăriseră din espectativă ori... poate pur și simplu nu mai erau în viață... Toate acestea îi trecuseră prin minte într-o fracțiune de secundă.

Chemă insistent baza, dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. Abia când declanșa semnalul de alarmă, auzi vocea aspră a comandantului expediției. Cu sufletul la gură, Nic relată totul, chemându-i numaidecât. De prisos această chemare. Toți patru erau deja îmbarcați în microracheta de intervenție, pentru a veni la fața locului.

Deși îi ceruseră lui Nic să nu întreprindă nimic de unul singur, acesta nu-și putu stăpâni curiozitatea. Se apropie mult de rachetă și numai atunci observă că în jurul ei era instalat, pe o rază destul de largă, un câmp de fire metalice, care se răsfirau în toate părțile ca spițele unei roți. O clipă ezită să intre în această plasă, apoi începu, totuși, să pășească cu grijă printre fire, luând aminte la împletitură, până spre mijlocul ei, al cărui rost încă nu-l putea înțelege.

Platoul foarte larg, înconjurat cu pereți abrupți de stâncă netedă, era bântuit de curenți puternici de aer. O rafală de vânt, însoțită de descărcări magnetice, îl făcu să-și piardă pentru o clipă echilibrul și, neputând evita căderea, se prăbuși peste firele metalice subțiri din preajmă-i. Se bucură când își dădu seama că nu se

întâmplase nimic la atingerea lor. Astfel căpătă şi mai mult curaj. Vântul se întețea însă şi atunci se prinse cu nădejde de firele acelea, pentru a nu fi smuls de curent. Dar plasa, forțată prea mult, cedă şi, la o mişcare mai violentă a lui Nic, la o adevărată smucitură a lui, firele se rupseră; în clipa următoare, o explozie puternică îl făcu să-şi piardă cunoştința. Mai mult nu-şi amintea.

* * *

În încăpere era liniște. Numai aparatele zbârnăiau monoton şi Romulus vorbea întruna, fără să se oprească.

Nic îi zâmbi recunoscător. Era însă tulburat. Îşi amintise cele trăite în ajun şi acum voia neapărat să afle ce se întâmplase cu racheta. Unde erau oamenii aceia veniți de aiurea, din univers, pe această planetă blestemată?

Îl privi pe Romulus, iscoditor. Desigur, el ştia. De ce nu-l spusese nimic despre aceasta? Se întâmplase cumva o catastrofă şi nu voia să-i comunice până când nu se va însănătoşi? Dar erau nedrepți. El trebuia să afle totul şi încă numaidecât.

– Romulus, îl întrebă el, de ce nu mi-ai spus nimic despre racheta aceea din munți?

Istoriograful tăcu. Poate pentru prima dată de când se afla lângă Nic, întârzia să-i răspundă. Se ridică de pe scaun şi schiță câțiva paşi prin cabină, apoi se opri în dreptul ferestrei, privind cerul.

– Ce-ai fi vrut să-ți spun? Nici eu nu ştiu mare lucru.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

Romulus făcu iarăşi câțiva paşi de-a lungul cabinei, apoi se aşeză din nou pe scaunul de lângă pat. Privi cadranul pulsiotronului. Normal.

– Ce s-a întâmplat după aceea? repetă Nic întrebarea.

– Racheta a explodat, îi răspunse scurt Romulus. Tocmai intrasem pe platou – continuă după o pauză în care cei doi se priviră insistent – când s-a produs explozia. Ea ți-a provocat iradiația. Am vrut să te oprim, te vedeam tăvălit jos la baza rachetei, dar a fost prea târziu.

– Şi oamenii?

– Oamenii...

– Da, oamenii. Ce s-a întâmplat cu oamenii?!

– Nu ştiu.

– Cum, nu ştii? Doar eu am leşinat, nu tu! Trebuie să-mi spui adevărul, Romulus!

– Acesta e adevărul.

– Au murit? Din pricina mea!?

– Dacă au murit?...

– Da, oamenii aceia mai sunt în viață? Ori au murit? Ce s-a întâmplat cu ei? De ce mă privești astfel?

– Care oameni? îl privi bănuitor Romulus.

– Cei din rachetă.

– Au fost oameni în rachetă? întrebă din ce în ce mai mirat istoriograful.

– Desigur... Adică, nu știu. De unde vrei să știu eu? Tu trebuie să știi.

– A, este o presupunere...

– Și ce are a face? Vreau să cunosc adevărul: ce s-a întâmplat cu oamenii?!

– Nu știu, răspunse calm Romulus. Nu știm ce s-a întâmplat cu oamenii. Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare. Aici am rămas doar noi și doctorul care trebuie să revină numaidecât. În zori vor reveni, poate cu amănunte.

– Atunci, abia atunci vom ști totul, Nic. Abia atunci vom ști adevărul. Cel puțin așa cred.

Nic îl privi bănuitor. Câteva clipe în încăpere se făcu liniște. Romulus evita să-i întâlnească privirea și Nic înțelese că îi ascunde ceva. Asta îl tulbură. Nu mai insistă însă cu întrebări, dându-și seama că istoriograful tot nu-i va spune nimic mai mult. Poate nici nu-i îngăduiseră să-i spună, ori poate, într-adevăr, nu știa.

Închise pleoapele și încercă el să refacă o logică a întâmplărilor. Imaginile i se întretăiau fragmentate, și o apă înfrigurată îi ștergea orice închipuire până când, de undeva, din depărtări siderale, văzu venind în zbor de nălucă o rachetă strălucitoare, de formă stranie O privi atent, până când se apropie mult, foarte mult. Se învârti în jurul planetei cutremurată de furtuni magnetice, căutând parcă un loc potrivit pentru coborâre, până când ajunse deasupra platoului din Munții Vulcanici. Coborî lin, neverosimil de lin, încât atingerea cu Scoarța planetei nici nu fu simțită. Abia atunci Nic recunoscu racheta aceea pe care el o întâlnise dincolo de defileul cu apă roșiatică, în ajun...

„Nu știu ce s-a întâmplat cu oamenii...”

...Astronauții erau trei. Cel mai scund părea să fie conducătorul navei. Se îmbarcară într-o mică rachetă-pilot și porniră să cerceteze meticulos împrejurimile, planeta.

Veneau dinspre marginea Galaxiei. Expediția lor dura de mulți ani și toți trei erau nerăbdători să ajungă la țintă, la finalul acelui enorm drum prin vastele spații ale cerului, când, dintr-o dată, aparatele de bord se agitară nepermis. O singură „privire” în „jur” și cei trei astronauți își dădură seama că intraseră în zonele de interferență ale unui sistem planetar în care, nu mai încăpea nici un dubiu, exista viață umană; mai mult, în spațiul cosmic alunecau nave de o uimitoare repeziciune. Determinară cu precizie poziția lor în spațiu (ce surpriză! era tocmai sistemul în care se așteptau cel mai puțin să găsească ființe vii, necum oameni), apoi determinară planeta care înlesnise aceste condiții de existență a materiei în formele sale de organizare superioară...

„Au plecat comandantul şi astrofizicianul să efectueze cercetările necesare...”

...Hotărâră să abandoneze pentru scurt timp linia itinerarului lor şi să facă o escală pe Planetă. Înainte însă de a pregăti nava pentru coborâre, îşi dădură seama că planeta este foarte puţin populată, aproape deloc, în ciuda faptului că pe cele câteva cosmodroame bine concepute exista o mare mişcare; nave uriaşe coborau la intervale destul de mici, aducând cu ele oameni care se răspândeau apoi pe suprafaţa planetei în comuniuni aparte. În acelaşi timp, navele, odată eliberate de preţioasa încărcătură umană, se întorceau în spaţiu...

„Aici am rămas doar noi şi doctorul...”

...Nu le fu greu să înţeleagă situaţia. Locuitorii unei alte planete, de undeva din necuprinsul spaţiu astral, se mutau în această nouă „patrie”. Condiţiile pe care le oferea propriul lor sistem nu le mai puteau asigura existenţa şi atunci întreprinderi temerare au determinat poziţia şi condiţiile favorabile ale acestei planete dintr-un sistem solar îndepărtat, unde se transbordau acum pentru cine ştie câte miliarde de ani...

„În zori vor veni, poate, şi ceilalţi...”

...Cei trei astronauţi hotărâră să coboare totuşi, nu atât pentru a urmări această operaţie, cât mai ales din curiozitatea de a cunoaşte oamenii unei lumi pe care o visau atât. Nu mică le-a fost mirarea când, apropiindu-se mult de planetă, şi-au dat seama că sunt înconjuraţi de mărunte aparate de zbor interastral, care le urmăreau fiecare mişcare. Aterizarea nu le-a pus nici un fel de probleme, dar abia ieşiţi din navă, s-au văzut înconjuraţi de mai mulţi indivizi care nu manifestau nici măcar o umbri de bucurie pentru această întâlnire, şi fură conduşi în încăperile vaste ale unei instituţii-laborator. Aici au fost cercetaţi cu mare luare-aminte, li s-au înregistrat cuvintele şi în curând nepoftiţii oaspeţi îşi dădură seama că gazdele reuşiseră să descifreze limbajul lor, căci unul dintre ei li se adresă vorbind aceeaşi limbă. Erau suspectaţi de intenţii duşmănoase, bănuiţi că veniseră şi ei să ocupe această planetă pentru seminţia lor şi li se cerea şi renunţe, ori dacă nu... Li se cerea, de asemenea, şi dea amănunte despre stadiul în care se afla pregătirea lor de transbordare. Zadarnice au fost încercările de a-i convinge pe necunoscuţii stăpâni ai acelei lumi că nici una din toate supoziţiile lor nu erau întemeiate...

„Ei trebuie să vină numaidecât. Atunci vom şti totul...”

Urmară zile grele. Cei trei astronauţi erau supuşi unui adevărat regim de detenţiune şi singura idee căreia îi rămăseseră credincioşi era aceea a evadării. Nu uşor le-a fost însă să-şi pună în aplicare planul. Şi odată desprinşi de sol, au constatat că alte două rachete spaţiale pornesc pe urma lor. Goana cu viteză maximă era halucinantă. Urmăritorii se ţineau destul de aproape, dar aparatele lor nu aveau capacitatea navei fugarilor. De acest lucru se convinseră destul de curând şi erau liniştiţi că îşi vor pierde cu încetul urma în necunoscut, când

aparatele semnalizară scăderea combustibilului sub limita minimă. Se impunea neîntârziat o escală pe cel mai apropiat corp ceresc, pe orice planetă, pentru împrospătarea combustibilului. Astfel ajunseră să coboare pe această planetă a furtunilor magnetice. Dar se ştiau urmăriţi şi se grăbeau din răsputeri cu prelucrarea minereului. Deodată însă, pe planetă îşi făcu apariţia o nouă navă. Desigur, cei trei preferaseră să se ţină la distanţă, pe cât posibil să rămână neobservaţi, până când îşi vor termina operaţiunea de împrospătare a combustibilului şi atunci îşi vor lua zborul. Dar iată, într-una din zile fură descoperiţi. Cineva se apropia de nava lor, cu paşi rari dar hotărâţi. Plasa de apărare era întinsă în jurul navei, aşa că acel cineva nu putea ajunge până la ei. În plus, se stârnise şi o puternică furtună magnetică ce împiedica înaintarea nepoftitului. Descărcări uriaşe de energie făceau să vibreze totul în jur când, deodată, omul ce se apropia de navă se prăbuşi. Firele protectoare cedară şi o explozie extraordinară cutremură întregul platou. Apoi urmă o linişte nefiresc de adâncă...

* * *

Când intră, medicul îi găsi pe cei doi stând unul lângă celălalt, tăcuţi, fără să se privească. Verifică imediat aparatele, controlă indicatoarele şi nu se linişti decât atunci când constată că totul era în ordine. Nic se simţea mult mai bine. Acum era în afara oricărui pericol. Organismul suportase uşor întreaga intervenţie. Încă puţin şi totul avea să se termine cu bine.

Nic deschise pleoapele şi se încruntă. Privi ceasul de pe peretele lateral şi îşi dădu seama că nu trecuseră decât câteva minute. Înţelese că totul nu fusese decât un vis al său, rodul unei imaginaţii încă supusă febrei, şi regretă sincer că visul se terminase astfel.

În încăpere era cald, linişte şi plăcut. Doctorul anunţă că furtuna se potolise în timpul nopţii, dar că acum, spre dimineaţă, se pregătea o alta. Apoi vorbiră despre stelele căzătoare, despre întoarcerea pe Pământ, şi timpul trecu pe neobservate.

* * *

Cele douăsprezece ore se terminaseră şi Nic fu scos din ventuzele aparatelor de neutralizare. Făcu mişcări pentru a-şi dezmorţi mâinile şi picioarele, corpul întreg, dar refuză să se culce. Voia să aştepte, împreună cu ceilalţi, întoarcerea comandantului şi veştile atât de emoţionante în legătură cu nava de pe platoul din Munţii Vulcanici.

Nu aşteptară prea mult.

Se făcuse lumină când cei doi urcară scările până în salonul central. Toți cei cinci astronauți se aflau acum împreună. Comandantul vorbi despre cercetările efectuate în noaptea aceea. Tonul său reținut nu prevestea nimic bun.

Înconjuraseră munții, făcând sondaje; în diferite părți, mai greu accesibile, acționaseră cu ajutorul radarelor electronice. Înaintaseră mii de kilometri pe întinderea planetei, fără să găsească nimic deosebit. Pe versantul opus al defileului descoperiseră doar rămășițele unei instalații de prelucrare a uraniului, fărâmițate de descărcările furtunilor magnetice. Cercetările mai amănunțite, atât ale acelor instalații cât și ale datelor caracteristice planetei, culese în timpul șederii lor acolo, confirmau presupunerile.

Cu ani și ani în urmă, spunea comandantul, poate cu zeci sau chiar cu mai multe zeci de ani în urmă, o rachetă interastrală a aterizat pe această planetă pentru a-și reface (după cum dovedesc rămășițele instalațiilor descoperite) rezervele de combustibil. Din motive necunoscute, navigatorii au trebuit să zăbovească mai mult timp aici sau poate, pur și simplu, n-au mai putut decola. Oricum însă, șederea prelungită le-a fost fatală. Planeta are o perioadă de câteva sute de zile în care furtunile magnetice se intensifică mereu, până la exploziile în lanț, când nici o ființă vie nu le-ar mai putea sta împotrivă. Oamenii aceștia nu și-au dat seama ori nu au mai avut nimic de făcut. Nici un document, nici o mărturie concludentă nu există în acest sens. Un singur lucru este cert: n-au supraviețuit... Nava și-au ancorat-o în acea plasă care, odată ruptă, declanșa o explozie în afara navei. Era o măsură de protecție împotriva eventualelor surpări din pereții laterali ai platoului, a unor bolovani de piatră care s-ar fi putut desprinde și rostogoli duse de furtună până la navă, producând deteriorări. Rupând încă firele plasei, explozia locală produsă prefăcea uriașul bolovan în pulbere. O defecțiune pe care probabil o determinaseră timpul și prea multele furtuni magnetice a făcut ca la sistemul de explozii să se conecteze întreaga navă. Așa se explică faptul că la ruperea firelor de către Nic, nava a sărit în aer, nemairămânând din ea decât rămășițe din care nu se poate reconstitui nimic deosebit. Se pare că planeta aceasta ascunde taine pe care noi, din păcate, nu le vom putea dezlega, deocamdată. Timpul nu ne permite să dezlegăm mistere...

– În ce ne privește, continuă comandantul, mai putem zăbovi cel mult cincisprezece zile pe planetă. Orice întârziere ar fi primejdioasă. Planeta se apropie de perioada furtunilor cu explozie în lanț. Va trebui să grăbim prelucrarea minereului. Între timp, vom efectua și alte cercetări. S-ar putea să avem surprize, să descoperim lucruri extraordinare... Deocamdată însă trebuie să na odihnim câteva ore. Am avut cu toții o noapte lungă, neobișnuit de lungă și de grea.

* * *

Nic stătea întins în așternut și privea cerul. Prin fereastra elipsoidală a cabinei privea norii negri, încărcați, prevestind furtuna. Undeva, dincolo de ei, vedea stelele căzând mereu, prăbușindu-se în văzduh ca un țipăt strident de lumină. „Fiecare om își are steaua lui, își spuse. Ce frumos neadevăr: când moare un om, se stinge o stea..."

Se gândea la oamenii aceia veniți din cine știe care colț al universului pentru ca să rămână legați pe veci aici, de această planetă ciudată. Oamenii unei alte lumi... Întâlnirea lor trecea prin moarte și rămăsese neîmplinită...

Dar în piept își simțea inima bătând un ritm nou, nemaicunoscut până atunci, reînviată din moartea de o clipită ce o cuprinsese pe acea planetă zguduită de furtuni necruțătoare. Un ritm nou de dincolo de moarte.

Mihu Dragomir
Columbiana

LA SFÂRŞITUL OREI de curs, copiii, curioşi ca întotdeauna, l-au năpădit cu o sumedenie de întrebări. Metodic, profesorul şi-a notat în carnet toate întrebările care nu-i fuseseră transmise în Boris, pentru a le cerceta în liniște, acasă, şi a aduce a doua zi răspunsurile. Era şi prea grăbit să poată răspunde pe loc, nici nu le-ar fi putut cuprinde pe toate, şi, de altfel, ştia că întrebările, sau cea mai mare parte din ele, nu erau decât obişnuite, legitime nedumeriri, pricinuite şi de explicațiile lui prea sumare, dar mai ales de neatenția elevilor. Oricum însă el trebuia să le răspundă acestor copii, abia trecuți de 11 ani, care începuseră să se apropie de tainele universului.

Târziu, noaptea, după ce şi-a cercetat carnetul şi biletele primite, grupând întrebările, unul dintre bilete a rămas deoparte, refuzând să se amestece printre celelalte. Cu un scris naiv, zgâriat, o fetiță, al cărei chip profesorul nici nu-l reținuse, întreba: „De ce unele stele au nume cu cifre, ca T128, iar altele au nume atât de frumoase, cum e Columbiana? Este vreo legătură între Columb, descoperitorul Americii, şi această stea pe care ați pomenit-o astăzi?”

Fără să vrea, profesorul, deşi era singur în camera lui de burlac, a ridicat din umeri, ca în fața unui examinator ce voia să-l încurce în întrebări neaşteptate. De ce unele stele au nume, ca oamenii, iar altele nu, ştia foarte bine, sau i se părea că ştie. Dar ce legătură este între Columbiana, minuscula stea galben-verzuie, atât de depărtată încât abia se poate vedea cu telescoapele cele mai puternice, şi Columb – nu se întrebase niciodată. De altfel, cine se întreabă despre rostul şi originea atâtor nume de stele, plante sau animale? Planetele sistemului nostru solar au nume de zei din mitologia greco-romană, aşa cum au şi alte stele. Pe harta cerului figurau, însă, şi multe nume ciudate, născute din fantezia, curând uitată, a descoperitorilor. Ca şi elementele chimice, stelele purtau, unele lângă altele, nume de zei, numele descoperitorilor sau ale unor oameni iluştri, sau erau botezate cu vreo metaforă, reuşită sau nu, ca Fulgul alb, numit astfel din cauza munților, bănuiți multă vreme – fără temei, de altfel – că sunt acoperiți de zăpezi veşnice. Dar cum apăruse pe harta cerului numele Columbienei?

Bătrânul profesor a răscolit, în noaptea aceea, toate dicționarele şi atlasele pe care le avea la îndemână, dar n-a putut găsi nici o explicație. De fapt, şi uitase de întrebarea fetiței şi, bombănind, se necăjea de unul singur că până atunci nu s-a gândit că numirile stelelor ascund, poate, istorii pline de tâlc. Chemând biblioteca cosmonautică şi cerând fişa Columbienei, îşi propunea să întocmească un tablou explicativ al numirilor principale folosite în cursul lecțiilor, care astfel – cine ştie? – puteau deveni mai interesante...

A doua zi, avea pe masa de lucru istoria Columbienei. Era o poveste veche,

de pe la începutul mileniului 2, pe vremea când abia se începuse explorarea intensă a Cosmosului...

* * *

...Când s-au primit semnalele astronavei-mamă, Valentin era de mult pregătit să zboare în întâmpinarea ei. Rămăsese aproape o lună pământească pe planeta A1214, cât timp astronava-mamă îşi urmase drumul, dând ocol întregului sistem solar pe care îl explorau. Pe vremea aceea era un lucru obişnuit ca mici grupuri de doi-trei astronauţi, lansaţi cu o rachetă-laborator de dimensiuni reduse, dar bine utilată, să rămână pe o planetă, făcând cercetările necesare, în timp ce astronava îşi continua programul de zbor. Echipele erau apoi „culese" de astronavă, la înapoierea ei din marele circuit al sistemului, şi în felul acesta se puteau cerceta zeci de planete, într-un singur zbor. Această „metodă de lucru" mai avea şi avantajul că unele dintre cele mai importante date astrografice înregistrate de echipele izolate se comparau apoi cu datele înregistrate din astronavă, în timpul zborului, obţinându-se, astfel, puncte de comparaţie care, odată astronava înapoiată pe Pământ, n-ar mai fi putut fi stabilite decât de o nouă, obositoare şi costisitoare expediţie.

Valentin rămăsese pe A1214 împreună cu mineralogul Carmen, care, pe lângă remarcabile calităţi de cercetător, mai avea şi calitatea de a-i fi logodnică. De fapt, jurnalul de bord al astronavei ar fi trebuit să-i înregistreze ca tineri căsătoriţi, dar cu puţin timp înainte de plecare amânaseră căsătoria, cam fără motiv sau, oricum, fără un motiv bine cunoscut. Motivul îl ştia doar Valentin. Carmen, deprinsă, deşi fără voia ei, cu încăpăţânarea lui Valentin, nu insistase prea mult.

– Vreau să-ţi fac un dar de nuntă, la înapoiere, atâta îi spusese Valentin. Nu scosese nici o vorbă mai mult şi acum, de altfel, nimic nu se schimbase, în relaţiile lor, pentru a o face să-l bănuiască, fie şi o clipă. Carmen se mulţumise cu această ciudată şi incompletă explicaţie.

Valentin era la primul lui zbor, ca şi Carmen. Avea calităţi fizice corespunzând tuturor exigenţelor astronautice şi i s-ar fi propus să devină astronaut chiar dacă nu s-ar fi gândit niciodată la o asemenea activitate. El însă se gândise, se pregătise temeinic, în universitate, pentru astrografie, ştiinţă încă la începuturile ei, pe atunci, şi, după ce trecuse cu uşurinţă primele probe ale zborului cosmic, fusese selecţionat pentru expediţia ce urma să exploreze îndepărtatul sistem A. Era, de altfel, urmarea cererii lui de a face măsurătorile planetei A1214, pe care o privise de atâtea ori, alături de Carmen, prin telescopul gigant de pe Lună. Ca orice tânăr, atras de necunoscut, era fascinat de această scânteie aproape nevăzută în hăurile Cosmosului. De fapt, nici nu se cunoştea

despre A1214 altceva decât că există, şi oarecum i se bănuia traiectoria mişcării de revoluţie în jurul Soarelui său, tot atât de pierdut ca şi ea însăşi pentru telescoapele de pe Pământ sau din Lună. Câteva spectrograme nesigure – şi atât... Sistemul fusese, însă, trecut de multă vreme în planurile de explorare cosmică. Avea peste 70 de planete şi sateliţi, şi A1214 era una dintre cele mai mici.

Ajuns pe planetă, Valentin o cercetase cu migală, ridicase pe hartă toate cotele importante, stabilise coordonatele esenţiale, luase mii de date şi zeci de mii de metri de peliculă, şi avea de ce să fie încântat atunci când astronava, reîntorcându-se, lansase semnalele prin care îi chema să reintre în familia astronauţilor.

S-au urcat în rachetă, aruncând o ultimă privire asupra peisajului în mijlocul căruia trăiseră, numai ei doi, o lună de zile. Solul gălbui, lipsit de orice viaţă vegetală, încreţit de vânturile nemiloase care bântuiau planeta fără oprire, li se părea, acum, la plecare , atât de prietenos! Când racheta-laborator se oprise, prima oară, pe solul necunoscut al planetei, şi ei, în costumele de scafandri cosmici, priveau astronava-mamă stingându-se în depărtări, simţiseră, deodată, cum li se anihilează orice voinţă şi o desperare ascuţită, ca aceea a gândului că nu vei putea adormi când de fapt eşti pe pragul somnului, îi împinsese să se refugieze în mica rachetă cu care veniseră. Era singura prezenţă concretă a lumii pământene, a cărei lipsă nu o realizaseră până atunci, în astronava-mamă, atât de plină de viaţă. Primele efecte ale teribilei boli cosmice, paralizia numită a „dizolvării în infinit", trecuseră, însă, fără urmări. Erau amândoi tineri, sănătoşi, pregătiţi pentru asprimea vieţii în Cosmos şi, de altfel, astronava urma să se înapoieze după o lună de zile! Migăloasa şi greaua muncă i-a sorbit în nenumăratele ei probleme de fiece secundă. Solul sterp, despicat ici şi colo, ca de un aparat de precizie, lăsând să se vadă stratificările străvechi pe adâncimi de kilometri, dâmburile teşite, pulberea gălbuie, călătoare, în nori subţiri, transparenţi, la fiecare răsărit de soare – totul devenise familiar. Ştiau că vor duce dorul acestui peisaj necunoscut altora, cu cit se vor îndepărta de el, deşi – sau poate tocmai pentru că – îl aveau înregistrat pe pelicule şi etichetat în sute de probe minerale strânse de Carmen pentru analizele următoare.

– Adio, steaua noastră dragă... a murmurat Carmen.

– Nu a noastră, ci...

Şi Valentin a tăcut, zâmbind unui gând numai al lui.

– De ce nu? Nu suntem noi primii oameni care am trăit aici? Nu te înţeleg...

– Nu pot să-ţi spun, deocamdată. Vei înţelege foarte curând. E o idee a mea... Să mergem, ceilalţi ne aşteaptă!

Cei doi erau ultimii „cercetaşi" lăsaţi pe planetele sistemului, şi, după ce îi

reîmbarcase, astronava se îndrepta către Pământ O, bucuria revederii... Fiecare vorbea cam de unul singur, țipând și căutând să-i uimească pe ceilalți cu aventurile prin care trecuse, fiecare era convins că avea, în buzunar, descoperiri senzaționale, care vor lăsa în umbră tot ce se știa pini atunci despre Cosmos. Laboratoarele astronavei lucrau fără întrerupere, calculatoarele zumzăiau zi și noapte, membrii fiecărei echipe își căutau câte un colț mai ascuns, vorbindu-și în șoaptă, comparând date, cerând mereu calculatoarelor calcule noi, developând pelicule sau cercetând la spectroscoape. Apoi, când s-a reluat programul normal, au mormăit cu toții împotriva somnului prelungit, dar, cum cuvântul Conducătorului expediției nu putea fi călcat, au trebuit, în cele din urmă, să se supună. Liniștea s-e coborât în sălile și culoarele astronavei...

Apoi Pământul, reîntâlnirea cu cei dragi și, în sfârșit, munca pe brânci pentru prelucrarea datelor. Când a terminat, Valentin a închis microfilmele și textul expunerii în casetă, și i-a întins-o lui Carmen.

– Poate vei crede că a fost o copilărie din partea mea, dar iată de ce am amânat căsătoria noastră. Voiam să-ți fac acest dar de nuntă.

Carmen, cu caseta în mână, îl privea fără să înțeleagă.

– Citește...

A plecat ochii și a citit. Pe casetă scria, cu litere mărunte, de tuș, ca pe albumele vechi de artă: Steaua „Carmen". Și, dedesubt, celelalte date ale planetei. Era un obicei străvechi, după care primul explorator al unei stele avea dreptul să-i dea și numele. Steaua A1214 dispăruse, și prin hărțile cerului urma să fie înscris numele lui Carmen, care împărțise cu Valentin o lună de singurătate acolo, pe steaua pierdută în Cosmos. Numele lui Carmen, care urma să-și împartă cu el toată viața.

Căsătoria a avut loc după câteva zile, apoi au plecat într-o călătorie la insulele Pacificului. Noaptea, în lunecarea lină a vasului, sub cerul spuzit de stele, priveau, de pe punte, bolta pe oare o străbătuseră împreună și în imensitatea căreia se afla, undeva în dreapta stelei polare, sistemul din care făcea parte și steaua Carmen, nevăzută pentru ochii omenești.

– Nimeni n-o vede, dar noi o știm. Oamenii te văd, în schimb, pe tine. Ceea ce, pentru mine, este același lucru...

– Chiar același?

– Nu, dar vreau și te știu și acolo, sus, unde am rost cândva împreună...

Au trebuit să-și întrerupă călătoria, chemați grabnic. Se fixase ziua când se comunicau, public, rezultatele expediției. „Simpozionul întoarcerii", cum era numită această festivitate, se desfășura în imensa aulă a Academiei de Cosmonautică, și era urmărită de tot globul, ca unul dintre cele mai de seamă momente ale vieții publice. De câte ori priviseră și ei, în copilărie, pe ecranele

televizoarelor, apoi, când erau studenți, din ultimele bănci ale amfiteatrului, pe eroii Cosmosului, înapoiați din lungile lor expediții, povestind omenirii descoperirile lor și proiectând pe ecranul semisferic al cupolei imaginile noi și răscolitoare din alte lumi!... Acum făceau și ei parte din această familie invidiată de toți pământenii, și mâniile lor se vor strânge, ca una singură, când se va anunța înscrierea stelei Carmen pe hărțile cerului...

Valentin nu s-a mirat când, în lista vorbitorilor, nu și-a văzut numele. Expediția avusese peste patru sute de cercetători și rezultatele urmau să fie prezentate de conducătorul expediției, de astrograful șef și de doi matematicieni. Visase, desigur, o clipă, că ar putea anunța chiar el rezultatele cercetării pe steaua Carmen, dar își dăduse seama că nu este decât o iluzie. Era doar la prima lui expediție...

Când însă astrograful șef, descriind, pe rând, planetele cercetate, a trecut peste planeta Carmen, fără să o pomenească măcar, Valentin a simțit că ecranul cupolei se clatină. Carmen l-a privit, tot atât de surprinsă.

– E o eroare... a murmurat el. Stai aici, mă întorc îndată.

Carmen nu putea rămâne, însă, liniștită, în amfiteatru, atâta vreme cât Valentin ieșise, fugind. L-a urmat și, după câteva minute, citeau amândoi în lunga listă a rezultatelor expediției, afișată în holul Academiei: „Steaua A1214, cercetată de astrograful Valentin Dan și mineralogul Carmen Dan. Timp de cercetare: 30 zile. Datele astrografice vin în contradicție flagrantă cu datele mineralogice. Până la verificarea definitivă, planeta nu poate fi trecută în rezultatul științific al expediției".

S-au privit, unul pe altul, uluiți. Înțelegeau atât: că steaua A1214 reapăruse pe harta cerului, în locul stelei Carmen, care încă nu avea voie să apară.

De câte ori și-a adus, mai târziu, aminte de cele ce au urmat, Carmen își punea, fără voie, mâinile la ochi. Valentin s-a năpustit în aulă, tocmai când astrograful șef își terminase expunerea, și amfiteatrul vuia de aplauze. A trecut, în goană, spre pupitrul vorbitorului și, fapt care nu se mai petrecuse niciodată până atunci în istoria Academiei de Cosmonautică, a început să vorbească fără să fie anunțat. Nici nu vorbea, ci striga, strangulat de indignare:

– S-a comis o eroare! Un furt. Mi s-au furat rezultatele cercetărilor. Steaua A1214, a fost cercetată de mine timp de o lună – și acum nu figurează în expunerea rezultatelor expediției. Cer o anchetă de urgență. Steaua Carmen...

N-a putut vorbi mai departe, deoarece legătura cu sala i-a fost tăiată. S-a auzit vocea conducătorului expediției:

– Astrograful Valentin Dan a uitat unde se află în acest moment. Îl invităm să părăsească sala. Rezultatele cercetărilor lui vor fi discutate în mod obișnuit, în comisiile științifice ale Academiei...

Valentin a părăsit sala cu figura unui condamnat la moarte. Pe culoar nu-l

aştepta nimeni. Carmen fugise, plângând de ruşine. A doua zi, Valentin a înaintat Academiei de Cosmonautică un lung memoriu, susţinându-şi rezultatele cercetărilor şi cerând o anchetă care „să pedepsească exemplar pe cei ce s-au făcut vinovaţi de o uşurinţă condamnabilă, dacă nu chiar de incompetenţă, în verificarea măsurătorilor de pe planeta „Carmen”... I s-a răspuns printr-o adresă rece, oficială, care îl invita să verifice singur, încă o dată, datele obţinute.

După săptămâni de cercetări şi confruntări chinuitoare, au ajuns şi ei la aceleaşi concluzii. Spectrogramele, luate de pe Pământ, prin telescoape, ca şi cele luate din zborul astronavei-mamă, arătau cu totul alte particularităţi decât datele mineralogice obţinute de Carmen. Parcă ar fi fost cercetate două planete diferite. Pe de altă parte, datele astrografice luate de Valentin, deşi păreau asemănătoare cu cele obţinute de astronava-mamă, nu se încadrau în datele întregului sistem solar cercetat. Nu era vorba despre erori de detaliu. Nici traiectoria planetei, nici mişcările de rotaţie şi revoluţie nu corespundeau, contradicţia era prea izbitoare pentru a permite omologarea datelor. Planeta rămânea să poarte, mai departe, acelaşi nume cifrat, care o arăta drept un astru neexplorat, deşi cei doi umblaseră pe solul ei treizeci de zile şi nopţi.

– O eroare... Unde am greşit? Cum am putut greşi?

Valentin întreba zadarnic. Carmen nu-i putea răspunde, cum nu-şi putea răspunde ei însăşi, şi mai ales durerii mute de a se fi expus ridicolului, primind ca dar de nuntă o stea care refuza să poarte numele ei. Undeva, în arhiva Academiei de Cosmonautică, o casetă pe care scria cu litere mărunte, de tuş, ca pe vechile albume de artă, *Steaua „Carmen”,* era rânduită într-un raft cu inscripţia: „Rezultate eronate”.

Când şi-a dat seama că nu va putea reconfrunta din laborator datele esenţiale, Valentin a cerut să fie trimis din nou pe A1214. Dar o nouă expediţie în îndepărtatul sistem solar oare acum era, totuşi, cunoscut, nu mai era prevăzută decât peste zece ani... Zece ani, scurşi cu încetineala zilelor pământene, în care Valentin a colindat alte planete, alături de Carmen, care şi uitase de acea extravaganţă a tinereţii lor.

El, însă, purta cu încăpăţânare acest gând, de a se reîntoarce i a controla totul de la capăt. Nu mai pomenea nimănui despre planul lui, nici nu se mai supăra când vreun prieten amintea despre unii oameni care se cred în stare să ofere stele, ca dar de nuntă. Dar, după zece ani, când au început pregătirile pentru noua expediţie, Valentin a cerut din nou să fie primit. A fost prima dată când a plecat în Cosmos fără Carmen. Cine nu cunoştea încăpăţânarea lui Valentin?

Şi iar doi ani lungi pământeşti de aşteptare, când Carmen privea bolta cerului unde, în dreapta stelei polare, se găsea o stea ce purtase, o clipă, în închipuirea lor, numele ei.

Când s-a înapoiat, Valentin a îmbrăţişat-o, cu ochii strălucind de bucurie,

ca odinioară, dar nu i-a spus nimic despre rezultate. S-a închis în laborator, printre calculatoare, şi a ieşit abia după câteva săptămâni. Ţinea în mână o casetă asemănătoare celei ce figura în arhiva Academiei de Cosmonautică, printre rezultate eronate.

– Acum este totul limpede, Carmen! Ni s-a întâmplat şi nouă ceea ce se întâmplă de atâtea ori călătorilor din primul mileniu, aici, pe Pământ. Bănuieşti?

Carmen a dat din cap, afirmativ, dar Valentin nici n-a observat.

Am nimerit pe o altă planetă, înţelegi? Ceea ce luasem noi drept A1214 era o planetă vecină, la vreo două luni-lumină distanţă... E stupid de simplu, nu? De aceea nu concordau rezultatele. Spectrogramele luate de pe Pământ şi din astronava-mamă erau cele ale planetei A1214, iar noi cercetasem o vecină a ei... Am încurcat stelele. Parcă odinioară Columb n-a ajuns în America, fiind convins că umblă pe pământul Indiei? N-a fost chiar vina noastră, ei a celor de pe astronavă, care au dat drumul rachetei-laborator cu câteva minute mai târziu. Câteva minute la plecare, au făcut două luni-lumină la sosire... Eu, însă, m-am încăpăţânat să cred că nu am greşit cu nimic, că noi cercetasem steaua A1214. Şi de fapt era...

– Sora ei geamănă, A1215, neinclusă atunci în planul de cercetări.

– De unde ştii?

– Am bănuit de mult, dar...

– Şi eu, dar nu puteam să recunosc că am greşit. Dar, acum, primeşte te rog târziul meu dar de nuntă, steaua Carmen.

– Nu, Valentin, trebuie să înţelegi că n-o mai pot primi. Mi-e de ajuns că ai vrut să-mi dărui o stea. Nu oricine se gândeşte să facă un asemenea dar. Să lăsăm stelele pe cer, iar noi să rămânem cu ceea ce putem să ne dăruim unul altuia. Cu viaţa noastră. Dar, pentru că ai vorbit despre călătorii din primul mileniu, de ce să nu ne oprim la îndrăznetul Columb? Nu s-a înşelat şi el, odinioară, încurcând continentele? În numele îndrăznelii, şi al tuturor erorilor pe care le îndreptăm, să botezăm planeta noastră Columbiana. E un nume frumos şi potrivit. Poate oamenii de mâine, rostind acest nume, îşi vor aminti şi despre întâmplarea noastră...

* * *

..Bineînţeles, pe fişa trimisă bătrânului profesor de către biblioteca cosmonautică, povestea nu era înregistrată în aceşti termeni. Conţinea numai câteva fraze tipice de dicţionar: „Columbiana. Stea de mărimea 8, a 17-a planetă din sistemul solar O. A fost cercetată prima dată în 2116, când a fost considerată, din eroare, drept vecina ei, Carmen, a 18-a planetă a sistemului. A doua oară a fost cercetată şi i s-au stabilit coordonatele şi structura mineralogică, în 2126,

când a primit și numele de Columbiana. Vecina ei, Carmen a primit acest nume mult mai târziu, după numele astromineralogului Carmen Dan, soția astrografului Valentin Dan, cercetătorul celor două planete. Ea refuzase ca steaua Columbiana să poarte numele ei, din pricina erorii survenite".

Bătrânul profesor era, însă, un sentimental și, citind aceste fraze seci, a reconstituit povestea celor două stele și a pornit spre școală fluierând, mulțumit că avea ce povesti fetiței curioase, care voia să știe ce se ascunde sub numele stelelor. Așa sunt copiii, când încep să se apropie de tainele universului...

Cecilia Dudu
Peştera ulpilor

IULIU TOGAN îşi pipăia hainele îngheţate în căutarea buzunarului dispărut în neant.

De fapt, nici nu ştia bine de ce îl căuta. Poate gândul, vag, că ar putea descoperi un creion, hârtie... Pe asemenea întuneric, „negru absolut", ar fi fost cam greu să-şi scrie memoriile... deşi amintirile se adunau pândindu-l.

Vru să mângâie una din ele. N-o mai găsi.

Simţi ceva, ca răul de mare, şi se hotărî să respire adânc, încercând să se împace cu valurile negre, invizibile, ale abisului: jos, foarte jos, mai sus, iar jos...

Măcar de-ar putea să-şi vadă o mână, un deget! Ar putea şti, dacă nu „unde", cel puţin că „se află"!

Renunţă la imposibil şi se hotărî din nou să vorbească. Era, cert, singura metodă de a-şi determina existenţa.

– Sper că nu vă este foarte frig, domnule Börson.

– Sper şi eu. Vă asigur... De fapt fiul unei lapone şi al unui viking n-ar recunoaşte asta niciodată.

– Iar fiul unui cioban din Munţii Făgăraşului credeţi că nu va putea să facă faţă?... Togan se opri, ca să continue numai în gând: „...până la sfârşit!" Vrând să evite efectul pauzei suspecte, se grăbi să adauge: Poate signor Mario Vitteli ar avea unele obiecţii...

– O, nu! Eu... Îmi amintesc că deasupra leagănului meu la Napoli se afla un minunat tablou cu gheţari... Da! Eu am fost călit de mic!

– Ce noroc pe dumneavoastră să vă aduceţi aminte tocmai acum de lucruri petrecute în leagăn! De fapt e un frig invizibil! E atât de întuneric că nu are cum să te prindă...

– Iar eu nu mă mir că pe mine nici nu vă gândiţi să mă întrebaţi!

– Iertare, doamnă, iertare, dacă ne bănuiţi că ne-am gândit cumva la pseudonimul dumneavoastră.

– De ce să vă bănui! Toţi prietenii îmi spun aşa... când nu-i pot vedea!

– Bine, dar e un nume atât de frumos! Eu îmi voi permite...

– Frumos fără doar şi poate! Dar, mai cu seamă acum dacă aş avea parte şi de cele 7 cojoace, l-aş găsi şi mai frumos! Oricum, dacă vom ieşi vreodată de aici – ce poate însemna aici nu prea ştiu – declar solemn că nu voi mai iscăli decât *Baba Dackia.*

– Signora Dochiţa! Speraţi în cojoace...

– Şi, în definitiv, dacă nu am mai ieşi de *aici,* ce s-ar putea întâmpla?

– După ultimele teorii, am devenit un fel de nemurire congelată. Atât.

– Adică să-mi fie frig la infinit?! protestă Vitteli. Signora, vă rog... nu cred că o inimă caldă de româncă să nu se îndure măcar de câte un cojocel!

– De fapt, ce s-ar putea întâmpla? repetă Igold Börson. Sau, mai întâi: Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat, doamnelor și domnilor?

– Acest „mai întâi" e în realitate al zecelea! Dar nu are nici o importanță, pentru că tot nu știm ce s-a întâmplat! Deci, pentru a unsprezecea oară: Ce s-a întâmplat?

În urmă cu o jumătate de zi, se aflau cu toții lângă stalagmita de gheață albastră, în grota cea mai „pierdută" a peșterii. Luau masa. Și era frumos. Și era bine. Ana – „Signora Dochița" – își pusese colierul ei din pietre de Rin, cerceii și brățările – la care nu renunța niciodată.

Mâncau ascultând clinchetul pietricelelor străvezii, în miezul cărora se închidea câte o stalagmită minusculă, albastră și scânteietoare.

Și în ochii Anei.

Echipamentul „caloripneumatic" îl lăsaseră – ca întotdeauna la ora mesei – în perimetrul șantierului; Altfel nici nu s-ar fi putut face față cenzurii *signorei,* care susținea, cu invincibilă tărie, că omul trebuie să-și impună în toate împrejurările să mănânce frumos cu furculiță și cuțit – să se radă sau să-și lase barbă, dar să nu se confunde cu o sălbăticiune, cu vre-o fosilă, mai ales ei care o tot duceau așa, din grotă în grotă...

Mario Vitteli o asculta vrăjit și supus.

– Zâmbiți vă rog! și Ana zâmbea... contagios.

Terminaseră, încântați că nu fusese notat nici un delincvent și se odihneau privind – ca de atâtea ori – cu molcomă filozofie, cum plângea stalagmita de gheață, ca o ființă, de fiecare dată când se adunau în jurul ei.

Plângea cea mai frumoasă dintre stalagmite. Lacrimile îi lunecau, mute, pe fața încremenită, os a marilor tragediene. când se îndepărtau, se prefăceau în perle de gheață. Albastre.

Niobe... trufașa regină, gândea, în vag, Togan când au început să se scufunde în întuneric.

Spaima primei clipe s-a schimbat în uimire, când și-au dat seama că nu era o „prăbușire", ci o „coborâre" aproape lentă și că rămâneau întregi și vii.

Apoi s-au oprit.

Curând, mai mult chiar decât frigul paralizant, negrul întunericului le devora simțurile, mintea, noțiunea de spațiu. Dispăreau față de ei înșăși. La început încercaseră să afle, să rupte, să scape.

Tot ce știau, acum, fără să înțeleagă, era atât de neverosimil că li se părea efectul unui miraj încă necunoscut – poate al orbirii!

Dacă absurdul era adevărat, se aflau într-o baie de aer negru, perfect închisă în interiorul unei lentile de gheață.

Cine credea?!

Lentila – biconcavă? – părea să aibă 4 sau 5 metri în diametru şi peste 2 metri în înălţime, în axul principal. Suprafeţele erau atât de reci şi lunecoase, încât aceste aproximări erau preţul câtorva sute de acrobaţii invizibile.

În primele ore – câte oare? – efortul fizic fusese reconfortant, mai cu seamă că fiecare îşi propunea să fie mai viteaz, ca toţi ceilalţi.

Apoi, energia începu să se topească, transpiraţia să îngheţe, hainele să se prefacă în armuri reci şi rigide.

Metoda continuei agitaţii o cunoşteau şi – ca exploratori ai peşterilor cu gheţuri fosile – o aplicaseră ca o salutară redescoperire.

Dar aici nu le era de folos.

Temperatura era mult mai joasă decât tot ceea ce le mai fusese dat să înfrunte. Mai rămânea calmul şi... autosugestia, pentru ca cel puţin momentul congelării să-i găsească vii şi zâmbitori – în cazul că aveau rezervată şansa unei reînvieri viitoare.

– Oricum, de gândit ne-am gândit la rece – monologa Vitteli – ceea ce pentru un napolitan, vă jur că nu e prea atrăgător!

Acum, după al unsprezecelea: Ce s-a întâmplat? Togan îşi spunea că mai rămăsese atât de puţin până la... capăt şi atât de absurd se petrecuseră lucrurile, încât o variantă şi mai absurdă avea cele mai logice şanse de a fi reală.

Păstrase gândul numai pentru el, socotindu-l aberant. Acum, chiar dacă aberaţia i-ar molipsi şi pe ceilalţi... Trase cu toate puterile aer în plămâni. Simţi un fior cald, ireal de plăcut... Desigur! Nu mai era mult... Izgoni brutal fiorul insidios şi imaginile mirifice care îi invadau ochii.

– De unde vine aerul acesta, atât de proaspăt?

– Adevărat, de unde? întrebă şi Börson. Numai el. Ceilalţi păreau absenţi.

– Oricât de atemporali am deveni, oricât de „neunde" ne-am afla, cred, totuşi, că a trecut destul timp ca să ne fi înăbuşit, dacă aerul nu ne venea de undeva.

– Poate că această capcană nu e de gheaţă, cum presupunem. O fi de aer solid!

– Deşi e perfect absurd, nu poate fi adevărat. Eu cred în ceva mult mai simplu: că undeva trebuie să se afle un sistem de aeraţie, că această capcană este de fapt o maşină şi că, la fel cu toate maşinile din lume, are şi ea o comandă.

– Dacă nu am descoperit-o până acum, înseamnă că e cu totul în altă parte a... maşinii! Dar dacă vrei să căutăm din nou, eu aş mai dispune de un mic rest de... voinţă. Deşi...

Börson îşi curmă vorba brusc.

Se mişcase iar capcana de gheaţă?! Era o mişcare de burghiu. La început lentă, apoi tot mai rapidă. Puteai jura că era „ameţitoare".

– *Signora* Dochiţa!

La gâtul Anei, în jurul pumnilor ei, ardeau în zeci de sori brățările aprinse. Ardeau cerceii, cu flăcări de jad și de rubin.

– Peștera Postumnia! Asta n-o mai cred!

Vitteli își scoase ochelarii, ștergându-și-i cu grijă.

– Treziți-vă, domnilor! Treziți-vă! Suntem în Peștera Postumnia! Dar nici eu nu o cred! Nu, pe *Madona santissima!*

Nu, Peștera Postumnia nu putea fi, deși feeria jocului de culori, draperiile de lumină, jeturile incandescente, prospețimea aerului le-o reamintea.

Cum au coborât? Sau, cum au urcat?

Mașina de gheață a existat cândva?

Nu erau mai siguri decât ar fi fost de un vis.

Pereții înalți, bolta imensă, nici un contur al vreunei intrări... Și, într-o dezordine straniu de armonioasă, înfloriturі de gheață... Candelabre, modelări de plasmă a unor forme ireale sub revărsarea efluviilor de lumină.

De unde veneau luminile acestea, zecile de lumini...

Din bolta ca un cer mozaicat? Din caleidoscopul lacului de sub ea?

Unde se aflau? Hipnotica priveliște estompase întrebarea. Toate întrebările.

Era ca și cum s-ar fi știut aici dintotdeauna.

Într-un târziu, sau mai curând, luminile, curcubeiele se stinseră, se contopiră unele în altele, încet, pare-se obosite de propria lor strălucire. Însera.

Și de peste tot veniră iar întrebările.

Desigur, ceea ce vedeau acum – închegările acestea ce nășteau umbrele cu forme de oameni – nu putea fi decât nălucire.

Umbrele – oamenii-umbre – își vorbeau. Ori, poate murmurul apei... Se mișcau, întindeau brațe ciudate... Ciudate umbre... Se apropiau. Nu erau umbre! Erau oameni de negură.

Apoi se prefăcură în oameni-curcubeie. Fețele, ochii le străluceau în jocul luminilor răsfrânte.

Bărbații purtau arme: săbii drepte, scuturi, lăncii. Veneau de pretutindeni – din apele lacului, din bolta imensă, răzbeau din pereții de piatră și gheața. Stăpâneau întreaga peșteră.

Unii păreau a fi gata de luptă. Alții păreau că se întorc abia purtându-ți istovirea.

Erau și răniți. Și prizonieri. Și morți. O tabără!

Brațe puternice purtau vase mari, de lut, pline cu aur. Vreo pradă a vreunei lupte...

Se părea că îl cântăresc, că și-l împart... Și cântarul era roman – se vedea bine că era roman, ca un simbol! Și armele păreau a fi romane. Dar vesmintele și părul și scuturile și brâiele erau getice...

Și ochii, sulițe albastre!

O lume adevărată, năpădită de lumină în inima pământului! Apoi s-a făcut lumea neagră, apoi veniră oamenii-umbre, năluci...

Apoi a venit întunericul și vocile.

Vocile nălucilor și ecourile. Adânci. Ecourile din inima pământului.

Așa a fost atunci, în ziua întâia.

Și tot așa a fost și în ziua a doua și a treia.

La început culorile...

Apoi, oamenii-umbre-neguri-curcubeie. Apoi întunericul. Apoi ecourile unor cuvinte ciudate, știute și neînțelese. Și iarăși culorile...

Uimirea se prefăcu mai întâi în spaimă, apoi în vrajă, în întrebări, în obișnuință.

Acum se prefăcea în foame! Și curând, se va schimba din nou, în spaimă.

Cu oamenii aceia, umbre și năluci, nu izbuteau să vorbească. Și oamenii-curcubeie, și ei se îndepărtau tăcuți, de câte ori încercau să se apropie. Și, totuși, de la ei au învățat unde să-și găsească hrana.

A fost în ziua când Börson văzu pescarii. Oamenii-curcubeie prindeau cu meșteșug, în undițe și lăncii, pește din apa lacului albastru. Pește viu și adevărat. În jocul luminilor părea a fi de aur.

Primul succes a fost al lui Vitteli. Dar uimirea a depășit cu mult bucuria, căci ceea ce prinsese el nu părea chiar un pește și nici de aur nu era.

Dar înainte de a-și aduce aminte de teoriile speologice asupra transformării speciilor – foamea își ceru și luă drepturile cu teoria practică a lui „primo mangiare".

După festin, găsiră mai ușor toate explicațiile și – lucru mult mai important – din ce în ce mai mulți asemenea *speopești*, blânzi de se lăsau prinși cu mâna.

Viața le surâdea!

Signora Dochița fixă orele de masă – gustarea, prânzul, cina – după cum se cuvenea în această altă lume: la revărsatul dintâi al culorilor, la venirea oamenilor-umbre, înainte de venirea întunericului.

După cină urmau orele de încordată ascultare a ciudatelor cuvinte și ecouri, încercările de a-și întipări în minte, de a-și însemna, de a zgâria pe piatră cit mai mult cât mai multe.

Pe urmă venea oboseala și somnul adânc de piatră pe piatră. Apoi totul reîncepea.

Și totul ar fi mers poate către intrarea în firescul unei alte vieți, dacă nu ar fi fost, peste toate, discuțiile și tăcerile. Apoi descoperirile.

Reîntorși la cele 5 instrumente de cercetare ale primilor savanți antropopiteci (cam uzate după atâtea decamilenii de întrebuințare) reușiră, totuși, să stabilească în jurul lor destule adevăruri.

Unul, îndeosebi, poate mai mult decât ecourile, decât veşmintele oamenilor-curcubeie, a născut, cum declara Vitteli, „teza doctoratului nostru în enigme”: temperatura apei din lacul albastru.

Dimineaţa, la răsăritul culorilor, apa era fierbinte de le frigea mâinile. (A durat ore până să se stabilească dacă avea 80 sau 70 de grade.) După numai puţin timp devenea rece, iar la sosirea oamenilor-umbre, pe toată suprafaţa lacului apăreau sloiuri de gheaţă, care, până la căderea întunericului, se topeau. Şi apa începea dm nou să se încălzească, pe nesimţite.

Toată gama albăstruiul se scălda în apa lacului, iar nivelul, foarte sus Ia începutul nopţii, îl regăseau dimineaţa coborât, ca al unei fântâni.

– Dar căldura era mereu aceeaşi, plăcută şi fără variaţii.

Discuţiile „analitice” asupra a ceea ce ar putea – sau nu ar putea – fi explicaţia, nu conteneau decât în orele de pândă noaptea, când începea răsunetul cuvintelor necunoscute. Noapte după noapte.

Şi nimeni nu izbutea încă să prindă vreun sens. Dar veni şi cea de a noua noapte de pândă.

Cuvintele veneau şi acum de peste tot, din adânc, de sub apă, dintr-o lume interioară pământului, de sus, din boltă – cuvinte ale pământului, ale materiei, ştiute şi neînţelese – veneau alături de ecourile lor.

– Dar aceste cuvinte...

– ...nu mai sunt aceleaşi.

– Nici vocile! Nici limba!

– Nu vi se pare a fi ale cuiva de la Academia Franceză?!

– E o nebunie egală să cred şi să nu cred – izbucni Vitteli

– Acum, mi se pare mie, sau auziţi şi voi... nu e cineva de la Academia Română?!

– Şi mai e o voce – şoptea ca pentru ea Ana – mai e o voce... Şi e de necrezut şi de crezut – vorba lui Mario – dar eu... am mai auzit-o cândva. Cred că... Iuliu...

– Togan, asculţi? O auzi? Togan!

Togan nu-i auzea. Asculta încremenit. O avusese în gând, vocea aceasta şi o auzise vorbindu-i gândurilor. Acum, nu, acum nu mai era doar gând...

Se insinua vie sub bolta imensă, ascunsă în întuneric. O voce pe care numai Tana o putea avea.

Se suprapunea clară, intimă, peste cuvintele adânci de până acum, telurice şi neînţelese, ale nălucilor oameni.

Într-un târziu îi recunoscu şi pe ceilalţi. Pe Fleury, pe Cosma Loghin.

Era grupul de cercetare pentru Peştera Ulpilor. Loghin nu o ştia decât din două cântece moţeşti. Dar „văgăuna ulpilor” era sigur că trebuie să existe.

Togan îi auzea vocea „ex catedra”, acum emoţionată:

– Nu știu dacă această uriașă geodă este chiar văgăuna căutată, dar o minune este!

– „Văgăuna ulpilor” vrei să spui? Iartă-mă, aproape că am uitat. Mă gândeam la altceva...

– Eu caut un miracol, iar tu ai descoperit o minune!

– Tana! E adevărat! Eu sunt cel care trebuie să-ți cer iertare. Eu, într-adevăr, am uitat, că tu cauți un miracol. Dar n-am crezut că poți fi atât de categorică și poruncitoare: „Îl vom căuta pe Togan! Apoi fac tot ce vreți voi, și umblu după toate văgăunile!”

Vocile începură să se stingă încet, îndepărtându-se în vag, Se stinseră apoi și ecourile cuvintelor neînțelese.

Întunericul se cufunda în tăcere.

Erau epuizați.

În alte nopți, în clipa aceasta, își spuneau – în toate combinațiile și intonațiile – „noapte bună” – ascultând răspunsurile grave ale bolții imense, ca o confirmare de sus.

În noaptea aceasta, bolta rămăsese tăcută, netulburată de nici o șoaptă. Până târziu au vegheat cu toții, într-un delir lucid, pe piatra somnului lor.

Și nu puteau admite, la revărsatul luminilor, că Togan nu mai era cu ei. L-au căutat peste tot. La urmă l-au căutat chiar și în apă.

Vitteli nu reușea decât cu greu să se afunde în apa lacului albastru, ce depășea cu mult densitatea obișnuită.

Și iarăși îl căutară peste tot. Și iarăși. Fără încetare, cu gesturi de somnambuli, până la venirea noului întuneric.

Erau atât de obosiți, atât de puțin mai rămăsese în ei pentru emoții, încât au primit ca pe un lucru firesc mesajul pe care Togan il transmitea, cu voce clară și vorbă concisă, de undeva din întunericul nopții.

„Sub nivelul apei, în dreptul steiului roșu, se află galeria de legătură. Mâine noapte, când cota va fi din nou minimă, veți putea trece. Tana, Fleury și Loghin vă spun „noapte bună”. Și eu...”

Tana a observat mai întâi poziția nenaturală – ieșită din armonia naturală – a stalagmitei de gheață din ultima grotă și a speculat amănuntul cu calmul și emoția unui detectiv îndrăgostit.

Descoperirile au venit apoi înlănțuite, denunțându-se una pe alta: Fântâna fără sfârșit, pârghia de comandă, corfa elipsoidală, învelită în gheața albastră, urcând din adânc...

Și tot Tana a hotărât coborârea. Știa – spunea ea tăcând cu încăpățânare – că îl va regăsi pe Togan. Corfa i-a purtat într-o lume de basm.

Un basm al pământului: o uriașă geodă, despre care Loghin nu înceta să repete – în transă științifico-fantastă – că, „e o minune, un record mondial”, ca și

cum ar fi fost tocmai ce căutau...

Într-un fel avea dreptate. Și ca mărime, dar mai ales ca splendoare a înfloririi de cristale, a miilor de caleidoscoape. Era „un nemaivăzut", capodopera unui artist mai mare ca omul.

Până la lăsarea nopții – reîntors în el – identificase și clasase câteva sute de minereuri, minerale etc., și se declară gata („prea treaz" – spunea Tana) – să se „întoarcă pe Pământ" ca să aducă aparatura și specialiștii de care era desigur nevoie...

...De dincolo, Togan trecuse în bezna cea mai adâncă. Sensul curentului cald al apei îl purtase, încet, până la „țărm". Un țărm. de piatră, ce urca ușor, ca ceva anume făcut, pe unde se mai trecuse...

După câțiva pași în întuneric avu senzația că următorul e deasupra golului. Dar pasul pornise. Ar fi vrut să strige.

Întâi apăru, tăiat din ceață, Fleury, care îl asigura că... toate erau în ordine. Apoi Loghin care insista că trebuie adus, cel puțin, un medic și... Tana.

– Eu cred că trebuie adus, cel puțin, un ceai fierbinte!

Până la sosirea – prin galeria de legătură – a celor de „dincolo", își povestiră rând pe rând și reciproc, basmele trăite, cu sistematica și metodica expunerilor științifice, apoi măsurară destul de exact înălțimea la care curentul de apă înconjura geoda: 73 de metri. O „Niagară" subterană, fără nici un zgomot, decât un profund murmur surd, ca un descântec alchimist al telurului.

Dacă profesorul Cosma Loghin și-ar fi scris jurnalul – singura deformație academică pe care nu o avea – ar fi notat peste câteva zile:

„După ce Roxana Arion, Börson și Mario Vitteli au venit și ei în geodă, cercetările au fost reluate, folosind puțina aparatură de care dispunem.

Valoarea completă a clișeelor foto a constituit primul indiciu plauzibil a unor prezențe radioactive puternice.

Am alcătuit o listă de aparate și de specialiști, dar doctorul Togan crede că trebuie adus și un expert în laseri..."

Ca și Togan, toți cei veniți din peștera cu oameni-curcubeie nu se arătau prea entuziasmați de planurile toarte, „prea judicioase" ale lui Loghin.

Amintirea mereu vie a Oamenilor de Dincolo, plăsmuiți din culori, îi obseda mai mult decât strălucirea acestei geode – o întreită catedrală – cu mozaicurile ei de nestemate de toate culorile știute și neștiute, cum numai Marea Doamnă – Natura – știe și poate a se împodobi. +

Poate această obsesie, poate un ciudat instinct al locului i-a făcut să descopere, atât de repede, a treia peșteră și, curând, pe celelalte.

Dar ceea ce căuta Togan nu s-a descoperit decât în peștera a patra (în gândurile Tanei, peșterile se chemau cu totul altfel... a ametistelor, a prafului de stele, a aurorelor...), deasupra brâului de apă care înconjura geoda, și numai după

ce refăcu, în toate amănuntele, sistemul multiplu de laseri minerali şi fluizi pe care îi imaginase, pornind de la maclele teluri-aurice din imensul mozaic cristalin al florilor de piatra.

Atunci s-au reîntâlnit cu oamenii-curcubeie. Cu toate vechile lor cunoştinţe şi cu mult mai mulţi.

Picturile – în cadre mari – acopereau în întregime şi peretele circular şi bolţile ca de catedrală.

Scenele neuitate, obsedante încă, le revedeau, succedându-se în frize suprapuse.

...În mijlocul grotei, o uriaşă lentilă de gheaţă, din transparenţa căreia căpeteniile oamenilor-curcubeie – statuari şi vii – îi priveau cu aceeaşi ochi dilataţi cu care şi ei îi priveau.

Armele şi scuturile romane, veşmintele getice... Ochii, suliţe albastre.

Un mausoleu, un panteon, închis în limpezimea rece a gheţii. Întrebări frânte de alte întrebări: Cum au fost înhumaţi? Şi dacă... dacă ar putea fi reanimaţi ce ar povesti? Erau obosiţi, obosiţi.

Deasupra lor, în dreptul frizei mijlocii, domina o străvezie ogivă, adâncindu-se într-un masiv de ametist unde regăsiră vatra şi hornul de cuarţ, oglinzile concave, cântarul roman...

Şi aurul l-au găsit, şi monezile, şi podoabele – multiplicate la infinit în neantul luminos al oglinzilor.

Specialiştii, aparatele, experţii au grăbit şi mai mult succesiunea surprizelor şi descoperirilor, pornite ca avalanşele, din tăişul unui strigăt de uimire.

„Centrala termo-nucleară naturală”, la 23 metri sub nivelul peşterii a patra (şi la 5 km de filoanele radiogene de la Băiţa).

„Acceleratorul pirosferic” – tot natural – care o alimenta, pornind din plasmele lăuntrice ale pământului şi circuitul de răcire şi amortizare a unor râuri subterane de apă grea – oricum, cele mai bogate în deuteriu din câte se cunoşteau.

A fost găsit şi „turnul de lumină” (singura denumire oficială pe care Tana o repeta fără strângere de inimă), culminând în craterul central care lega – prin mijlocirea unui sistem periscopic de gheaţă fosilă – toate peşterile cu răsăritul şi apusul soarelui şi cu „amplificatorii cuantici” din geodă.

Tot atunci au trăit şi ziua victoriei lui Fleury – care plângea cu lacrimi adevărate, perorând la nesfârşit, ridicol şi sublim – când, sub straturile picturilor „recente” (1000 – 1200 e.n.), fotosondajul le-a dezvăluit pe cele neolitice... El, solitarul teoriei picturilor rupestre din magdalenianul carpatic!

Datele numismatice, sistematizate de Loghin, se înscriau între 500 î.e.n. şi 1700 e.n.! După ele şi, mai ales, după analizele cu C14 şi cele magnetice care le confirmau, s-a făcut şi comparaţia cu strania poveste a „Văgăunii Ulpilor”.

Ana, Loghin, Börson, chiar şi Tana (tristă şi ca prin vis), comisiile, experţii

au destrămat, rând pe rând, marama basmului, stabilind, cu necruțătoare rigurozitate istorico-documentară, filiația directă și continuă între căpeteniile romane rămase în Agatirsia în sec. III, juzii și ducii româno-transilvani din sec. IX și haiducii de mai târziu, până chiar la Pintea de după 1700, când – se pare – tainele și codurile Vătăunii Ulpilor au fost uitate, pierdute, rămânând doar în epos.

Apoi, au venit disputele între Vitteli și Tana: Sunt „ulpii" lupii steagului dac sau... Ulpia Traiană? Este „haiduc" o denumire slavă sau – prin sanscrită – se leagă de latinul „dux"...

Apoi...

În biroul lui, între volume și numeratoare, învăluit în fumul destrămat al unei țigări – atât de dorite „acolo" – Iuliu Togan își trecea mâna, părelnic absent, printre filele adunate între scoarțele legăturii cu miros proaspăt de tipar.

Titlurile, subtitlurile se înșirau plutind în aer...

DOCUMENTELE de la PEȘTERA ULPILOR.

Partea I, II, III... CUPRINS: ...Reactorul natural... O Sarmizegetusă subterană... De la „veteran" la „jude"... De la juzi la...

Degetele întorceau mereu file nevăzute-văzute...

Tabele, diagrame, fotocopii. Gravuri. Hărți. Deducții riguroase. Foarte riguroase. Basmul nu mai era, nu mai putea fi basm. Intrase în trupul rece al logicei documentare și matematice.

Ar fi trebuit să fie fericit; și nu era; și ar fi dorit să fie. Și de ce nu era?

Ar fi vrut să găsească și altceva. Altceva...

Și mai departe?...

Mai departe e „Tinerețe fără bătrânețe", e jocul închipuirii, scrânciobul de lumini al copilăriei ce urcă înspre INFINIT... Da, așa a spus Tana.

Căci numai ei, copii, sunt veșnicul început.

O ciudată, insistentă nostalgie se împletea cu fumul aromat, albastru, al firișoarelor de tutun. Degetele îi tremurau. Ajunsese la pagina din urmă... SFÂRȘIT.

Ion Hobana
Ploaia de seară

SE ÎNTORCEAU de dincolo de Proxima, cu ochii incendiați de văpaia altor sori. Și nerăbdarea lor gonea spre țărmul încă nevăzut, mai iute decât astronava acoperită de cicatricele atâtor întâlniri primejdioase.

Dan credea că știe totul despre Pământ, din cuvintele și imaginile înscrise pe benzi: zgârie-norii, furtunile neașteptate, clocotul stadioanelor, simunul șuierând în deșert..

Tatăl său, pilotul, îl prevenise ca planeta putea să aibă alt chip:

– Înțelegi tu? Pentru noi au trecut cincisprezece ani. Pentru cei de acasă...

– Știu, zâmbise Dan, neîncrezător. Einstein... Viteza și timpul... Dar Einstein avusese dreptate. Pe cosmodromul din Africa de Nord veniseră să-i întâmpine rudele lor de nu se știe a câta spiță, își mișcau cu grație trupurile statuare, radiau o sănătate explozivă și se amuzau să repete, cu uimită afecțiune:

– Unchiule Dan!...

Băiatul privea în jur, nedumerit. Aici ar fi trebuit să stăpânească nisipul, dar lanurile își clătinau săbiile subțiri până la orizont. „Fata Morgana?" Făcu câțiva pași, se aplecă și simți răcoarea verde mângâindu-i obrajii.

Ar fi vrut să vadă Sahara de sus, ca să se convingă că nu fusese un miraj. Dar aerodina zvâcni dintr-un salt până în stratosferă, începându-și apoi lunecarea prelungă spre rachetodromul din Carpați.

Îi aștepta un vehicul ca o lacrimă albastră și băiatul se bucură la gândul că-l vor lăsa, poate, să țină și el volanul, să încerce „beția vitezei" despre care citise în microfilmoteca astronavei. Nu văzu însă nimic care să semene cu un volan. Se așezară comod, și Vlad, cel mai tânăr dintre nepoți, spuse, fără să ridice glasul:

– Spre oraș.

Mașina porni, fără zgomot, pe șoseaua lucitoare. Culmile împădurite o însoțiră un timp – și se retraseră, încet, spre zarea tot mai depărtată.

Discuția se înfiripa greu. Atleticii strănepoți nu știau despre ce să vorbească mai întâi. Iar părinții lui Dan nu se puteau opri să evoce chipuri și întâmplări care nu spuneau nimic celorlalți.

În dreapta șoselei crescu, treptat, o cupă uriașă.

– Un radiotelescop! exclamă Dan

– Seamănă cu primele tipuri, încuviință fata de lângă el, scuturându-și părul tăiat scurt, ca o cască de aur.

– Seamănă?

– E tot un reflector parabolic, dar colectează microundele emise de sateliți.

– Poți s-o crezi pe Alina, interveni Vlad. E dispecer șef al Grupului Energetic Solar!

– M-ar fi interesat mai mult un radiotelescop, se încăpățână Dan.

– Sunt destule... pe orbita lui Pluto! râse Vlad. Dacă nu te-ai saturat de preumblări cosmice...

Băiatul ar fi vrut să riposteze, dar mașina albastră stopă lin. Ajunseseră la marginea unui parc imens, în care se pierdeau câteva trotuare mobile, acum în repaus. Se urcară pe cel mai leneș – și mecanismul ascuns se trezi din somnul său metalic.

În parc era liniște, o liniște vie, ritmată de ampla respirație vegetală. Dan întrebă în șoaptă:

– Mai e mult până la oraș?

Nu înțelese hazul celorlalți decât când i se spus că, de fapt, „parcul”... Mirarea (dezamăgirea?) nu avu când să se precizeze. Coborâră de pe trotuarul mobil pe o alee care despica bariera verde, ducând până în fața unei clădiri cu linii zvelte, armonioase.

– Să intrăm, propuse cineva.

Pătrunseră în holul inundat de miresmele tari ale esențelor tropicale. O pasăre-liră îi privi enigmatic și fâlfâi alene de pe o creangă pe alta.

Hotărâră să facă un popas. Îndată răsăriră din podea fotolii care păreau de marmură, dar le îmbrățișară, elastice, trupurile.

– E casa voastră? întrebă mama lui Dan, privind cu încântare în jur.

– Câtă vreme locuim în ea, răspunse Alina.

– Și după aceea?

– Sunt destui cei care vor să lucreze sau să se odihnească în Transilvania. Iar noi vom merge, poate, pe Lună...

Băiatul n-avea astâmpăr. Vlad îi făcu un semn complice:

– Deocamdată să mergem dincolo.

În încăperea alăturată, mobilele erau sculptate în același material înșelător. Un gest abia schițat și peretele-frigider se deschise, lăsând să iasă o măsuță încărcată cu gustări și răcoritoare. Gustară și se răcoriră, măsuța se întoarse la locul ei și cel mai tânăr nepot se interesă dacă unchiului său îi place fotbalul.

– Am văzut câteva meciuri, pe bandă, răspunse Dan, rezervat. Nu-i ușor să alergi nouăzeci de minute...

– Nu trebuie neapărat să alergi.

Lumina care izvora din pereți începu să scadă. Apoi spațiul camerei deveni brusc neîncăpător.

Jucătorii evoluau parcă în imediata lor apropiere. Vedeau elicele micilor aparate de zbor individual ca niște corole rotindu-se nebunește în coliviile lor discoidale. Lovit pieziș, balonul urma traiectorii ciudate, imprevizibile.

Meciul se sfârși cu o jerbă de artificii trasând pe boltă rezultatul. Sunetele și imaginile tridimensionale pieriră.

Mai târziu, urcară toţi pe acoperişul terasă – şi de acolo, în văzduh. Nu prea departe, câteva avioane descriau un ciudat carusel în amurgul sângeriu. În urma lor, şuviţe subţiri de aburi se împleteau în pânze tot mai dese.

– E ora ploii de seară, murmură Alina.

Norii acopereau acum oraşul. Avioanele dispăruseră. Antena centrului meteo lansă un trident orbitor. Şi picături grele începură să lovească fuzelajul transparent al elicopterului.

– Să coborâm! strigă Dan.

– Ţi-e rău? se îngrijoră maică-sa.

– Nu e nici o primejdie, îl asigura Vlad. Pilotul automat...

– Să coborâm!

Nu aşteptă ca rotorul să-şi oprească definitiv turaţiile. Se năpusti pe larga spirală a scării interioare, străbătu în goană camera cu sunete şi imagini, holul înmiresmat... Ajuns afară, se opri o clipă ca să-şi scoată încălţămintea şi porni cu picioarele goale prin iarbă. Mergea fără ţintă, cu ochii pe jumătate închişi, ascultând cântecul ploii.

DA, ÎNTOCMAI. Mi-am cumpărat un robot. Să fie! Să se găsească în casă. Poate într-o bună zi se întâmplă să am nevoie de el şi prinde bine. De ce să umblu pe la vecini cu împrumutul? Nimeni nu-ţi dă ceva cu plăcere. Încep discuţiile „dacă ştii să umbli cu el!" Nu lipsesc aluziile că „dacă dai, n-ai". Apoi ţi se face un instructaj amplu din care nu înţelegi nimic şi eşti convins că bietul om nu mai doarme o noapte de grijă până nu-l vede înapoi. Şi, oricum, rămâne cu impresia că nu mai e la fel de „inteligent" ca înainte.

Deunăzi, când mă plimbam fără nici o treabă prin oraş şi priveam într-o doară în vitrinele magazinelor, aşa, deodată, l-am zărit, printre alte obiecte utile şi absolut necesare omului. Avea dedesubt un cartonaş cu numărul articolului, preţul şi denumirea mărfii.

„Uite, au roboţi! mi-am zis. Şi nu sunt nici prea scumpi." Am intrat şi am cerut unul. Vânzătoarea mi l-a împachetat şi l-am adus acasă.

(Acum trebuie să fac o paranteză. Cei mai mulţi au încă o concepţie foarte ciudată despre roboţi. Îşi imaginează cu o îndârjire de neînfrânt că robotul trebuie să semene cu un om. Cu un om cam cubist, ce-i drept. Cam cum l-ar vedea Picasso. Dar tot om înseamnă că e. Vocea trebuie să-i fie metalică şi mişcările sacadate. Cu cât e mai metalică – să zicem o voce de oţel sau de dur-aluminiu – cu cât mişcările sunt mai sacadate, cu atât sunt mai satisfăcuţi. De fapt, aceasta este o concepţie antropomorfă. Una dintre cele mai vechi. Au existat şi concepţii zoomorfe. Dar a fost o modă trecătoare, când roboţii se construiau în formă de cai, vaci sau iepuri de casă. Când robotul nu semăna cu un om sau un animal oarecare, nu se cerea şl rămâneau stocuri nevândute. Atunci, cei din reţeaua comercială i-au schimbat numele. Au apărut moboţi, loboţi, rotoboţi şi altele.)

Robotul pe care l-am cumpărat nu semăna cu nimic. Asta m-a şi încurajat să-l iau. Nu-mi trebuie un membru în plus în familie, ci un creier cu ample capacităţi de gândire, capabil să-ţi pună la dispoziţie cea mai bună soluţie într-o problemă. Şi asta fără să-ţi ceară bani, fără să facă tot felul de nazuri şi mofturi şi fără să-ţi scoată sufletul cu reproşuri că nu i-ai urmat sfatul.

Dacă ar fi să-l descriu, aş face-o cu uşurinţă. E un cilindru metalic, frumos nichelat sau cromat (ceva în orice caz care nu rugineşte). Are câteva butoane, câteva vizoare şi un mic ecran mat. Dintr-o parte a cilindrului pleacă două cordoane. Unul se pune la priză. Celălalt se poate racorda la o maşină de scris electronică. În cazul în care nu ştii să citeşti în vizor răspunsul exprimat matematic ţi-l traduce tot el, săracul, într-o limbă normală, pe o foaie de hârtie pusă în maşină. Mai are şi doi ochi... (Poftim, şi eu mă apuc să-l umanizez!) Sunt de fapt două minuscule lămpi de control, asemeni celor de la aparatele de radio

numite „ochi magic”.

Când am intrat în casă, aveam un aer misterios. Soția mea, care are fler, a simțit imediat că am cumpărat ceva. M-a privit surâzătoare. Am despachetat solemn ambalajul și i l-am arătat în toată strălucirea lui metalică.

– Ce surpriză[1], scumpule! De când îmi doresc eu o râșniță electrică!

Puțin vexat, i-am explicat că e vorba de un robot și nu de o banală râșniță, care nu se mai găsește în magazine, fiind un instrument de mult depășit. Soția s-a bucurat și de robot:

– Am să-l folosesc la bucătărie. Că, uite, veșnic îmi sunt mâinile crăpate de la spălatul vaselor.

Am oftat. Apoi i-am răspuns răbdător:

– Cu ce vrei să-ți spele vasele? Tu nu te uiți la el? Cât privește mâinile tale, am să-ți iau o cremă vitaminizată. Se spune că face minuni. Asta e un robot intelectual...

– Intelectual? s-a mirat soția mea. La ce ne trebuie?

Am dat din umeri. Dacă nici ea, care e o intelectuală, nu înțelege, ce să mai pretindem altora?!

Odată ajuns în camera mea, m-am făcut comod, mi-am luat ochelarii și, instalându-mă într-un fotoliu, am început să studiez *modul de întrebuințare*. Citeam și nu conteneam să mă minunez. Probabil scoteam tot felul de exclamații, pentru că soția mea mă întrebă din camera vecină:

– Ce ai, dragă? Iar măseaua?

Prospectul lămurea pe înțelesul tuturor multiplele posibilități ale *calculatorului electronic universal portativ*. Juca șah, făcea traduceri, montat la radio sau televizor (cu ajutorul celui de al doilea cordon de care v-am vorbit) stoca informații pe care le reproducea la nevoie. Calcula randamentul aparatelor electrocasnice și-ți dădea rata medie de amortizare pe zece ani. Evalua uzura stofelor purtate sau ținute în dulap. Stabilea numărul de calorii necesare organismelor noastre, repartizat zilnic pentru orice anotimp. Calcula cantitatea de toxine pe care le ingurgitam din țigări, cafea și diferite alimente. Putea să facă variații pe o temă muzicală dată sau să extragă tema din variații date. Adaptat la mașina de scris, putea să elaboreze mici discursuri ocazionale și chiar epigrame.

Abia seara târziu am terminat lectura, întrucât broșura avea 180 de pagini scrise mărunt și multe cuvinte tehnice a trebuit să le caut în dicționar.

A doua zi chiar, l-am pus la treabă. Am început cu șahul. După ce am mâncat, m-am ridicat de la masă, mi-am frecat mâinile și, scoțându-l din sertar, i-am spus:

– Ei, amice, te fac un șah?

---

[1] În veacul nostru e socotit *surpriză* numai un obiect ce poate fi pus la priză, (n.a.)

Robotul tăcea. L-am pus în priză şi i-am spus:

– Te fac marţ.

Această expresie l-a enervat. A bâzâit scurt – asta însemna „atenţie” – şi-a aprins un ochi albastru şi pe ecranul mat au apărut cuvintele: „neprogramat pentru jocuri aleatorii”.

– Mă rog, mă rog, n-o şi ne certăm pe termeni...

Nu sunt un jucător de şah prea strălucit, dar e de-a dreptul enervant să pierzi partidă după partidă. Un partener obişnuit, cât de bine ar juca şi, măcar de plictiseală, tot mai pierde o partidă. Sau ţi-o cedează dintr-un sentiment uman. Ce dracu! Dar aşteaptă sentimente umane de la râşniţă asta nenorocită! Nu se lăsa înduplecat deloc. Citisem odată, de mult, într-o carte, cum un mare campion de şah urma să joace cu o maşină electronică. Era un joc decisiv. Şi robotul, cât era de robot, tot a avut un licăr de omenie în el şi s-a lăsat bătut.

„Bine! am zis. Dacă-i pe-aşa, las’ că te învăţ eu minte.” Şi am început să trişez. Mi-am făcut încă o regină şi am pus la loc turnul pe care tocmai mi-l „mâncase”. I-am dat situaţia şi am aşteptat să văd ce spune. A bâzâit dm nou acel scârbos „atenţie”, apoi într-un vizor mi-a dat succesiv toate fazele până într-un punct în care s-a aprins ochiul albastru şi pe ecran a apărut cuvântul „Eroare”.

Furios, l-am scos din priză şi l-am aruncat în sertar.

– Stai acolo, dacă eşti atât de hain!

Apoi am râs singur de nervii mei. Se poate să-mi pun mintea cu un mecanism, cu o cutie prăpădită cu şuruburi?! Eu, un om în toată firea! La urma urmei, puteam să-i fiu şi inventator!

Fireşte că în ziua următoare mi-am adus din nou aminte de el. „Ia să-i dau ceva de făcut.” M-am gândit şi am găsit. Să facă traduceri. I-am spus soţiei:

– Hai să vedem ce înseamnă exact „Nescafe e o primeiro e legitimo cafe soluvel fabricado do Brasil”. Îl bem de atâta vreme şi habar n-avem ce bem!

Am pus robotul în priză, l-am montat la maşina de scris şi într-o secundă a apărut traducerea.

– Ai văzut, nevastă? Ţi-am spus că o să avem nevoie de el? Ce rost are să interpretăm noi, aşa, pe ghicite, când dumnealui atâta aşteaptă, să ne înveţe!

Am început să-i dau să-mi traducă tot felul de lucruri: Modul de preparare a supelor deshidratate, din trei limbi, posologia unor medicamente, reclame din diferite reviste străine. Pe urmă mi-a venit o altă idee. L-am pus să traducă diferite texte româneşti în alte limbi. În special proverbe. Ca să-l chinuiesc. Aşa, de exemplu, „capra sare masa, iada sare casa” în limba franceză suna cam aşa: „la chevre saute la table, la chevrette saute la maison”; sau „mânăstire într-un picior, ghici ciupercă ce-i”, în engleză a ieşit aşa:

„Monastery on a leg, guess what a mushroom is”. Arn făcut mare haz pe socoteala lui. Apoi l-am pus să traducă şi în alte limbi. În portugheză, suedeză şi

arabă. Aici n-am mai râs, pentru că nici eu nu le știu și a trebuit să-l cred pe cuvânt.

Soția mea la început s-a amuzat. Pe urmă s-a plictisit.

– Arunci banii pe tot felul de prostii. Măcar dacă ne-ar folosi la ceva practic.

– Tu nu te gândești decât la latura practică. Omul mai are nevoie și de altele în viață – am ripostat eu. Toată lumea are roboți în casă, iar noi citim povestiri despre ei sau îi ascultăm pe amicii noștri cum și-i laudă pe-ai lor. „Robotul meu e formidabil. Auzi ce mi-a zis ieri!" Și orice prostie li se pare genială.

– Ce te miri? Așa a fost întotdeauna. Cu magnetofoanele, pe vremuri, sau cu mașinile n-a fost la fel? O să te plictisești și o să zici ca mine.

Am lăsat-o baltă. Am observat de mult că femeile sunt mai lente în înțelegerea progresului tehnic.

Într-o zi, pe când aveam o dispută obișnuită cu soția mea, mi-a venit o idee diabolică. Am înregistrat pe bandă de magnetofon toate afirmațiile ei și am pus robotul să le facă analiza. Când mi-a dat rezultatul, nu mai puteam de bucurie:

– Ia te uită, dragă, ce spune dumnealui. Ai reușit într-o jumătate de oră de discuție să faci 23 de greșeli de logică, 14 dezacorduri gramaticale, să comiți 34 de inadvertențe științifice, să folosești două expresii neliterare de 15 ori. În total, ai întrebuințat un vocabular de 45 de cuvinte, din care 30% cu o frecvență de 60%, 50% cu o frecvență de 20% și 10% cu o frecvență de 20%. Zece cuvinte le pronunți defectuos, cinci cuvinte sunt barbarisme. În contextul celor spuse de mine, abia 10% avea legătură cu problema.

Soția mea s-a făcut albă ca varul. Apoi roșie ca focul. Apoi galbenă ca ceara. Dacă energia de care a avut nevoie ca să se stăpânească ar fi fost folosită în industrie, fără îndoială că s-ar fi putut fabrica două mii de perechi de pantofi. De stăpânit însă s-a stăpânit. N-a zis nimic. A aruncat o privire asasină robotului și a ieșit. M-am gândit întâi că-l va arunca, îl va pune în apă fiartă sau îi va da vreo două cu cheia franceză. Dar nimic din toate acestea nu s-a întâmplat.

În zilele următoare a domnit pace deplină și nici măcar nu a adus vorba despre robot.

Iată însă că marți, când din farfuria de pe masă aburea gulașul – una din mâncărurile mele preferate – soția mea spuse cu tonul cel mai nevinovat:

– Pentru tine am făcut piure de cartofi.

– Cum așa? Ce prostie mai e și asta? Doar știi bine cât îmi place gulașul!

– Știu, cum să nu știu! N-am nici o vină. Am consultat robotul. I-am dat probele tale hepatice și ți-a interzis sosurile picante.

Am înghițit în sec și mi-am mâncat piure-ul de cartofi. A doua zi, în loc de omletă, am mâncat legume fierte, pentru că trebuia Bă mă feresc de albumine. În

schimb, creierul meu obosit şi cu o serioasă lipsă de fosfor cerea să mănânc macaroane nesărate şi peşte fiert. Peşte! Eu care nu acceptam în calitate de peşte decât icrele de crap!

Dulciuri? Nu, dulciuri în nici un caz! Conţineau zaharuri care îmi erau drastic contraindicate. În schimb, puteam consuma în orice cantitate compot de prune uscate cu 15 grame de zahăr dietetic la un litru de apă.

Situaţia devenise de nesuportat. Ticălosul, şarpele care se strecurase perfid în sânul familiei mele îmi interzise fumatul. Eram în mod evident predispus la cancer. Îmi luă cafeaua. Aveam hipertensiune şi în cel mult douăzeci de ani, timp în care aş fi băut, după socoteala lui, 5000 de litri de cafea, mă pândea primul infarct.

Nu mai puteam citi romane poliţiste. Sesizase un început de tahicardie. La cinema nu mai aveam voie să merg. Corpul galben de pe retină manifesta carenţe îngrijorătoare. Televizorul se deschidea numai la muzică de cameră. Radioul numai la buletinul meteorologic. Trebuia, în schimb, să merg zilnic trei ore pe jos pentru a ajuta organismul să elimine grăsimile.

Într-o bună zi, când am simţit că paharul s-a umplut până la refuz, am izbucnit:

– Ascultă! m-am adresat teribil soţiei mele. Alege: ori eu, ori el!

Soţia mea se aştepta de mult la asta. Avea replica pregătita.

– Perfect. Accept alternativa: ori eu, ori el.

Calmaţi, ne-am aşezat fiecare într-un fotoliu şi am început să ne gândim. Brusc, cu ultimele urme de fosfor ale creierului meu obosit, mi-a venit o idee:

– Nu suntem invitaţi vineri la familia Damian?

– Ba da. E aniversarea zilei lor de nuntă.

– Asta e! Ce rost are să le luăm un banal buchet de flori?

Victor Kernbach
Un derbedeu în cronospațiu

INEPUIZABILUL DOCENT venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigei. Soția docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă și berea care-i aștepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuși, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiș la ceas, până când soția observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul știa că numai el e inepuizabil, timpul – nu.

– Îmi mai trebuie un document, draga mea! spuse. Sunt nervos.

– Și fără, nu se poate? zise ea.

– Nu! zise el, apoi explică mai relaxat: Ba s-ar putea, căci eșafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfârși. El își aduse aminte de ultimul obiect găsit în așezarea de curând săpată. Iată cum a fost: după un număr de obiecte de ceramică, în general bine conservate, de sub periuța care curăța cu migală pământul ieși ceva lucios. Mulți arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiți, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceștia zise: „Asta ce naiba o fi?" ca să audă răspunsul sigur al docentului: „Un obiect de cult, dar vom vedea!" Curățat și mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o cheie de destupat sticlele de bere. Se săpa o așezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit și asistentului nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din lucrarea magistrului său lipsește descrierea obiectului de cult și lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-și destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decât un simbol, probabil din zorile bronzului și nu din neolitic, fiindcă așezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Și docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret și pe socoteala sa alte așezări. Știa că magistrul s-ar face foc să afle, totuși acest asistent iubea nespus arheologia. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie și de fizică, ca să-și surprindă profesorii și părinții înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum este sigur că această știință îl interesa. În arheologie se întâmplă câte-odată și așa; dacă magistratul, care nu mai are mult de trăit, și-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor așezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămâne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiția e clară. Cu toate acestea, asistentului de care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atât de inepuizabil și că anumite lucruri trebuiau descoperite și studiate urgent. Fără știrea magistrului, asistentul lucra cu

un prieten geolog care l-a şi ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice nişte fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta nişte vestigii certe ale civilizaţiei strămoşeşti. Dar izbuti să descopere, iarăşi fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă, un bidon gol din material plastic ori din altceva similar, purtând o inscripţie indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne. Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu geologul cu care era prieten şi cu o studentă care îi însoţise la săpături, unul din tinerii localnici, angajaţi la lucru şi care i se cam păruse suspect mai demult, atât datorită figurii sale cam hieratice şi mâinilor aproape transparente şi subţiri, cât mai ales îndemânării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi surâs enigmatic pornind spre nişte tufe unde nu mai putu fi găsit după câteva secunde.

Fenomenul era ieşit din comun. După un lung zbucium lăuntric, asistentul îşi sugrumă dorinţa de a se mărturisi magistrului său şi rămase noapte de noapte cu bidonul în faţă, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi şi noi şi de felurite dicţionare, până când îşi dădu seama el însuşi de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute şi pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în faţa magistrului, plus nişte mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face faţă.

Totuşi îi fu greu să renunţe. El învăţase la o universitate străină. Tocmai când se căznea să uite iritantele întâmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină, care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot! Fostul coleg îi trimitea şi fotografia şantierului deschis pe care era făcut un cerc alb şi fotografia brichetei, informându-l amical şi că un coleg italian, care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ţinutul Assuan, descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub şezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfârşitul secolului al XIX-lea de Banca Naţională a Suediei. Dacă el însuşi n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi considerat că colegul străin glumeşte. Dar aici nu mai era vorba de o glumă *a colegului*. „Cineva se joacă!...” îşi zise tânărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale şi lucra inepuizabil, iar întâmplarea ciudată nu-l mai ispiti, el disprețuind tot ce nu intra în clasoarele sale şi era aşadar numai speculaţie mistagogică. Asistentul însuşi era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoţise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dându-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune şi cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc şi se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfârşitul adolescenţei. Era un tânăr

zvelt, cu aceeaşi puritate a privirii ca la toţi tinerii de vârsta lui, dar cu o neliniște perpetuă în afecte, care la început nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepţie posibilă încă în sistemul atât de bine verificat al educaţiei biopsihice a tineretului. Se conchise că viaţa socială va corecta ceea ce greşise, într-o anume fracţiune de secundă, un releu defect.

Nici după *fugă,* instalaţiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori, care de câteva milenii ţineau locul străvechilor părinţi, îşi ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întâmplat în toamna aurie a anului 9966.

Tânărul Vis 91 077 Indigo ½ ieşise din ultima clinică şcolară abia de o zi. Trebuie amintit că în vremea aceea învăţătura nu mai era administrată în şcoli cu profesori nervoşi sau blajini, nici măcar cu roboţi stabilizaţi sau autoperfectibili, ci în clinici speciale unde, la anumite răstimpuri, şcolarilor li se făceau uşoare trepanaţii în stare de narcoză hipnotică şi li se injectau, după înclinaţiile lor native, ştiinţele şi artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizaţi în laboratoare şi conţinând memoria ramurii de învăţământ ce le era destinată; în acelaşi mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămânând şi o câtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tânărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la ştiinţele şi artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea cum şi pe multe ale voluptăţi superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictiseşte. Era la vârsta când în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-şi aleagă din informaţia globală, dobândită în clinicile şcolare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau – cum mai zicem încă – toată bucătăria profesiunii o făceau instalaţiile autonome, iar adaosul de informaţie se transmitea, bineînţeles, tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizaţi. Abia după aceea omul era adult şi pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gândească şi să creeze prin sine însuşi.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale şcolare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia ½ n. Colegii săi aveau aproape toţi acelaşi n, dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Cei care nu obţinuseră paranteze aveau fracţii totuşi mult mai mici, numai el poseda ca un soi de stigmat această ruşinoasă doime. Dar nu-i păsa. Lui îi plăcea să umble hai-hui prin timp. Exista posibilitatea să se specializeze în istorie şi atunci şcoala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau pe rând în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit.

Aceasta se (aceea însă numai când informaţia era completă şi când organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaştem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea uşor să trăiască, de pildă, în epoca banilor sau a războaielor. De aceea mulţi tineri renunţau la studiul istoriei antice, această disciplină încredinţându-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă, atât istoria cât plimbarea prin timp. Deplasările cronospaţiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca ştiinţelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea călătoriile şcolare şi competiţiile sportive se efectuau în tovărăşia automatelor şi a unor instructori cronospaţiali cu veche practică sportivă. La nevoie instructorul putea acţiona telepatic pentru a readuce la loc pe tânărul care ar fi greşit măsura concentrării ori şi-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieşi să se plimbe pe nişte alei vegetale ce ti aminteau un peisaj, vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spaţiu-timp. Se gândi atent la epoca dorită. Când făcuse o excursie în anul 2000, întâlnise o fată care i se păruse mai atrăgătoare decât fetele din epoca lui, arhispecializate în câte zece ştiinţe sau arte. Ţinea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvechi ţară, aşa că încercă să-şi regleze impulsul cronospaţial direct într-acolo. Trupul său se concentră într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Ştia oricine că această esenţă îşi găseşte numaidecât, oriunde s-ar opri, materia necesară spre a recompune trupul cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Şi astfel Vis dispăru din timpul şi spaţiul său. Dar tinereţea lui fragilă şi lipsită de suficientă experienţă îi jucă un renghi, ducându-l într-o epocă necunoscută şi după primele aparenţe mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puţin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot şi privi în jur. Arşiţa soarelui, atât de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ţinut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva nişte nori gălbui şi străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziţia lui nisipoasă. Vânt însă nu se simţea. Călătorul cronospaţial aşteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl aţâţă curiozitatea. După vreo jumătate de oră nişte făpturi metalice, aşezate pe alte făpturi mai mari şi cu patru picioare, apărură în raza privirii, făcând larmă şi lucind în soare. Puţin mai târziu Vis îşi dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuşi a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, până când înţelese în cele din urmă că semănau cu nişte animale simpatice din rezervaţii, despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odinioară ca vehicule şi că se

numeau cai. Asociativitatea gândirii tânărului Vis funcţiona precar, nefiind antrenată până la capăt, aşa că el nu pricepu prea uşor de ce pe asemenea căldură oamenii aceia se acoperiseră cu atâta metal şi pentru ce purtau în mâini piloni metalici ascuţiţi care nu prea păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivnic se iviră alţii, aproape la fel, dar că făcuseră economie de veşminte metalice şi aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se aşeză pe nisipul măgurii şi aşteptă. Caii alergau unii spre alţii ridicând praful. Ambele grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum ştia Vis că fac uneori maimuţele din rezervaţii. Abia acum Vis înţelese şi rostul pilonilor, amintindu-şi de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică: erau prin urmare suliţe sau lănci, greu de ştiut care din ele. Dar aceste lănci sau suliţe fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru, curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbuşeau însângeraţi şi probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmăşeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră şi se retraseră. Cei foarte metalizaţi rămăseseră încă destul de mulţi, şi ei şi caii lor. Câţiva se urcară pe măgură fără să-l ia în seamă pe Vis. El nu se feri, ştiind că în orice clipă poate dispare în timp.

Un bărbat viguros şi cu barbă întrebă răstit din înălţimea calului său:

– În ce lună suntem?

Vis înţelese. Avea putinţa să înţeleagă orice conversaţie istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii , când gândeau, iar aceştia de aici gândeau prea puţin ca să-i mai facă şi dificultăţi.

Altcineva, care descălecase, îşi ridică fruntea spre bărbos şi spuse:

– În iulie! şi adăugă: Constantinopolul va fi la picioarele noastre.

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu ştia dacă ţară sau oraş; ceea ce nu înţelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca şi vor atinge pământul Constantinopolului chiar cu picioarele lor?

Ascultă gândurile celor care vorbeau acum şi izbuti să afle că toţi aceşti călăreţi metalizaţi vin de departe, din occident, că au trecut peste nişte munţi numiţi Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormânt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormânt. Înţelese că bărbatul cu barbă se numeşte Godefroy de Bouillon, dar conversaţia ciudaţilor oameni, care stăteau imobili, deshidratându-se la soare, sub grelele lor haine metalice, deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătălie, apoi se gândi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, când de fapt nu voise decât să-şi caute fata din anul 2000! Îşi şi făcuse planul de a se însoţi cu ea, spre a deveni – vai, ce amuzant ar fi fost! – propriul său străмoş. Prost era că uitase nuanţele dozării şi se căznea să-şi

amintească nuanța care-i trebuia, își ridică ochii sub impulsul unei presimțiri și văzu că era prea târziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuși Godefroy de Bouillon îl zări și îndreptă asupra lui un obiect lung și plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căștii Godefroy îl privea cumplit. Întâi Vis întinse brațul spre el, începând să zâmbească, dar deodată înțelese riscul, și el nu era un spirit aventuros, așa că se concentră la întâmplare și dispăru imediat din fața cruciaților a căror stare sufletească trecu numaidecât de la mânie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arșița începuse să nască vedenii. Alții văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ținut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraș ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întâmplător numele orașului, care nici nu-l interesa, căutându-și un adăpost.

Dârdâia de frig și era cam îngrijorat de această trecere bruscă de Ia arșiță la ger. Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniștită. Dintr-o clădire masivă și cenușie ieșeau foarte mulți tineri veseli, cu obiecte pașnice sub braț (călătorul recunoscu îndată cărțile și caietele de hârtie văzute adesea prin muzeele de antichități culturale), discutând lucruri diverse. Costumul simplu, din bluză și pantaloni, al lui Vis atrase atenția câtorva dintre ei. Dacă cruciații îl luaseră în seamă târziu și îl crezuseră cine-știe-cine, aceștia de aici, mai tineri, mai civilizați și mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violență, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut. Încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, așa că se strecură pe după niște clădiri mici, văzu o ușă deschisă și, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător, pomenindu-se deodată față în față cu un bătrân care așeza în stive niște dreptunghiuri de hârtie (căci Vis cunoștea destul de bine hârtia din muzee), ce păreau foarte multe; iar alături de ele bătrânul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri, zâmbind, dar omul bătrân își întinse repede brațele peste teancurile și coloanele sale, izbutind să și le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi pe bătrânul caraghios, fără să vrea Vis reuși să-l tulbure, căci bătrânul deschise gura încordându-și tendoanele gâtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tânărul călător socoti că aceste hârtii sunt de mare folos de vreme ce bătrânul le apăra cu atâta ardoare, așa că fără să se gândească prea mult luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei și se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăștiaseră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simți o mișcare în spatele său și auzi țipete. Revenindu-și, bătrânul alerga după el răcnind: – Hoțul! Mi-a furat banii, derbedeul!...

Vis era acuma în stradă; reținuse cuvintele fără să le cunoască sensul: hoț, derbedeu, bani – noțiuni fără înțeles. Nu le dete importanță și merse mai departe. Strada se golise și era parcă și mai frig. Văzu niște haine groase, cam ridicule, ca

şi cele pe care le purtau tinerii de adineauri, dar îşi dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una. Hainele pe care le zărise erau aşezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca să-şi ia una, căută o uşă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se stârnise altă larmă. Privi curios şi îşi dete seama că iarăşi ceva se încurcase, căci bătrânul alerga însoţit de mai mulţi bărbaţi şi cu toţii repetau cele trei cuvinte neînţelese, precum şi altele câteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse şi-l înconjură pe Vis, care se oprise şi privea liniştit. Bătrânul gesticula bombănind, apoi sări pe neaşteptate spre Vis şi îl apucă de bluză, începând să-l zgâlţâie. Tânărul străin încercă să-şi facă loc şi să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsală rece despre care nu auzise niciodată nimic şi unde-l uimea abundenţa vieţii sociale şi universitare, în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decât numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strânse şi înşfăcat de umeri de cineva, zgâlţâit mereu de bătrânul a cărui înfăţişare ruinată îi producea dezgust, Vis renunţă la planul său turistic şi se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-şi dozeze impulsul nici măcar atâta cât credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct şi în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimânte şi îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăşi în plină arşiţă, dar spre seară: era o seară de culoare violetă, pe un şes albicios de lângă malul unui fluviu larg cu ape roşcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompun ea integral şi, firește, în acelaşi costum cu care plecase şi cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuşi, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astă dată să-şi pipăie bluza şi pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva gol. Liniştindu-se, aruncă o. privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-şi mai crea încurcături, călătorul cronospaţial se strecură înaintea celorlalţi în clădirea întunecoasă şi aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire şi coborî agale treptele interioare. Fură cântate nişte melodii monotone, apoi cineva – un bărbat smead cu capul ras şi îmbrăcat cu o cămaşă lungă, albă, strânsă într-o cingătoare de aur – care părea cel mai important din tot convoiul, rosti nişte cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra şi avea o anumită legătură cu soarele, fiind în acelaşi timp fratele şi părintele celui din lada de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un piedestal pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpâni să nu ridice puţin capacul: cât îi îngăduia semiobscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu ştia dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtaţilor

strămoşi s-ar fi putut îngropa oamenii şi de vii. Vis se gândi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanşeitatea. Îşi aduse aminte de cele două hârtii luate de la bătrânul din Uppsala şi vru să le îndoaie ca să le poată vâri sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se mişcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mâna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul şi să-şi dea seama dacă e viu sau e mort.

– Cine a mişcat capacul? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mână cele două hârtii acolo sub trupul omului şi-şi retrase mâna din sarcofag; capacul căzu şi se închise cu zgomot uşor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn:

– Este Ka, sufletul celui veşnic care îşi cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieşi din clădire. Nişte zgomote surde şi dispariţia treptată a luminii îi sugerează lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în râs, cum nu se obişnuia prea des în mileniul său, şi râsul său se ridică şi se dezlănţui din ce în ce mai mult. De la o vreme Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoşaţi silindu-se să zidească intrarea mormântului cu cât mai mare grabă. Izbuti totuşi să audă clar prin zid aceeaşi voce dominantă, care zise:

– Este râsul celui veşnic, întors cu bucurie la sinul părintelui său Ra!

Bineînţeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, aşa că fără să mai ezite Vis se concentră şi dispăru din mormânt şi din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Şi cui nu-i place sportul, fie şi fără atât de trebuinciosul antrenament? Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informaţiile injectate prin acizii nucleici şi mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gândirea curentă. Şi el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o ţintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta. Cunoscu, deci, alte câteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a şederilor, oricât de scurte, acumulă în cele din urmă câţiva ani de viaţă, până când adolescentul Vis ajunse un tânăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire uşor hipnotică şi cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă ştia să intuiască zonele sociale prin care trecea şi să li se adapteze măcar în aparenţă. Începuse chiar să aibă preferinţe şi poftă de activitate.

Tocmai părăsea, după câteva săptămâni de plimbare, Europa de sud-est, unde într-o mânăstire de lângă oraşul sârbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meşterului Giorgio, alăturându-se acolo ucenicului Nicola şi luându-şi numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănui cine era acest Dobroslav şi, de altfel, pe vremea aceea obârşia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase, în sfârşit, că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparţineau tuturor oamenilor laolaltă, ci

fiecăruia în parte, şi că ele se mutau de la o persoană la alta prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai târzii, prin dreptunghiurile de hârtie care se numesc bancnote. Aşadar el nu mai fura cum făcuse, fără să ştie, la Uppsala.

Meşterul Giorgio sfârşise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus, pe schelă, se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneţ, de plictiseală Dobroslav se oferi să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio şi chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre îngeri, despre zborul lor şi despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormântul căruia înfruntase zările, sub ochii lui Vis, însuşi viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care starețul mânăstirii îl îndrăgise temându-se puţin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu deslușeau mai nimic; pe tencuială apăruseră două elipse cu câte un ins în fiecare, şi ele se deplasau prin spaţiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omeneşti. Dobroslav se amuză el însuşi de această ispravă şi când coborî şi fură strânse schelele, observă criteriul laudelor primite: de pe dușumeaua bisericii, cele două nave spaţiale păreau nişte nouraşi zburători. Deci nu în zadar meşterul Giorgio îl bătuse pe umăr glorificându-i sfânta inspiraţie divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămâne aici în preajma mânăstirii, pentru că genul de activitate se păru agasant, însă şi fiindcă stârni furia câtorva bărbaţi mustăcioşi care alergară după străin agitându-şi iataganele. Iată unde ajunsese cu aventura: ştia chiar şi numele armelor! Asta se întâmpla pe la 1350.

Cu o sforţare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu ştia unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscu după sutana neagră, şi află că e în anul 1460, geografic vorbind puţin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni şi priveliști şi deodată fu cuprins de uimire şi spaimă. Ajunsese într-un orăşel numit Târgovişte. Se oprise şi asista şi el în mulţimea încremenită la o scenă stranie: un număr mare de bărbaţi graşi, în haine greoaie şi abundente, ţipau zvârcolindu-se când erau înşfăcaţi şi înfipţi de vii cu spinarea în nişte stâlpi ascuţiţi, care în grai local purtau numele de ţepi. Perforaţi astfel, bărbaţii aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lângă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpânul ţării voia să scape populaţia de hoţi (o! acum el ştia ce înseamnă a fi hoţ, după ce însuşi fusese...), precum şi de ucigaşi sau de alte lifte. Explicaţia părea şi nu părea clară. Văzând un om cu o privire mai scânteietoare, Vis se apropie de acesta şi îl întrebă:

– Dar altfel nu se poate?

– Altfel, cum? întrebă la rândul său acel ins.

Vis se strădui să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur:

– De pildă, printr-un şoc de voinţă teletransmis...

Insul îl privi lung, îşi lipi primele trei degete ale mâinii drepte, le puse pe rând pe frunte, pe burtă, pe umărul drept şi pe umărul sting, apoi clătinând din cap se pierdu discret în gloată. Vis era niţel în derută. Încredinţat că hoţia, în rigorile acelei societăţi, unde alimentele şi obiectele uzuale nu se produceau în cantităţi suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înţelese că acolo unde abundenţa de bunuri acoperă nevoile, nu se mai poate gândi nimeni să ia mai mult decât îi trebuie. Şi totuşi, ce era de făcut? Oamenii aceştia vioi din gloată, mai toţi cu ochi negri şi priviri iuţi, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită şi, pe furiş, îşi pipăi spinarea uitându-se la muribunzii sângerând în ţepi. Dacă şi-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospaţiale, s-ar fi dus îndată la mormântul faraonului de lângă Nil şi apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putinţă aşa ceva. Şi Vis se posomori, cunoscând din ce în ce mai acut consecinţele plecării sale în spaţiu-timp, fără o pregătire completă.

Într-un foişor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulţimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari şi negri, de sub sprâncenele arcuite dens, deasupra nasului lung şi drept, perpendicular pe mustaţa dreaptă şi neagră. O stea în opt colţuri, fixată pe tivul de pietre preţioase al căciulii conice, parcă lumina şi mai mult privirea ascuţită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie şi ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de ţepi însângerate îl făcu să-şi schimbe dorinţa. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător aşa de aspru, iar când trecu prin mulţime, uitându-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mână grea pe umăr şi răcni:

– Iacă iscoada turcească unde-mi fu!

Vis îşi pierdu o clipă cumpătul, uitând cine e şi de unde vine. Apoi îşi dete seama de primejdie. În fracţiunea de secunda care-i mai rămăsese pentru deliberare se gândi că e totuşi destul de trist să vii dintr-o lume atât de evoluată şi să nu ai alt mijloc de apărare decât dispariţia laşă în spaţiul-timp. Putea să se facă nevăzut oricând, fără consecinţe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Ţepeş. Pricepuse că în astfel de împrejurări ţeapa acestui om cu ochi fierbinţi nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandaseră alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarse zâmbitor spre cel care-l apucase de umăr şl poate că privirea sa tânără şi curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăsă. Vis făcu câţiva paşi prin mulţime către pridvorul palatului Ţepeş îl zări şi-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii traşi în ţeapă probabil muriseră.

– Eşti iscoadă? îl întrebă Ţepeş privindu-l tăios, apoi adăugă râzând rece: Nu prea pari.

Vis nu ştia ce înseamnă iscoadă; intui numai că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiţi. Răspunse cu greutate, creând iluzia că vorbeşte:

– Nu.

– De unde vii? zise Ţepeş.

Se gândi să spună adevărul, dar renunţă numaidecât şi comunică alt adevăr, mai recent:

– Am zugrăvit biserici sârbeşti.

Voievodul clătină din cap, cercetându-i îmbrăcămintea nefirească şi Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

– Mă gândeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele şi fără omor... fără asta... şi arătă o ţeapă.

Ţepeş ridică din umeri, sugerându-i că s-a plictisit şi făcu un pas în lături, ca să se mişte. Era un temperament stăpânit, deşi nervos. Cineva de lângă el, probabil un consilier, zise în locul lui:

– Îndrăzneala ta e primejdioasă, străine!

– Încercaţi o dată şi fără omor, zise Vis. Poate izbutiţi. Ţepeş se supără, iar sfetnicul, înţelegând lucrurile în felul său, făcu un semn şi doi bărbaţi se năpustiră asupra tânărului pelerin şi-l apucară de braţe.

– Este o ţeapă nefolosită, doamne! zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să rişte. El ştia că, ucis oriunde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său şi ar fi murit în timp străin. Se încordă şi se topi în mâinile paznicilor uluiţi. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se cruciră. Numai Vlad Ţepeş zâmbi.

– Al naibii drac! zise voievodul, apoi se gândi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraş cu coloane şi statui. Nu-i fu greu să recunoască ţara pe care o mai vizitase, deşi în alt secol: Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec, cu care se întâlnise chiar de la început, oraşul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine ştie cum. Grecul îl privi ţintă şi deodată sări la el şi îl cuprinse în braţe, spunându-i că îl cunoaşte. Vis îşi aminti de pe când fusese în insula Creta de unde abia scăpase de furia mulţimii, că după o încercare a sa de hipnoză soldată cu două victime nedorite, mulţimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

– Tu eşti vrăjitorul care ucide cu privirea! îi spuse grecul râzând cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorât chiar pe duşmanul meu, aşa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta?

– Cum să mă slujeşti? îl întrebă Vis.

– Simt, zise grecul, că vrei să rămâi la Memphis. Aici e bine de noi: lumea

iubește vrăjile și ghicitul. Tu știi multe. Eu am aur și o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăcești vise...

– Cum să tălmăcesc vise? întrebă Vis.

– Nu te preface, pe Apollon! Oamenii îți mărturisesc ce li s-a arătat în vis și tu tălmăcești. Tu ești omul ales de zei. Cum te cheamă?

Vis se gândi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo ½ n, dar renunță numaidecât și surâzând zise într-o doară primul nume auzit în Creta:

– Rhino.

– Foarte bine! strigă grecul, îl luă de mână și-l trase după sine pe niște ulicioare strimte, printre case de lut cu pereți orbi, până îl băgă într-una mai înaltă și mai încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav și-i porunci să scrie frumos pe o scândură niște semne ciudate de păsări, șerpi, chei, frânghii și altele asemenea, apoi admiră scândura câteva clipe și i-o dete sclavului s-o atârne deasupra porții. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îi citi plin de satisfacție:

– „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tălmăcesc vise". Apoi îi arătă un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal, în care Vis socoti că recunoaște leopardul, și-l pofti să se așeze. Și astfel viața lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile și săptămâni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încântare și aur, Rhino nu dorea aur și mânca puțin. Dar de la o vreme Rhino se plictisi și redeveni iarăși Vis. Plecă din Memphis și făcu un salt de 28 de secole până în insula cețoasă locuită de un popor numit englez. De astă dată se hotărî să-și păstreze autonomia absolută și să se dedice științei, atâta cât l-ar fi ținut răbdarea. Își procură chiar haine de epocă și o locuință. Meditând la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul și se apropie, dintre toți, de un singur om pe care-l chema Roger Bacon, om învățat și plin de forțe intuitive în care lui Vis i se păru că deslușește un contact, poate incidental, poate periodic, cu niște rațiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoși și plăcuți, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simțea că pe altă cale decât generația sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă și nesigură dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învățatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră, căci acela vorbea cuiva despre el.

– Nu vi se pare misterios acest Petru? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gândi?...

– Petru, zise Roger Bacon cu admirație, nu se preocupă de cuvântări și bătălii verbale; el se consacră lucrărilor înțelepciunii în care-și găsește liniștea.

„Adevărat, se gândi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat câte am putut să-mi aduc aminte. De pildă magnetismul..."

– Totuși, cine poate fi el? spuse vocea necunoscută. Și de unde vine?!

– De la Maricourt! repetă Roger Bacon ceea ce auzise şi el. Dar pentru noi mai însemnată este Scrisoarea despre magnet, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

– Şi credeţi, sir, că nu ascunde gânduri tainice în învăţătura lui sau este într-atâta de învăţat cât pare? spuse vocea necunoscutului trecând la un ton mai perfid.

– El, zise Roger Bacon cu glas liniştit, cunoaşte din experiment ştiinţele naturii, precum şi medicamentele şi alchimia şi toate lucrurile din cer sau de pe pământ...

Vis zâmbi. Anticamera era goală, aşa că putea zâmbi în voie. Ce ştia el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-şi dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie şi în secolul, dacă nu chiar în anul dorit? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rând vasilisc şi ghicitorul Rhino, hoţ involuntar la Uppsala şi zugrav de biserici sârbeşti, scrib în legiunea romană XIII Gemina care cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaţilor, asistase la înmormântări de faraoni şi vorbise cu domnitori dunăreni, trecuse de la asin la elicopter şi de la limuzină la quadrigă. Din toate câte puţin, adică mai nimic. Iar acuma se sălăşluia pe furiş în sufletul său teama că nici nu ar mai şti cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Aşadar va fi sortit sau să-şi sfârşească zilele aici. printre aceşti medievali pentru care orice fleac este înţelepciune şi oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde până la istovire spaţiul-timp, mereu la întâmplare şi mereu ca un hoinar fără căpătâi şi identitate (ah, el care era Indigo, fie şi ½ n). Până se va consuma substanţa cea mai nobilă din existenţa sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfârşea tot despre el altă frază:

– ...a cercetat magia şi ghicitul babelor, farmecele lor şi ale tuturor magilor, ca şi trucurile şi iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis râse în sinea sa de candoarea acestui bătrân prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiţia cu ştiinţa.) Cum însă onorurile şi recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreaţă, el le disprețuieşte! mai zise învăţatul englez.

Vis se ruşină. Bineînţeles că onorurile erau ridicule şi inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înţelept. Dar el nici n-a făcut nimic altceva decât să se plimbe prin vreme, înainte şi înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mâna pe ivărul uşii. Dar n-o deschise, părându-i-se absurd să intre tocmai la omul care în ciuda obiceiurilor lumii medievale lăuda cu atâta patimă dezinteresată un ins despre care nu ştia nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul ruşinea umilă a omului străvechi. Lăsă braţul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, şi îşi aduse iară aminte de fata zărită în anul acela care dansa ca o flacără pe comori. Şi îi fu necaz, întâia oară în lunga sa aventură cronospaţială, pe doimea necunoscutei ataşată numelui său. Sau dacă acest n ar fi

fost măcar între nişte paranteze...

În clipa aceea Vis renunţă la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zăreşte fata într-o cofetărie: era la fel ca atunci, mânca un amestec rece şi semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furiş, plăcându-i alimentul dulce şi îngheţat. Totuşi, când intră în cofetărie acum, văzu altă fată şi, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărţeau de ea trei decenii, atât de puţin greşise de astă dată! Vru să se aşeze la o măsuţă, dar două lucruri îl izbiră numaidecât: privirile oamenilor asupră-i şi banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine şi în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Ieşi îngândurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în care intrase era prea aproape de anul căutat în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră şi îşi scoase îmbrăcămintea greoaie, rămânând tot în bluza şi pantalonii lui de care nu se despărţea, iar hainele lui Petru şi banii câştigaţi în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, până când o idee nouă îl lumină: rămânând aici, îi vor trebui banii vremii. Şi după un minut de nehotărâre, cu vechile veşminte pe braţ, întrebă un trecător unde e muzeul de antichităţi. Ducându-se apoi într-acolo, se gândi că învăţase până şi cum să-şi procure bani. Vai, cât de mult decăzuse!

Muzeul îi cumpără şi costumul vechi şi pumnul de monede medievale fără să-l întrebe nimic. Aşa era mai bine. Scârbit, se întoarse în cofetăria ştiută şi mâncă absent îngheţata. Se uită în jur, ascultă conversaţii străine, ieşi să umble pe străzi, privi cerul şi orizontul marelui oraş în care poposise. Oraşul era frumos, chiar dacă tot la suprafaţa pământului, încă în bătaia soarelui şi a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuţi, afişele anunţau aselenizări de oameni, lumea folosea automatele. Şi Vis înţelese că, blestemat să rămână cu acel sinistru ½ n el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămână de umblet în care-şi cheltui toţi banii căpătaţi la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse uşor şi pătrunse greu, până când sfâşiat de îndoieli şi sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunându-i făţiş adevărul, somitatea zâmbi:

– Dacă sunteţi autor de anticipaţii e mai bine să vizitaţi o editură literară. Numai dacă doriţi sfaturi ştiinţifice, vă putem ajuta...

Şi vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărât prin nişte parcuri, stătu în faţa unor havuzuri, şezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată nişte reviste uitate de cineva şi mirând o bătrână cu viteza lecturii sale până când bătrâna spuse cuiva fără să greşească prea mult: „Ăstuia nu-i prea arde de citit!”, apoi prinse curaj şi se duse la o instituţie pentru el incertă unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecât cu un vehicul alb la un sanatoriu de

neuropatologie.

Aşadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Şi ca într-o beţie intră iarăşi în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînţeles sau ademenit de cine ştie ce himeră. Stătea cel mult câte o zi în fiecare secol unde nimerea şi pleca turburat, oamenii considerându-l când hoţ, când derbedeu, când filozof mistic, fugar cu vederi neadmise, nebun şi şarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, omul acesta pentru care prezentul murise lăsându-l pribeag între viitor şi trecut, nimeri ruşinat într-o rezervaţie zoologică. O vreme se împăcă şi cu această situaţie ridiculă, fiindcă avea totuşi fericirea să cunoască pe omul viitorului, perfect, el însuşi nemaitemându-se că va trezi bănuieli, aşa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervaţiei, nu se mai gândi la sentimentul demnităţii care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea şi minunata fiinţă a viitorului ale cărei fapte umpluseră Universul încă nu i se arătă. Sau nu avea el mijloace s-o vadă? înţelese că el, cel viitor, a ajuns antichitate. Şi o stare necunoscută lumii sale îl năpădi biruindu-i până şi voinţa. Vis se pomeni plângând, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniştindu-se, făcu un efort până la ultima limită şi, înspăimântat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă, spre mirarea sa, chiar în oraşul şi în anul în care mâncase neuitata îngheţată. Nu avea de ales. Îşi aminti totul şi se duse la o editură propunând o carte de călătorii aventuroase prin spaţiu-timp. I se ceru cartea, dar el minţi că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziţie o dactilografă şi un contract. Şezu în fotoliul unei camere străine zece ore pe zi, certându-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în nişte notiţe imaginare, povestind de-a dreptul toate aşa cum şi le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că în fine se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuta şi de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri şi de sine însuşi. Un timp, cartea lui trecu neobservată până când cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Şezând derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gândi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferenţa de concepţii şi de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui, ce părea stranie, îl făcuse simpatic. Pe de altă parte se simţi însă plictisit de veşnicele sale travestiuri şi sforţări de acomodare. Călătorise prea mult şi era în sfârşit sătul de atâta cronospaţialitate. Şi totuşi trebuia să mai încerce o dată să-şi întâlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească definitiv. Şi iarăşi începu să guste plăcerea speranţei de a deveni propriul său strămoş.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur şi răsuflă uşurat: se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, şi la un moment dat fu cuprins de silă şi dor. Ezită o secundă, apoi se risipi în marea timpului, lăsându-şi scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciţi unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeaşi secundă el şedea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, şi începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl asculta râzând cu voioşie de fantezia atât de cutezătoare. Aşa gândea ea: o fantezie cutezătoare!

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai când crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lângă el. În spatele lor era nisipul, în faţă marea. Ascultând cu întârziere strigătul unui mare poet, clipa se oprise în loc.

Dar în faţa lor, din mare sau numai de lângă ea, ieşiră doi inşi. Vis îi văzu şi se cutremură. Auzi clar gândul primului dintre ei:

– Vis 91 077 Indigo, ½ n, ai fost lăsat să te joci cât n-ai primejduit cursul istoriei.

– Sunt vinovat, gândi el.

– Eşti vinovat! gândiră cei doi inşi. Cele câteva obiecte încurcate de tine în timp sunt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum eşti gata să produci un fenomen neîngăduit: vrei să fii propriul tău strămoş.

– Şi ce s-ar întâmpla, dacă?... gândi Vis.

– Pleci, gândi al doilea dintre cei doi inşi, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucând fata de mână.

– Desprinde-te de ea! îi ceru gândul primului dintre cei doi inşi.. Cu voinţa înfrântă, Vis îşi descleştă mâna de pe mâna fetei. Marea vuia.

– Cum ai ajuns aici? îl întrebă alt exilat. Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieţi plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare învăţătura pierdută. Exista putinţa activităţii celei mai complexe, era muzică şi algebră, erau sporturi subtile, rezervaţii ştiinţifice de animale şi plante, existau instrumente desăvârşite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spaţiu-timp erau interzise.

– De ce eşti trist, Vis Indigo? îl întrebă prietenul, scurtându-i numele în chip intim.

– Preferam să pierd totul, dar să rămân o săptămână pe ţărm cu ea.

– Da! zise prietenul. De aici ai să te întorci când va pe planeta natală, în timpul tău, însă...

– Nu mă mai interesează! îl întrerupse Vis. Am greşit.

– De ce? întrebă prietenul. Vis rupse un fir de iarbă. Zise:

– Dacă eram mai serios, mai tenace şi mai informat, cu temperamentul meu aş fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria şi nici nu ştiu dacă e bine...

Al. Mironov
Hoțul de vise

Olguței

CĂȚELUL BOMBONEL lătră, ham-ham, la un balon colorat ce-i trecu pe sub botul umed. Ridică apoi o ureche și dădu din coadă. „Miaaauu!" se zborși din partea cealaltă a camerei pisicuța Pam, aproape speriind-o pe fetiță. Olguța zâmbi în somn: câinelui Bombonel îi bâzâia acum o gâză în jurul botului. „Ce nas lung are", visă în continuare Olguța și întinse mâna să-l mângâie. Bombonel scoase o limbă roșie și dispăru. „Miaauu!", mai zise o dată pisica și nu se mai văzu nici ea. Olguța se întristă, bărbia începu să-i tremure. Totul era alb, alb, alb, o clipă balonul roșu mai stărui, apoi se duse, lăsând în urma lui același gol alb. Nefericită, fetița se pomi pe plâns. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji. Plângea în somn și, cum își aminti că bunica a plecat acasă la ea, la Craiova, îi găsi durerii un suport real. „Bunicussa meaaa!" se văita Olguța peltic în somn și suspina și-i părea rău de balon, de cățel, de bunică, de pisică, de viață și de toate.

– Ce e, ce s-a întâmplat, fata mea? alergă mama într-un suflet din camera vecină.

– Bunicussa mea! se văită în continuare Olguța, acum în brațele mamei, scăldând-o în lacrimi.

– Ce e, ce-a pățit? apăru și tatăl în grabă. Ce-o doare? Are temperatură?

Amândoi o priveau speriați.

– Nu, n-are, îi puse mâna pe frunte, cred că doar s-a speriat de ceva. Hai, taci, nu mai plânge, fata mamii! Fetița uită brusc nenorocirile prin care trecuse. Ofta acum și suspina, mirându-se singură de ce-i așa de necăjită. Începu să strănute.

– Ssunt bolnavă, sstănut, vleau ssuc, zise printre strănuturi, în timp ce două boabe mari de mărgăritar îi lunecau pe obraji.

Cum Olguța e de fapt cârnă, lacrimile nu întâmpinară nici un obstacol și-i ajunseră până pe buze. Asta o făcu să contenească din plâns, fiindcă erau sărate și nu-i plăceau. Bău din paharul de suc adus de tăticu.

– Vai, da' peltică fată avem, râse tatăl. Și una-două, gata să dea apă la șoricei...

Olguța plecă năsucul în jos și-l privi îmbufnată pe sub sprâncene.

– Ce-o fi visat de s-a jelit așa? se mira în continuare mama. Chiar în fața ferestrei deschise, pe o ramură a cireșului înflorit, un cintezoi cânta de mama focului, umplând văzduhul cu larma trilurilor sale.

* * *

De data asta veverița sărise din copac și țupăia în mijlocul odăii, lângă o rază de soare.

„Vai ssălaca de ea ce-a păssit, picioluşu tale şşi-a ssclântit...”, îi spunea Olguța o poezie învățată de la sora ei mai mare care mergea la grădiniță și care acum era plecată la bunica.

„Vevelissă, vevelissă!”, o chemă ea și-i întinse o bomboană. Un văl alb îi înghiți bomboana și-i luă veverița. Fetița își aminti că asta i s-a mai întâmplat cândva și, vai, ce rău a fost. „Vevelissă, vevelissă...”, plângea ea acum și razele soarelui de dimineață sclipeau în bobitele lacrimilor.

Părinții veniră repede, mama o luă în brațe și tăticu o mângâie pe păr:

– Nu te teme, nu e nimeni, fata tatii, cine îndrăznește s-o supere pe fata mea? îi șterse el lacrimile.

Mama era tare necăjită.

– Cu Olguța se întâmplă ceva. E prea agitată. Și parcă nici nu mai mănâncă. O iau la doctor, se hotărî ea.

– Nu trebuie, las-o în pace, a necăjit-o cineva în visele ei de copil. Culc-o și las' că-i trece ei.

În fereastră, cintezoiul de ieri își opri o clipă concertul matinal. Îi privi atent pe toți trei, apoi se puse din nou pe cântat. „Triu-liu-liu-liu-liu”, se răspândeau sunetele cristaline în văzduhul înmiresmat.

* * *

– Doamnă doctor, Olguța mea e bolnavă. De câteva zile doarme agitat, se trezește dimineața plângând și parcă nu mai are nici poftă de mâncare, se văită mama.

– Oare? se miră doctorița privind mărul uriaș din care fetița mușca cu poftă.

La dispensarul fabricii – și nu numai acolo – Olguța era o persoană foarte cunoscută. Mămica ei, ingineră la Serviciul creație al combinatului textil, o aducea adesea cu ea. Iar Olguța cea peltică, plinuță și-adesea încăpățânată, îi încânta pe toți cu poznele ei.

– Știi, nu prea arată rău, mai zise doctorița, o văd grăsuță și veselă ca întotdeauna.

– Unde-i tăticu? se interesă Olguța. Vleau la tăticu' meu.

– Ia mai lasă-l pe taică-tu, la mașinile lui, acum stai aici, ești bolnavă, nu vezi? încercă s-o convingă mama.

– Ba nu ssunt, dădu fetița din cap. Vleau la tăticu'.

* * *

„Gălgălissă, lissă, unde oi zbura, acolo-i cassa taa”, îi cânta Olguța buburuzei ce lunecase pe lângă urechile iepurașului de catifea. Gâza își desfăcu aripile, zbură până pe nasul ursulețului Petecel, dar deodată dispărură cu toții, și gâza, și ursulețul, și iepurașul, și raza de soare...

„Mămica mea”, începu iar fata să plângă, ca în fiecare din ultimile dimineți.

Cintezoiul cânta de mama focului. „Triu-liu-liu-liu-liu”, își înălța el aria către soarele dimineții; „triu-liu-liu-liu”, anunță el plin de importanță...

Tatăl stătuse ascuns în spatele ușii.

– Ușș, pleacă, pasăre afurisită, lasă fata să doarmă! se îndreptă el spre fereastră.

Cintezoiul conteni o clipă. „Aha, spectatori”, își zise, și atacă o nouă partitură.

– Pleacă, n-auzi, îl luă la rost tatăl, nu-mi supăra fata! Bărbia Olguței se destinse și o lacrimă i se opri la jumătatea drumului dintre obraji și năsuc.

„Gălgălisă, lissă”, cântă ea în vis buburuzei care apăruse odată cu ursulețul. Zâmbi fericită.

Jignit, cintezoiul le întoarse spatele și se avântă spre înălțimi. „Vai, câtă lipsă de recunoștință”, gândi. Se îndreptă către crângul vecin.

– Tu, să știi că asta era, o trezea sticletele ăla; cum l-am alungat, cum a tăcut, spuse tatăl.

– Oare?... Atunci cum îți explici că n-o trezesc mașinile? Știi doar că doarme așa de profund că poți s-o ții și cu capul în jos și tot n-o scoli...

– Poate cânta cumva cintezoiul ăsta – sau ce-o fi el – într-un fel deosebit, medita tatăl. Sau poate o întrerupea din visat, îi veni lui brusc o idee. Știi, oamenii au neapărată nevoie de vise, adăugă el. Lasă că-mi dau cu mâine seama.

* * *

Din locul unde era ascuns, tatăl putu să vadă cintezoiul revenind la locul obișnuit. „Mai încerc o dată”, își zise cântărețul și lansă câteva vocalize.

Obrazul fetiței se încreți a plâns.

– Sst, zise brusc tatăl și cintezoiul se opri. Obrazul fetiței se lumină.

„Iarăși?” medită artistul, dar tatăl nu făcu nici o mișcare. „Poate, totuși...”, speră cintezoiul, și-și porni imnul spre tăriile cerului.

Tatăl interveni energic:

– Du-te de-aici, pasăre afurisită, dă pace fetei!

– Ușș! îl alungă și mama.

Cintezoiul se zburli, negru de supărare. „Nesimțitori, gândi, ah, arta”...

Întinse aripioarele și-i părăsi pentru totdeauna...

– N-ai să mă crezi, zise tatăl, dacă am să-ți spun că hoțul ăla cu pene colorate îi fura fetei visele.

– Ei, îi fura... o trezea, vrei să spui, cânta și el acolo! se miră mama de așa idee.

– Nu, dragă, ascultă-mă, e așa cum îți spun. Vezi dincolo de zid cupola Centrului ecologic?

– Care centru? întrebă mama.

– Centrul ecologic. Suntem vecini cu ei de trei ani. Asta-i locul de unde ei supraveghează și comandă activitatea florei și faunei înconjurătoare. Lucrează cu biocurenți pe tente lungimile de undă ale păsărilor, insectelor. Chiar și plantele ascultă de ei. Au toată zona asta sub control. Nu zău, chiar nu știai?

– Uite că nu știam, eu nu sunt toată ziua cu nasul în cărți și în ziare, ca tine. Cresc fata, țin casa, fabrica-i fabrică, nu mai am timp de toate astea, bombăni ea.

– Ei, bine, cred că vibrațiile trilurilor cintezoiului se interferau cu vreo bioundă la care Olguța noastră era sensibilă. Se formau probabil noduri și ventre și asta influența centrii de pe creier ai visului. De asta plângea, își pierdea visele. Știi, visele ei sunt probabil atât de colorate și frumoase, încât chiar că merită să te întristezi când le pierzi. O să vezi că de mâine totul va reintra în normal.

* * *

– Știți, tovarășă doctor, năvăli mămica în dispensar, gata, Olguței i-a trecut, am prins hoțul de vise.

– Zău? se miră doctorița.

– Da, da, se veseli mama, auziți, era un cintezoi, n-o lăsa să viseze, se interfera cu bioundele emise de Centrul ecologic.

– Cintezoi? mai putu să întrebe doctorița.

– Da, cintezoi. Și de când soțul meu l-a alungat, fetița surâde iarăși în somn, draga mamii, și dimineața e toată numai un zâmbet. Vai, cât sunt de fericită, se învârti mama pe călcâie, apoi fugi grăbită către Serviciul creație.

– Cintezoi, zicea apoi doctorița după câteva minute, auzi, îi fură visele... Păi, da... și ingineră... și mamă... Îți vin tot felul de idei..., nu-i ușor să le faci pe toate.

UN CLINCHET REPETAT, crâmpei de melodie, se auzi în biblioteca astronavei. Nirus nu-l luă în seamă. Atenția continua să-i fie solicitată de imaginile filmului.

– Cursurile de astăzi s-au terminat! rosti, ușor nazal, o voce de băiețandru.

Vorbise Hix, robotul Hix. Clinchetul melodios se născuse în capul lui mic și rotund. Trupul și fața îi erau construite dintr-un material ce imita perfect pielea oamenilor. Buzele țuguiate, nasul cârn și ochii verzui, neastâmpărați, îl făceau să semene perfect cu un băiețandru simpatic de doisprezece, treisprezece ani.

Înfățișarea își avea rostul ei. Hix era profesor numai patru ore pe zi. În restul timpului – de aproape cinci ani, de când fusese construit – era tovarășul de joacă al elevului său, Nirus. Un tovarăș vesel și răbdător, capabil să născocească cele mai năstrușnice distracții. Căpitanul Carpat îi schimba anual programul. Acum Hix cunoștea perfect ceea ce era necesar ca să poată instrui un băiat de doisprezece ani.

Nirus, care împlinise de curând doisprezece ani, se născuse pe „Cutezanța". Era fiul căpitanului Carpat și al cosmochimistei Ina Dunie. Pe navă învățase el să îngâne primele cuvinte, să facă primii pași, să fredoneze primul crâmpei de cântec. Crescuse înconjurat de dragostea membrilor echipajului, o dragoste protectoare și exigentă.

Își amintea perfect – deși nu-i mai văzuse de atâta amar de vreme – trăsăturile tuturor „unchilor cosmici", cum se autointitulaseră participanții la expediția „Cutezanța", după apariția în mijlocul lor a celui mai mic astronaut. Își amintea perfect obiceiurile fiecăruia, felul de a se mișca, de a vorbi. Amintirile din primii ani ai copilăriei îl erau adesea împrospătate de numeroasele microfilme care o înfățișau pe mama sa și pe ceilalți membri ai echipajului.

După fiecare vizionare, tatăl și băiatul obișnuiau să tacă îndelung, apoi Carpat începea să depene, cu voce coborâtă, întâmplări neînregistrate pe microfilme, sau să recite versuri despre mările și munții Pământului, despre stele și „căpitani stelari".

Uneori povestea și Nirus – pentru cine știe a câta oară – o întâmplare adânc întipărită în memoria sa: nefireasca dispariție a celor treizeci și unu de membri ai echipajului.

În al șaselea an de zbor, „Cutezanța" coborâse pe o „planetă vie", cu o atmosferă aproape identică celei terestre. O liniște nefirească, aproape desăvârșită, domnea pe planetă. Viața, fenomenele naturale aveau un ritm deosebit de lent. Apele curgătoare se târau atât de leneș încât nu scoteau un clipocit măcar, vântul,

de fapt o adiere, nu-şi schimba intensitatea, norii ca un fum abia se urneau şi ploile erau domoale, un fel de burniţă slabă. Animalele (destul de puţin dezvoltate ca număr şi specii) se mişcau cu ajutorul unor ventuze, fără să facă zgomot, fără să scoată un sunet măcar.

Astronauţii socotiseră că cel mai potrivit nume ce s-ar fi putut da acelei „planete vii" ar fi fost „Planeta Liniştei". Şi sub această denumire o însemnaseră pe harta astrală a expediţiei.

Căpătau tot mai mult convingerea că nici o primejdie nu-i pândea în lumea nou descoperită...

Era a cincisprezecea zi de la descinderea navei. O dimineaţă neobişnuit de luminoasă amintea oamenilor de minunatele dimineţi ale primăverilor terestre.

Se hotărâse ca întregul echipaj (în afara căpitanului Carpat, care trebuia să rămână pe navă) să dea o mână de ajutor cosmobiologului, organizând o vânătoare colectivă de animale, ca să se completeze cât mai bine colecţia. Treizeci şi doi de oameni, printre care şi micul Nirus, porniseră în zbor, cu ajutorul aripilor batante, de la baza aflată pe un platou muntos, spre câmpie. O bună dispoziţie deosebită, stimulată probabil de luminoasa dimineaţă, pusese stăpânire pe ei, îndemnându-i să râdă, să glumească. Nirus nu-i mai văzuse niciodată atât de veseli. O auzise pe maică-sa, alături de care zbura, spunând: „Toţi savanţii ăştia, cu capul doldora de cunoştinţe, au redevenit parcă dintr-o dată copii".

Băiatul se trezise gândind că trebuie să fie tare plăcut să ai de-a face cu copii adevăraţi şi un strop de amărăciune i se strecurase în inimă. Dar buna dispoziţie era molipsitoare. Se apucase şt el să ridă şi să facă tumbe prin aer.

Ajunşi deasupra câmpiei, coborâseră cu toţii din zbor, grupându-se la marginea unei pădurici, ca să pună la punct planul vânătorii. Nirus ascultase o vreme discuţia celor mari, apoi, cam plictisit, începuse să privească atent copacii. I se păruse că frunzele din vârful unei plante înalte de câţiva metri aveau o culoare deosebită, aurie. Curios, se înălţase în văzduh. Frunzele erau însă ca luate celelalte; aproape negre. Probabil că lumina puternică a soarelui din dimineaţa aceea îi crease iluzia. Tocmai voia să coboare, când se petrecuse catastrofa. La început nici nu-şi dăduse bine scama ce se întâmplă. Văzuse căscându-se în sol o gură neagră. În ea se prăbuşeau arborii şi oamenii, care nu mai apucaseră să apese butoanele de comandă ale aripilor. Mai auzise strigătul mamei sale:

– Rămâi în văzduh, Nirus! În văz...

Apoi fălcile gurii monstruoase se strânseră brusc. Unde fusese pădurica nu mai rămăsese nici un fir de iarbă, ca după un pârjol năprasnic. Totul se petrecuse cu o viteză ameţitoare, într-o linişte desăvârşită. Nirus, complet năucit, zburase câtăva vreme pe deasupra locului catastrofei. Apoi o spaimă cumplită pusese stăpânire pe el. Deschizând aparatul de transmisie, începuse să strige:

– Tată! Vino! Mama... toţi au pierit... I-a înghiţit solul! Vino, tată!

După câteva minute apăruse și căpitanul.

Băiatul îi povestise cele întâmplate și Carpat înțelesese, în sfârșit, taina fenomenului pe care îl observase cu câteva zile înainte, taina dispariției arborilor de pe câmpie. Durerea pe care o încerca era dublată de o ură cumplită împotriva „Planetei Liniștei". Deși ar fi dorit să o părăsească imediat, trebuia să rămână și să strângă cât mai multe date, cât mai multe mărturii materiale de pe planeta-fiară. Pornise la lucru cu o îndârjire dublată de furie. Îl ajutau câțiva roboți cărora le fixase programe diferite.

Pe băiat nu-l mai lăsase însă să coboare de pe platou. Roca munților, asemănătoare cu granitul terestru, prezenta destulă siguranță.

După două luni, Carpat își dusese munca la bun sfârșit. Și într-o zi întunecoasă, când burnița sâcâitor, „Cutezanța" se avântase pe lungul drum al întoarcerii.

– Cursurile de astăzi s-au terminat! repetă robotul.

Nirus, care continua să privească ultra-amplificatorul de imagini, murmură absent:

– Bine! Am auzit...

– Se spune: „Mulțumesc, Hix, pentru lecție!

Băiatul ridică fruntea, privi robotul, puțin nedumerit, apoi izbucni în râs. Fraza aceasta nu mai fusese rostită de Hix de pe vremea când îi preda primele lecții și îl învăța regulile de comportare ale unui elev. De ani întregi nu i se mai întâmplase lui Nirus să uite să rostească, la sfârșitul orelor de studiu, „mulțumesc pentru lecție, Hix". Punându-și mâna în dreptul inimii, făcu o plecăciune exagerată:

– Vă rog mult, stimate profesor, să mă iertați! Vă mulțumesc pentru lecție.

Imaginile pe care le văzuse prin ultra-amplificator, la sfârșitul orei de geografie pământeană, purtau vina involuntarei sale lipse de politețe. Îi absorbiseră cu totul atenția. Erau imaginile unui ocean pământean.

Avea, de multă vreme, două mari vise: să întâlnească alți copii și să se scalde în apele unei mări terestre.

După ce părăsiseră „Planeta Liniștei", întrebase odată:

– Tată... cum se poartă copiii acolo, pe Pământ?

Carpat nu putuse să dea un răspuns limpede și de asta vorbise într-un fel care nu-i era deloc propriu; cu pauze, cu poticneli în cuvinte:

– Copiii?!... Cum să se poarte... Ca tine... Adică nu! În general... ei râd mai mult... glumesc mai mult... fac năzbâtii... Tu ești prea tăcut, prea liniștit... Cum să-ți spun... prea cuminte!

Nirus nu înțelesese bine ce i se reproșa.

Căpitanul îl surprinsese apoi într-o cabină, stând în fața unei oglinzi mari și

vorbind cu propria sa imagine:

– Bună ziua, băiatule... Tu eşti un copil de om ca şi mine, nu-i aşa? îmi pare bine, îmi pare tare bine că te-am întâlnit. Hai să ne jucăm! Vrei? Dar să ne jucăm... ca între copii, nu cum se joacă oamenii mari cu copiii. Tu ştii să te joci aşa? Nu ştii? Nici eu...

Ascultându-l, Carpat se cutremurase până în adâncul inimii. După această întâmplare îi venise ideea să construiască un tovarăş de joacă pentru fiul său.

Pe „Cutezanţa" apăruse simpaticul Hix. Robotul, capabil să născocească jocuri, să glumească şi să râdă chiar, îl încântase pe băiat.

Cât fusese mic, Nirus văzuse în Hix un copil adevărat. Dar, ajuns în pragul adolescenţei, nu se mai putuse păcăli singur cu uşurinţa cu care se păcălea băieţelul de şase ani. În ochii lui, Hix redevenise ceea ce era de fapt: un robot, într-adevăr foarte simpatic, capabil să fie tovarăş de joacă, totuşi, numai un robot.

Acum, aruncând încă o privire ultra-amplificatorului, Nirus scăpă un uşor oftat. Nici imaginea aceasta nu-l mulţumea. Nici ea nu-i dezvăluia „farmecul ascuns" al mărilor şi oceanelor pământene despre care îi vorbise adesea cosmobiologul expediţiei.

– Lecţia de astăzi s-a isprăvit, repetă Hix, apoi glasul îi deveni brusc vesel, căpătă un registru înalt: Haide să ne jucăm! Vrei un joc cunoscut sau unul nou?

Nirus era gata să-i spună: „Nu am chef de joacă". Ştia însă că Hix ar fi insistat. „Scap eu altfel", îşi zise şi în ochi îi miji un zâmbet poznaş:

– O să ne jucăm. Dar de data asta vreau să născocesc eu jocul. Rămâi aici până numeri la două mii, apoi mă cauţi. O să mă ascund undeva. Ai înţeles?

– Am înţeles.

„Acum scap de el vreo jumătate de oră", gândi băiatul.

Îndreptându-se în fugă spre sera navei, îi veni o idee ce i se părea strașnică. Se aşeză lângă marele bazin din mijlocul serei şi apăsă câteva butoane. Apa prinse să se frământe, născând valuri. Peste seră se abătu un vânt destul de puternic şi ploaie. Plecându-şi capul pe spate, lăsă picăturile mărunte să-i scalde obrajii.

Apoi se apucă să vânture braţele, de parcă ar fi îndemnat valurile să crească mai mari, vântul şi ploaia să fie mai puternice.

După o jumătate de oră, când lângă el apăru Hix, îşi dădu seama că ceea ce făcuse era caraghios. Cum putea o biată băltoacă artificială să-i creeze impresia că e o mare în furtună?! Supărat pe el însuşi, apăsă butoanele de la marginea lacului şi vântul, ploaia, apoi valurile se potoliră.

– Te-am găsit! Te-am găsit! repetă Hix, imitând tonul unui copil foarte vesel.

– Mda... mormăi Nirus şi, întorcându-i spatele, se duse în cabina sa să se schimbe.

După câteva minute, se îndreptă spre laboratorul navei, urmat de robot, care

repeta întruna:

– Haide sa na jucăm!

Băiatul nu-i mai acorda însă nici o atenție. Îi era dor de tatăl său. Nu-l văzuse de peste douăsprezece ore, de când căpitanul lucra în laborator, încercând să dezlege taina norului de praf cosmic prin care trecuse „Cutezanța”.

Norii de praf cosmic fuseseră dintotdeauna temuți vrăjmași ai astronauților. Particulele de materie, infinit de mici, atacau cu violență învelișul navelor. Cu șaizeci de ani în urmă, navele care străbăteau un nor mai mare de praf cosmic erau sortite pieirii. Apoi se inventase „cămașa de curenți antișoc”, capabilă să respingă praful. Dar „Cutezanța” trecuse printr-un nor de praf cosmic ce pătrunsese totuși prin „cămașă”. Noroc că norul fusese destul de mic și nu provocase decât stricăciuni neînsemnate. Carpat captase particule din praful acela ciudat și căuta să dezlege „misterul”.

Oprindu-se în pragul laboratorului, Nirus îl zări pe căpitan stând aplecat asupra unui analizator. Nu rosti nici un cuvânt, nu făcu nici cel mai mic zgomot, ca să nu-l deranjeze. Îi plăcea să-l vadă așa, absorbit de muncă, cu fața lui frumoasă, energică, împietrită parcă și cu sclipiri de oțel în ochii albaștri.

Hix însă, care ținea seama doar de programul său, nu se „gândi” că ar putea să deranjeze pe cineva și repetă iarăși, pentru cine știe a câta oară:

– Hai să ne jucăm! Hai să ne jucăm!

Căpitanul tresări, își ridică fruntea. Era încă încruntat din pricina concentrării.

– Iartă-mă, tată... Nu voiam să... Dar Hix... cu joaca lui... Carpat zâmbi. Fața i se destinse. Părea mult mai tânăr, dar ochii, pierzându-și luciul de oțel, trădau oboseala.

– Nu-i nimic, Nirus... Tot trebuia să mă odihnesc puțin.

– Ai aflat ce voiai, tată?

– Nu... Nu încă... Și căpitanul se încruntă din nou. Analizatoarele au determinat compoziția prafului, totuși ceva le scapă... Ceva esențial! La prima vedere ar părea că praful ăsta cosmic nu se deosebește de cel obișnuit. Dar „Cutezanța” a simțit pe, pielea” ci că praful are o forță ascunsă. Tocmai această „forță” scapă aparatelor... Oricum, praful e în mâna mea și dacă nu eu, savanții de pe Pământ vor afla misterul... Dar ce-i cu tine, băiatule? Mi se pare că ești cam trist.

– Nu vrea să se joace, se grăbi Hix să raporteze. Carpat zâmbi, apoi zise mustrător:

– Nu-i frumos să pârăști, Hix! Și ai face mai bine să ne lași puțin singuri.

– Se spune: „Te rog frumos, Hix, să ne lași puțin singuri”. Căpitanul izbucni în râs. De fapt, robotul nu-i cerea decât ceea ce-l învățase el că trebuie să ceară. Așa că rosti pe un ton cât mai politicos:

– Te rog foarte frumos, stimate Hix, să ne laşi puţin singuri. Mulţumit, robotul părăsi laboratorul.

– Stai aici, Nirus. Ce-i cu tine? Nu cumva te-ai gândit iar la copiii pe care nu-i cunoşti? Sau poate la mările Pământului?

– Da, tată.

– Aşa... Ştii doar că nu mai avem decât trei luni de zbor. Numai trei luni! Poimâine începem să reducem viteza. Vom face halta obligatorie de pe AG II. Apoi... spre Terra!

După o tăcere prelungită, căpitanul întrebă:

– Lecţiile cum merg? De patru zile n-am mai vorbit despre asta.

– Totu-i în ordine.

Se apropie ziua când vei da examene în faţa profesorilor de pe Pământ. Va trebui să dovedeşti că ai învăţat temeinic, aşa cum ştie să înveţe un „copil al stelelor". Probabil că o să ai de studiat, înainte de examene, lucruri noi, necunoscute şi pentru mine, pe care omenirea le-a descoperit sau le-a inventat cât am fost plecaţi. Asta e soarta astronauţilor de cursă lungă: după întoarcerea pe Pământ suntem în urmă cu multe cunoştinţe. Dar satisfacţia noastră e că, de fapt, facem cu cei de acasă un schimb de informaţii. Doar nu venim cu mâna goală! Şi noi le împărtăşim experienţe, cunoştinţe pe care ei nu le au încă... În orice caz, ceea ce înveţi acum, pe navă, va fi baza materiei pentru examene. Cum te ajută Hix?

– Foarte bine... ca de obicei... Numai că...

– De ce te-ai oprit? Ce vrei să spui?

– Nu e vorba de lecţii... După ce se isprăvesc lecţiile e... Ştii, atunci când ţine neapărat să mă distreze ca pe un copil mic... Poate câteodată nu am chef de joacă... poate că gândesc la ceva. Lui Hix i se pare că sunt trist şi nu mă lasă deloc în pace, vrea neapărat să mă înveselească. Prea se poartă cu mine cum te porţi cu un copil mic! Poate ar trebui... Îşi întrerupse fraza şi privi pe furiş la taică-său.

Căpitanul stătu o vreme cu sprâncenele uşor încruntate, apoi rosti rar:

– E vina mea că nu m-am gândit mai de mult la ceea ce-mi spui. Aşa-i, Nirus! Acum eşti băiat mare. Ai chiar dreptul să fii uneori şi trist... Deşi la tine momentele de tristeţe sunt prea numeroase. Oricum, Hix trebuie reprogramat! Se va juca numai când şi cum o să-i ceri tu. Da, trebuie să-i facem o mică operaţie. Chiar acum... Hix! Vino, te rog!

Robotul intră şi, sesizând imediat că Nirus nu era în apele lui, începu să insiste iarăşi, după vechiul său program:

– Haide să ne jucăm! Haide să ne jucăm!

Nirus simţi că i se ridică un nod în gât. Apropiindu-se de Hix, îi mângâie o clipă faţa şi şopti:

– O să ne jucăm...

Apoi ieşi în fugă din laborator.

* * *

„Cutezanţa” se afla în imediata apropiere a platformei cosmice A.G. II. Era una dintre cele trei platforme construite din material antigravitic, mari de câte douăzeci de kilometri pătraţi. Datorită faptului că nu le influenţa nici un câmp de gravitaţie, stăteau neclintite, în trei puncte fixe de la marginea sistemului solar A.1. Se ajunsese la concluzia că trebuia creată posibilitatea ca navele care reveneau din lungi călătorii să fie minuţios verificate. Se construiseră platformele dotate cu cele mai complexe aparate de control şi reparaţii. Aterizarea pe una dintre ele, înaintea întoarcerii în sistemul solar din care făcea parte Pământul, era strict obligatorie.

Căpitanul Carpat ceru coordonatorului principal automat de pe platformă „cosmodrom liber”. Făcu legătura cu ajutorul undelor luminoase, cele sonore neputând să pătrundă prin zona de protecţie. Pe un ecran al cabinei de comandă apăru scris răspunsul coordonatorului: „Coborâţi pe cosmodromul B... Cosmodromul A ocupat... Anihilez zona de protecţie... Coborâţi!”

Citind răspunsul, Nirus exclamă:

– Cosmodromul A e ocupat? Tată! Asta înseamnă...

– ...că pe platformă se află o navă, completă căpitanul cu o voce care nu trăda emoţia ce pusese stăpânire şi pe el.

Când „Cutezanţa” atinse platforma, în difuzorul cabine; de comandă răsună un glas bărbătesc, puternic, cald, în care se ghicea o nestăvilită bucurie:

– Salut „Cutezanţa” şi neînfricatul ei echipaj! Salut, căpitane Carpat! Te îmbrăţişez, frate!

Tresărind, Carpat întrebă la început în şoaptă, apoi tot mai tare, aproape într-un strigăt:

– Eşti „Steaua Speranţei”? Eşti tu, Amir?

– Chiar eu, vechiul tău prieten! Deschide televizorul!

Printr-o mişcare fulgerătoare, Carpat cuplă aparatele de televiziune. Pe unul dintre ecrane apăru interiorul cabinei de comandă de pe nava „Steaua Speranţei” în care se afla un bărbat voinic, cu părul foarte blond, bogat şi zbârlit. Era căpitanul Amir. Alături de el stăteau o femeie frumoasă şi un băiat.

Amir îşi aruncă braţele înainte, ca pentru o îmbrăţişare. Vocea lui tună:

– Te salut cu toată dragostea, frate Carpat! Deci se mai întâmplă minuni şi în vremea noastră! Numai aici nu mă aşteptam să ne întâlnim... Ea e Selena, soţia mea. N-ai avut ocazia să o cunoşti.

– În schimb, eu te cunosc foarte bine, căpitane Carpat, spuse femeia. „Zbârlitul” meu a vorbit de nenumărate ori despre tinereţea voastră

„extraordinară”.

– Să ştii că tonul ironic nu are nici un rost, i-o întoarse Amir. Tinereţea noastră a fost, într-adevăr, extraordinară!... Să ţi-l prezint, prietene, şi pe acest „copil al stelelor”. Se numeşte Sin şi e...

– Fiul tău, completă Carpat. Nu trebuie s-o mai spui. E copia ta fidelă... Iar el e băiatul meu, Nirus, bineînţeles tot un „copil al stelelor”.

– Dar soţia ta şi ceilalţi membri ai echipajului?

Carpat nu răspunse. Cu un gest mecanic, îl prinse pe Nirus cu braţul pe după umeri. Căpitanul Amir înţelese. Plecă fruntea şi râmase nemişcat. Într-un târziu, rosti:

– Noi am avut noroc. Suntem toţi teferi. Planeta pe care am descoperit-o nu prezenta nici un pericol. Am reuşit să...

Carpat îl întrerupse, exclamând:

– Asta-i bună! Suntem la doi paşi unul de celălalt şi folosim televizorul! Ce mai aştepţi? Fă-mi o vizită!

– Nu pot. Plecarea e fixată peste o jumătate de oră.

– Atunci... O să ne vedem pe Pământ, cât mai repede cu putinţă. Nirus, care stătuse neclintit lângă tatăl său, privind ţintă la băiatul de pe ecran, scoase un strigăt.

– Nu! Vă rog să nu plecaţi! Vreau să vorbesc cu el... cu Sin... Să vorbesc de aproape, nu la televizor... Şi să ne jucăm puţin... Numai puţin! Vă rog!

Se alăturară imediat şi rugăminţile lui Sin. În cele din urmă, Carpat interveni şi el:

– Amir! Amândoi ştim că atunci când un căpitan hotărăşte ora plecării trebuie să o respecte. Dar... Nirus n-a mai văzut niciodată un alt copil.

– Înţeleg... şopti căpitanul Amir. Da, înţeleg... Pentru aşa ceva cred că merită să calc regula. O să plecăm cu câteva minute mai târziu. Acum venim la voi!

În aşteptarea vizitatorilor, căpitanul Carpat îi povesti lui Nirus că Amir îi era prieten din copilărie. Urmaseră împreună şcoala de piloţi cosmici şi împreună făcuseră prima călătorie în afara sistemului solar A.1.

– Amir e un căpitan excepţional şi un prieten cum nu cred să existe mulţi!

Nirus şi tatăl său se aflau în coridorul prin care se pătrundea în navă. Băiatul stătea cu spatele lipit de peretele metalic. Auzea vocea căpitanului de parcă ar fi venit de departe. Trupul îi era crispat, respiraţia accelerată.

Taică-său îl mustră cu blândeţe:

– Nirus, stăpâneşte-te! Eşti doar „copil al stelelor”. Trebuie să arăţi că ştii să-ţi domini emoţiile!

Dar Carpat călcă el însuşi sfatul. După ce căpitanul Amir şi Sin intrară în navă şi-şi scoaseră măştile de oxigen, cei doi bărbaţi se îmbrăţişară prelung, fără

ca vreunul dintre ei să-şi ascundă emoţia. În schimb, băieţii rămaseră încremeniţi, faţă în faţă. Nu ştiau ce să facă, ce să spună. Primul care reuşi să lege câteva cuvinte fu Sin:

– Tu... câţi ani ai?

– Doisprezece.

– Împliniţi?

– Da.

– Eu îi împlinesc peste o lună.

Trecură în sera navei. Căpitanii se aşezară pe o piatră mare, de lingă „lac".

– Tu ai mai văzut copii? întrebi Nirus.

– Da. Pe „Steaua Speranţei" sunt două fetiţe. Dar sunt mici. Băieţi n-am văzut.

– Aşa.. Înseamnă că nu ştii nici tu cum se joacă băieţii între ei.

– Nu prea, recunoscu Sin.

Tăcură iarăşi... Nirus ar fi vrut să vorbească mult, mult de tot, dar o jenă neînţeleasă îl oprea.

– A! Uitasem! Ţi-am adus un dar!

Sin deschise combinezonul cosmic la piept şi scoase un fel de balon. Din balonul acela îşi făcu apariţia un animal minuscul, care amintea de un peşte, dar avea picioare mici şi groase. Spinarea animalului scânteia în câteva culori, ca o constelaţie.

– E de pe planeta-vie unde a ajuns nava noastră. E foarte blând... Vezi cum i se aprind luminiţele pe spinare? Dar când îi aşezi jos, se sting. Ştii, biocurenţii din corpul meu îl îndeamnă să-şi aprindă „steluţele". Îţi place?

– E foarte frumos, şopti Nirus.

Apoi tăcerea dintre cei doi „copii ai stelelor" se prelungi iarăşi. Devenise stânjenitoare, când tună vocea căpitanului Amir:

– Ce faceţi, băieţi?! Doar pentru voi am amânat plecarea! Spuneaţi că vreţi să vă jucaţi puţin, şi acum staţi ca nişte statui unul în faţa celuilalt. Hai, jucaţi-vă!

– Cum, tată?

– Nu ştim... adăugă Nirus. Dumneavoastră cum vă jucaţi când eraţi ca noi?

– Păi... Ne cocoţam pe munţi... pescuiam păstrăvi... ne jucam de-a astronauţii... Mda... Numai că voi nu vă puteţi urca aici pe munţi, nici să pescuiţi n-aveţi cum... şi astronauţi sunteţi de când v-aţi născut... Mda... Ar trebui... să vă luaţi la trântă! Da, să vă luaţi la trântă! se înflăcără căpitanul Amir. E un joc straşnic, cu adevărat băieţesc! Mai ţii minte cât ne plăcea nouă să ne luăm la trântă, Carpat?

– Aşa ceva nu se uită, bătrâne!

– Sigur că nu se uită. Prea era straşnic! Hai, băieţi, luaţi-vă la trântă acolo, pe iarbă.

– Cum adică... să ne luăm la trântă? întrebă Nirus.

– Tii! Ce ți-e și cu „copiii stelelor”! Cunosc denumirile a sute de constelații și aștri, cunosc cosmofizică, cosmobiologie, dar nu știu unele lucruri simple, simple de tot! zise Amir. Să nu știe ei, băieți mari, ce-i aia o trântă!

– Hai să le arătăm noi.

– Strașnică idee, frate Carpat! Oho! Ține-te bine! Bătrânețea nu m-a ajuns!

Cei doi căpitani, amândoi adevărați uriași, se strânseră în brațe și începură să se salte câte puțin, de pe podea. Băieții îi priviră la început cu ochi măriți de uimire, apoi se apucară să țopăie în jurul lor, să bată din palme și să strige:

– Nu te lăsa, tată!

– Trântește-l în iarbă, tată!

Căpitanii se desprinseră din îmbrățișare, râzând, și se așezară pe bolovanul de lângă „lac”.

– Acum e rândul vostru, flăcăi! rosti Amir.

Băieții se priviră câteva clipe cu ochi scânteietori, apoi trupurile li se înlănțuiră și în nava cosmică se încinse o trântă în toată legea, o trântă ca pe vremea străvechilor ciobani.

Căpitanul Carpat începu să-i povestească lui Amir întâlnirea „Cutezanței” cu misteriosul nor de praf cosmic.

Băieții luptau îndârjiți, cu forțe aproape egale. Se prăvăliseră în iarbă și se rostogoleau într-o parte și-n alta. Din când în când, scoteau câte un chiot, dovadă a nemaiîncercatei bucurii pe care o trăiau.

După vreo zece minute, căpitanul Amir spuse:

– Gata, Sin! E timpul să plecăm!

Băieții se sculară din iarbă. O vreme continuară însă să se țină de mâini. După trântă aceea strașnică, simțeau că discuția s-ar fi legat atât de ușor, simțeau că ar fi fost în stare să născocească multe și strașnice jocuri. Dar trebuiau să se despartă! Nici unul dintre ei n-ar fi îndrăznit să insiste ca nava căpitanului Amir să-și mai amâne plecarea. Cunoșteau bine legile zborurilor cosmice. Știau că și așa se făcuse pentru ei o excepție.

Despărțirea a fost simplă, cum sunt totdeauna despărțirile dintre adevărații bărbați: o îmbrățișare puternică a căpitanilor stelari, o îmbrățișare puțin prelungită a celor doi băieți...

Cu câteva clipe înainte ca „Steaua Speranței” să-și ia zborul, televizoarele făcură iarăși legătura între nave.

– Zbor liniștit, Amir!

– Vă aștept pe Pământ, frate Carpat!

– Zbor liniștit, Sin! Ne întâlnim pe Pământ, Nirus! O să ne jucăm mult. Și când *vom* fi mari, o să zburăm împreună pe aceeași navă. Vrei?

– Sigur că vreau! Zbor liniștit, Sin!

„Cutezanța” intră la o verificare amănunțită, făcută de aparatele cibernetice de pe platformă. Verificarea dură două zile. Nava era în perfectă stare. Putea să pătrundă în sistemul solar A.1., putea să coboare pe Pământ.

Cu o oră înainte de decolarea „Cutezanței”, pe ecranul central al cabinei de comandă apărură cuvintele unui mesaj transmis de „Steaua Speranței”:

„Carpat... Am intrat într-un nor de praf cosmic asemănător celui de care mi-ai vorbit. E însă un nor uriaș și se mișcă foarte încet. Tu vei putea să-l ocolești dacă deviezi traiectoria de zbor...”

Urmară câteva indicații precise: mărimea probabilă a norului, zona în care se afla...

„Praful atacă nava cu o furie teribilă. N-am decât o singură speranță: să scap, mărind viteza. Poate că așa o să ies din norul ăsta blestemat cu nava capabilă încă de zbor. Acum atingem aproape viteza maximă admisă. Așa...”

Mesajul se întrerupse.

Căpitanul Carpat și Nirus stăteau cu privirile pironite pe ecran, într-o încordare dureroasă. Și iată că apărură alte câteva cuvinte:

„Se petrece un lucru de neînțeles. Cu toate încercările mele de a opri motoarele, ele nu mai ascultă. Probabil praful e de vină... Peste câteva clipe vom atinge viteza luminii și atunci cine știe ce-o să se întâmple... Dacă n-o să ne mai întoarcem, spune-le celor de pe Pământ că echipajul „Speranței” le-a cerut să descopere cât mai repede cum poate fi înfrânt praful ăsta blestemat, ca navele să zboare în siguranță... Să poată zbura cât mai...”

Mesajul se întrerupse iarăși.

– Ce s-a întâmplat, tată?! țâșni întrebarea lui Nirus, ca un strigăt.

Căpitanul Carpat, cu ochii pe ecranul alb, răspunse abia după o bună bucată de vreme:

– Au atins... au depășit viteza luminii. Nu mai pot comunica nici prin translaser.

– Dar cu ei... cu oamenii ce se întâmplă?!

– N-aș putea să-ți spun... Până la plecarea noastră de pe Pământ, efectele vitezelor supraluminice rămâseseră un mister... N-aș putea să-ți spun... Vom alerta toate navele de salvare. Toate!

Într-un târziu, pașii îl purtară pe Nirus în sera navei, sub copacul unde făcuse adăpost pentru „licuriciul” pe care i-l dăruise Sin. Luă animalul în palmă.

– N-au pierit, licuriciule! Și eu o să aflu taina vitezei supraluminice. Da... o să aflu... și-l voi căuta pe Sin! Am să-l găsesc... și-o să zburăm împreună pe aceeași navă... așa cum voia el... așa cum doream amândoi.

Mângâia în neștire micul animal care-i încremenise în palmă. Spinarea „licuriciului” scânteia viu, multicolor, ca o constelație foarte îndepărtată, misterioasă.

ŞI TOTUŞI, fără să-mi dau seama, duceam dorul munților. Într-una din zile mă deșteptasem dintr-un vis căruia îi rețineam sub pleoape ultimele pâlpâiri. Erau acolo, foarte clar și foarte aproape, imagini cărora le-am întârziat cât am putut destrămarea, ezitând între somn și momentul deplinei lucidități, convins că voi recunoaște locurile. Convingerea aceasta apăruse fulgerător, când unele detalii ale visului dăduseră minții mele semiadormite impresia că străbăteam un spațiu cunoscut, un peisaj prin care mai trecusem și altă dată. Toată ziua. apoi, mă gândisem la munți, retrăind scene și senzații de demult. Îmi aminteam în special o expediție de unul singur, în Carpații vestici. Poate că era un capriciu al memoriei, pentru că, firește, aceea nu fusese nici singura mea ieșire în spațiul montan, nici cea mai spectaculoasă. Cunoșteam înălțimi mai mari și mai greu de atins, trecusem prin emoții mai violente în canioanele din Colorado, de pildă. Însă ceea ce văzusem în alte părți ale planetei nu anula, în timp, impresiile călătoriei pe care o făcusem cam la vârsta lui Al, trăindu-mi descoperirile cu înfrigurare, cu intensitatea dată de fantezia și entuziasmul ușor naiv al primei tinereți.

– Nu știu ce ai, mi-a spus Al, de dimineață nu-ți mai ies din cap munții ăia. În câteva rânduri am intervenit eu ca să corectez niște impulsuri pe care le-ai dat greșit. Ai să strici toți coloranții!

Nu trebuia să-i explic, totuși. Al îmi înțelegea gândurile cu destulă ușurință și la fel și eu pe ale lui. Mă mustra cu o bucurie ascunsă, a fiului ajuns în anotimpul independenței. Îi înțelegeam sentimentele și cred că am zâmbit în așa fel încât Al s-a văzut descoperit și poate că s-ar fi supărat, dar nu i-am dat răgaz. Ca să ies eu însumi din starea aceea nedefinită, de tulbure vegetare însoțită de un total dezinteres față de problemele obișnuite ale zilei, i-am propus să lăsăm totul baltă și să ne repezim în munți, să uităm de toate, și de coloranți, și de sâcâielile vecinilor, nemulțumiți din cauza unei defecțiuni la sistemul de alimentare cu energie, defecțiune de care Al nu părea să fie străin.

– Să mergem în munți, i-am spus, cunosc acolo niște locuri excepționale, vreau să ți le arăt și ție.

L-am *simțit* bucurându-se cu întreaga lui ființă de neașteptata evadare pe care i-o propuneam. Într-un timp record, a selectat problemele care se puteau rezolva fără supraveghere și am mai pierdut apoi o vreme, până spre seară, cu reprogramarea mașinilor. Ne-am culcat obosiți, însă gândul apropiatei expediții în afara limitelor cotidiene ne surâdea și-i dădea emoții în primul rând lui Al. Dar și mie.

Seara, Al nu uitase să-i vorbească Magdei, i-a spus că o să-l iau cu mine în munți și că îi va fi dor de ea acolo. „Dar mi-e dor și aici, mam'...!" zicea, iar buna

mea Magda, care abia se deşteptase şi îşi pregătea prânzul dincolo de ocean, într-o insulă polineziană, lăcrimă şi ne promise să nu întârzie acolo mai mult decât o cerea misiunea ei. „O să ne revedem curând!" ne-a asigurat ea, urându-ne succes şi petrecere bună. Apoi, numai mie, mi-a cerut să am grijă de Al şi ne-am despărţit cu un oftat teatral, care făcea parte din jocul nostru peste distanţe. „Casa e pustie fără tine", i-am spus, înainte de a întrerupe legătura, iar Magda mi-a zâmbit aşa cum numai ea ştie să zâmbească şi m-am culcat cu zâmbetul acela întipărit sub pleoape.

Zorii ne-au găsit în aer, cu apărătoarele pentru obraz coborâte, ca să putem străbate spaţiul rece al începutului de ziuă. Al dorea să zburăm mai sus şi o vreme i-am făcut pe plac, dar numai atâta cât crezusem că suportă pentru început, fără forţări inutile, micile noastre aparate. Aveam nevoie de toată capacitatea lor acolo, în munţi, ca să nu rămânem prizonierii nesfârşitelor povârnişuri de piatră şi ai pădurilor multiseculare. Poate că ar fi fost şi asta o soluţie de vacanţă, dar mie, atunci, îmi surâdea mai puţin decât, poate, lui Al.

Era lumină puţină încă, exceptând-o pe cea artificială a oraşului. Dimineaţa ieşea cu greu din matricea vânătă a nopţii. La răsărit, orizontul vestea o simfonie de culori, iar constelaţiile, în poziţia lor dinspre ziuă, ne-ar fi putut dirija zborul chiar în lipsa aparatelor •de orientare. Prin costume, frigul se simţea prea puţin, abia ca o atingere neplăcută, şi doar uneori îmi simţeam pielea tremurând scurt, pătrunsă de un frison; apoi, repede, reveneau senzaţiile obişnuite ale zborului. Al se lăsase furat de plăcerea plutirii prin aer, recepţionam semnele euforiei lui şi, încetul cu încetul, m-am simţit antrenat eu însumi într-o stare euforică. Era ca şi cum fantezia proaspătă a lui Al, contaminându-mă, îmi vitaliza sensibilitatea şi mă obliga, astfel, să percep, cu acuitate, detaliile acelui început de zbor în doi.

Lăsaserăm departe în urmă caruselul luminos al oraşului, altele îşi bolteau spre sud şi spre nord aureolele, din ce în ce mai vagi, mai şterse în pâcla prin care cerul, sub continua invazie a luminii solare, se făcea simţit deasupra şi împrejur, peste pământul cenuşiu. Apoi se făcu ziuă, soarele mă orbise puţin, când, întorcându-mă la o exclamaţie a lui Al, l-am descoperit zbătându-se leneş între două aţe de nor, vineţii, abia scăpat de sub orizont. Şi am putut vedea munţii, departe, în sensul zborului nostru, iar de atunci înainte ne-au reţinut toată atenţia, cu magnetismul lor subtil şi bine cunoscut.

Cum orizontul revărsa lumină, jos umbrele se risipeau, permiţându-ne să urmărim panglica subţire a unui râu, tot mai subţire şi tot mai şerpuită, pe măsură ce se apropia de munţii abia sugeraţi în faţă – tente viorii, plutind în aburul dimineţii. Târziu, când ne-am apropiat destul, şi-au reliefat pe deplin masivitatea. Între timp, soarele săltase pe cer, se făcuse mai cald; am avut chiar şi un mic incident cu instalaţia termică a costumului lui Al, dar nu cine ştie ce, operaţia nu cerea multă precizie şi, înţelegându-ne, i-am executat-o din zbor, ca să nu mai

pierdem vremea degeaba. „Intrăm în munți, tată!" mi-a comunicat la un moment dat Al, ca și cum altfel n-aș fi observat schimbările de relief de sub noi, dar cred că peisajul, un adevărat spectacol pentru ochi, îl încânta într-o asemenea măsură, că nu mai avea astâmpăr. Și din nou mi-a părut bine că-l luasem să mă însoțească, voiam să regăsesc niște locuri încă sălbatice, să i le arăt, dacă scăpaseră cumva de invazia civilizației în răstimpul trecut de la ultima mea vizită acolo. Nu eram chiar atât de sigur că scăpaseră toate, auzisem despre niște lucrări începute de curând în munți, cercetări sau exploatări, nu știam cu precizie.

– Ei bine, vom vedea! i-am spus lui Al. Ne vom convinge acolo...

Dar m-aș fi bucurat să nu se fi atins nimeni de locurile acelea. ȘL de altfel, exista spațiu destul, iar pădurile puteau înghiți în adâncu-iile lor, ca o nesfârșită protoplasma verde, toate instalațiile și toate mașinile pe care omul le-ar fi transportat acolo. Așa gândeam atunci, planând la o oarecare înălțime peste cocoașele verzi, despărțite prin văi înguste, împădurite și ele bogat. Relieful creștea, își boltea sub noi înălțimile, încă netede, alternând pădurile cu pășuni, iar ochiul mi se îmbătase de atâta culoare dezlănțuită. Nările mi se umpluseră de mirosuri vegetale și de oxigen proaspăt, rece și amețitor. Era o vară timpurie, dar munții n-au anotimp, zic eu, ori au unul al lor, etern, un anotimp continuu al emoției estetice.

Ne-am ridicat mai sus, fiindcă vârfurile brazilor veneau uneori primejdios de aproape, cum treceam peste creste, pentru ca imediat covorul verde să se prăbușească în străfundurile vreunei văgăuni, spânzurând pe coastele abrupte, într-o încremenire mută și solidă, până acolo unde firul sinuos al apei punea capăt adâncu-lui, limitând în spațiu beția vizuală. În câteva rânduri m-am simțit pătruns de un tremur ciudat, o vibrare scurtă a mușchilor, cum te-ar străbate repede un fior cald. Și am pus asta pe seama exploziei de frumusețe cu care munții ne întâmpinau și abia mai târziu, mult mai târziu, am făcut legătura cu experiențele care începuseră acolo, jos, la adăpostul pădurilor.

Din urma noastră, soarele răsturna în văi umbre enorme, reci.

– Te duc, i-am spus lui Al, într-o vale de care ai să-ți amintești toată viața.

Și mă gândeam la Valea Iadului, despicătura care se adâncea în inima munților, împreună cu apa ei înspumată de lespezile unui teren colțuros, parcă zdruncinat de un cutremur, demult, în alte ere geologice. Lăsarăm spre sud masivul mâncat de ploi și vânturi până la vinele crăpate ale granitului, și alte piscuri, care se înfățișau privirii mai spre orizont, plutind în nori albicioși, ca niște iluzii. Și ne continuarăm drumul spre vest, trecând iarăși prin fluxurile acelea care ne umpleau corpurile de furnicături, iar Al era fericit, zburda alături, forțându-și aparatul în cele mai neașteptate figuri aeriene, se juca, și nu mult mi-ar fi trebuit să-i „calc" pe urme, să-l imit.

Am depășit o culme, trecând printr-o ceață ușoară, care izvora din susul

munților și curgea leneș, spintecată în vârfurile ascuțite ale brazilor. Înaintam cu viteză redusă, ridicaserăm vizierele și simțeam pe obraz atingerea lipicioasă a aburului înghețat. Al îmi spunea ceva, din dreapta, și l-am auzit poticnindu-se în mijlocul frazei, cu un geamăt care aducea a oftat, iar pentru o fracțiune de secundă l-am pierdut din ochi, dispăruse. N-am avut însă timp să raționez, am căzut eu însumi sau am încercat o senzație de cădere, nu mai știu exact. Peste încă o secundă l-am descoperit pe Al, plutea cu vreo cincizeci de metri mai jos și aluneca într-o parte, într-o planare periculoasă, pentru că nu-și mai controla zborul sau nu mai putea să și-l controleze. „Concentrează-te!" i-am poruncit în gând și, imediat, Al și-a revenit, destinzându-și corpul pe când se redresa și se pregătea să ia înălțime. Ajuns alături, am observat că fața îi era palidă, avea întipărită pe ea o uimire fără margini și mai ales ochii i se dilataseră într-o expresie întrebătoare, ușor caraghioasă.

– N-ai pățit nimic? l-am întrebat, îngrijorat de paloarea lui, dar el nu mi-a răspuns, a ridicat o mână, cerându-mi să ascult. Și într-adevăr, de departe, de foarte departe, veneau bubuituri surde, repetate îndelung de un ecou înăbușit.

Am presupus că era vorba de experiențele celor din munți, dar Al privea lot mai nedumerit în jur și întrebarea lui, pe un ton neverosimil, vibră apoi între cer și pământ, ca o materializare a uimirii:

– Oh. tată! Spune-mi, unde suntem?

– În Valea Iadului, firește! l-am asigurat, crezând că recunosc locurile și, de fapt, nu greșeam, intrasem în partea superioară a văii, iar pârâul spumega în albia lui colțuroasă, jos, la îmbucătura dintre pante.

– Nu asta! a strigat. Uite colo!

Avea brațul întins, arătându-mi în lungul văii, peste câteva înălțimi mai scunde, o zonă în care se amesteca bradul cu foioasele, pentru că în nici un caz culoarea aceea ruginie nu putea fi a crengilor de brad. Apoi am înțeles ce voia el să spună și că-l uimise pe bună dreptate culoarea ruginie, care n-avea ce căuta în păduri la începutul verii, dacă nu cumva se datora capriciului unui modelator de climă. Dar parcă și soarele era mult prea slab pentru anotimp, mult prea jos și rece. Și bătea din față, bătea dinspre apus, gata să scapete, deși cu numai câteva minute în urmă lumina lui ne proiectase umbrele în față, cum zburam spre apus. Era rece, rece de-a binelea, munții lăsau să scape în văi cortine dense de ceață alb-cenușie, iar ziua părea pe sfârșite, încât peste cel mult o oră noaptea avea să se înstăpânească pretutindeni, în ciuda noastră, în ciuda celor văzute și trăite până atunci. Parcă n-am mai fi fost în timpul nostru, parcă am fi ajuns pe neobservate în *alt timp.*

Ce experiențe fac ăia acolo? mă întrebam, prinzând în auz bubuiturile care nu încetaseră, deși uneori se răreau, iar intensitatea sunetului slăbea, și am înțeles curând că eram în alt timp, ne prăbușiserăm amândoi într-un timp greu

determinabil atunci. În orice caz, era toamnă şi bubuiturile nu conteneau, le-am auzit şi aproape, în josul văii, ca nişte plesnituri seci, urmate de explozii. Printre bufniturile înfundate, care făceau aerul să vibreze, am desluşit zgomote ritmice, mai slabe, repetate şi amestecate într-un concert parcă lipsit de dirijor.

Apoi am văzut drumul – cobora, şerpuind paralel cu apa, ascuns uneori sub un mal împădurit, era un drum strimt şi prost îngrijit probabil, iar Al, cu vederea lui mai bună, mi-a atras atenţia asupra unor maşinării ciudate, care se târau în lungul lui, în coloană. „Nu-mi dau seama ce fac ăia, jos!" am spus, dar am fost de acord să reducem din înălţime şi să planăm spre coloana de cutiuţe verzi, care îşi deschideau cu un uruit moale calea prin ceaţa eruptă din vale. „Circulă pe roţi! a exclamat Al. Cutiile acelea circulă pe roţi", a repetat el şi s-a mirat de faptul că unele erau acoperite cu crengi, ca şi instrumentele greoaie pe care le remorcau. N-am ştiut ce să-i răspund, dar nici n-am avut când, pentru că zborul nostru fusese observat de jos, ceaţa se risipise destul ca să putem fi văzuţi pe cerul înserării. Atunci am fost martorii unor manevre pe care la început nu le-am înţeles: cutiile pe roţi s-au oprit, vârâte în mal, şi din ele săriră nenumărate mogâldeţe verzi-cenuşii, erau oameni, dar nu ştiam de ce alergau în toate părţile, cuprinşi parcă de panică. Nici când am auzit primele pocnete n-am înţeles ce se întâmpla, pluteam la vreo două sute de metri deasupra şi urmăream scena. Pe lângă noi ţiui ceva de mai multe ori şi, deodată, cum priveam spre Al, l-am văzut smulgându-se din loc, se prăbuşea spre pădure. „Aparatul nu mu ascultă!" am perceput gândul alarmat al fiului meu şi, cum m i temeam de o defecţiune greu remediabilă în zbor, am ţâşnit după el, l-am ajuns la vreme şi l-am acroşat. Jos, zgomotele se înteţisem, auzeam rafale şi ecoul făcea împrejurimile să vuiască de parcă ar fi clocotit un cazan enorm. Al era greu, mă trăgea şi pe mine, dar căderea putea fi frânată, aşa presupuneam. Ne abătuserăm spre mijlocul văii şi curând am pătruns printre copaci, cu Al în braţe, şi nu i-am dat drumul nici când ne-am lovit zdravăn de un trunchi, nici cu o fracţiune de secundă mai târziu, când am căzut pe spate şi ne-am rostogolit amândoi pe un mal abrupt, până între pietrele mari şi ascuţite ale pinului. Am rămas o clipă ameţit, cu o mină spânzurându-mi în apă (îi simţeam răcoarea chiar şi prin mănuşă), apoi l-am auzit pe Al gemând şi mi-am venit în fire. Al n-aven nimic, era mai mult năucit şi nedumerit de accident decât înspăimântat. I-am scos de pe umeri micul aparat de zbor şi, cercetându-l, am fost surprins de existenţa a două găuri cărora nu le înţelegeam apariţia; parcă ar fi pătruns pe acolo două schije mici, perforând metalul. Am observat apoi că şi costumul îi era atins, şters în dreptul şoldului de o altă schijă, care aproape că-l perforase, iar Al, înţelegând ce mă interesa, mi-a mărturisit că înainte de cădere simţise o fulgerare fierbinte în vecinătatea acelui loc de pe şold. În orice caz, aparatul lui era scos din funcţiune şi aveam să constat imediat că şi al meu era de prisos, aşa, turtit, cum ieşise din ciocnirea cu trunchiul copacului şi cu pietrele

prăvălite în pârâu.

– Fiule, am pățit-o! i-am spus lui Al. Am rămas fără aripi în creierul munților...

Nu înțelegeam ce se întâmplase cu aparatul lui, de unde apăruseră găuri în el, pentru că o explozie din interior era, oricum, exclusă. Și i-am mai spus că, de-acum, trebuia să contăm numai pe rezistența picioarelor, ca să ieșim din Valea Iadului, în lungul ei, spre vărsare. Al era încă amețit, dar clătina din cap, acceptând totul fără nici o obiecție. Apa, alături, cădea peste niște bolovani înverziți de mușchi, făcea destul zgomot, dar nu mai mult decât un pârâu de munte, limpede și foarte rece tot timpul, dar mai ales toamna și iarna. Începusem să cred că Al avusese dreptate, poate că era într-adevăr toamnă, cum arăta culoarea pădurii de la o altitudine mai mică, unde razele dinspre apus dezvăluiseră frunzișul galben-roșiatic, rărit. Trebuie să coborâm într-acolo, mi-am zis, pe firul apei, sau mai bine pe drum. Gândindu-mă la drum, mi-am amintit de omuleții cenușii care se împrăștiaseră acolo, în jurul cutiilor pe roți. Încercam să pricep ce căutau acolo și regretam că, înainte de plecare, nu fusesem tentat să mă interesez de experiențele care se făceau în munți. Apoi mi-am zis că oamenii aceia, probabil, nu plecaseră încă. Desigur, văzuseră accidentul nostru și, în mod normal, ar fi trebuit să ne caute. Am încercat să prind vreun zgomot, altul decât foșnetul vântului și plescăitul apei pe pietre. Dar uruitul acela monoton, care însoțise deplasarea coloanei, nu se mai auzea.

– Te simți în stare să urci panta? l-am întrebat pe Al, iar el a încuviințat, deși șchiopăta puțin, când s-a ridicat în picioare. Trebuia să ne grăbim, dacă voiam să cerem ajutorul celor care opriseră pe drum, deasupra noastră. Indiferent de treburile cu care se ocupau, mi-am zis, nu puteau să ne refuze, din moment ce ajunseserăm în încurcătură. Al, care îmi înțelegea gândurile, s-a descotorosit de aparatul perforat, lăsându-l lângă trunchiul unui copac. Am făcut la fel, acum purtam pe umeri o greutate suplimentară, nefolositoare. Aparatul meu s-a rostogolit prin iarbă, s-a lovit de o piatră, întârziind deasupra apei, apoi am auzit zgomotul lichid care indica locul unde căzuse.

– Să mergem! i-am spus lui Al și, sprijinindu-l, încercam să ieșim deasupra malului înainte de a se întuneca. Acolo, jos, lumina slabă se pierdea într-un spațiu lipsit de vizibilitate și se făcea tot mai frig. Respiram un aer înghețat, iar răsuflările îl transformau în aburi subțiri.

Abia făcuserăm câțiva pași pe panta alunecoasă, plină de rădăcini uscate și ace de brad, când Al mi-a strâns cotul, atrăgându-mi atenția astfel, în tăcere. Și am perceput eu însumi efluviile prin care ceilalți își făceau simțită apropierea, însă m-a surprins imediat mișcarea haotică a fluxurilor, felul cum alunecau pe lângă mine, fără să le pot reține și fără să le pot interpreta. Eram nedumerit, dar curând m-a cuprins neliniștea, o neliniște vagă, nicidecum cea din fața unui pericol

iminent. Pur şi simplu nu înţelegeam de ce efluviile acelea, pe care le simţeam, îmi rămâneau totuşi străine, ca şi cum ar fi emanat de la structuri psihice prea deosebite de a mea şi a fiului meu, Al. Deodată, i-am văzut, coborau ca nişte umbre cenuşii, ghemuiţi pe nişte bastoane scurte, atenţi la tont. foşnetele pădurii. Şi eram gata să-i strig, când unul dintre ei ne-a descoperit, cum stăteam alături, Al şi cu mine, în picioare, nemişcaţi. A strigat el cel dintâi, dacă se poate numi aşa urletul lui, un *Haalt!* gutural, care mi-a înviorat nervii. Şi s-a produs învălmăşeală, tufişurile foşneau în jur, strivite, cum se grăbeau să ne înconjure, cu bastoanele îndreptate spre noi. Nu le vedeam prea bine feţele şi, deşi manevra lor ne luase prin surprindere, ni se părea ridicol ca oamenii pe care îi căutam şi de la care aşteptam ajutorul să năvălească spre noi urlând *Halt!* şi să ne încercuiască la mică distanţă, cu frică parcă, ameninţându-ne cu bastoanele lor.

Ăştia nu par prea prietenoşi! i-am şoptit lui Al cu o voce care îmi exprima toată uimirea, dar cel care părea să conducă grupul a urlat iarăşi, ameninţător, într-o limba neînţeleasă. Ne cerea să facem ceva şi, pentru că întârziam, a ridicat bastonul metalic, sau ceea ce luasem eu drept baston, l-a ridicat puţin şi, de la câţiva paşi, rafala de bubuituri ne-a asurzit, făcându-ne să tresărim şi să ieşim astfel din şocul provocat de surprinzătoarea întâlnire. Şi abia atunci, cred, abia atunci am avut revelaţia faptului că oamenii cenuşii, pe care îi văzuserăm din zbor, târându-se în lungul drumului cu maşinăriile lor caraghioase, n-aveau nimic comun cu cei care experimentau în munţi; erau alţii, aşa cum şi ziua era alta, şi anotimpul. Simţeam că ameţesc, dar insul cu ochi răi venise aproape, ne ameninţa din nou şi, din gesturile lui, am dedus că voia să ridicăm mâinile deasupra capului. „Ridică mâinile deasupra capului!" am gândit, pentru Al, în caz că el nu pricepuse. Erau şase, îmbrăcaţi în mantale lungi, mai târziu am văzut cât de uzate, cât de murdare erau hainele lor. Cum am ridicat mâinile, deveniră îndrăzneţi, s-au apropiat de noi, fără să ne scape de sub ameninţarea armelor, ne-au pipăit buzunarele, golindu-le conţinutul, apoi unul s-a împiedicat de aparatul depus la rădăcina unui copac şi atenţia celorlalţi s-a deplasat într-acolo. Omul aducea aparatul, ţinându-l de curele în faţa lui, iar exclamaţiile care îl însoţiră arătau că, fără îndoială, cenuşiii apreciau găsirea piesei ciuruite drept o descoperire extrem de importantă. Mai căutară o vreme, chiar şi în apa rece a pârâului, însă era din ce în ce mai greu să observi ceva, şi peste aparatul meu de zbor, turtit şi defect, n-au mai dat.

„Tată, ce vor de la noi? Tată, ce s-a întâmplat? De ce sunt ăştia *atât de opaci?" î*ntreba Al, îi simţeam întrebările şi neliniştea, în vreme ce urcam printre brazi, cu mâinile ridicate, iar oamenii îmbrăcaţi în mantale cenuşii ne însoţeau, mereu ameninţători. Din când în când, auzeam vocile lor lătrătoare (poate era de vină limba aceea neînţeleasă, cu vocale aspre şi consoane tăiate scurt) şi, încercând să mă opresc, simţeam în coaste ghiontul dureros al armei. Îl loveau şi

pe Al, ca să grăbească mersul, ceea ce nu era uşor, pe pantă, având mâinile deasupra capului. Şi l-am făcut să se stăpânească, să nu dea frâu liber mâniei care clocotea în el. „Linişteşte-te, i-am cerut. Toate acestea vor avea un sfârşit!" Dar nu era uşor cu Al. „Dacă mă mai împunge mult în coaste, mă întorc şi-i dau o palmă!" – cam aşa putea fi descifrat gândul lui. Am făcut deci uz de toată energia şi stăpânirea mea, ca să-l determin să renunţe. Era mai bine aşa, în faţa unor inşi înarmaţi şi care nici măcar nu-şi ascundeau pornirile agresive.

– *Los! Los!* striga cel care conducea grupul şi mă împingea de umăr, gâfâind, încât îmi era din ce în ce mai greu să-mi ţin echilibrul şi o dată am îngenuncheat, stârnind împotrivă-mi un şir de strigăte şi vorbe nemulţumite. M-am ridicat imediat, de teamă că, altfel, Al va face o prostie. Şi, în vreme ce-mi urmam urcuşul, desăvârşisem în mine înţelegerea care începuse cu câteva minute în urmă, când mi se revelase adevărul. Nu, îmi ziceam, aceia nu puteau fi contemporanii mei. Nimerisem printre ei într-un mod care îmi rămânea necunoscut, dar bănuiam că experienţele din munţi, cele de care auzisem vag înaintea plecării, nu puteau fi străine de ceea ce se întâmplase. Şi m-am simţit cutremurat de gândul că, urmărindu-se nu ştiu ce, *timpul fusese* rupt într-un punct al lui, poate ca efect secundar al experienţelor, dar nicidecum fără importanţă. Timpul fusese rupt, se produsese undeva o breşă, o falie prin care eu şi Al, surprinşi acolo, alunecaserăm până în seara oamenilor cenuşii care strigau din urmă *Los, los!* şi mă împungeau cu arma în coaste, şi mă obligau să merg înaintea lor, cu mâinile ridicate, spre drumul care trebuia să fie undeva, deasupra.

Al mi-a priceput raţionamentul, dar nu se grăbea să-mi dea dreptate. „Am căzut, fiule!" i-am comunicat, fără ca buzele să mi se mişte pentru a articula vreun sunet. „Ascultă-mă pe mine. timpul s-a rupt, a apărut o falie prin care noi amândoi am alunecat şi ne-am trezit în timpul nu ştiu cui, iar ăştia au tras după noi cu armele lor grosolane şi uite că ţie ţi-au găurit aparatul de zbor, iar al meu zace, nefolositor, în fundul pârâului..." Al cam nehotărât încă, îi venea greu să creadă că la acea oră nici unul dintre cunoscuţii noştri nu mai exista (sau *nu exista,* pur şi simplu), că nu rămăsese nimic din ceea ce ne aparţinuse în alt timp, în timpul nostru. „Bine, dar cum? Şi până unde?..." veni întrebarea şi am simţit iarăşi ezitarea şi neliniştea lui. „Până la fund, fiule! Până în fundul faliei ne-am dus! i-am răspuns. Uită-te la ei, sau, mai bine, aşteaptă să ajungem undeva, ca să-i arate expresiile. O să vezi atunci ce fel de oameni sunt şi cât de departe am alunecat, în urmă sau în jos, nici eu nu ştiu unde. În orice caz, dacă s-ar plasa, în timp, mai aproape de noi, nu s-ar purta ca nişte iresponsabili şi nu ne-ar teroriza, înainte chiar de a şti cine suntem, de unde venim. Am încercat să intru cu ei în legătură psihică, dar ai avut dreptate, sunt opaci, structura lor e mult prea dură, mult prea neşlefuită pentru a intra în rezonanţă, pentru a angaja dialogul cu noi. Cred, i-am mai spus, că ne va fi foarte greu să dialogăm, să ne înţelegem, ne va fi foarte greu în general." L-am sfătuit totuşi să aibă răbdare şi să nu întreprindă ceva necugetat.

Şi, în orice caz, să mă anunţe dacă intenţiona ceva. să mă anunţe din vreme.

Cât o să ne ţină *ăştia* cu mâinile în sus? m-a întrebat Al, înfuriat. Vorbise tare, iar cuvintele lui, de neînţeles pentru urechile cenuşiilor, stârniră mânia lor, iar cel care îl conducea pe Al îi aplică, sub ochii mei chiar, două lovituri în spate, cu patul armei lui grosolane. Al s-a chircit, îl înnebunea durerea, şi o clipă am crezut că va cădea acolo, lângă tufişurile care spânzurau sub drum. Nu-i înţelegeam pe ceilalţi, nu înţelegeam de ce nu-şi văzuseră de treburile lor, să ne lase în pace. Iar ei, în loc să-şi fi văzut de treburile lor, ne vânaseră din zbor, ne căutaseră şi ne duceau acum spre o destinaţie necunoscută. Cu ameninţări şi lovituri. Nu făcuseră decât să ne împiedice şi să ne încurce, şi cred că eram prea blând când îi judecam astfel. Al îşi revenise între timp, gemea, iar eu îi recepţionam ameninţările şi încercam să-l liniştesc din nou. „Tată, cine sunt *ăştia,* cine sunt? Şi ce vor de la mine, de la noi?" scrâşnea Al, neputincios, iar eu nu puteam decât să ridic din umeri, fiindcă n-aveam de unde să ştiu cine erau ei şi unde ajunseserăm noi, în ce fundătură a vremurilor trecute. Şi îmi era ciudă pe cei care, cu bună ştiinţă sau prin imprudenţă,, deschiseseră falia în timp, tocmai când Al şi cu mine ne aflam deasupra Văii Iadului.

Apoi am ieşit în drum, nu departe de cutiile pe roţi. Fuseseră trase la adăpostul pădurii, sub povârnişul de deasupra drumului. Vreo treizeci de umbre ie înconjurau. Am fost somaţi (iarăşi guturalul *Halt!)* şi însoţitorii noştri ne-au împins aproape, unde am fost cercetaţi din nou, la lumina tulbure a serii. Cenuşiii se strânseră cu toţii în jurul nostru, erau mai mulţi decât crezusem la început, şi ne priveau rânjind şi vorbeau tare între ei, repetând cuvintele, încât mi-au rămas câteva întipărite în minte, nu le-am uitat, chiar dacă n-aveam să le aflu niciodată sensul. *Partisanen!* strigase un ins osos, cu ochii bolnavi, ascunşi după nişte apărătoare de sticlă, peste care purta un cozoroc negru, rotunjit, ieşit de sub acoperitoarea de cap, pălăria aceea cu fund rotund şi cu însemne deasupra frunţii. I-am auzit şi pe ceilalţi spunând: *Partisanen* şi ne priveau întrebător, rânjind, ca şi cum ar fi trebuit să înţeleg: până aici ţi-a fost, de-acum ai încăput în mâinile noastre. Am ridicat din umeri, neştiind ce şi cum să le răspund, am ridicat tăcut din umeri şi, atunci, insul cu ochi bolnavi s-a apropiat de mine şi mi-a aruncat printre dinţi un *schmutziger Rumäne* (de ce tocmai *schmutziger Rumäne?) şi* m-a pălmuit.

Al! am strigat. Nu mişca, Al! Dar băiatul sărise şi numai agilitatea unui ins cu manta cenuşie îl împiedică să ajungă la cel care mă lovise. I-am văzut ochii, fulgerau, nu-l mai văzusem niciodată astfel, ca atunci când trăgeau de el trei cenuşii, încercând să-l supună. Cel cu sticle la ochi tresărise, privise câteva clipe scena, apoi a scos dintr-un toc o armă mică, bănuiam că-i o armă şi tocmai de aceea am întins mâna înainte, strigând: „Nu!" Şi am regretat din nou că structura psihică a acelora excludea o cale eficientă de influenţare, aşa cum de fapt

excludea însuşi dialogul. Însă gestul şi strigătul meu reuşiră să întârzie mâna lui Ochi-bolnavi , să-l facă să ezite, privindu-mă nehotărât, până când Al a căzut sub loviturile celor trei; îl loviseră cu armele în cap şi el leşinase.

Omul cu şapcă rotundă şi cu apărătoare de ochi şi-a vârât arma în toc, apoi l-am auzit vorbind celorlalţi, scurt, poruncitor, probabil un ordin care ne privea pe noi, pentru că imediat ne-au legat mâinile la spate şi, împingându-ne, ne-au condus spre una din cutiile lor pe roţi, ne-au urcat şi ne-au dat brânci acolo, între nişte lăzi clădite. Câţiva s-au suit în urma noastră şi ne-au ţinut tovărăşie, mai mult tăcuţi, vorbind rar, umbre duşmănoase, cu armele între genunchi, tot timpul cât a durat călătoria. Vehiculele acelea primitive, pe roţi, înaintau încet şi scuturat, iar lăzile se clătinau ameninţător, gata să se răstoarne peste noi, cum zăceam pe scândurile urât mirositoare, cu mâinile legate. Al gemea şi, pentru prima dată, am avut destul răgaz să-mi revin din surprizele şi emoţiile serii, am avut răgaz să mă gândesc la tot ce mi se întâmplase şi să mă întreb mai întâi dacă nu cumva visam. Dacă nu adormisem lângă pârâul Văii Iadului şi visam toate lucrurile acelea incredibile. Dar scândurile de sub mine se zgâlţâiau, lovindu-mi des ceafa, mâinile mă dureau din cauza legăturii, care aproape că-mi intrase în carne. Îmi venea să râd, uneori, ca de o absurditate. Ce-ar fi, îmi ziceam, să mă vadă buna mea Magda aşa, târât de nişte necunoscuţi, însă imediat îmi aminteam că Magda nu mai era, *nu era încă* şi poate nici n-avea să fie decât peste vreun mileniu. Iar acolo, alături, cu încălţămintea lor înaltă şi veche şi urât mirositoare, aproape atingându-mi faţa, acolo erau necunoscuţii, reali şi vii, incomparabil mai reali şi mai vii decât imaginile lucrurilor printre care trecusem dimineaţa, când plecasem de acasă. Al gemea şi, deodată, mi s-a făcut ruşine, îmi era ruşine că ajunsesem acolo, pe fundul murdar al cutiei umblătoare, legat la mâini şi pălmuit, lângă băiatul în care bufniseră cu paturile armelor, înfundat. Dar nu înţelegeam nici atunci ce voiau de la noi, ce urmăreau cu noi, pe care nu ne cunoşteau şi nici n-ar fi fost în stare să priceapă cine suntem. De ce nu ne lăsaseră în pace? De ce ne vânaseră, ne prinseseră şi trăseseră de noi şi ne loviseră, ca şi cum n-am fi fost tot oameni, ca şi cum n-am fi aparţinut neamului celor care îmbrăcaseră haine cenuşii să se apere de frigul toamnei şi poate nu numai din cauza asta. Făceam eforturi să-i înţeleg şi nu reuşeam.

„Unde ne-am vârât, tată?" simţeam gândul îndurerat al băiatului meu, dar nu-i auzeam decât gemetele, ceva mai potolite. Cele câteva umbre, aşezate de-o parte şi de alta a cutiei umblătoare, pe nişte banchete, sporovăiau în limba lor, uitaseră parcă de existenţa noastră. Departe, bubuiturile înfundate, pe care o vreme le-am ignorat din cauza pericolului iminent, se înteţiseră. Afară se înnoptase, dar mi-ar fi fost imposibil să văd ceva, din cauza prelatei. Nu-mi dădeam seama dacă era cer senin sau, dimpotrivă, noros. În clipele acelea, stând cu ceafa pe scândura rece, aş fi vrut să văd stelele, dar nu le vedeam. Deasupra

ochilor mei flutura, neagră, prelata. Picioarele cenușiilor miroseau îngrozitor, îmi venea să vărs, miroseau de parcă veneau de la drum lung și n-avuseseră unde să se spele. Sau, poate, mi-am zis, ei nici nu știau să se spele, să se curețe. Erau niște brute înarmate și atâta tot. Peste mirosul de murdărie se suprapuse curând un miros și mai rău, mi-am dat seama că era propria lor răsuflare. Sugeau din niște bastonașe albe, scurte, cu jar la un capăt și se făcuse sub prelată un fum aspru și otrăvitor, încât Al a avut un lung acces de tuse. I-am auzit râzând, înveseliți, apoi a scăpărat ceva și, la lumina unei flăcări slabe, am recunoscut fața și rânjetul cenușiului care ne descoperise, pe înserat, lângă pârâu. Aceiași ochi mici și răi, cu nimic omenesc în ei, cum își apropiase fața de a mea, aplecând și luminița, ca să mă vadă mai bine. Îmi spunea ceva, rânjind, cuvântul *Partisanen* reveni pe buzele lui uscate și, fără să știu ce însemna, am înțeles din nou că nu ne putem aștepta la nimic bun de la răpitorii noștri.

I-am comunicat lui Al ce gândeam. „E de rău, fiule! i-am spus. Nu știu ce intenționează ăștia cu noi, poate că scăpăm cumva din mâinile lor, când ajungem. Undeva tot vom ajunge și atunci vom vedea ce ne rămâne de făcut. Mă gândesc însă că am alunecat jos, foarte jos în ruptura aceea de timp. Ar trebui să fim pregătiți pentru orice. Dacă ne-au observat și, mai ales, dacă vor putea, ai noștri au să ne recupereze, așa cred. Ce ne facem, însă, fiule, dacă nu mai avem nici o șansă și vom fi nevoiți să trăim cu ăștia, între ei?" Al s-a zbătut în colțul său și am priceput imediat cât îi surâdea perspectiva. „Trebuie să trăim, Al! l-am încurajat. Să trăim amândoi și să credem în salvare, indiferent care va fi ea. Deocamdată, să scăpăm din cutia asta pe roți!" Mi-am dat seama, apoi, că Al scâncea între lăzi, plângea, distrându-i pe paznici, care purtau și pe deasupra lui o flăcăruie tremurătoare, ca să-l vadă mai bine și să râdă de slăbiciunea băiatului. Și-i suflau fum în nări. Al se gândise abia atunci cu seriozitate la faptul că lumea noastră, cu toate ale ei, putea fi pierdută pentru totdeauna.

Nu peste mult timp, vehiculele se opriră, scrâșnind. Însoțitorii coborâră și ne traseră jos; era noapte, frig, unii se zgribuleau și nu înțelegeau cum de noi nu simțeam frigul în costumele noastre ușoare. Dintr-o privire am cuprins întâi mașinăriile cu țevi lungi, remorcate, și mulțimea corturilor, sub pădure, abia desprinzându-și contururile din întunericul amorf. Întors puțin, am văzut o baracă. O lumină firavă ieșea printre crăpăturile din obloane, altfel ar fi părut părăsită, pustie. Cenușiii săreau unul după altul din celelalte cutii pe roți, se dezmorțeau, strigându-se pe nume și râzând. Auzeam comenzi și tropăituri. Omul cu apărători pentru ochi apăru iar și, împreună cu cel ce răspundea de noi, a intrat în baracă. Al și cu mine am rămas sub pază, afară, nu mult, până când ușa s-a redeschis și cel căruia mai marii săi îi spuneau Kurt a ieșit în prag, de unde le-a strigat celorlalți să ne aducă acolo.

– Să fugim acum! mi-a șoptit Al, fierbinte, lângă umăr, dar n-am fi avut

nici o şansă, cu atâtea arme în jur, noi doi ţinându-ne încă mâinile legate, la spate.

O lumină a cărei sursă, aveam să înţeleg imediat, era energia electrică („Atât de departe. În urmă, să fi alunecat?" mă întrebam, cu ochii aţintiţi o secundă spre becul subţire) mi-a dezvăluit interiorul sărac şi murdar şi mi-a arătat omuleţul gras, incredibil de gras, care stătea în picioare în dosul unui birou şi Be uita la noi cu o curiozitate nereţinută. Avea şi el, pe cap, şapcă rotundă cu însemne strălucitoare, iar Ochi-bolnavi şi mai ales Kurt i se adresau cu respectul pe care l-ar fi datorat unui şef foarte mare. Grăsunul ne privea, zâmbind, un zâmbet unsuros îi plutea în jur, gata să te înăbuşe. Pe masă, în faţa lui, am descoperit aparatul de zbor al lui Al, cu cele două găuri deschise în carcasa metalică. Şi m-am bucurat în sinea mea, imaginându-mi figurile prosteşti pe care le vor fi făcut cenuşiii, pe când cercetau un aparat care avea să fie executat abia peste un mileniu, încercând să-i dea de rost cu minţile lor plate, fie ignoranţi stupizi şi orbiţi de febra urii. Alături am observat, aranjat cu meticulozitate, întreg conţinutul buzunarelor noastre, şi în special după hrana concentrată îmi părea rău. Mă hotărâsem să fac în aşa fel, încât măcar hrana să ni se înapoieze. Dar cenuşiii nu arătau prin nimic că ar fi fost dispuşi să ne dezlege mâinile şi să ne trateze.

Apoi a plouat cu întrebări şi strigăte, cu ameninţări, unele după altele şi toate la un loc. Ne-au împins lângă masă, ne-au arătat aparatul defect, pilulele şi mâncarea concentrată. Strigau la noi, cerându-ne ceva, cerându-ne să le explicam ce era cu ele şi chiar am vrut, chiar am început să le explic, deşi mă îndoiam că minţile lor plate mă vor putea înţelege. Atunci au adus un interpret, care m-a ascultat câteva clipe, m-a întrebat ceva într-o altă limbă străină şi, văzând că nu-l pricep, şi-a exprimat nedumerirea faţă de mantalele cenuşii. Cenuşiii reîncepură să ţipe, mai ales Ochi-bolnavi şi Kurt, ca să-i arate grăsunului cât puteau fi de zeloşi, probabil. Ochi-bolnavi m-a pălmuit din nou şi, de data asta, n-am mai putut împiedica nimic din ce a urmat. Al îşi slăbise legăturile, pe neobservate, avea mâinile libere şi s-a repezit la Ochi-bolnavi, pur şi simplu a ţâşnit în direcţia lui, cu mâna ridicată. Lovitura a fost scurtă, Al ţintise gâtul şi am fost aproape sigur că auzisem vertebrele trosnind. Ochi-bolnavi şi-a scăpat capul într-o parte, chipiul i-a căzut, rostogolindu-se, urmat de sticlele pentru ochi şi, fără un cuvânt, omul se frânse, alunecă greoi la picioarele lui Al Am auzit un urlet, strigase Kurt, avea ochii injectaţi, şi mâinile lui, tremurând, trăgeau de la spate arma cu ţeavă groasă. Apoi arma a bubuit la doi paşi de mine, a bubuit repetat, înecându-mă cu mirosul ei usturător, de chimicale arse. Şi l-am văzut pe Al clătinându-se, aplecându-se nefiresc, ca retezat din şale, iar genunchii îi slăbiră şi corpul lui subţire se prăbuşi lângă Ochi-bolnavi. Se prăbuşi, ciuruit. Grăsunul era palid, îi tremura buza de jos şi se făcuse şi mai mic în spatele biroului, iar Kurt mă privea cu ochii lui injectaţi şi întorsese ţeava spre mine, tremurând. Dar eu aveam mâinile legate la spate şi m-am chinuit să rămân calm, de-acum ştiam că totul

avea să depindă de calmul şi de răbdarea mea, numai de ele. Al fusese mai nestăpânit, cedase impulsurilor, şi uite că Al zăcea la picioarele mele, cu sângele împrăştiat. Se liniştise, degetele lui nu mai zvâcneau, nu mai era o primejdie pentru nimeni, aşa că, înnebunit de furie, Kurt putea să izbească fără nici o teamă cu cizmele în corpul lui însângerat.

Îmi amintesc că, revenindu-şi din şoc, grăsunul începuse să zbiere, încât Kurt l-a lăsat imediat pe Al, ciuruit cum era, şi m-a împins afară, apoi m-au închis într-o altă baracă, întunecoasă, cu vergele de fier în dreptul ferestrelor. Am auzit scrâşnetele mecanismului de la intrare, apoi câteva comenzi şi, aproape imediat, o umbră a apărut în apropiere, postându-se sub o sursă oarbă de lumină, de unde putea ţine sub observaţie intrarea în baracă şi ferestrele. Kurt plecase şi, la câteva minute numai, l-au scos pe Al din baraca grăsunului, l-au târât departe de corturi, în marginea cealaltă a poienii. Le vedeam umbrele îndreptându-se într-acolo şi îmi forţam privirea să pătrundă în noapte, să reţină tot. Pentru el, Al era un cadavru, pentru mine încă nu, putea fi reanimat, dar numai acolo, în lumea de unde veneam. Ăştia, cenuşiii, îl zvârleau în marginea pădurii, ca pe un hoit zdrobit, după ce izbiseră în el cu armele şi cu pumnii şi cu picioarele lor puturoase şi după ce Kurt îi ciuruise corpul, cum făcuse mai întâi cu aparatul de zbor, încă în aer fiind.

„Ce fel de oameni erau?" mă întrebam supărat, poate umilit, simţindu-mă ca într-o cuşcă. Şi nu găseam un răspuns. „Şi de ce toate astea, de ce, până când tot aşa?" mă întrebam. Apoi mi s-a părut că înţeleg. Am înţeles în primul rând că trebuia să-i judec după alte tipare şi după alte unităţi de măsură, n-avea nici un sens să introduc în joc măsurile timpului meu. Erau nişte brute şi, dacă fuseseră vreodată oameni, înnebuniseră şi se abrutizaseră, coborând până la animalul din ei. Trăiau hrănindu-se din putere, beţia puterii le întunecase minţile, însă eu ştiam acum că le era teamă – tremura carnea pe ei sub aerele de stăpâni pe care şi le dădeau, îi scurma o teamă care era ea însăşi a animalului înnebunit. M-am convins de asta puţin mai târziu, înainte de miezul nopţii, când, având mâinile eliberate din strânsoarea legăturii, tocmai mă pregăteam să fac ceva, îmi gândeam un plan. Bubuiturile de dincolo de munte slăbiseră mult şi se răriseră, era linişte şi frig, omul de pază se zgribulea sub bec, mutându-se din loc în loc, cu arma în mână. Deodată, bubuiturile reîncepură, dese, adânci, parcă vuia întregul masiv, din a dineuri. Câteva explozii zguduiră barăcile şi, la lumina ştearsă a lunii, i-am văzut pe cenuşii ieşind speriaţi din corturi, buimăciţi de somn, alergând aplecaţi spre maşini, unii, alţii spre pădure. A fost o panică generală şi abia târziu s-a potolit, după ce am avut la un moment dat impresia că vor fugi cu toţii, îmbarcaţi în cutiile lor pe roţi, lăsându-mă uitat acolo.

Pe la miezul nopţii ştiam clar ce-mi rămânea de făcut. Omul pus să mă păzească nu se mişcase din postul său, dar era iarăşi linişte şi, concentrându-mă,

am avut siguranța că voi reuși să-l adorm. Nu puteam să-i înving opacitatea, nu puteam angaja dialogul cu el dar îmi era greu să cred că, dirijându-mi întreaga energie psihică spre el, n-aveam să-l influențez, fie și copleșindu-l, strivindu-i împotrivirea, obligându-l să treacă dincolo de pragul leșinului. Era liniște, asta îmi convenea, iar luna, În vârful brazilor, lucea stins, lățită într-un val diafan de ceață. Si aștept până se mai îngroașă ceața, mi-am zis. Și n-a trebuit și aștept mult, pentru oi pâcla urca din vale și, curând, poiana întreagă fu înecată într-un vălătuc lăptos, iar aerul devenise parcă mai dens și mai greu. Venise timpul și scap de omul care mă păzea, dar înainte de asta trebuia să-l fac și deschidă zăvorul. L-am văzut printre gratii, venea prin ceața mișcătoare, clătinându-se, cu brațele întinse în față, iar arma părea un instrument plantat caraghios într-una din mâinile acelei arătări fantomatice, care pipăia solul cu pași străini, nesiguri. Apoi l-am pierdut din vedere și zăvorul a hârșâit la intrare, dovadă ci, în starea aceea de inconștiență, omul făcea totuși ce-i cerusem. Eram liber, în sfârșit liber, iar cenușiul mă privea fără să vadă nimic, fără să înțeleagă ce se întâmpla cu el și cu mine. Cu o ultimi încordare l-am doborât, l-am făcut și cadă în pragul ușii deschise și n-am mai așteptat. Am traversat poiana, cu picături de ceață lipite pe frunte, pe obraji. Am trecut prin apropierea drumului, unde auzeam vorbindu-se încet, cred că erau cei care păzeau mașinile, dar mergeam abia atingând pământul și nu m-au simțit. Ceața stăruia, groasă, complice, ușurându-mi înaintarea spre marginea pădurii, spre locul acela pe care îl țintisem prin noapte ore în șir. Am avut puțin noroc, trebuie să recunosc. N-am căutat prea mult, aproape că m-am împiedicat de corpul lui Al aruncat în marginea poienii. Era rece și, cu mâinile adunate sub burtă, înțepenise.

Alarma s-a dat curând, încă nu apucasem și urc decât vreo două sute de pași, prin pădure, când jos, în tabără, răsunară primele țipete și împușcături. Descoperiseră, cred, santinela leșinată în pragul ușii, îl descoperiseră pe cenușiu mai repede decât mi-am închipuit; probabil veniseră să-l schimbe cu altul și nu-l mai găsiseră la locul lui, în post. Iar ușa barăcii era larg deschisă, așa cum o lăsasem. Și, începuseră să strige, să se cheme prin ceață, iar în câteva rânduri izbucniră dinspre tabără împușcături. Eu urcam, cu corpul lui Al pe umăr, era greu Al, mai ales la un drum în pantă, prin ceață, printre crengile umede ale brazilor. Cenușiii încercau să-mi ia urma, mă considerau fie foarte important, fie foarte periculos pentru că întreaga tabără se deșteptase și auzeam zgomotele lor, cum mă căutau, împrăștiați prin pădure. Cred că m-au căutat mai întâi prin tabără și în lungul drumului și în jos, spre pârâu, unde era mai ușor de ajuns pentru cineva care ar fi vrut să fugă. Apoi s-au răspândit pe pantă, prin pădure, urcând după mine și, într-o vreme, ajunseseră atât de aproape, încât le-am văzut luminile lanternelor, lățite în aburul cetii, și le-am auzit vorba nervoasă, pe ton scăzut. Intrasem între niște tufișuri și stăteam ghemuit, lângă corpul țeapăn al fiului meu;

începuse să-mi fie şi mie frică. Trebuia să scap, să mă îndepărtez cât de mult, apoi să urc spre creasta muntelui, numai acolo întrevedeam salvarea, dacă era vreuna. Al îmi era o povară, de aceea mă ajunseseră urmăritorii şi m-au întrecut, dar încă mai speram într-un deznodământ fericit şi nu voiam să renunţ la el, *nu puteam* să renunţ. Aşa că l-am ridicat din nou pe umăr, când zgomotele urmăritorilor nu s-au mai auzit, şi am făcut un ocol, m-am abătut de la direcţia care mă scotea de-a dreptul pe creastă, dacă aş fi urcat fără încetare. Am ajuns în marginea unui torent secat, prăvălit parcă din cer, nu din munte. Ceaţa se mai subţiase, luna îmi arăta acum obstacolele, numeroase şi adesea greu de observat în umbra întunecată a arborilor. Obosisem, urcam încet, cu răsuflarea întretăiată, iar pădurea se legăna fantomatică deasupra mea, înfiorată adânc de vântul rece al toamnei.

Spre ziuă am adormit într-o văgăună, dar începu curând să plouă şi stropii mă treziră, căzându-mi pe faţă de pe frunzele tufişurilor sub care mă adăpostisem. Aveam să mă conving încă o dată cât de instabilă era vremea la munte, mai ales în acel anotimp, pe care nu-l alesesem, pur şi simplu mă prăbuşisem în el. Mai odihnit fiind, mi-am continuat urcuşul. Zorii erau tulburi, pe un cer noros şi umed, frunzişul căzut se umezise şi el, dar nu într-atâta încât să nu ofere pasului puncte de sprijin. Al atârna pe umărul meu în aceeaşi poziţie ghemuită şi, la un moment dat, mi-am zis că totul era în zadar. Că, gata, Al se stinsese, ciuruit de arma lui Kurt, iar eu rămâneam captiv în timpul cenuşiilor, ăsta era adevărul, realitatea, nu mai aveam ce spera. „Ce speri, ce mai speri?" mă întrebam, târându-mă în sus, pe firul torentului. „Sus e vârful muntelui şi dincolo de creastă e o vale, şi din nou o creastă, doar cunoşti locurile, ai mai fost pe aici. *Când, nebunule, când ai mai fost?"* Şi trăgeam de corpul lui Al, eram destul de obosit de urcuşul continuu ca să nu-l mai pot ţine pe umeri şi îmi era teamă că, nu peste mult, aveau să mă lase picioarele, le simţeam tremurând de încordare. Speram, totuşi, să ies. Să ies deasupra, îmi ziceam, deşi dincolo de creastă putea să fie o altă vale, mai multe văi şi creste, şi toate ale aceluiaşi timp, toate ale timpului în care mă prăbuşisem. Dar speranţa care se cuibărise în mintea mea se întemeia pe o presupunere, vagă, ce-i drept. Mă gândisem că ruptura aceea, falia în timp putea avea şi o localizare în spaţiu, îmi era greu să cred că experienţele celor din munţi aruncaseră în urmă cu secole întreaga planetă. Trebuia să văd, să mă conving eu însumi şi, dacă exista o singură ieşire din timpul străinilor, aveam datoria să o caut. S-o caut cât de repede, îmi spuneam, câtă vreme corpul lui Al mai putea fi regenerat şi readus la viaţă.

Venise amiaza şi ceţurile se mai răriseră, sus, unde ajunsesem. Stăruiau, groase şi tulburi, în fundul Văii Iadului, unde înecaseră totul: drum, tabără, pârâu, brazi. Soarele sclipi de câteva ori prin pâcla cerului şi învioră puţin locurile. Numai că eu urcam acum pe o coastă golaşă, cu mult grohotiş şi iarbă puţină. Pădurea se terminase şi abia sus, pe creastă sau pe platou (încă nu ştiam ce mă

aştepta acolo), zăream câteva pilcuri de brazi, unii strâmbaţi de vânt sau de viituri. Ca să ajung acolo, trebuia să străbat un loc descoperit. Şi trecusem de jumătatea distanţei, păşind într-un ritm lent, cu opriri dese, când răsunară primele împuşcături – o rafală lungă, care mi-a încordat nervii, obligându-mă să tresar. Trăgeau de jos, dinspre pădure, mă descoperiseră abia atunci şi, o clipă, am rămas fixat acolo, uimit de tenacitatea cenuşiilor; mă căutaseră fără întrerupere, prin toată pădurea, o noapte şi o jumătate de zi, până îmi dăduseră de urmă. Apoi m-am smuls din loc, l-am apucat pe Al în braţe şi mi-am urmat urcuşul, cât de repede puteam. Instinctiv simţeam că trebuie să mă adăpostesc, după pietre, după trunchiurile frânte, în şanţul aproape vertical al torentului.

Dinspre pădure rafalele răsunau mereu, cenuşiii voiau să mă ţină astfel în loc, În timp ce câţiva dintre ei alergau prin zona descoperită, încercând să se apropie la o distanţă care le-ar fi convenit mai bine. Şi mi-a fost iarăşi frici, atunci, cu mogâldeţele acelea în spate. Îmi era teamă de armele lor, teamă să nu mă rănească, să nu mă doboare, ca pe Al, înainte de a ajunge sus. Să ajung pe platou, chiar dacă ar trebui şi mă pierd în pădurea de dincolo de munte, atâta doream atunci, şi scap de schijele armelor în porţiunea aceea descoperiţi, unde eram un vânat aproape sigur pentru mantalele cenuşii. Altfel, totul se termina, pentru Al şi pentru mine, aveam să putrezim într-un pământ care n-ar fi trebuit şi fie al nostru decât peste o mie de ani, după ce nimic din amintirea cenuşiilor nu va mai fi rămas. Dar cenuşiii trăgeau în rafale după mine, încât munţii clocoteau, repetând bubuiturile şi amplificându-le, rostogolindu-le până jos, în apa puiului. Obosiseră, nu mai puteau fugi. Mi se căţărau pe urme desfăcuţi în lanţ şi, din când în când, câte o armă răpăia prelung, smulgând bucăţi din piatră în stânga sau în dreapta sau deasupra mea. De unul singur începusem să mă tem, îi depăşise cu mult pe ceilalţi şi obosise poate mai puţin, pentru că făcea eforturi aproape supraomeneşti ca să mă ajungă.

Aşa am ajuns sus, la brazi, şi m-am târât la adăpostul lor, gâfâind, trăgând în urma mea corpul alb, rece şi zgâriat al fiului meu Al. Eram murdar, zgâriat eu însumi, dar în primul rând speriat, pentru că-l ştiam pe celălalt aproape şi nu mai puteam face absolut nimic, salvarea mea depindea de felul în care l-aş fi făcut să creadă că plecasem în altă direcţie. Şi abia atunci, cum stăteam în tufiş, cu pieptul lipit de pământ şi cu nările în iarbă, abia atunci am *sesizat schimbarea.* Aerul era altul, mai cald şi fără umezeală, iar soarele, când m-am răsucit să-l văd printre frunze, făcuse parcă un salt de câteva ore pe cer. Şi iarba de care îmi lipisem obrazul, iarba avea în ea o clorofilă proaspătă, mirositoare, de un verde primăvăratic, încât, înţelegând, mi-a venit deodată ameţeala; apoi mi-a venit şi sar în picioare şi să râd şi să ţip. Dacă n-am făcut-o, a fost numai din cauza urmăritorului. Apucase să iasă şi el în marginea platoului, cumpănindu-şi arma în mâini şi aruncând priviri cercetătoare în toate părţile. Era Kurt.

Ieşise *deasupra* şi habar n-avea unde ieşise, idiotul! Mă căuta din ochi, mergând aplecat şi mişcând într-o parte şi-n alta ţeava armei, gata să declanşeze schijele morţii. Şi habar n-avea unde ieşise! îmi venea să rid, urmărindu-i printre frunze mişcările, dar n-am n-au vreme să reacţionez în vreun fel, pentru că omul în manta cenuşie văzuse ceva pe platou, ceva care-l făcuse să tresară. M-am ridicat într-un genunchi, ca să văd şi eu: departe, sub altă culme, o construcţie alb-azurie, dinspre care veneau discutând *cinci,* nu mai puţin de cinci contemporani de-ai mei! Kurt îi recunoscuse şi el, după costume. Fusese surprins la loc deschis şi, ştiindu-şi camarazii în spate, începuse să urle din răsputeri: *Haalt!* Apoi am auzit rafala. Trei oameni din grup îngenuncheară, alunecând în iarbă, spre nedumerirea celorlalţi doi. Kurt ţinea arma întinsă şi făcea semne în urmă, celor care nu mai soseau şi n-aveau să mai vină niciodată pentru că acţiunea aceea, care rupsese timpul şi crease o falie până în vremea lui Kurt, încetase. Încetase imediat după ce el ieşise *deasupra.* Iar el nici măcar nu-şi dădea seama că se petrecuse o schimbare, şi încă ce schimbare! îşi chema camarazii din urmă, fără să-i treacă prin minte că-i aştepta să vină dintr-un timp ce nu-i mai aparţinea; el credea că, din clipă în clipă, cenuşiii aveau să năvălească din vale, alături de el, cu armele în mâini. Şi nu-i scăpa din ochi pe cei în care trăsese.

Ştiam ce va urma. Unul din cei teferi, înţelegând situaţia, a scos tija regeneratorului. Trei scântei reci şi, sub privirile consternate ale lui Kurt, oamenii se ridicară, iar grupul îşi schimbă direcţia şi avansă spre el. *Haalt! Haalt!* urmă Kurt, ameninţând cu arma şi, din glasul lui gâtuit, din trăsăturile desfigurate ale feţei, se putea înţelege că în fiinţa lui învinsese teama. Ura şi cruzimea erau atunci, în el, simple anexe ale fricii animalice. *Halt!* mai strigă o dată, apoi trase din mers, cum se retrăgea cu spatele spre Valea Iadului. Căzură doi, iar tijele regeneratoarelor scânteiară şi cei loviţi erau iarăşi în picioare. Kurt trase din nou, nu lovi pe nimeni, îi tremurau mâinile pe armă, iar chipul îi ajunsese o mască a neputinţei înfricoşate, a neputinţei de a înţelege şi raţiona. Atunci am ieşit din desiş şi i-am tăiat retragerea. Descoperindu-mă cu privirea. Kurt a dat drumul armei şi, fără nici o comandă, a ridicat mâinile în sus.

– Am fost să-l văd pe Kurt, mi-a zis Al într-una din zilele trecute. Stă în ţarcul lui, mănâncă toată ziua şi nu face nimic, nici măcar limba nu vrea sau nu poate să ne-o înveţe. A îmbătrânit, săracul. S-a îngrăşat şi seamănă teribil cu rotofeiul care ne-a anchetat acolo, în baracă. Îi mai ţii minte, tată, pe rotofei şi pe Ochi-bolnavi şi pe toţi cei îmbrăcaţi în mantale cenuşii, din *timpul lui Kurt?* Ce crezi, ce şi-or fi închipuit despre Kurt, care era atât de zelos, când tocmai el nu s-a mai întors din misiune?

Adrian Rogoz
Fugă în spațiu-timp

NISIP... cactuși ca niște mâini chircite... mereu spre sud!... spre sud... sudoare în ochi... și soarele ăsta holbat, hipertrofie, exploziv... Fiecare respirație e fierbinte, fiecare fir de sânge e un flux solar, tâmplele bat și ele în ritmul soarelui... Lumina, ah, lumina a devenit dureroasă! Aceasta a însemnat pentru Val libertatea, fericirea – ură împotriva soarelui. Pentru Val, născut în umedele și friguroasele păduri ale nordului, soarele întruchipa mai înainte o fericire paradisiacă. Pentru Val, fizicianul sever, exploratorul celor mai abstracte formule matematice, ale căror cadențe rezumă lumea fenomenelor, lumina simboliza culmea înțelepciunii. Și iată-l acum fugind copleșit de povara soarelui, stăpânindu-se cu greu să nu urle de durerea luminii.

Abia acum înțelegea Val ce înseamnă să fii hăituit. Întotdeauna detestase tot ceea ce putea umili omul, dar acest sentiment fusese mai degrabă o normă spirituală rece și îndepărtată. Abia acum însă, între un boșiman urmărit de poliția sud-africană, între o gazelă gonită de vânători și între Val nu mai era nici o deosebire...

Biografia lui fusese destul de liniară. După ce-și terminase cu strălucire studiile fizico-matematice, a fost angajat imediat de un consorțiu, a cărui producție cuprindea o vastă gamă de obiecte de uz casnic ultraminiaturizate. De la început i s-a spus lui Val că, dacă va trece o serie de probe, își va putea continua cercetările întreprinse încă din anii studenției: un studiu fundamental privitor la structura materiei. Val a primit bucuros, dar și mirat. I s-a răspuns că n-are de ce să fie surprins, deoarece societatea care-l angajase era atât de puternică, încât își va putea îngădui generozitatea unor investigații pur teoretice.

Probele au ținut câteva luni. De fapt, era vorba de un soi de examene conduse de specialiști renumiți ce-și dădeau avizul asupra proiectelor lui Val. Ca în basme, acesta își învingea cu forța argumentelor adversarii, unul după altul. Cel mai greu i-a fost cu un bătrân matematician ale cărui obiecții păreau atât de puternice, încât Val rămânea năucit ca un boxer făcut k.o. Totuși bătrânul Ian îi dădu tânărului un aviz favorabil. Din această luptă ciudată a răsărit între ei o anumită prietenie.

În curând lucrurile se inversară, iar cei ce fuseseră examinatorii lui Val au devenit ajutoarele lui. Și astfel au trecut vijelios trei ani, în care Val, cu energia tinereții, a urcat cele mai înalte piscuri ale fizicii moderne. Muncea cu atâta înverșunare, încât nu lua aminte nici la luxul ce-l înconjura, nici la faptul că imensul lor palat al științei se afla în mijlocul unui dezolant deșert.

La capătul acestor aprige strădanii, au fost obținute câteva rezultate certe,

care puneau sub semnul întrebării bazele fizicii cunoscute până atunci. Dar mai departe? Cei ce lucrau cu Val erau convinşi că diurnul lor fusese mereu în urcuş, dar nimeni nu bănuia unde avea să ajungă.

Era ca ascensiunea unui uriaş masiv muntos cuprins de neguri. Totuşi, când şi când, Val avea impresia că întrevede o fereastră prin norii care întunecau înaintarea şi că atunci presupunerile lui parcă se confirmau. Nimeni însă din echipa lui Val nu ştia cât de mult bâjbâia el însuşi. Poate doar bătrânul Ian, dar acesta era un om bizar şi foarte reţinut. Nici după ani de colaborare, Val nu era sigur de sentimentele lui Ian. Uneori bătrânul se purta cu Val de parcă ar fi ţinut la el, alteori însă un fel de vrăjmăşie îi umbrea faţa. Straniu era faptul că aversiunea bătrânului se făcea simţită tocmai în momentele în care calea pe care le-o arăta Val se lumina.

Un răstimp, Val a crezut că bătrânul e muncit de invidie. Dar pe măsură ce lucrau împreună, Val a învăţat să cunoască şi mintea, şi sufletul lui Ian şi, în mod firesc, a alungat bănuiala că acesta ar putea invidia pe cineva. Cauza acestei enigmatice purtări avea să i se dezvăluie lui Val în ziua marii descoperiri a antividului. A fost ca o revelaţie; în fond, era saltul săvârşit după imperceptibile acumulări ale câtorva ani de muncă.

Se ştia mai de mult că aşa-zisul vid clasic, adică „gol absolut", constituia doar o naivă reprezentare a realităţii. Orice zonă siderală interacţionează cu restul Cosmosului şi, chiar fiind lipsiţi în medie de substanţă, ea e străbătută de câmpuri. Orice sistem spaţial este aşadar prin însăşi natura lui un sistem material. În ceea ce priveşte ipoteza antividului la care ajunsese Val, aceasta întregea imaginea duală a lumii; după cum substanţa îşi are antisubstanţa, vidul îşi are simetricul său.

Bineînţeles că primul care află despre această ipoteză a fost Ian; numai cu el putea Val să discute ca de la egal la egal. Bătrânul ascultă posomorât cele spuse de tânărul său şef, apoi îl întrerupse tăios:

– Fleacuri!

– Nu-i demn de dumneata, protestă indignat Val. Aş putea crede că mă pizmuieşti.

– N-am de ce, răspunse cu o sumbră ironie Ian. Mi-ai înşirat o teorie dezlânată, la care eu am renunţat de mult. Vrei dovada? Iată ecuaţia completă la care am ajuns...

Şi, scoţându-şi stiloul, aşternu pe o hârtie un grup de formule. Peste cerul căutărilor lui Val trecu un fulger.

– Vezi deci că lucrurile sunt ceva mai complicate, continuă bătrânul şi rupse în bucăţele fila încifrată.

Dar Val nu mai avea nevoie de ea. Mintea îi era încă plină de lumina acelor ecuaţii, care oglindeau propria-i descoperire dar considerată printr-un alt unghi.

Sufletului său de matematician, ele îi vorbeau despre Ian mai mult decât o întreagă poveste. Eleganța lor simplă și armonioasă era dovada sigură că bătrânul spusese adevărul: le obținuse de mult.

– Hai să ne plimbăm pe terasă, propuse Ian.

Marea platformă era pustie. Dintr-o zare în alta numai nisipuri, peste care răsărea – imens și roșu – soarele. Cu o metodică și rece înverșunare, bătrânul fizician începu să îngrămădească obiecții împotriva teoriei antividului. O vreme, Val îl ascultă cu sentimentul că asista la antrenamentul unui titan. „însuși faptul că am obținut formulele în mod independent unul de altul demonstrează substratul lor obiectiv, jubila în sinea lui tânărul savant. Iar dacă ale lui sunt mai frumoase, ale mele au mai multă profunzime. Da, în ecuațiile lui lipsește ceva..." Deodată, se îngrozi: „De ce nu mi-a cerut să-i arăt sistemul meu de ecuații?"

– Ce vrei să ascunzi cu toate argumentele astea? Îl întrebă pe Ian. Ce se întâmplă cu dumneata, prietene?

Bătrânul spuse obosit și trist:

– Ești tânăr și încăpățânat.

– Nu, îl contrazise Val. Nu sunt încăpățânat, după cum dumneata nu ești invidios. Altceva e la mijloc. O taină teribilă... Încă nu o înțeleg... De ce n-ai încredere în mine? Uite, eu îți spun totul.

Scoase din buzunar un notes și acoperi febril o pagină. I-o întinse lui Ian.

– Vezi, reluă Val, privindu-l cu atenție pe bătrân, din sistemul general al ecuațiilor mele decurge o consecință stranie... Ian păli. Relația dintre spațiu și timp rezultată din ecuația neliniară a sistemului vid-antivid... Ian se întoarse cu spatele la Val și rămase cu ochii pironiți asupra soarelui care se înălțase bine deasupra orizontului. Dovedindu-se adevărată, formula mea ar putea conduce la aplicații uluitoare. Ian își coborî privirile, ca și cum contemplarea soarelui l-ar fi orbit. Nici nu îndrăznesc să-mi imaginez aceste aplicații. Dintr-o dată, paradoxul lui Einstein ar deveni un corolar banal... Și gândește-te: timpul descătușat din starea lui spațială, la fel cum energia a fost eliberată din substanță! Și ține seama: în formula mea factorul timp poate avea și semnul minus. Pricepi ce rezultă de aici?

– Ești capabil să mori pentru o idee? șopti Ian.

– De ce mă-ntrebi? murmură tulburat Val. N-ai înțeles până acum?

– Ești un biet om de geniu aiurit, râse încetișor, amar și mângâios bătrânul. Îți dai seama de ce-i în jurul tău? În jurul nostru?

Și cu mâna arătă nisipurile nesfârșite. Val se uită și parcă pentru prima oară văzu pustiul.

– Ce se-ntâmplă cu dumneata... cu noi? bâigui ca-n vis.

Iar îl atinse gingaș pe frunte și-i spuse abia auzit, la ureche:

– Fiul meu a murit în război. Tu nu semeni cu el. Mai degrabă semeni cu

mine. Iar eu te iubesc ca pe băiatul meu şi ca pe un alt eu însumi. Ai vrut să-ţi vorbesc deschis. Dacă n-ai fi în stare să mori pentru o mare idee, te-aş omorî liniştit, deşi te iubesc.

Val îşi înghiţi nodul rămas în gâtlej. Începea să bănuiască ceva.

– E chiar atât de grav?

– Îţi mai aminteşti de „Fizicienii" lui Durrenmatt? Cei ce ne-au angajat nu sunt mai buni decât Mathilde Zahnd, psihiatra obsedată de cucerirea lumii. E drept că temniţa noastră aurită nu-i un ospiciu, iar printre specialiştii care te-nconjoară nu există nici un agent, un nebun care să se dea drept Newton sau Einstein. În schimb, aşa-zişii tăi subalterni sunt tot atâtea tentacule puse să-ţi sugă ideile. Tu eşti la fel cu Moebius...

– Eu?

– Da, băiete. Te-ai întrebat vreodată de ce a ales Durrenmatt pentru eroul său tocmai acest nume? Ca şi descoperitorul suprafeţei cu o singură faţă al spaţiului cu doar două dimensiuni, Moebius cel din piesă trăieşte numai în planul abstract al ştiinţei, are iluzia că se poate rupe din timpul real. Ştie că ecuaţiile lui, folosite de cei fără scrupule, pot fi transformate în arme. Are totuşi naivitatea să creadă că, dându-se drept nebun, a rezolvat dilema. Iar tu, învingător al timpului, ai fi fost deopotrivă zdrobit de dimensiunea lui.

– Dar dumneata?

– Eu am procedat altminteri. Mi-am îngropat în uitare descoperirea. Nu m-am angajat aici decât pentru a-i împiedica şi pe alţii să ajungă la ea. Ai înţeles?

– Da, Ian, rosti simplu tânărul şi strânse mâna omului de lângă el. Mă orbise lumina din mine... Şi acum ce ne rămâne să facem?

– Să păzim taina şi, dacă vom fi încolţiţi, să murim.

Nisip... cactuşi – mâini de înecaţi... şi soarele holbat – ochi care nu iartă... Lumina, vai, lumina, şi ea – sfâşiere...

Şi Val goneşte ca un animal hăituit prin pustiu. Nu mai ştie de când. De o zi? De două? A fugit din clipa în care a aflat de moartea lui Ian... Fusese mirat că nu l-au oprit, după cum şi ei fuseseră surprinşi de fuga lui. El însă nu ştia că nici măcar n-au încercat să-l prindă. Pentru orice evadat pustiul însemna moartea. Îi dădeau şansa de a se întoarce. Val însă nu bănuia acest lucru. Mai spera că va ajunge într-un loc locuit. La început fugea noaptea, iar ziua se aciuia sub un hăţiş de cactuşi. Curând şi-a dat seama că trebuie să doarmă mai puţin şi să alerge cât mai mult. Noroc că sportul practicat în adolescenţă îi călise trupul. Mânca o dată pe zi ciocolată şi pesmeţi. Dar setea era chinuitoare. Puţinele alimente luate se sfârşeau... ca şi puterile lui Val. Numai deşertul nu se mai isprăvea odată...

...Şi Val gonea spre sud, mereu spre sud... Nu mai spera nimic... În conştiinţă îi şi încolţea ideea că aleargă spre moarte,!) mâna înainte doar impulsul dat de Ian... „să păzim taina"... „dacă vom fi încolţiţi, să murim"... Într-un amurg,

i se păru totuşi că vede o aşezare omenească... Imaginea de pe zare dispăru însă curând, şi Val pricepu că fusese doar o nălucire... Sfârşit, fugarul se lăsă la pământ. „Eşti capabil să mori pentru o idee?" îi răsună în minte glasul lui Ian. „Da, şopti Val, sunt, dar eu fug spre moarte nu ca să dau viaţă unei idei, ci ca s-o-ngrop cât mai adânc". „Aşa e, răspunse glasul, în esenţa lucrurile duc tot acolo". „Deci nu ideea contează", se zbătu Val. „Contează o idee mai înaltă." „Bine, poate că e bine să fie aşa..." gemu Val, observând cum noaptea se apropie repede. „Bine, mai spuse, voi îngropa ideea în leşul meu, dar vreau s-o mai văd o dată." Şi înfrigurat începu să scrie cu degetul pa nisip ecuaţiile echivalenţei dintre spaţiu şi timp...

Deodată, printre stelele ivite pe cer, una scânteie mai puternic. Val o privi mai întâi ca vrăjit; când însă o văzu cum se deplasează iute pe firmament, se apropie şi şterse cu furie semnele înscrise pe nisip. „Mă urmăresc, ticăloşii!" scrâşni fugarul şi se târî cât mai departe de locul unde stătuse, ca şi când ar fi fugit de propria lui idee.

La câteva sute de picioare de Val se rostogoli lent un mare corp sferic, În jurul căruia o ciudată fosforescenţă răspândea o lumină ca de zi. Val îşi dădu seama imediat că înaintea lui nu descinsese un obiect terestru. Curiozitatea şi un fir de speranţă îl îmboldiră să se furişeze spre bizarul glob. Ascuns de un tufiş, observă cum în vehiculul spaţial se deschise o uşă. Câteva clipe mai apoi se ivi, neîmbrăcat în costum cosmic, un omuleţ. Aspectul său biped era destul de uman. Figura însă nu era prea plăcuţi: avea ochi ieşiţi, pedunculari, şi două urechi uriaşe, da forma unor cupe.

Omuleţul cercetă cu privirea împrejurimile. Pitit în beznă, Val se crezu în siguranţă. Spre uimirea lui, se auzi chemat în mai multe limbi terestre:

– Tu, ăla de colo, apropie-te! Nu te teme. Nu-ţi fac nici un rău. Val se apropie prudent până la vreo zece metri de cel ce descinsese cu sfera.

– În ce limbă vrei să vorbim? întrebă omuleţul.

– În engleză, franceză... mi-e indiferent. Dumneata ce preferi?

– O, zise omuleţul. Eu aş prefera să discutăm în *sinsim-semsid,* dar tu n-ai de unde s-o cunoşti. Şi deodată călătorul îşi scoase „ochii" şi „urechile", care nu erau decât nişte aparate.

– Ce limbă e asta: *sinsim...?* bâigui aiurit tânărul savant.

– O abreviere: sintaxă-simplificată-semantică-siderală...

– Deci vii din Cosmos...

– Nu. Vin chiar de pe... Eşti sperios?

– În momentul acesta, nu.

– Încă o întrebare: în ce secol trăieşti?

– În secolul XX.

– Deceniul?

– Al optulea. Dar nu mi-ai răspuns.

– Eu vin de pe Pământul secolului LIV. Nu te mai zgâi așa! Ai auzit bine. Aparatul ăsta e un *cronotron,* un vehicul care circulă prin timp.

Val râse ca un apucat, spasmodic.

– Mă crezi nebun? îl cercetă omulețul.

– Mă cred nebun. Pe urmă ceru: Apă ai?

Celălalt scoase din cronotron un mic recipient cu apă. Însetat, Val bău avid, fericit. În clipa în care ultima picătură de lichid i se scurse pe gât, simți cum recipientul i se evaporă din mâini.

– Aș vrea să dorm, spuse zăpăcit Val. Sau să mă trezesc.

– Ai curajul să intri în cronotron?

– Intru oriunde, numai să dorm.

Urcară amândoi în cabina destul de strimtă a aparatului.

– Unde mă pot întinde?

– Aici. Și omulețul îi arătă un fel de masă cu un picior, acoperită cu o calotă străvezie. Iată patul. Vei dormi degravifiat. Vei avea cel mai plăcut somn.

– A, era să uit. Stinge luminile. Sunt urmărit de niște criminali.

– N-ai grijă. Voi face să devenim invizibili. Și acum, culcă-te! Noapte bună.

Val se trezi odihnit și flămând. Necunoscuta-i gazdă îi dădu să mănânce trei mici chiftele ciudate, gustoase, care-l saturară, apoi îl invită să bea o infuzie probabil nealcoolică, dar înmiresmată ca un vin și înviorătoare ca o cafea.

– O duceți bine, voi cei din LIV! zâmbi visător Val

– Oarecum, răspunse omulețul. Acum mă crezi?

– Te-am crezut și înainte, deși încă nu m-am obișnuit cu ideea. Dar, zi, toți cei din LIV sunt de statura ta?

– Cei mai mulți. Există însă și unii ca tine. De altfel e în firea lucrurilor. Reptila a crescut în volum – omul a sporit în esență.

Deodată, Val remarcă faptul că omulețul nu-și deschidea gura când vorbea.

– Unde-i traductorul prin care discuți cu mine?

– Aici! și necunoscutul arătă două plăcuțe dispuse pe bluza lui, în dreptul pieptului. Simplu, nu?

– Oamenii veacului tău mai au nume? întrebă Val cu o nuanță de maliție.

– De bună seamă. Un nume mic și o cifră cosmică. Eu sunt Ast 10^{TS}+3. Niciodată nu m-am împăcat cu aiureala asta aritmetică, deși îi recunosc utilitatea.

– Dar cronotronul tău cum funcționează?

– Nu-mi pune asemenea întrebări plicticoase. Totdeauna mi-a fost nesuferită tehnica. Pasiunea mea e istoria.

– Nici măcar principiul mașinii nu-l știi?

– Ba da, îl știe orice copil: echivalența dintre spațiu și timp. Dar numai cu

asta tot n-ai să izbuteşti să repari rabla de alături.

– Istoricule, aminteşte-ţi când a fost descoperit acest principiu!

– Nu ţipa, că-ţi spun îndată. Să-mi întreb memoria. Ast luă dintr-un raft o casetă, formă un cifru şi răspunse: în secolul XXI.

– Ce bine! oftă Val.

– Aşadar, ideea ta a murit cu tine, dar a înviat mai târziu, surâse enigmatic Ast.

– De unde ştii ce am descoperit eu? Îmi ghiceşti gândurile?

– Acum nu, dar în timpul somnului ţi-am analizat creierul, aşa că am aflat despre tine esenţialul.

– Aaa! făcu uimit Val.

– Îţi propun ceva. O experienţă interesantă: încearcă să-mi repari rabla.

– Eu?!

– Dacă izbuteşti, cronotronul e al tău.

– Şi dacă nu?

Ast tăcu, apoi spuse râzând:

– Atunci nu va fi al tău.

– Ce poveste nebunească! izbucni Val. De ce-ai pornit la drum, când nu eşti în stare să-ţi conduci aparatul?

– Îl conduc, dar nu ştiu să-l repar. Nu-mi place tehnica. Tu însă eşti ca un copil îndemânatic şi isteţ...

– Sunt fizician fundamentalist, replică oarecum jignit Val.

– Nu te supăra, spuse Ast. Eşti chiar unul dintre descoperitorii anonimi ai Principiului, deci îl cunoşti. Eu îţi voi da să studiezi la memorizator toate schemele şi aiurelile cronotronului nostru. Aşa că nu-ţi rămâne decât...

– Bine, rosti calm Val. Primesc. Nici n-am vreo altă şansă. Val era convins că nu va putea repara „rabla", dar câtă vreme îl avea pe Ast alături mai putea spera.

Au trecut câteva săptămâni. Învăţând să manipuleze memorizatorul hipercristalin, Val obţinu prin acesta un adevărat manual de crononautică. Memorizatorul era el însuşi o maşină uluitoare. Cantitatea de informaţie a peste cincizeci de veacuri fusese încapsulată într-o casetă! Curând, Val îşi dădu seama că, în faţa muntelui de noi cunoştinţe, era aidoma unui copil. La început, el nu s-a încumetat nici măcar să atingă dispozitivele navei. Pe urmă însă, cu ajutorul manualului, a descoperit treptat construcţia, funcţia şi modul de utilizare a cronotronului.

Şi iată că într-o zi lui Val i se păru că detectase cauza avariei. Era de fapt un fleac, un releu care se deconectase. Exista posibilitatea de a înlătura defecţiunea şi de a verifica rezultatul, fără a pune în funcţiune nava. Dar proba decisivă putea fi făcută doar în clipa în care cronotronul îşi va lua zborul prin

timp.

Val şi Ast stăteau de vorbă afară, pe o muşama ciudată, care răspândea răcoare. Singurele lumini veneau dinspre stele.

– Mă laşi şi pe mine să-ţi analizez creierul? întrebă Val.

– Ce vrei să afli? râse Ast.

– Nu mi-ai spus prea multe despre tine.

– Eşti încă un... copil.

– „Copilul" ăsta îţi va repara cronotronul.

– Crezi?!

– Ce se va-ntâmpla dacă-l voi repara?

– Ţi-am spus: va fi al tău.

– Ştii însă că aparatul e construit doar pentru un singur pasager. Ce vei face singur... aici?

– Mă voi descurca. Am să iau câteva „jucării" din cabină, iar mai departe voi vedea.

– Suntem în plin deşert. N-o sa cari cu tine rezervorul cu apă.

– Pe bordul rablei nu există un... rezervor cu apă, ci doar un recipient cu câteva kilograme.

– Dar bem de câteva săptămâni, se miră Val.

– Ţi-am spus că eşti copil. În fiecare noapte, pe când dormeai, fabricam apa pentru a doua zi.

– O fabricai?! Din ce?

– Din aer. În recipientul pe care-l folosesc există o substanţă transmutantă... Nu te speria: apa obţinută nu e radioactivă, deoarece timpii de înjumătăţire ajung la zero odată cu sfârşitul reacţiei.

– Şi mâncarea cum o obţii?

– Acelaşi recipient captează microorganismele din aer, le accelerează dezvoltarea şi le ia proteinele, enzimele şi sărurile minerale. După ce sunt făcute inofensive pentru consumator, toate aceste substanţe sunt transformate în acele mici chiftele, al căror gust ţi-a plăcut...

– Şi dacă ţi se strică şi aparatul ăsta?

– Mai e pe acolo unul de rezervă...

– Pe care mi-l vei lăsa mie.

– Ţi-l las, dar vorbeşti de parcă ai şi reparat cronotronul.

– Cred că l-am reparat.

– Bravo! Atunci eşti liber să fugi în viitor... sau în trecut, ca şi mine. Fii însă atent: dacă nu l-ai reparat bine, poţi exploda.

– Voi fi atent.

– Pregăteşte-te de drum.

– M-am pregătit.

– Atunci să-mi iau din cronotron cele câteva „jucării” necesare... şi memorizatorul.

– Mi-ar fi de folos şi mie.

– Începând din secolul XXIII, găseşti memorizatoare la orice depozit.

– Aşa, pe gratis?

– Bineînţeles. Nimeni nu ia ce n-are nevoie.

Au stat de vorbă până în zori. În tot acest timp, Ast a povestit o mulţime de lucruri despre istoria Pământului şi epocile viitoare. Până la sfârşit, Val a hotărât să descindă în secolul XXVII, o perioadă capitală pentru dezvoltarea fizicii metagalactice.

– Ne vom mai vedea? întrebă în cele din urmă Val.

– Nu prea cred, totuşi nu este exclus.

– Şi tu? Cum ai să te-ntorci în lumea ta?

– Formez un cifru şi apare o patrulă a timpului.

– Ca în basme...

– Nu. Prin telecronoapel. Şi Ast scoase un mic cub. În cabină mai există şi pentru tine câteva.

– De ce n-ai chemat până acum patrula?

– Trebuia să fiu prost. Pentru povestea asta mi-ar fi luat un talon...

– Dar mai târziu?

– O să mă descurc. Ştiu eu ce să fac, nu te îngriji de mine..;

– La revedere! spuse emoţionat Val.

– Poate, răspunse Ast. Vezi să nu fie de la început „adio”.

– La despărţire, noi, cei din secolul XX, obişnuim să ne strângem mâna.

– Să ne-o strângem, primi Ast. Iar la noi, cel care rămâne face gestul întoarcerii. Şi Ast îl prinse pe Val de braţ şi de ceafă şi, supunându-l unei fantastice figuri de judo, îl întoarse cu 360 de grade. Asta a fost. Acum du-te! Dacă ai reparat într-adevăr cronotonul, în câteva sfriline – e o măsură spaţio-temporală – ai şi ajuns în secolul XXVII.

– Dar dacă explodez, nu vei fi rănit?

– Mă voi îndepărta cu mai mulţi kilometri. Dacă totul decurge bine, te înalţi câteva secunde, apoi devii invizibil, adică te integrezi în cronoplasmă. Dacă explodezi, voi vedea o trombă neagră izbucnind spre cer.

O fiinţă cu ochi pedunculari privea în zare. Deodată un glob fosforescent parcă se rostogoli în sus, pierind iute în albăstrimea cerului.

– În regulă! rosti omuleţul şi făcu o tumbă în aer. E timpul să mă pun pe treabă. Voi studia istoria Secolului XX pe viu.

LUR ERA SINGURUL URMAȘ al Inorgului dintr-o depărtată lume minerală. Din tată-n fiu, Inorgii stăpâneau imensa planetă de la marginea Galaxiei a șaptea, unde lumina celui mai apropiat astru alb abia ajungea, ca o difuză aurora, o dată la cinci mii de rotații ale digului zburător. Cel dintâi Inorg luptase de mult, la începutul veacurilor, cu oameni i-șerpi de foc, le smulsese puterea, îi ferecase în miezul planetei și pusese să se ridice în jurul ei din blocuri metalice și roci enorme acel dig rotitor, care zăgăzuia Oceanul Negru, astral, și-l împiedica să le inunde tărâmul, în timpul cumplitelor furtuni magnetice.

Când se născuse Lur, digul zburător era tocmai Ia a cincea mie din rotațiile sale. O ceață lăptoasă, cu mii de străluciri argintii, plutea la orizontul sumbrului ocean. Acolo, în depărtări adânci. unde ochiul nu putea privi, Soarele Alb răsărise. Era semn bun pentru viitorul Inorg, de aceea locuitorii lumii minerale se bucurară și înălțară un imn aurorei. Estimp, la porțile principale ale digului, sosiră trei nave străine, cu trei corăbieri plecați din Stelele de f ier, pierdute, hăt, în valurile Oceanului celest. Și fiindcă ajunseseră cei trei străini, la ceas de bucurie și slavă pentru Inorg, lăsară după cum se cuvenea, fiecare câte un dar de preț noului-născut.

Unul dintre călătorii astrali trimise pruncului o daltă cum nu s-a mai văzut, care cioplea și dăltuia în orice fel de minereu sau fier, ușor, scoțând din ele frumusețile neștiute ale lucrurilor.

Al doilea navigator îi dărui o liră cum nu s-a mai văzut, care cânta când o așezai pe pământ, pe piatră sau pe metal, făcându-te să auzi melodiile neîntrecute ale materiei însăși.

Al treilea corăbier a șovăit înainte de a-i lăsa tânărului Inorg darul ce-l purta cu sine la prora navei sale.

Era un disc nu prea mare, dintr-un rubin cum nu s-a mai văzut, transparent, care se încălzea când îl țineai în palmă. Înăuntrul său avea scrijelate niște semne și litere stranii, luminiscente.

„Acest disc, spusese călătorul străin, e vechi de mii de veacuri, mai vechi decât Stelele-de-fier de unde am venit eu, mai vechi decât digul vostru zburător, și decât însăși lumea noastră. Se zice că e rupt dintr-un astru aflat la căi de mii de ani-lumină de noi. Dacă Lut, la vârsta bărbăției lui, va ști să-i descifreze semnele, neînțelese până acum de nimeni încă, va vedea atunci ceea ce nimeni de pe planeta voastră n-a văzut până la el. Dar nu va mai iubi decât ceea ce a văzut și niciodată nu va deveni Inorg ca și tatăl lui”.

„Ia-ți îndărăt piatra din cer, zise posomorit Inorgul cel bătrân. Mi-e teamă s-o dau fiului meu. El va trebui să fie urmașul meu și nu să se lase bântuit de alte

doruri".

„Dar Lut va ști să descurce tâlcul închis în discul tău, și dacă el va afla ceea ce nimeni în lumea noastră nu a văzut și nu va vedea, grăi cu ardoare mama pruncului, atunci, o, călătorule, lasă-ne rubinul. Lur însuși va hotărî, mai târziu, ce să facă din acest dar neprețuit."

Oaspetele ascultă ruga mamei și lăsă discul de rubin. Apoi, împreună cu ceilalți doi corăbieri, plecă, nu după mult timp, îndărăt în stelele de unde venise.

Mâniat și apăsat de cele auzite, Inorgul porunci unor slugi vrednice să ia discul de rubin, să-l ducă într-ascuns dincolo de fluviul de lavă și dincolo de pustiul de cenușă, să-l îngroape într-o văgăună neumblată și să îngrămădească deasupră-i steiuri cu muchii tăioase, ca nimeni să nu mai poată dezveli vreodată ciudatul și amenințătorul dar.

Se făcu întocmai cum hotărâse bătrânul.

Și anii trecură... Lur creștea, neștiind nimic despre piatra din cer ce-i fusese dăruită. Din ce în ce, trupul său devenea mai frumos și zborul său mai sigur. Căci, numai după douăzeci de rotații ale digului, tânărul învață să-și miște aripile grele de piatră, care-i atârnau de la genunchi și până la glezne, iar după alte douăzeci de rotații, știu să folosească vârtejurile și curenții magnetici verticali, din văzduh, și să se-avânte de pe un stei pe altul, mai lesne și mai iute decât orice făptură zburătoare din acea lume. Celelalte viețuitoare de pe planeta lui Lur se târau cu greutate peste bolovanii de metal încins și peste stâncile șlefuite de furtuni și de rostogolirea trupurilor în mers, iar făpturile cu totul inferioare, asemănătoare unor meduze de mineral, încremenite, sau unor încrengături de ferosulfuri, erau lipite de scoarța dură a planetei, ca de un imens și strivitor magnet.

Curând, Lur se dovedi unul dintre cei mai cutezători zburători din lumea lui. Adesea se avânta până la cel mai înalt munte, iar de acolo sărea pe digul rotitor de la marginea Oceanului Negru, privind fără teamă descărcările și furtunile electrice din larg.

Când se împliniră douăzeci și cinci de rotații de la nașterea lui, tatăl său îi dădu cele două daruri lăsate de corăbierii veniți atunci la sărbătoare, dar despre cel de-al treilea navigator astral și despre discul încrustat cu semne luminiscente nu-i spuse nimic.

Lur se bucură mult de cele două unelte nemaivăzute și le învață meșteșugul foarte repede. Cu dalta măiastră ciopli cele mai dure și mai greoaie roci, scoțând din ele coloane și lucruri minunate. Iar Lira vrăjită vibra și cânta tulburător și într-adevăr nemaiauzit, când o atingea de pământ, sau când o lăsa la țărmul Oceanului Negru. Până și asprele uragane magnetice se prefăceau, trecând prin strunele lirei, în ample și adânci simfonii, răscolitoare, pe care Dur le asculta cu nesaț.

Când se împliniră treizeci de rotații și veni vremea ca Lur să se-nsoare, Inorgul cel bătrân pregăti pentru fiul său o serbare măreață și pofti oaspeți de

pretutindeni, de pe planeta lor, și din Sferele Rotunde învecinate, rugându-l pe Lur să-și aleagă soață, după dorința inimii lui, pe cea mai frumoasă dintre fetele pe care le va vedea.

Și astfel, în ziua cea lungă a sărbătorii, trecură prin fața tânărului Inorg alaiurile mândrelor fete, dar Lur nu alese pe nici una. Nu-L plăcuseră nici fetele locuitorilor de pe tărâmul lui, pietroase, cu coapse lungi și aripi cenușii-strălucitoare, prinse de genunchi, nici străinele arămii sau negre ca antracitul din Asteroizii Rotunzi, învecinați cu planeta lor, nici cele sidefii, care trăiau în undele apelor și aveau plete moi, de alge gălbui.

Spre nici una nu-l îndemna inima.

Fetele plecară, întristate, și tot atât de întristați se-ntoarseră și oaspeții pe meleagurile lor. Când toți plecară și numai Lur rămase pe digul zburător, petrecând cu ochii navele oaspeților spre larg, și descifrând melodiile vuitoare ale Oceanului care vibra prin lira sa, la porți apăru o navă străveche, coclită și arsă de fulgere, cu velele metalice, deșirate, și cu catargul înalt, de aur-roșcat.

Din ea sări pe platforma rotitoare un bătrân navigator, care plecase la drum îndată după nașterea lui Lur și care până atunci nu se mai întorsese pe planeta sa natală. Corăbierul privi în tăcere coloanele pe care Lur le durase cu dalta sa chiar pe cheiurile rotitoare, și ascultă cum vuiește oceanul prin lira cea nemaiauzită. Și, după aceste două daruri, îl cunoscu pe Lur și-i grăi cu bucurie:

„Sunt fericit că te-am găsit, că am văzut și-am auzit cât de neasemuite sunt în mâinile tale darurile ce ți-au fost date de cei trei navigatori. Spune-mi, însă, tânărul meu Inorg, cel de-al treilea dar, discul de rubin, unde e? L-ai descifrat? Ce spun semnele și literele stranii, luminiscente? Ce mesaj ți-a trimis Astrul de Foc, din care se zice că s-a desprins piatra cea neprețuită?

Lur se miră, auzind acestea, și-l întrebă de unde știe despre cel de-al treilea dar. Atunci corăbierul mărturisi că, la venirea celor trei navigatori astrali, când Lur se născuse, el tocmai se afla pe digul rotitor, privind răsăritul Soarelui Alb din depărtări. Se ascunsese după un bolovan, și de acolo, nevăzut, luase parte la întâlnirea dintre bătrânul Inorg și soața lui cu cei trei călători străini. Era, așadar, unul dintre puținii martori care știau despre discul de rubin.

Foarte tulburat de cele aflate, Lur se înfățișă tatălui său și-l rugă să-i dea și cel de-al treilea dar care-i fusese menit. Bătrânul Inorg se mâhni și se supără din cale-afară, totuși n-avu încotro și-i spuse fiului său că, temându-se de disc, l-a ascuns departe – dincolo de fluviul de lavă și dincolo de pustiul de cenușă, însă locul anume unde e îngropat rubinul nu-l știe nimeni și nici una dintre slugile care-l ascunseseră nu mai trăia ca să-l poată spune.

Tânărul se hotărî atunci să plece de îndată în pustiul de cenușă, și să găsească locul unde era ascuns rubinul misterios. Și, nevrând să știe de amărăciunea tatălui său, își luă dalta și lira și zbură din stei în stei până la fluviul

de lavă. Când vru să treacă în zbor deasupra lui, căzu în undele de lavă şi-şi arse aripile de piatră, şi-şi vătămă ochii. Cu greu, luptând cu valurile, înotă prin metalul lichid şi ajunse la celălalt mal. De aci se întindea, până departe, pustiul de cenuşă.

Istovit, cu aripile abia oblojite, Lur se târî ca şerpii prin nisipul arzător, care-l frigea cumplit, dar nu dădu înapoi. Merse aşa, până ce coatele şi genunchii i se lustruiră ca sticla. Când simţi că-l părăsesc puterile, văzu în mijlocul deşertului un munte cu muchii tăioase. În văzduhul negru al acelei planete, luminată doar de fulgerele furtunilor, stâncile îngrămădite aci ca o piramidă ciudată clipeau şi scânteiau, ca şi cum aveau în adâncul lor un izvor de lumină. Un curcubeu auriu şi roşietic se arcuia din când în când deasupra.

Când arcul crepuscular se arătă, lira pe care Lur o strângea la piept începu să vibreze singură, iscând o melodie mângâioasă şi dulce, care parcă-i tămădui arsurile şi oboseala din trup. Aripile de piatră i se mişcară şi ele mai slobod şi, curând, Lur putu din nou să zboare. Înainta acum către steiurile tăioase, în salturi încordate, bătând greu şi egal din aripile crescute din genunchi, împingând curenţii magnetici în jos de glezne, înălţându-se şi re-căzând spre sol, ritmic, ca şi cum ar fi gravitat pe creasta şi pe versantul unui val uriaş, nevăzut.

Levitând astfel, se trezi în sfârşit la poalele piramidei de steiuri. Lira sa cânta acum lin şi vuitor, de parc-ar fi avut mii de strune. Cu dalta măiastră, Lur netezi steiurile şi-şi ciopli o boltă pe sub ele. Din ce cioplea mai adânc, stâncile deveneau mai strălucitoare, împurpurate şi aurii, iar drumul se lărgea mai repede. Curând, tânărul Inorg se găsi într-o peşteră stranie, în mijlocul căreia, luminând şi pâlpâind, se afla discul de rubin, încrustat cu semne aurii. Pe pereţii interiori ai peşterii, care deveniră trandafirii ca o aurora boreală, discul proiecta nişte cifre şi semne de aur, scânteietoare, aidoma cu cele scrijelate înăuntrul său, dar mult mai mari şi mai clare. Erau tot felul de semne şi figuri geometrice, de hieroglife ciudate, neînţelese pentru Lur. Cu cât le privea însă, cu atât îl fermecau şi-l atrăgeau mai tare încât tânărul Inorg nu se mai putu clinti de acolo. Rămase în peşteră vreme uitată, contemplând misteriosul mesaj, izvorât din piatra cosmică, şi încercând să-l descifreze. După foarte mult timp, izbuti să-l citească şi înţelese atunci că hieroglifele şi semnele ciudate alcătuiau harta unei constelaţii imense. Aşa cum îi arătau literele acelui straniu alfabet cosmic, Lur învârti încet discul de rubin, până ce una dintre razele sale aurii întocmi un anumit unghi. Atunci, pe pereţii peşterii începură să fulgere nişte lumini crepusculare, şi semnele proiectate de disc se amestecară şi se topiră de data asta în nişte imagini şi chipuri uşor de tălmăcit, căci păreau vii şi grăitoare. Lur se trezi deodată într-un alt peisaj decât cel cunoscut pe planeta sa, într-o lume colorată şi orbitor de frumoasă, unde nori strălucitori, ca un abur ireal, pluteau şi luau formele cele mai diferite. Şi ce părea mai minunat decât toate minunile acelei privelişti era chipul unei fete nespus de

frumoase, care-i zâmbi şi-i făcu semn tânărului Inorg, ca şi cum l-ar fi chemat spre dânsa.

Uluit de tot ceea ce vedea, Lur scăpă din mână ciudatul disc, şi deodată imaginile, semnele, peisajele, aurorele şi chipul luminos al fetei care-l chema se şterseră de pe pereţii peşterii. Oricât încercă tânărul a doua oară, şi mai apoi de alte câteva ori, să potrivească discul, într-aşa fel încât din el să izvorască iarăşi raza aurie şi mesajul tulburător, nu mai izbuti să-l facă să-i grăiască din nou. În minte i se săpase însă harta acelei constelaţii şi mai ales imaginea străluminoasei fete care-l chema. Din clipa aceea Lur nu se mai putu gândi decât la ele.

O dorinţă puternică puse stăpânire pe el: voia să ajungă pe acele tărâmuri necunoscute, dorea să vadă cu ochii lui peisajul vrăjit şi dorea să strângă la piept, cu braţele sale de piatră, minunata făptură pe care o văzuse aievea.

Surpat de aceste visuri mistuitoare, Lur se întoarse la tatăl său şi-i ceru învoire să plece la drum lung, ca să-şi aducă soaţa pe care ştia acum unde s-o găsească.

„Jură-mi că te vei întoarce, orice s-ar întâmpla, îl rugă bătrânul Inorg. Jură-mi că vei reveni cu soaţa ta, sau singur, dar că te vei întoarce pe planeta noastră".

Lur îi făgădui şi apoi, oricât încercară înţelepţii să-l oprească, nimeni nu-i mai putu sta împotrivă. Se apucă de îndată să-şi construiască o trainică navă, cu care să călătorească pe negrele valuri ale Oceanului astral. Cu dalta sa măiastră, el ştiu să cioplească şi să netezească metalele cele mai dure şi-şi făcu din ele o corabie puternică – alungită ca un sâmbure uriaş. Îi puse înalte vele rotitoare, se legă de catargul de aur ca să nu-l smulgă de acolo furtunile, şi plecă în larg. Călători astfel, purtat de curenţii iuţi ai Oceanului astral până departe, departe... Şi din ce înainta cu nava sa prin undele negre, din ce în ce curenţii se făceau mai iuţi, iar corabia lui de metal luneca mai repede şi mai repede, despicând apele cosmice. De repede ce gonea prin undele negre, pereţii navei se-ncinseseră şi se făcură lustruiţi ca oglinda, iar dâra lăsată în urma mersului deveni strălucitoare ca de foc.

Lur îşi îndreptă nava spre constelaţia visată, călăuzindu-se după harta pe care şi-o amintea cu limpezime. La proră îşi puse lira sa minunată, care preschimba uraganele întâlnite în cale în vibraţii adânci, blânde şi melodioase. Şi numai aşa, cu ajutorul Lirei, înfrânse el toate obstacolele Oceanului, toate vârtejurile şi furtunile lui magnetice întâlnite – şi ajunse teafăr în undele unui mare Ocean Calm, luminat de sute de constelaţii noi, aidoma cu cele închise în mesajul din disc.

În vele nu mai sufla nici un vânt, nu mai bătea nici o vijelie. Valurile Oceanului Calm îi minau însă nava cu aceeaşi viteză spre un arhipelag de planete mici, înconjurate de aurore nemaivăzute, trandafirii, şi de o ceaţă continuă, azurie.

Lur înaintă spre una dintre aceste planete, lin, plutit, ca şi cum nava sa ar fi fost o aripă de vânt şi nu un vas metalic, dur şi greu ca un imens bolid. Se opri la

țărm, cu ochii aproape orbiți de lumina ce-l înconjura. Și abia după câtva timp ridică pleoapele și îndrăzni să privească în jur.

Se afla pe o planetă micuță, unde totul era altfel decât pe meleagurile lui natale. Munții și văile se dădeau la o parte din calea sa, de parcă ar fi fost alcătuiți dintr-un abur, care apoi se închega în bucăți la loc, căpătând forma dinainte. Mineralele pe care mâna lui le atingea se desfăceau în mii de fărâme scânteietoare, ca niște fluturi goniți de ceva, adunându-se apoi iarăși în același ciorchine strălucitor de rocă sticloasă.

Pământul însuși era făcut dintr-un fel de materie inconsistentă, iar urma lăsată de pasul navigatorului părea o geodă care se adâncea o clipă ca apoi să se închidă în celalalt moment, precum o plantă stranie, care-și desface și-și strânge petalele, într-o mișcare somnolentă. Dar ceea ce îl desfăta pe Lur, îndeosebi, era senzația că însăși făptura lui greoaie devenise alta. Aripile sale de piatră se mișcau moi și ușoare, de nerecunoscut. Fiecare zvâcnire a genunchilor săi îl arunca într-un zbor înalt spre văzduhul luminos, și fiecare revenire era o lentă mișcare de înot, ca într-o apă lunecătoare. Acolo, sus, în văzduh, pluteau niște nori luminoși, de forme și culori diferite, mereu schimbătoare. Când se obișnui cu strălucirea și jocul formelor acestora, Lur descoperi că norii erau niște făpturi minunate, care treceau pe lingă el, fără să-l atingă, în tăcere. Doar strunele lirei sale, pe care-o strângea la piept, sunau încet de tot și mângâios, ca o atingere de mătase.

O stranie emoție îl încercă atunci pe călătorul venit din depărtări. Se gândi că aci, pe acest tărâm la fel cu cel desenat de diac pe pereții peșterii din planeta sa minerală, aci, undeva, trebuie să se afle fata nemaivăzut de frumoasă care-l chemase. Și îndată ce gândi așa, lira lui începu să vibreze și să cânte mai tare, dar tot așa de minunat, iar înaintea tânărul ui răsări fata cea visată, pentru care el străbătuse adâncul și negrul Ocean astral. Era tocmai cum o văzuse în desenul luminos: înaltă ca și el, zveltă și armonioasă, dar de mii de ori mai strălucitoare decât Lur. Lungile-i aripi, crescute de la genunchi în jos, aidoma alor lui, nu erau însă de piatră, ci dintr-un văl sidefiu, care unduia necontenit, desfăcând aerul înconjurător în irizări aurii și trandafirii Cu un dor nespus, Lur întinse brațele lui grele, de piatră, și o cuprinse. O strânse la pieptul său strivitor și-și auzi bătăile inimii, râs unind ca un cin tec de dragoste imens, prin strunele lirei sale, și auzi șoapta spusă de ea, ca o vibrare negrăit de dulce și mângâioasă. O iubire arzătoare îi străbătu ființa, dar în brațele sale nu părea că strânge nimic, și la pieptul său nu simțea nici cea mai ușoară formă.

Fata cea nemaivăzut de frumoasă nu avea trup ca al lui, deși semăna atât de bine cu el. O atinse cu buzele lui aspre, înfrigurate și ea se risipi ca un abur, topindu-se în văzduh, apoi se adună din nou, alături de el, luând din nou aceeași înfățișare minunată. Lur întinse a doua oară mâinile și fata de lumină i se cuibări la piept o clipă, apoi trecu dincolo de el și iarăși dispăru și se topi într-un fel de

ceață trandafirie, și iarăși se ivi și se preschimbă în făptura aceea splendidă, pe care el o visase atât amar de timp.

„Vino cu mine, în lumea mea, să-mi fii soață, iar locuitorilor planetei minerale să le fii împărăteasă, o rugă Lur. Mi-ești atât de dragă, încât nu mai pot trăi fără tine."

„Și mie mi-ești nespus de drag, deși vii din depărtări așa de mari, grăi ca un cântec fata. Însă nu voi putea viețui pe planeta ta. E așa de departe și pare atât de întunecată, iar eu sunt învățată să respir văzduhul acesta de heliu și să mă hrănesc cu undele oceanului nostru de lumină. De vrei să fim fericiți, rămâi tu cu mine, pe planeta mea."

Lur se-nvoi cu bucurie, uitând în acea clipă făgăduiala dată tatălui său. Și rămase o vreme în planeta de Heliu, lângă fata cea nemaivăzut de frumoasă.

De câte ori o privea, Lur se aprindea de dor și inima sa cânta de fericire. Încerca să alerge, să zboare ca și iubita sa, prin aerul rar și luminos al Planetei de Heliu, dar cu toate că aripile-i de piatră i se mișcau acum de mii de ori mai ușor decât în văzduhul lumii sale natale, niciodată nu o putea ajunge în zbor, și, fără să știe de ce, se întrista.

Iubirea lui se făcea tot mai aprinsă și nimic n-o potolea. Din când în când, o înlănțuia pe fată cu brațele sale grele și căuta s-o țină lângă el cât mai îndelung, însă ea se risipea ca aburul, ca norul, și dispărea câtva timp, pentru ca apoi să se ivească iarăși înaintea lui, tot așa de frumoasă, dar parcă întristată. Curând, iubirea lui pentru ea deveni un chin sfâșietor. Lur cobora uneori din văzduh și se adâncea în pământul inconsistent al planetei aceleia, care-l învăluia în materia ei spongioasă, catifelată și înmiresmată, adormindu-l. Dormea și visa, și de cele mai multe ori visa că se află pe planeta lui minerală, întunecoasă, acoperită de nori solizi și înconjurată de digul zburător, cioplit din socluri de metal și roci enorme. Odată, când se deșteptă dintr-un astfel de vis, își aminti de făgăduiala făcută bătrânului Inorg, și simți atunci, pentru întâia oară de când se afla pe acest tărâm, că va veni și vremea întoarcerii, că nu va putea rămâne totdeauna aici. De atunci încolo se gândi la întoarcere, se gândi la despărțirea de fata de Heliu, și parcă mai mult o iubea și mai mult se chinuia, neizbutind s-o țină înlănțuită de el și întristându-se din ce în ce mai mult. Bolnav de iubire, o rugă să-l însoțească pe tărâmul de unde venise el și unde știa că trebuie să se întoarcă. Și într-o zi, nemaiputând îndura aceste doruri care-l sfâșiau, își pregăti corabia sa grea de metal pentru marea călătorie îndărăt spre lumea de unde venise.

Sosi și clipa despărțirii. Pentru ultima oară, Lur o strânse din nou la piept pe fata de lumină, și ea trecu dincolo de trupul lui, și-l învălui ca un abur strălucitor, susurându-i și cântându-i la ureche dulci și triste cuvinte fără uitare. Și ei i se părea despărțirea foarte dureroasă și-i spuse atunci că va încerca să-l însoțească o vreme, mergând cu el în nava lui spre planeta bătrânului Inorg.

Porniră amândoi. Şi câtă vreme plutiră pe Oceanul Calm, fata cea frumoasă stătu dreaptă şi liniştită la proră, cântând prin lira măiastră a lui Lur. Când însă intrară în apele furtunoase şi negre ale celuilalt Ocean galactic, ea se plânse că-şi simte aripile grele, că-şi simte trupul ca de plumb şi că nu mai poate respira. Din ce în ce pierea mai des, prefăcându-se în nor trandafiriu, şi din ce în ce lua mai greu înfăţişarea ei de fată, aşa cum o iubea Lur. Veni şi clipa când Lur n-o mai zări în corabia sa. O căută atunci şi o strigă deznădăjduit, şi de-abia într-un târziu o zări zburând, departe, deasupra undelor oceanice. Apoi fata se topi într-o boare aurie şi nu se mai văzu deloc

Întristat, Lur navigă mai departe, spre planeta sa. Orizontul se făcea tot mai întunecat, constelaţiile luminoase nu se mai zăreau. Şi, după vreme lungă, călătorul ajunse în sfârşit îndărăt şi ancoră la digul zburător de piatră. Planeta sa era la fel cum o lăsase. Lur zbură ca şi altădată din stei în stei, cântând cu lira lui minunată.

Bătrânul Inorg nu mai trăia. Supuşii lui se bucurară nespus, văzându-l pe Lur. El însă devenise de nerecunoscut. O tristeţe adâncă, blândă şi de nelecuit, îl bântuia şi i se citea în ochi. Nimic nu-i mai plăcea aici, nici tărâmul mineral, cu sclipiri roşietice şi verzui, nici furtunile electrice cu jocul fulgerelor sale iuţi, nici aspra melodie pe care o isca lira sa, nici coloanele şi lespezile de siliciu, pe care le construise cu dalta sa. Şi mai ales nu-l mai vrăjeau ca altădată orizontul cel veşnic înnoptat şi văzduhul dens, cu nori solizi şi metaliferi. Crezând că tânărul Inorg se va lecui dacă se va însura cu o fată de-a lor, prietenii tatălui său îl rugară să-şi aleagă soaţă şi să-şi uite tristeţea. Dar el nu găsi nici de rândul acesta o fată pe placul său. Când îşi amintea de Planeta de Heliu şi de iubita sa luminoasă, îl cuprindea din nou dorul şi chinul. Şi numai în singurătate şi în amintire îşi afla linişte... Legea nu îngăduia însă ca pe planeta aceea să fie ales un Inorg fără soaţă, aşa că Lur nu mai deveni Inorg ca şi tatăl său.

O vreme rătăci, însingurat şi sfâşiat de dor, prin văi şi munţi. Apoi se hotărî să se întoarcă pe planeta de Heliu la fata pe care-o iubea.

Dar nava sa nu mai era bună pentru o călătorie atât de depărtată, iar altă corabie Lur nu mai găsi putere să-şi dureze.

Rămase atunci pe digul zburător, unde se-nchise în turnul înalt al Farului. De acolo, privea pierdut furtunile din larg, negrele furtuni ale Oceanului său, şi visa la fata de lumină. Stătu aşa, lung timp, fără să mănânce şi să bea, pradă iubirii sale, până se-mbolnăvi şi se stinse. În urma lui rămaseră doar câteva coloane sculptate şi lira măiastră care cânta uneori, singură, melodii tulburătoare despre o planetă micuţă, pierdută în Oceanul astral, în nişte constelaţii necunoscute, foarte îndepărtate, luminoase şi blânde...

SAFIR SAFIRIAN împinse la o parte flaconul pe fundul căruia trei capsule portocalii se rostogoleau jucăuşe, ca nişte picături de mercur, şi se privi în oglindă. „Afurisită treabă – îşi zise, examinându-şi cu atenţie ochii de un albastru intens, transparent – n-aş fi crezut niciodată să ajung până aici". Ochii, da, mai erau albaştri, albastrul cel mai pur, dar privirea lui de expert nu se putea înşela şi n-ar fi avut nici un rost să se mintă cu bună ştiinţă: fusese atins şi el de morb, enigmaticul virus lucra pe îndelete dar fără cruţare, iar primele simptome – abia perceptibile, şi care pentru un profan ar fi trecut neobservate – îşi făcuseră deja apariţia. De cum izbucnise epidemia, muncise pe brânci, din zori până noaptea târziu, pentru prepararea unui vaccin eficace. „Poate că din pricina extenuării..." încercă el să găsească o explicaţie, inutilă de altfel; dar deşi ştia foarte bine că nu exista o imunitate naturală, nu se putuse opri să cocheteze până atunci cu iluzia – alimentată în atâţia ani de luptă cu alte molime – că soarta îl va ocroti şi de data aceasta.

Nu era o boală ca oricare alta: nu ucidea, nu schilodea, nu afecta sistemul circular, nici aparatul respirator, nici alte funcţii sau organe interne. Organismul rămânea perfect teafăr – dar efectul era cu atât mai teribil. Căci invizibilul agresor făcea ca splendizii ochi albaştri să devină căprui, iar culoarea tegumentelor să se preschimbe oribil în brună. Îşi aminti înfiorat dimineaţa în care adorabila Lapislazuli, unica lui fiică, se pomenise cu ochii aceia dezgustători; fusese printre primele cazuri şi, dacă n-ar fi fost la curent, ca specialist, cu izbucnirea epidemiei, ar fi alungat-o desigur din casă, convins că nu era ea, că i-a fost substituiţi peste noapte. „Nemernicii ăia sunt în stare de orice!" îşi spuse Safir, ca pentru a oferi o justificare repulsiei pe care nu şi-o putuse stăpâni atunci, în pofida sentimentelor lui părinteşti – exagerate după unele opinii. Şi-o imagină cu groază pe plăpânda Lapis în viermuiala ghetoului, şi-o reprezenta cafenie printre miile de corpuri cafenii; se refugie apoi în contemplarea imaginii pe care o purta în memorie a făpturii ei suave de adolescentă, ca un palid boboc de trandafir.

Nimeni nu l-ar fi judecat dacă ar fi trimis-o în starea aceea la şcoală deşi ar fi putut să prevadă că, chiar reuşind a trece neobservată de gardieni (lucru puţin probabil), colegele ar fi izgonit-o din clasă şi ar fi fost debarcată imediat dincolo de barajele aflate sub tensiune care delimitau cartierul Superiorilor. Nimeni nu l-ar fi judecat dacă ar fi refuzat s-o recunoască, sau dacă i-ar fi interzis să mai calce pragul casei sub al cărei acoperiş văzuseră lumina zilei toţi strămoşii ei. Şi nimeni nu l-ar fi condamnat nici măcar dacă ar fi omorât-o sub impulsul ororii, ori cu sânge rece, pentru ruşinea fără precedent adusă stirpei sale nobile. El nu făcuse nimic din toate acestea; dar nu găsise putere să o împiedice atunci când, după

câteva ceasuri în care evitase să o privească, ea plecă fără nici un cuvânt şi pentru totdeauna.

„N-am nici o fiică, n-am avut niciodată", mormăi Safir, şi simţi un spasm dureros în toate articulaţiile. Abia în lunile din urmă, de când se îndeletnicea cu descurajanta căutare a unui remediu, descoperise câtă splendoare şi cită abjecţie poate zămisli deosebirea dintre ochii albaştri şi ochii căprui. Nu chibzuise deloc până atunci asupra temeiurilor care le îndreptăţeau lor dominaţia, perpetuată de generaţii, şi nici măcar asupra profunzimii reale a diferenţelor pe care se baza împărţirea socotită de toţi imuabilă şi firească în Superiori şi Inferiori. În fond, nici cei mai înverşunaţi dintre teoreticienii dreptului lor natural la supremaţie nu izbutiseră să invoce alte argumente decât culoarea ochilor şi a epidermei. Deşi din punct de vedere strict biologic aceasta reprezenta un suport insuficient chiar şi pentru o pretinsă distingere a două rase, în realitate Inferiorii erau trataţi de parcă ar fi aparţinut altei specii. „Suflete de sclavi, nişte animale menite doar să robotească, incapabile a se înălţa până la emoţia autentică, până la sentimentul sublimului, până la raţiunea adevărată..."

A te îndoi, pur şi simplu doar a te îndoi de acest lucru era o cumplită erezie. Şi iată, perfidul virus făcuse incomparabil mai mult, anulase dintr-un condei toate teoriile; dacă n-ar fi presupus recunoaşterea implicită a unei formidabile capacităţi intelectuale, mulţi ar fi fost înclinaţi să îl considere o creaţie subversivă a Inferiorilor. Să fi fost vorba de câteva cazuri izolate, întreaga poveste putea fi trecută sub tăcere, ignorată, bagatelizată: redusă la o sumă de drame individuale, asimilabile cu cele provocate de seria întâmplătoare a deceselor, ea n-ar fi avut nici un impact asupra conştiinţei colectivităţii: Dar cum flagelul nu putea fi stăvilit, întreaga castă a Superiorilor se vedea ameninţată. Zilnic, zeci de victime ale maladiei se exilau de bună voie sau trebuiau să fie expulzate; portul ochelarilor fusese interzis, iar percheziţiile şi raziile se ţineau lanţ. Gardienii, păzitorii electronici ai Legii, patrulau pe străzi, pătrundeau în fiecare casă, controlând încăpere cu încăpere. Pe cei dispăruţi nu îi mai pomenea nimeni; deşi umblau fel de fel de zvonuri despre primirea care le era rezervată în ghetou exilaţilor, a te interesa deschis de soarta lor ar fi fost o gravă imprudenţă. Legea trebuia înfăptuită cu orice preţ: cine să fi cutezat să ceară abolirea segregaţiei? Virusul o surpa însă cu încetul, din interior, promiţând să o lipsească cu totul de obiect. Şi în vreme ce valoarea premiului făgăduit pentru inventarea vaccinului urca de la o zi la alta, atingând cote fabuloase, fiecare se întreba îngrijorat dacă nu cumva i-a venit şi lui rândul la contaminare.

Pentru Safir, ceasul sunase. O, dacă sub coaja portocalie a capsulelor s-ar fi aflat miraculoasa substanţă a vaccinului mult visat!... Deşi ar fi fost, probabil, oricum prea târziu: cu tot sprijinul gardienilor, dominaţia puţinilor supravieţuitori n-ar fi avut nici o şansă de perpetuare. Îşi mai examină o dată platoşa sidefie, pe

luciul căreia se şi iviseră cele dintâi reflexe gălbui. „Brutele brune...” murmură el şi, brusc, îi veni să zâmbească: dacă boala ar fi continuat să lucreze în ritmul ştiut, în câteva ceasuri ar fi arătat întocmai ca una dintre acele brute. Ceea ce îl amuza acum, confruntat cu o asemenea perspectivă, era gândul întrucâtva năstruşnic că era imposibil ca schimbări exterioare, atât de superficiale totuşi, să îi modifice în vreun fel personalitatea, era presupunerea absolut neaşteptată că, de fapt, chiar cu ochii deveniţi căprui, tot el ar fi rămas, acelaşi intelectual de mare rafinament, înzestrat cu aceeaşi inteligenţă, cu aceeaşi sensibilitate. Lucru şi mai ciudat, ideea – deloc ortodoxă, pe care, evident, n-ar fi avut curajul să o exprime cu voce tare – nu părea să-l scandalizeze. Surâsul i se prefăcu însă într-un rictus de îndată ce încercă să-şi imagineze înfăţişarea lui concretă de după ce virusul îşi va fi desăvârşit opera: o puternică senzaţie de vomă îl făcu să-şi alunge în grabă această imagine dinaintea ochilor minţii.

Propusese menţinerea sub observaţie a câtorva dintre cei metamorfozaţi, pentru a se stabili în ce masuri prefacerile erau stabile, dacă erau definitive, ireversibile. Poate că unele cazuri, mai puţin grave, s-ar fi dovedit recuperabile. Poate că, mai adăugase el, modificările nu se manifestau şi ia urmaşi. Rezultatul tuturor investigaţiilor se dovedi cât se poate de categoric: maladia mi cunoştea decât o formă unică, deplină, iar stigmatul astfel dobândit, fără leac, era transmis pe cale ereditară. Superiorilor nu le fusese hărăzită nici o speranţă. Iar cei mai tari, cei bravi, îşi puneau singuri capăt zilelor de îndată ce aveau certitudinea molipsirii, preferind unei vieţi umilitoare moartea în rândul aleşilor.

Evocă ceasul în care însuşi Guvernatorul, Marele Duce Alb-Astru de Kobalt, se jertfise pe altarul onoarei şi al demnităţii, străpungându-şi bulbul. Desigur, era nevoie de mult curaj, de o teribilă stăpânire de sine pentru a săvârşi un asemenea act – şi nu oricine avea forţa sufletească necesară. Dar în literatura de specialitate fuseseră descrise peste şase sute de modalităţi de a-ţi face de petrecanie: pe alese, pentru toate gusturile şi, mai cu seamă, pentru toate firile. „Nu, eu n-aş fi în stare”, recunoscu Safir cu gândul la măreţul, simbolicul gest al Ducelui de Kobalt. Apucă flaconul şi, cu o mişcare scurtă, făcu să-i sară dopul cât colo. Cele trei capsule portocalii se ciocniră zglobii, cu un sunet ca de grindină măruntă. Totul era să nu se gândească prea mult la ce va urma; îşi alesese o cale uşoară, fără chinuri – iar dincolo, de bună seamă, n-ar mai fi fost nimic. „Un somn adânc, liniştit, iremediabil”...

Nu avea decât să înghită capsulele, una câte una, sau toate trei deodată, cu puţină apă, ca pe-un simplu somnifer. Repetase scena în mai multe rânduri, cu o substanţă inertă, şi îi păruse că mergea. Totul era să nu acorde faptului prea multă atenţie, să-l îndeplinească reflex, automat. Capsulele, apa, unu-doi, şi gata! Iar apoi să aştepte cuminte ataşipirea din urmă. Trebui şi admită că nu era din cale-afară de dornic şi nici foarte zorit să înfrunte acele clipe de luciditate, când orice

răzgândire ar fi fost cu neputință. Și totuși, nici să mai amâne luarea unei decizii nu se putea. Se privi cu nostalgie: era încă în puterea vârstei, timpul nu-și începuse încă asupra lui opera secretă de dezagregare, ar mai fi avut ani frumoși înainte. „Oare Lapislazuli o mai fi trăind?" Ar fi putut s-o regăsească dacă...

Dezertorul gând îl făcu să se simtă rușinat: își căuta o justificare. De parcă dorința ireprimabilă de a trăi ar fi avut nevoie de justificare. Citi în proprii săi ochi, albaștri deocamdată, atâta compătimire de sine încât se lăsă înduioșat. „Cât sunt de nenorocit!" exclamă el patetic. „Și cât de nemernic!" adăugă imediat, sesizând grotescul situației. Se disprețuia și se deplângea în aceeași măsură, șovăind între vocea ascetică a demnității și șoapta insinuantă a instinctului de conservare. „Nu sunt în stare nici măcar de-atât!" se căină Safir, incapabil să ia vreo hotărâre. În câmpul ultramarin al ochilor i se desenau cele dintâi filamente verzui; le zări și, pentru o clipă, rămase ca hipnotizat.

Încet, cu o mișcare lentă, răsturnă flaconul. Capsulele dispărură în pâlnia evacuatorului de deșeuri. Își roti caraghios globii oculari în jurul pedunculilor, se înălță deodată pe toate picioarele și izbi apoi cu putere, cu superbul său clește drept, oglinda, care se prefăcu în țăndări...

O tensiune acută și dureroasă în lobul urechii îl obligă pe Tobby să se ridice; cartea căzu în iarbă.

– Văd că știi să citești, maimuțoi împuțit ce ești! răcni o voce răgușită, în timp ce o mână energică îl obliga, ținându-l strâns de ureche, să-și strivească nasul de placa fixată pe speteaza băncii, pe care scria limpede „FOR WHITES ONLY".

APA RÂULUI mai era încă rece, deşi soarele primăverii încălzea puternic chemând la viaţă mugurii unui nou ciclu al vegetaţiei; râul, în schimb, desigur împotriva firii şi a voinţei lui, fu cât pe-aci să curme o viaţă în mugure şi numai o întâmplare îi feri de acest rol nefast. Doi tineri, la plimbare pe malul lui înverzit, deveniră fără să vrea salvatorii în ceasul al unsprezecelea al fetei în uniformă şcolară, pe care apa în necontenita-i mişcare o ridica în sus şi-n jos, ca-n ritmul respiraţiei. Aducând-o cu greutate la mal, o văzură învineţită şi fără suflare, părând trecută definitiv pe-un alt tărâm. Totuşi, în timp ce unul din ei alerga spre un telefon public ca să dea alarma, celălalt îşi exersă pentru prima dată de când se ştia slabele cunoştinţe de prim-ajutor în cazuri de înec. Lipsit de experienţă şi înspăimântat de vecinătatea îngheţată a nefiinţei, bietul de el trecea prin chinuri cumplite şi făcu nenumărate greşeli.

Iar celălalt nu mai venea!

Contrastul dintre natura care reînvia şi cumplita spulberare în ne-viaţă îi redeştepta voinţa, îl stimula, îi întreţinea speranţa că totuşi... totuşi va reuşi până la urmă. În aceste condiţii, avu senzaţia unei îmbunătăţiri şi-a unui oftat urmat de-un singur cuvânt, dar, prea tulburat şi frământat de misiunea sa, nu-şi dădu seama ce se întâmplase şi abia mai târziu, după ce va fi semnat declaraţia în scris, îşi va aminti impresia acestui moment şi o va trăi ca pe ceva foarte real şi adevărat. Prima lui reacţie fusese de reuşită în temerara acţiune de salvator, socotind oftatul, abia auzit, ca un semn de încurajare şi de continuare a efortului. Trebuia să meargă până la capăt! Şi a mers. Rezultatele erau din ce în ce mai vizibil favorabile, în aşa fel că atunci când sosi ambulanţa şi trei oameni în alb se repeziră asupra corpului care îşi revenea la viaţă, fata nu mai avea nici rigiditatea şi nici culoarea unui cadavru. Ba, dimpotrivă, tânărului i se părea că distinge un început de freamăt interior şi de colorit foarte promiţător în sensul supravieţuirii.

Sirena maşinii autorităţilor păru chiar să pătrundă până în nucleul conştiinţei tinerei fete; ea dădu din cap în semn de negaţie şi buzele vinete lăsară impresia că rostesc un „Nu-nu” repetat cu silnicie. Până şi ochii avură o tresărire, lăsând pentru o clipă să strălucească un tăiş întunecat, repede stins sub greutatea genelor lungi. Se constată că nu se putea sta deocamdată de vorbă cu victima, dar căutându-se un act de identitate, dădură într-un buzunar de un simplu petec de hârtie pe care se mai putea citi: „Îs sătulă de viaţă”, text care rezistase apei numai din cauză că fusese scrijelat cu pixul şi nu cu un stilou. Era, evident, un clasic caz de tentativă de sinucidere. Tinerii fură luaţi de procuror pentru declaraţiile în scris; fata fusese transportată de urgenţă la spital.

Aparent, cazul se prezenta simplu, dar nimic nu e simplu în viaţă, cel puţin

așa considera procurorul, contrariat că fata „sătulă” de viață nu avea decât 14 ani (după constatările medicului), greu de crezut a fi ajuns într-o situație atât de desperată încât să-și pună capăt zilelor. Mai dădeau de gândit literele stângace, mari, mult aplecate spre stânga, gata parcă să cadă pe spate și forma gramaticală cu „îs”, nu prea potrivită cu un elev de școală din ciclul doi. Telefonând la spital, află că starea fetei evolua satisfăcător, dar că încă nu putea suporta să i se pună întrebări. Tot ce se aflase fusese numele ei – și numai prenumele – Alice.

Nici nu avu când să reflecteze la aceste noutăți și ușa se deschise, pentru a-i fi anunțată o vizită. I se înmână o carte de vizită, care îl făcu să se ridice în picioare.

Se precipită:

– Da, da, să poftească! Imediat! Să poftească!

Nu numai că se ridicase în picioare, dar se asigură că-i stă bine cravata și ocoli și biroul ca să iasă în întâmpinarea personajului anunțat. Bărbatul care intră în birou era pe potriva renumelui său de savant și profesor universitar; înalt, bine clădit, cu un aer dominator și sigur de sine, primind salutul procurorului și ocupând demn locul ce i se oferea.

– Mă aduce aici o chestiune extrem de gravă. Nepoata mea a dispărut de ieri de acasă. Cred că a suferit un șoc și mă tem să nu i se fi întâmplat ceva.

– Din ce decurge temerea dumneavoastră? Numai din faptul dispariției?

– Am găsit și un bilețel. Dacă-mi dați voie, acesta e. Vă rog să-l citiți și să mi-l înapoiați.

Pe procuror îl izbi asemănarea scrisului.

– E chiar scrisul nepoatei dumneavoastră? se interesă el, revenind din ce în ce mai hotărât la calitatea profesiei lui.

– Fără nici o îndoială.

– Are 14 ani? Și o cheamă Alice?

– Întocmai. Dar de unde cunoașteți aceste detalii?

– Așadar, vă e nepoată!

– Da. E fiica soră-mi... Însă nu mă lăsați așa; dacă e ceva grav, vă rog să-mi spuneți!

Auzind de „tentativa de sinucidere”, profesorul păru descumpănit. Totuși, nu-și pierdu măreția. Murmură numai:

– Nu-mi venea să cred. Socoteam cele scrise în bilețel niște simple exagerări de adolescentă.

– Și totuși, e adevărul adevărat. Iată aici dovada.

Bilețelul găsit în buzunarul de uniformă aduse pe chipul savantului o schimbare vizibilă; procurorul își venise în fire și completa în dosar datele aflate: numele întreg al fetei, vârsta, școala pe care o urma etc.

Ridicându-se de pe fotoliu, savantul își drese glasul și rosti cu o voce

adâncă, vibrantă:

– În ceea ce privește acest caz ieșit din comun, vă rog să consemnați că îmi asum întreaga responsabilitate...

Procurorul se ridică și el.

– Nimeni nu vă obligă să faceți vreo declarație în acest stadiu al cercetărilor.

– E de datoria mea s-o fac.

– Nu uitați unde și în fața cui vă aflați.

– Sunt pe deplin conștient de ceea ce spun și doresc să mai adaug că înțelept ar fi din partea noastră dacă am opri aici mersul lucrurilor... dacă am uita și am șterge totul cu buretele. Aici procurorul avu o tresărire și un gest de refuz, ceea ce îl incită pe savant să continue energic: Da, da, vă asigur că interesele superioare impun să vă cer acest lucru,

– Pe ce anume bazați această cerere neobișnuită?

Cu Alice... Vreau să spun cu nepoata mea îmi era într-un fel colaboratoare... Sau poate chiar cobaiul într-o experiență de o însemnătate covârșitoare, despre care nu pot rosti un cuvânt mai mult. Tot ce afirm pare de necrezut, dar, din nefericire, nu vă pot da amănunte. Nu am acest drept și de aceea contez pe înțelegerea și încrederea ce-mi veți acorda.

– Voi face tot ce-mi stă în putință, deși mi-e penibil... cum să vă spun... Întrucât sunt și eu obligat să-mi îndeplinesc atribuțiile profesionale. În măsura în care cazul nu contravine intereselor de morală și securitate socială, voi trece cu bunăvoință peste ceea ce se poate trece. Nu vă pot promite mai mult.

Savantul zise cu glas profund:

– Să aveți toată certitudinea că e un act necugetat la o copilă lipsită de tărie. Luați-l ca atare și nu stăruiți să mergeți mai departe.

Neobișnuit să i se ceară abateri de la îndatoriri, procurorul își repetă promisiunea de a face „tot ce-i stă în putință", dar adăugă că o declarație scrisă de la fată va trebui să obțină de îndată ce va fi în stare să o dea.

– Fără asta nu se poate. Nu pot încheia și clasa dosarul.

– Faceți-o dacă e nevoie, dar fără publicitate și fără multă vâlvă, acceptă savantul. Vă mai cer ceva: îngăduința de a asista la luarea declarației. E neapărat necesar. Sunt convins că nu contravine legilor. Vă cer acest lucru în numele științei!

Pentru procuror n-a fost singura surpriză din ziua aceea, deși stăruia în mintea lui impresia că apucase pe un drum greșit, care-l ducea pe un teren nesigur, mișcător. Cu atât mai mult cu cât, la puțină vreme după savant, îl vizită unul dintre cei doi tineri salvatori ai înecatei. Mai exact spus, era chiar tânărul care rămăsese cu fata și o readusese la viață. După părerea lui, făcuse o omisiune în declarația anterioară. Nu cu bună știință, desigur, ci pur și simplu pentru că nu-

şi dăduse seama, nu-i venise m gând; iar apoi ţâşnise ca un fulger orbitor acel cuvânt pe care-l auzise când fata îşi revenise şi oftase pentru prima dată.

– Eşti sigur de asta? N-a fost numai o impresie, o autosugestie?

– Nu, nu. Sunt sigur că a rostit cuvântul şi că *l-am* auzit distinct. Numai că nu mi-am dat seama până acum.

– Şi care e *cuvântul*? îi ceru atunci procurorul.

– A zis: *cerceii*. Cerceii mei!

– Purta cercei?

– Eu nu i-am văzut. Procurorul consultă lista din dosar.

– —Nu figurează nici în inventarul obiectelor găsite asupra ei. Deci, eşti sigur şi eşti gata să-ţi completezi declaraţia?

– Absolut sigur.

– Atunci ia loc şi scrie.

În lumina vie a dimineţii, culoarele spitalului ofereau imaginea ireală a ceva ce aducea cu un decor în linii drepte, geometrice, iar bărbatul înalt, cu umeri drepţi şi puternici, căpăta în aburul luminos contur de umbră în mişcare, puţin obosită sub apăsarea unii poveri atât de nepotrivită cu strălucirea începutului de zi. Până şi părul lui alb, bogat şi răvăşit, părea să-i apese fruntea cu aspectul lui metalic. La ieşirea din spital, acest bărbat se ciocni de un altul, care venea grăbit din afară.

– Ce surpriză să vă întâlnesc tocmai aici, spuse acesta din urmă. Vă îngrijorează tare mult starea nepoatei, nu?

Nedormit şi neras, profesorul reacţionă în răspăr:

– Pecetea meseriei nu se şterge niciodată din conştiinţa unui procuror?

Întrebându-l aceasta îşi mută privirea în zarea de lumină a dimineţii de primăvară. Procurorul reacţionă şi el, deşi mult mai reţinut; după câte îşi dădea el seama, profesorul îşi petrecuse noaptea veghind la spital. Să fie vorba de aceleaşi „interese superioare” de care mai discutaseră?

Ridicând din umeri, profesorul nu-şi mută privirea din aburul străveziu al luminii frumoase. Procurorul propuse atunci să fixeze convorbirea lor pe o temă anume, din moment ce nepoata Alice rămânea încă în afara câmpului lui de activitate.

– Sunteţi de acord? încheie el.

– Nu mi-ar veni prea uşor. Sunt foarte obosit.

– Aş fi dezolat să vă mai stânjenesc cu încă o întrevedere. De fapt, ceea ce mă interesează în acest moment este să aflu de la dumneavoastră ce e cu cerceii purtaţi de Alice.

– Ce e cu cerceii, ce e? se precipită, luat pe neaşteptate, profesorul. Cum de-aţi ajuns la ei?

– Erau prețioși, care va să zică!

– I-ați găsit?

– Nici nu i-am căutat, pentru că am aflat de curând de ei și ar fi interesant de știut dacă merită efortul. De aceea, vă întreb încă o dată: ce fel de cercei purta nepoata dumneavoastră? Erau foarte, foarte prețioși?

– De ce să fie „foarte, foarte”? Valoarea lor consta mai cu seamă în faptul că erau un dar al meu pentru Alice. Sunt convins că ați luat destule informații ca să știți că părinții fetei sunt arheologi, ocupați pe un șantier îndepărtat de oraș. Acesta este motivul, domnule procuror, pentru care nepoată-mea se afla la mine. Din cauza afecțiunii, unei anumite afecțiuni dintre noi, m-am simțit obligat să-i fac un dar. Acești cercei, cărora văd că le acordați o importanță mult prea mare.

– Pentru că Alice se gândește numai și numai la ei. Și pentru că nu știm unde sunt.

– Asta e foarte grav... Scuzați, tot ce se poate...

Fusese ca o părere, sau profesorul exprima și ascundea în același timp o îngrijorare? Apoi, retras în sine, el prezenta doar o față rigidă, uscată, ca săpată în lemn. Ea purta nu numai semnele nopții nedormite, ci și ale unei neliniști în creștere. Procurorului nu-i scăpară aceste nuanțe; el continuă să pună întrebări, foarte politicos, reverențios, dar în același timp decis și imperturbabil. În zadar se străduia profesorul și savantul să glumească pe tema degenerării discuției lor într-un adevărat „interogatoriu”, el trebui să descrie cerceii și să încerce să schițeze un răspuns la întrebarea – „De ce sunt atât de importanți pentru Alice?”

– Erau doar niște cercei banali, cu două picături albastre de lapislazuli. Albastru fiind culoarea preferată de Alice, m-a făcut. să mă gândesc la piatra de lapislazuli. Aș fi putut alege orice altceva, chiar mai prețios. Au o montură modestă, doar din argint. Poate că au fost subtilizați de vreunul dintre tinerii salvatori...

– Vă rog să nu vă gândiți la posibilitatea aceasta! Alice nu-i avea mai dinainte, în orice caz nu-i mai avea când *a fost scoasă la mal.* Am putea presupune chiar că nu-i avea nici atunci când s-a aruncat în apă. Sau *tocmai de-aceea* s-a aruncat?!

Putea fi o provocare, dar profesorul se mulțumi să spună doar atât: nepoata mea ținea mult la ei! Se exprima cam șovăielnic, obrazul său reflectând mai puternic acea neliniște tensionată, probabil prezentă încă de ta început, dar mai greu de observat. Ca și când și-ar fi dat seama, procurorul nu renunță la tema cerceilor.

– Primul cuvânt pe care l-a rostit când și-a revenit a fost: „Cerceii”! E ceea ce a declarat tânărul care i-a salvat viața. Ceea ce nu știm e *sensul* în care s-a exprimat; vom afla poate când vom sta de vorbă cu ea.

– De ce „poate” vom afla?

– Pentru că în jurul cerceilor simt că plutește un mister. ...Și-n acest timp,

în mica rezervă de spital unde se afla Alice, ai cărei pereți albi și cretoși sugerau culoarea și consistența cojii de ou, dimineața luminoasă dădea o ultimă luptă cu întunericul atât de asemănător cu masa lichidă în care se cufundase cine știe când. Îl retrăia de la prima repulsie, din momentul când, în atingere cu răceala apei și cu atotputernicia ei, s-ar fi retras... Nu, nu. Își repeta cu încăpățânare; nu s-ar fi retras, sigur că da, ci ar fi căutat o *altă ușă*. Mai înainte nu se gândise niciodată că ar putea fi mai multe uși în loc de una prin care să se poată refugia după spaima și rușinea ce îndura. Numai ce-și ducea palmele la urechi... Dar de ce să și le mai ducă? Ceilalți râdeau, erau cruzi, înconjurând-o ca într-o horă pe care-o jucau dement, deformați caricatural și ea se răsucea după ei, implorând când pe unul, când pe altul, bănuindu-i pe toți și temându-se de unul anume, împreunându-și mâinile către ei și ei continuând să joace tontoroiul și să se bucure... să se bucure... să se... bu...

O batjocoreau și ea a vrut să întrerupă jocul lor nerod. Cum nu izbutise, a rupt încercuirea hâdă și a apucat-o pe singurul coridor pe care-l mai putea găsi în situația ei. A dat năvală pe prima dintre uși. Aceasta ducea în întunericul cenușiu din lumea apelor. Și-a dat seama și a început să se zbată. Poate că era mai bine dacă alegea artă ușă. Dar care? Dacă toate duceau în același loc! În acel moment a încetat să se mai zbată, să mai facă ceva pentru trupul și viața ei. S-a lăsat în voia acelei puteri fluide, legănătoare, care sugruma răsuflarea. Avea impresia că e purtată undeva departe și pentru totdeauna și când a deschis ochii prima dată – pentru a-i închide terorizată numaidecât – s-a temut că nu ajunsese acolo unde se cuvenea. A protestat cu „Nu-nu", mai încercând o speranță și și-a chemat cerceii. Apoi a negat din nou cerul și verdeața ce i se păruse a te vedea în jur. Dacă nu mai avea cerceii, nu mai avea nevoie nici de cer albastru, nici de culoarea curată și vie a naturii!

Deschizând a doua oară ochii, a întâlnit strălucirea nelumească din jur, creându-se răsplătită și ajunsă la țel. Se simțea ușoară și desprinsă de trup, de lume, de tot. Trăia un fel de zbor blând. Era cu totul desprinsă de trecut. Plutea în neființă, asemănându-se cu meduzele cufundate în apa mării, până la a se confunda cu mediul ambiant... Apoi a avut primele semne de recunoaștere: becul cu pălărie din tavan și șoapta lină ca un foșnet de frunză – „Își revine". A mai repetat de câteva ori negația „Nu-nu", a strâns pleoapele și și-a dus inconștient mâna la urechi.

Cerceii?!...

În fața rezervei așteptau Savantul și procurorul. De mult nu mai convorbeau, în așteptarea celui mai important moment al anchetei: depoziția victimei; fiecare, însă, își trăia altfel gândurile, orânduindu-le în interese pare-se contrare, deși fără voia lor. Savantul își amintea do disputele săptămânale pe care le avea acasă cu colegi de lucru sau cu oameni recunoscuți pentru idei originale și interesante, pentru inteligența lor. Acum își aducea aminte de prezența nepoatei

sale, Alice.

Într-o astfel de seară, partener de dispută i-a fost prietenul său Poetul. Erau după cină, se lăfăiau în fotolii, cu cafeluța și păhărelul de coniac alături. De data aceasta fusese cu adevărat o dispută, unul susținând perspectiva mașinilor de calcul în evoluția conștiinței umane, celălalt susținând atotputernicia permanent umanistă, indiferent de extraordinara perfecționare tehnică, nu numai în domeniul calculatoarelor sau al roboților.

Până ce Savantul a avut o revelație: „Nu cumva susținem amân-doi aceeași teză?" Rostind aceasta el exprima și o oarecare mirare.

– Doar și eu țintesc tot la perfecționarea armonioasă a ființei umane! Mașinilor la care mă refer nici nu le văd alt rost decât pe acela de a elimina dm gândirea și preocupările oamenilor procesele mecanice, memorizările sterile, munca de rutină.

Poetul spunea:

Creierul uman e cea mai completă mașină ce ne putem închipui. „Ea se cere necontenit în stare de funcționare pentru a evolua. Totul îi este util, procesele mecanice, memorizările, cunoștințele de rutină. Eu unul nu mă pot împăca cu ideea că anumite mașini, tot preluând una sau alta dintre funcțiile intelectuale, l-ar putea împinge pe om în afara circuitului gândirii, al necontenitei funcționări a creierului. Graba perfecționării mașinilor de acest tip o găsesc alarmantă, primejdioasă chiar. Râse. El, Savantul.

– Ținta noastră este să-l facem pe om mai deștept și să defrișăm în jurul lui un spațiu cât mai întins pentru creație și frumos. Oricât am lăsa mașinile să socotească pentru noi, să înmagazineze date istorice și statistice, omul nu va ajunge niciodată în afara marelui dat, *gândirea.*

– Dacă e să-i facem pe oameni mai deștepți, ricană Poetul, am a-ți face o propunere concretă: procură-mi o mașinuță dintr-astea cu din toate câte ceva. Ai putea să mi-o faci? Pentru că aș vrea să-l ridic pe prostănacul meu de cumnat la rangul de om deștept. Ei, ce părere ai, pot spera?

– Vrei cumva să-l însori, sau să-i dai o funcție?

– Dacă e pentru însurătoare, să nu mi-l faci prea deștept. Să fie în stare numai să se descurce. Doar atât cât se cuvine. Aș zice și eu atunci că investigațiile tale sunt de folos cuiva.

Pe când mai râdeau, Savantul descoperise în semiîntunericul salonului ochii strălucitori ai nepoatei sale, Alice, prezență tăcută, firavă, aproape neobservabilă în marele fotoliu în care ședea fără să rostească un singur cuvânt. Poate că mai-nainte o crezuse adormită, dar ochii mari, avizi, dorința care se citea în ei îl dezmințeau, curiozitatea fetei și interesul ei făcându-i plăcere. Aceiași ochi îl întâmpinau acum în lumina exuberantă din rezervă. Prin fereastră, ziua de primăvară năvălea ca o inundație dezlănțuită de lumină nepăsătoare la orice

zăgaz. Chiar şi când ochii cei mari se-nrourară şi-şi pierdură strălucirea, lumina primăverii rămase la fel de vie şi de impetuoasă. Nu se dădu învinsă nici în momentele dramatice ce urmară. Plânsul ei dezlănţuit, implorarea printre hohote – „Să mă ierţi, unchiule, iartă-mă" – şi gemetele ei îngreunară misiunea procurorului.

Cu multă greutate, şi mai cu seamă primind ajutor din partea Savantului, care-o domolea încetişor pe nepoată – „Lasă, fetiţo, lasă" —, el izbuti până la urmă să afle ce-l interesa, chiar dacă trebuise să renunţe la formalităţile de stabilire a identităţii victimei, atât de imperios cerută de rutină. Deci, ce se întâmplase în fond? revenise el mereu la această întrebare.

– Sunt foarte vinovată, vinovată, suspina fata.

– Rezumă-te numai la fapte. Ce s-a întâmplat şi cum de-ai ajuns la un gest ca acesta?

– Eram desperată şi speriată, eram... M-am dus pe malul apei după ce-am umblat năucă... peste tot, am umblat, nu ştiam nici eu, până ce-am hotărât că nu mai am dreptul să fiu vie..

– De ce să nu mai ai „dreptul"? Ţi-l luase cineva?

– Eram atât de plină de lacrimi, că nu mai ştiam unde sfârşesc ele şi unde începe râul.

– Cine a scris biletul pe care l-am găsit în buzunarul uniformei?

– Eu. Eu. Când eram scârbită, da, scârbită... de tot, de tot...

– Altceva ce mai aveai asupra dumitale? Cei care te-au scos la mal şi te-au salvat susţin că nu mai aveai nimic altceva.

– Nu mai aveam? Cred că nu.

– Eşti sigură sau nu? Gândeşte-te bine.

Privirea fetei alunecă pe lângă procuror, adâncindu-se întrebător în ochii unchiului ei. Citea sau aştepta un semn de la el?

– Aştept să-mi dai răspunsul. Poate că era ceva ce-ţi doreai foarte mult, după care îţi pare rău.

Alice tăcea.

– Ce s-a întâmplat cu cerceii? întrebă atunci de-a dreptul procurorul. Cerceii tăi *de lapislazuli?*

Printre pleoapele strânse ale fetei, lacrimile şiroiau ca picăturile stoarse dintr-o rufă udă.

– Poate că e destul până aici, zise încet Savantul.

– Răspunde, Alice, te rog să vorbeşti fără teamă, o îndemnă atunci, cu un ton cald, neaşteptat, omul legii. Nimeni nu-ţi vrea răul. Ne interesează să stabilim adevărul. De ce nu mai ai cerceii?

– Cerceii? tresări fata şi-şi duse palmele peste urechi.

– Ei, da, cerceii!

– Nu., nu-i mai... am.

– S-a întâmplat ceva deosebit cu ei? După câte ştiu, ei reprezintă o valoare deosebită, fiind un dar din partea unui om care înseamnă mult pentru tine. Dacă trebuie să-i găsim, ne-ai putea ajuta. Deci, ce s-a întâmplat cu cerceii?

– Arn crezut că... i-am pierdut... sau, nu... i-am rătăcit...

Ochii i se cufundară subit sub pleoape şi buzele i se albiră; medicul ridică mâna în semn că întrevederea trebuia încheiată. Savantul nu ieşi decât după ce-şi mângâie drăgăstos nepoata pe obraz şi vorbi în şoaptă cu medicul; procurorul, însă, o luase înainte, nemulţumit mai cu seamă de partea din urmă a convorbirii cu Alice. Ideea mai vagă la început că avea de-a face cu un furt şi că acest furt o împinsese pe biata fată de 14 ani la un astfel de gest nefericit se consolidase acum. Şocul pierderii obiectului preţios fusese prea puternic pentru inima ei adolescentină, Alice neputând concepe, chiar de-ar fi fost să plătească cu viaţa, să apară în faţa unchiului ei fără a-i mai purta în urechi darul. Îşi dădea abia acum seama de valoarea reală a cerceilor – îi şi spuse el Savantului, după ce ieşi şi acesta din rezervă şi o luaseră amândoi spre casa scărilor.

– Cum aşa? se interesă Savantul, vădit afectat de observaţie.

– Valoarea sentimentală, cu o putere mai mare decât a aurului! Coborau spre holul de jos, unde era ieşirea.

– Opinia mea este că cerceii au dispărut prin furt, ceea ce mă obligă să-mi continui cercetările, rosti procurorul, iar Savantul îl asigură că nu suferă o astfel de posibilitate.

– Cel mai înţelept ar fi să ne oprim aici cu anchetarea. Nimeni nu a depus şi nici nu va depune o reclamaţie pentru cercei.

– Faptul e fapt, nu vă fie cu supărare.

– După părerea mea...

Dar abia începuse, că se şi opri; Savantul descoperise în holul de jos un grup de elevi, băieţi şi fete.

– Cred, zise el, că e în legătură cu nepoata mea. Apoi se adresă grupului: Ce e cu voi, tinerețe?

– Căutăm pe cineva. Sunteţi medic aici, în spital?

– O căutaţi pe Alice?

– E colega şi prietena noastră şi am auzit...

Vorbea în numele tuturor un tânăr cu un ciuf castaniu peste frunte şi cu pistrui în jurul nasului, care-şi dădea un aer bărbătesc. Îi şedea bine.

– Ştiţi ce i s-a întâmplat? întrebă procurorul, căci nu putea scăpa o asemenea ocazie. Cum te cheamă pe tine?

Când auzi numele tânărului, Savantul tresări.

– Deci, tu eşti Ştef. Eu sunt unchiul lui Alice, îi întinse mâna cu simpatie. Mi-a vorbit adesea de tine, de voi toţi. Îmi pare bine că te cunosc şi că vă cunosc

pe voi toți, colegii și prietenii ei.

Interveni din nou procurorul, care le aduse la cunoștință că deocamdată nu puteau s-o vadă pe prietena lor, dar dorea să știe cum de aflaseră că era la spital.

Explicația era simplă: căutând-o pe Alice acasă de mai multe ori, în cele din urmă aflaseră ce se întâmplase și unde era.

– Și de ce o căutați? Aveți vreun motiv deosebit?

– Alice lipsea de două zile dintre noi. Eram datori s-o căutam. Din prietenie. Cei din grup îl înghiontiră pe Ștef, și acesta continuă: Și pentru încă ceva...

– Ei, pentru ce?

– Spune, te ascultăm, îl încurajă și Savantul.

– Ca s-o împăcăm...

Procurorul nu mai avu răbdare, se repezi, dur:

– Din cauza cerceilor! Știați că au fost furați?

Savantul îndulci pilula:

– Sau că au fost pierduți?

– Nici una, nici alta. Cerceii erau la noi. Noi i-am luat.

– A lua, în cazul de față, e tot una cu a fura. Savantul interveni în apărarea școlarilor:

– Nu e chiar același lucru, bineînțeles în limbajul lor. Deci, i-ați *luat,* se adresă el prietenilor lui Alice. Ia să vedem. Ați avut vreun motiv? Prezentau ei vreun interes pentru voi?

– Foarte mare. De când îi avea, Alice se schimbase. Umbla cu nasul pe sus, inventa subiecte de discuție, își dădea aere de mare cunoscătoare, voia să pară o enciclopedie ambulantă, ne lua totdeauna de sus cu cunoștințele ei exacte, precise... Profesorii erau încântați de răspunsurile ei, de lucrările scrise, o lăudau că s-a maturizat, că e excelent pregătită, o considerau o elevă „de excepție". I se urcase la cap. Se apucase să-i ia peste picior și pe unii profesori, punându-i în încurcătură...

Savantul asculta, retrăind serile când Alice stătea la pândă în fotoliu, sorbind fiecare cuvânt din disputele lui de om de știință. Evoca și seara precedentă, când nu se-ndurase să se depărteze de spital, dar ieșise târziu de tot să ia puțin aer afară. Prin fața spitalului trecea o alee romantică. Pe cer – obrazul alb al lunii, amintind de fața lipsită de culoare a nepoatei lui. Adâncit în gânduri, nu dăduse atenție farurilor de automobil care-l îmbrăcaseră pe neașteptate în lumina lor stridentă, orbitoare. Tresărise numai la auzul unui glas cunoscut.

– Ce faci aici? Ah, spitalul! Numai aici nu mă așteptam să te găsesc.

Susținuseră astfel un dialog pe sub coroanele de castani. Poetul de la volan îi vorbise de „remușcări".

– Nu remușcările, ci responsabilitatea!

– Poate că-ți faci prea multe scrupule, pentru că în fond ce s-a întâmplat? Ceea ce era de așteptat: un dezacord între realitate și posibilitatea total ipotetică. Nu uita că ai fost avertizat! Eu am făcut-o, dacă mai ții minte!

– Da, așa e, am săvârșit un fapt reprobabil, nici nu știu cum să-l calific: am dăruit unui copil o iluzie.

– Nu unui copil. Nu numai lui. Primejdia îl paște pe orice om care se vrea cult fără nici un efort intelectual, bazându-se pe mașinăriile-jucărioare cu care vreți voi să împânziți lumea.

– Nu e chiar așa. Greșeala e a mea, căci am luat ca o glumă când Alice mi-a spus că dorește să o fac mai „deșteaptă" și acum îmi dau seama că de fapt ți-a repetat cuvintele, deși nu asta contează în momentul de față. Voia să-i epateze pe colegi; era atât de drăgălașă și de adolescentă, iar eu am avut slăbiciunea să-i satisfac capriciul. Apoi am lipsit o vreme de acasă, prins cu niște congrese interne și internaționale, timp în care ea ai-a extins activitatea, devenind „elevul de excepție" fără nici cel mai mic efort al minții. Cazul e izolat și particular cu totul.

– De ce nu vrei să vezi dincolo de Alice și miile de alți tineri pe care mașinăriile tale fascinante i-ar putea cufunda în mediocritate și lene? Creierul omenesc trebuie pus la treabă la fel ca și mușchii, deși atâția tineri visează să ajungă în frunte în diferite domenii, sau stele de film, cântăreți de muzică ușoară, ignorând că pentru orice profesie e nevoie de talent, de muncă, de pregătire și iar de muncă, multă muncă.

– Mai puțin de talent, de înclinații, da.

– Ia-o cum vrei. Nu asta e esențial...

Astă-noapte Savantul strigase „Taci!" și era gata să repete acest cuvânt și acum, în plină zi de primăvară, ascultând relatarea lui Ștef și încheierea ei firească:

– Am venit s-o vedem, s-o asigurăm că nu s-a schimbat nimic între noi, că e tot colega și prietena noastră și... Își roti ochii peste fețele celorlalți elevi din grup, care cu toții îl aprobară tacit... și să-i restituim cerceii.

Am ținut în mână cerceii lui Alice: în realitate două minicalculatoare înmagazinând cunoștințele necesare unui elev „deștept", de „excepție", mai bine-zis o mică enciclopedie de cunoștințe de care fata se folosise din plin. O adevărată minune a tehnicii miniaturizării. Acesta era motivul pentru care Savantul nu dorea să dăm publicității nefericitul caz. Întrevedea urmări incalculabile, imprevizibile.

Am asistat apoi la operația de restituire a cerceilor, pe care Alice i-a primit cu bucurie la interferență cu emoția cea mai teribilă. La urmă am rămas în rezerva ei de spital numai noi trei: Savantul, Alice, și eu, procurorul. Alice ținea în palmă cerceii, privindu-i parcă pentru ultima oară. Culoarea lor albastră și pură se lua la întrecere cu strălucirea celui mai frumos și mai transparent cer de primăvară. Recunosc că era o lucrare de artă și că Savantul se dovedea nu numai un magistru

în specialitatea sa, ci şi un maestru al frumosului. Nimănui nu i-ar fi dat prin minte ce ascund aceşti doi cercei de-o frumuseţe aparte, colegii şi prietenii lui Alice punând pe seama influenţei lor inexplicabile totala schimbare a fetei.

Savantul îmi spusese între patru ochi:

– Nu am izbutit decât să potenţez orgoliul unui tânăr în stadiul de formare; nu am ajuns unde trebuia!

– Puteaţi avea remuşcări toată viaţa, i-am spus eu cu o asprime voită.

– E ceva la care trebuie să mai reflectez. Ştiinţă şi morală... problema nu e deloc simplă...

Avea dreptate să rămână pe gânduri: aceste relaţii care angajează pe om, prezentul şi viitorul lui, pretind o meditaţie profundă şi o pregătire nu numai ştiinţifică.

Fapt este că Alice s-a hotărât şi a întins mâna cu cerceii de lapislazuli către profesor. N-a rostit nici un cuvânt şi nu a exprimat nici un regret. În acest fel, înapoia Savantului un dar pentru care nu fusese îndeajuns pregătită.

I

LUMINILE S-AU STINS chiar în clipa când Aurel Crișan a pătruns în sală. „La țanc!” – își spuse el mulțumit, oprindu-se lângă o coloană, căci n-avea timp să-și mat caute locul. Un ropot de aplauze salută intrarea pianistului, apoi se așternu liniștea în mijlocul căreia răsunară curând primele măsuri din cunoscuta sonată a lui Arminio Tobaldi.

„Aa! Dar ăsta e... Unde l-am mai văzut eu, oare? Îmi pare așa de cunoscut!” – se gândi Crișan, căutând în memorie, la fișa „muzicieni”, figura artistului. Hoinărise pe stradă și se hotărâse abia în ultima clipă să intre la recital, fără ca măcar să se intereseze de program. I se întâmplase și altădată... Dar cine era pianistul?

Figura cu trăsături spiritualizate, încadrată de un păr bogat, castaniu, ușor ondulat deasupra tâmplelor; ochii mari, mistuiți de un foc lăuntric, privind câteodată undeva departe, dincolo de mulțimea care-l asculta și de pereții monumentalei săli; mâinile meștere străbătute de fiorii neastâmpărului; ținuta neclintită; toate trezeau în mintea omului rezemat de coloană frânturi de amintiri. Se nășteau ca niște umbre, tremurând o clipă, nesigure, la marginea conștiinței, devenind mai consistente în clipa următoare, chemând alăturea alte crâmpeie de amintiri, până când se închegă din ele imaginea unui băiat cu ochii strălucitori, mereu cu zâmbetul pe buze, mereu pornit să sară peste bănci, să-și mate colegii și să-i exaspereze pe profesori cu poznele sale.

„E Poenaru!” – tresări Crișan. „Dorin Poenaru, colegul meu din liceu... Ia te uită!”

Nu-l văzuse din ultima zi de școală; și erau de-atunci vreo zece ani.

Mulțumit că stabilise identitatea pianistului, Aurel Crișan se lăsă furat de frumusețea muzicii, până când ultimele acorduri ale sonatei se topiră în tunetul de aplauze și în sală se aprinseră din nou luminile. „Ia să vedem, își spuse el atunci, sunt curios dacă mă va recunoaște”.

Se-ndreptă grăbit spre ieșire. Era un om descurcăreț, așa că nu i-a fost greu să pătrundă până în cabina celui căutat. Pianistul – își scosese haina și cravata – îl întâmpină în cadrul ușă, poate contrariat puțin că fusese deranjat, însă, văzându-l, fața i se lumină de bucurie.

– Aurel!

– Nu te așteptai, așa e?

Mâinile li se strânseră cu căldură și ochii străluciră, umezi.

– Intră, Aurel, ia loc. Acolo. Împinge partiturile, sau pune-le pe masă. Așa.

Ce surpriză plăcută!

– Într-adevăr plăcută! Nici nu știam că ești pianist.

Dorin Poenaru, stăpânindu-și cu greu veselia, făcu o mutră de om ofensat.

– Frumos! Foarte frumos pentru începutul acesta de celebritate. Apoi, așezându-se alături de prietenul său, îl întrebă cu un aer complice: Dar, fiindcă veni vorba, tu cu ce te ocupi?

Crișan își scoase alene tabachera.

– Se poate fuma? și, la încuviințarea pianistului, își aprinse tacticos o țigară, înainte de a-i răspunde: Sunt inginer la „Quantica".

– Oh, trebuia să-mi închipui! Tu erai meșterul clasei. Țin minte cum ai modificat programul planetariului. „Astronomul" s-o fi întrebând și azi cine i-a făcut-o.

– Parcă tu...

– Eu? Ia te rog! Eram cel mai liniștit și mai cuminte băiat din lume. Atâta doar că-mi plăcea muzica. Nu scăpăm nici un concert chiar și în toiul examenelor. când a venit Annelise Brecher, nu se mai găseau locuri cu două săptămâni înainte... și voiam neapărat s-o aud, așa pe viu, nu numai la televizor. În ajunul concertului m-am ascuns între decoruri.

Aurel Crișan. Începu să râdă.

– Așa, știu. Când a căzut draperia.

Exact. Douăzeci și patru de ore am stat nemâncat acolo, printre palate și păduri de pânză, plastic și carton, iar când a început să cânte, mă găseam la câțiva pași de ea, între faldurile unei draperii de catifea roșie, pierdut în extaz... Habar n-am cum a căzut draperia. Cred că mă încleștasem de ea, atârnat cu toată greutatea, uitând în clipele acelea de încântare că am șaizeci de kilograme. Parcă s-a prăbușit cerul! Și biata Annelise! Am văzut-o deodată înotând în valuri de catifea.

Cei doi prieteni râdeau cu lacrimi, amintindu-și scena care îngrozise în primul moment miile de spectatori și milioanele de telespectatori ai concertului.

– Vai ce urecheală am mâncat acasă! Știi, mi-am adus aminte de întâmplarea aceasta zilele trecute, când am acompaniat-o pe Annelise Brecher aici, la Timișoara. N-ai fost la concert? Oh, ești un adevărat urs, Aurel. Păcat... Pianistul deveni visător: Nu s-a schimbat aproape deloc. Anii au trecut pe lângă ea fără s-o atingă, iar vocea... Parcă-i o privighetoare. Știu că e banal, dar asta-i imaginea ce mi-o sugerează. Ascultând-o, închid ochii și mă trezesc hoinărind prin poieni, în nopți cu lună... Boarea ușoară poartă miresme nedefinite, cântă greierii, zboară licurici, susură pârâiașul, frunzișul foșnește și peste toate se înalță melodios glasul privighetorilor. De ce te-ai tulburat?

Aurel Crișan tresări.

– Aa, nimic. Mă gândeam la această Annelise Brecher, pe care au învățat-o privighetorile să cânte.

Pianistul începu din nou să râdă.

– Dar n-au învățat-o privighetorile, ageamiule! Inginerul se ridică încet, fixându-l cu o privire ciudată.

– De unde știi? întrebarea suna grav, în contrast cu tonul discuției de până aici.

Poenaru, mirat oarecum de brusca schimbare pe care o citi în ochii prietenului său, se dădu înapoi cu un pas. Atunci, Aurel Crișan zâmbi din nou.

– Nu sunt un ageamiu, băiete; mă tem, însă, că s-a terminat pauza și va trebui să plec acum, când mai avem atâtea să ne spunem, își plecă gânditor capul, apoi și-l ridică deodată, cu ochii luminoși, ca și când i-ar fi venit o idee: Știi ce, Dorine? Vino mâine la mine, te rog. Aș vrea să-ți arăt ceva, ceva nemaivăzut! Și sunt convins că de mâine tehnica te va pasiona, așa cum mă pasionează pe mine arta ta. Din prag, îi mai strânse o dată mâna în fugă: Pe mâine, dar.

Pianistul, uimit încă, strigă după el:

– Pe mâine, Aurel.

Și, îmbrăcându-și fracul, se întreba nedumerit: „Ce-o fi vrut să spună Vrăjitorul? Să mă pasioneze tehnica așa cum... Hm! O să vedem mâine."

II

Aurel Crișan mai strânse un șurub minuscul, apoi, contemplând cu un aer mulțumit aparatul ciudat pe care îl construia, se adresă vizitatorului său, reluând o discuție întreruptă de câteva clipe:

– Nu prea m-ai înțeles, Dorine. Eu nu mă refer la timp în sensul teoriei lui Einstein, ci la cu totul altceva: la durată. În realitate, un vis – de exemplu – durează doar o fracțiune de secundă. Totuși, ne trebuie câteva minute ca să-l povestim, să descriem peripețiile numeroase și adesea logic înlănțuite, care s-au desfășurat într-o clipită. Dar conștiința le-a înregistrat în timpul ei propriu, adică în ritmul normal al fenomenelor reale. Cunoști desigur tehnica încetinitorului la cinematograf...

Inginerul se opri, văzând că n-are cui să-i vorbească. Tânărul pianist Dorin Poenaru era ocupat să examineze cu nesfârșită curiozitate mulțimea de aparate și instalații care umpleau cele două camere.

– Observ că ți-ai transformat apartamentul într-un fel de atelier sau laborator. Nu te stingheresc toate astea? și arătă cu un gest larg în jurul său.

– Ce? Aparatele?... Numai printre ele mă simt bine și cu adevărat la mine acasă. Dacă nu m-ar pasiona, cu ce mi-aș petrece timpul liber?

Rostise ultimele cuvinte cu o naivitate dezarmantă. Poenaru, care știa că în timpul liber se putea face și altceva, îl bătu ușurel pe spate, zâmbind:

– Nu te-ai schimbat deloc, Aurel! Ești la fel de ciudat și de întreprinzător

cum te ştiam. Îţi mai aduci aminte cum te porecliseră colegii la şcoală? Vrăjitorul! Asta, în legătură cu micile scamatorii pe care le născoceai aproape în fiecare zi.

Rămase o clipă cu gândul la cine ştie ce amintire legată de prietenul său, apoi, rotindu-şi încă o dată privirea prin apartament, adăugă:

– Astăzi, când te văd printre atâtea aparate curioase, porecla mi se parc mai potrivită ca oricând.

Inginerul se aşeză într-un fotoliu, aprinzându-şi o ţigară şi, învăluindu-se în nori de fum, deveni visător.

– Hm, de fapt cu ajutorul aparatelor mele pot realiza lucruri care odinioară ar fi trecut într-adevăr drept vrăjitorie.

Pianistul se înveseli:

– Mie-mi spui? Am şi eu un aparat cu ajutorul căruia vrăjesc mulţimile: pianul!

O clipă se temu că l-a supărat pe inginer, dar acesta continua să tragă liniştit din ţigară.

– Ai dreptate. În felul tău, eşti şi tu un vrăjitor, un mare vrăjitor. Mi-am dat seama aseară, la concert... şi, strivind în scrumieră ţigara fumată doar pe jumătate, adăugă: Ştii, era să nu te recunosc. Ce vrei, au trecut atâţia ani de când nu ne-am văzut.

– Şi când te gândeşti că trăim de atâta vreme în Timişoara amân-doi! Adevărul e că, dacă nu te-aii fi nimerit aseară la concert şi nu m-ai fi invitat astăzi la tine... Apropo, spuneai c-o să-mi arăţi ceva interesant.

Aurel Crişan parcă nu-l auzi:

– Va să zică eşti pianist, hm, te mulţumeşti doar să interpretezi? N-ai compus nimic?

– Să compun? şi Poenaru zâmbi din nou. Am încercat, fiecare muzician încearcă.

Inginerul, cu şurubelniţa în mână, îşi făcu de lucru iarăşi la aparat.

– Aseară m-ai făcut ageamiu: era vorba despre muzică bineînţeles, şi mi-o spuneai în glumă, cred. Adevărul e că îmi place muzica, deşi nu sunt propriu-zis meloman. Aşează şurubelniţa pe masă şi-şi privi prietenul cu atenţie, îmi place mai ales bucata mea favorită, „Serenada castiliană” de Pablo Suarez. Aş fi în stare s-o ascult ceasuri întregi.

– „Serenada castiliană”?... Pianistul căută în memorie zadarnic melodia favorită a prietenului său. N-o ştiu, recunoscu el în cele din urmă, aminteşte-mi câteva acorduri.

Fu rândul inginerului să zâmbească:

Să ţi-o cânt?Nu mă încumet. Eu mă pricep să ascult, dar nu s-o reproduc. De altfel, adăugă cu oarecare indiferenţă, nu-i cine ştie ce. Pe la mijlocul secolului trecut însă o fredonau toţi îndrăgostiţii.

Se apropie de niște aparate care umpleau o masă așezată într-un colț al încăperii.

– Fiindcă veni vorba despre muzică, să-mi țin promisiunea: am vrut să-ți arăt un aparat care te va interesa, desigur. E ultima mea invenție și poate că într-o zi își va găsi cea mai frumoasă aplicație tocmai în arta pe care o practici tu. De aceea am dorit atât de mult să-l vezi, să-ți dai și tu părerea.

Pianistul se apropie curios. Mare lucru nu pricepu el din complexul acela de bobine, rezistențe, condensatori, tranzistori și lămpi legate în serie, tuburi de sticlă cu forme bizare și alte piese cu totul necunoscute, iar printre ele, un adevărat păienjeniș de sârme izolate, colorate în fel și chip.

– N-o să te plictisesc cu prea multe amănunte de specialitate, dar ca să înțelegi despre ce e vorba, unele lămuriri sunt necesare, totuși. Aparatul acesta servește la auzit, întocmai ca urechea. De ce te miri? Da, ca urechea, pe care o poate foarte bine înlocui. Stai să-ți explic. Știi și tu că organelor de simț le corespund centri proprii în creier; nu te speria, nu am de gând să-ți țin o lecție de fiziologie sau de anatomie a sistemului nervos, vreau să-ți reamintesc numai că asupra centrilor acestora lucrează și alți factori, afară de cei obișnuiți, provocând sau modificând senzațiile specifice. O durere bruscă, o lovitură – mai ales în regiunea capului – provoacă senzații de lumină. Sunt așa-zisele „stele verzi”. Cei intoxicați cu santonină văd violet, substanța acționând asupra centrilor optici. Ei bine, eu am găsit mijlocul de a acționa asupra centrilor auzului prin intermediul nervilor tactili. Stai, nu te grăbi. Lasă observațiile pe mai târziu. Întâi să-ți demonstrez că ceea ce îți spun este adevărul adevărat. Uite, așează-te aici. Așa. Acum, pune-ți mâinile pe placa asta. Așa. Palmele lipite, degetele întinse. Bun. Te miră desenele? Placa nu-i omogenă. E constituită dintr-o infinitate de celule hexagonale. Așa. Acum o să dau drumul aparatului. Fii atent și spune-mi ce auzi.

Vorbind astfel, inginerul apăsă pe un comutator. Cu un gest reflex pianistul ridică mâinile.

– Nu-ți fie teamă, Dorine, nu arde!

După o scurtă ezitare, vizitatorul își așeză din nou mâinile pe placa aparatului.

– Ei, se aude ceva?

– Da, e valsul din „Copelia”, executat la pian.

Dorin Poenaru își ținu răsuflarea, își aplecă urechea spre aparat, ridică o mână, o ridică și pe cealaltă, apoi le așeză la loc, încercând să înțeleagă modul în care auzea muzica, doar la simpla atingere cu degetele a plăcii.

– Poate face contact undeva și este totuși un aparat acustic. Inginerul îi întinse o bucată de ceară pe care de câteva minute o frământa între degete.

– Astupă-ți urechile.

Pianistul se gândi o clipă, apoi, ridicând din umeri, luă ceara.

– S-o încercăm şi pe asta.

Nu-şi astupase niciodată urechile cu ceară, aşa că n-avea prea mare încredere în abilitatea sa. Totuşi izbuti mai bine decât se aşteptase.

– Într-adevăr, nu mai aud nimic.

Îşi aşează din nou palmele cu degetele întinse pe placa aparatului.

– De data asta-i „Balada" de Ciprian Porumbescu, executată la vioară.

După mişcarea buzelor şi mimică înţelese că prietenul său îi spunea ceva.

– Stai să-mi scot ceara din urechi.

Se descotorosi în câteva clipe de dopurile de ceară. Ochii îi străluceau, roşeaţa i se urcase în obraji, mâinile i se întindeau cu entuziasm spre cele ale inginerului.

– Formidabil, Aurel! Surzii se pot folosi de aparatul acesta minunat!

– Cei care nu au leziuni prea importante ale centrului auditiv din creier, da.

– Există, deci, o limită?

– Eh, faţă de ce-a fost până acum... Gândeşte-te: protezele auditive, oricât de perfecţionate, corectează doar diminuarea auzului, întărind sunetele şi conducându-le până în imediata apropiere a receptorilor: cu aparatul meu, însă, ne putem lipsi cu totul de ureche şi de nervul acustic. Nu-i un progres?

Cu mâinile întinse pe placa aparatului, cu privirea pierdută în gol, Dorin căzu pe gânduri. Crişan îi urmărea atent toate reacţiile, tot ce i se putea citi pe faţă şi în ochi.

– Ei?

Pianistul tresări.

– Se recită „Luceafărul". Tu ştii în fiecare moment ce aud?

– Aşa, cu aproximaţie. Ce părere ai? Îţi place?

– Mai încape vorbă! Totuşi, nu înţeleg: eu credeam că organele de simţ răspund la excitaţiile specifice.

– De obicei aşa se întâmplă; dar se poate întâmpla şi altfel. Există şi excitanţi neadecvaţi, cum ar fi curentul electric.

– Aha. Parcă mi-ai dat încă vreo două exemple.

– Pot să-ţi dau şi douăzeci. Ai ştiut că terminaţiile nervoase din piele sunt sensibile şi la lumină şi la sunet? Fluxul nervos provocat de aceşti factori când acţionează pe piele e atât de slab, încât nu trece pragul percepţiei. Ei bine, cel puţin pentru sunet, eu am reuşit să-l întăresc; aş putea spune că în aparatul meu ia naştere un adevărat flux nervos artificial, care se propagă de-a lungul nervilor ca pe nişte conducte.

– Flux nervos artificial? Încă n-am auzit.

– Nici n-o să auzi în altă parte. E vorba de un curent de ioni neurotropi cu electricitate specială pentru centrii auditivi din creier. Ca să mă înţelegi...

– Spuneai că n-o să mă plictiseşti cu prea multe amănunte de specialitate.

– Parcă voiai să știi...

– Uite, m-am săturat de teorie și prefer să-mi arăți totul practic.

Mai bine de două ore au zăbovit prietenii la aparatul inventat de Aurel Crișan. Inginerul făcea diferite demonstrații, iar Poenaru trebuia să spună sau să reproducă tot ce auzea „prin degete". Jocul acesta l-a absorbit în așa măsură, că nici n-a observat cum trece vremea. Abia în momentul în care prietenul său aprinse lumina și-a dat seama că se făcuse târziu.

Trebuie să plec, Aurel. Mai aruncă o privire spre aparat și adăugă: Știi, mă interesează foarte mult invenția ta. Nici nu-i de mirare: arta mea se adresează oamenilor prin auz. Posibilitatea de a pătrunde prin muzică în sufletul celor ce nu aud, de-a le îmbogăți simțirea prin emoții nu le-au fost accesibile... ce poate fi mai minunat? Îmi dai voie să mai vin din când în când?

Inginerul îi strânse mâna și i-o scutură cu putere, iar vocea îi trăda puțin tulburarea.

– Chiar te rog. Uite, eu nu m-am gândit ci aparatul meu ar putea servi transmiterii unor emoții artistice infirmilor, cărora muzica le era într-adevăr inaccesibilă. Îți sunt recunoscător că ți-a venit în minte o asemenea utilizare, căci nu doresc altceva deci să fiu de folos oamenilor, mai ales celor pe care-i încearcă suferința. M-am gândit, ce-i drept, la surzii care nu se pot servi de protezele auditive; m-a împins la treabă, încă din primai moment, dorința de a sparge zidiri tăcerii care-i desparte de manifestarea sonoră a lumii. Mai treci pe la mine. O să-mi facă mare plăcere. Eu vin de la serviciu direct acasă și nu prea ies decât seara, când mă duc pe la câte un spectacol.

La ieșire, Crișan îl mai reținu câteva clipe.

– Știi de ce te-am întrebat dacă ai compus? Vreau să fac o nouă încercare cu aparatul meu. Pentru asta ar trebui să înregistrez o melodie, în prezența autorului ei.

– Ți-aș putea recomanda un compozitor.

Inginerul se grăbi să-l întrerupă cu vorba și cu gestul:

– Nu, nu, n-am nevoie. Te rog deocamdată să nu vorbești nimănui despre aparat. Îmi promiți, nu-i așa? Compune tu o melodie, cât de simplă. Sunt convins c-o să reușești. Și adăugă, zâmbind: Poate ai o iubită...

– Bine, am să-ncerc.

III

În drum spre casă, Poenaru se gândea la ciudățeniile lucrărilor pe care le aflase și mai ales la fostul său coleg de liceu. În ajun îl recunoscuse numaidecât, deși se mai schimbase eu trecerea anilor, înalt și slab, inginerul Crișan avea una dintre figurile care, o dată văzute, nu se mai uită: profirul ascuțit ca muchea unei

unelte tăioase era dominat de o frunte înaltă, bombată, accentuată printr-un început de chelie de-o parte şi de alta; nasul lung şi subţire, puţin acvilin, cobora ferm, între doi ochi cu privirea deosebit de pătrunzătoare, spre gura cu buze pline. Bărbia energică şi „mărul tai Adam" proeminent completau profilul acestui om inteligent şi întreprinzător. Aurel Crişan era apreciat la întreprinderea unde lucra. Deşi ducea o viaţă destul de retrasă şi n-avea mulţi, prieteni, nu era un om nesociabil Dar îl absorbiseră cu totul lucrările, cărora le închina aproape tot timpul liber. „La întreprindere lucrez, obişnuia el să spună, iar acasă, mă distrez". „Distracţia" consta. În încercări de a rezolva diferite probleme de tehnică, electronică, aşa cum alţii se distrează rezolvând probleme de şah sau cuvinte încrucişate.

Dorin Poenaru nu cunoştea toate amănuntele acestea, dar regăsindu-şi prietenul într-o ambianţa cum era aceea din. locuinţa sa, vechea poreclă ce i-o dăduseră pe vremuri colegii îi venise fără voie în minte. Într-adevăr, inginerul avea dreptate: ceea ce reuşise cu aparatul său ar fi trecut odinioară drept vrăjitorie Să auzi cu ajutorul nervilor tactili! Tânărul muzician ştia că unele vibraţii dintre cele care produc sunete se pot percepe la. pipăit: simţise adesea strune de vioară vibrându-i sub degete. Dar de aici şi până la ascultarea unor melodii sau a cuvintelor „prin degete" era o distanţă enormă. Lucrul i se părea cu adevărat de domeniul fantasticului, gândindu-se că urmările unei astfel de invenţii puteau fi incalculabile, căci deschideau perspectiva unor noi căi de cunoaştere, printr-o eventuală lărgire a spectrului senzaţiilor. Pe el invenţia îl interesa, desigur, în primul rând prin importanţa ei pentru artă. Oare ce putea să aducă ea nou în domeniul acesta? Unele categorii de surzi vor fi marii beneficiari: pentru ei se va deschide minunatul univers al sunetelor, cu toate comorile artei inspirată de muza Eutherpe. Însă, mai era ceva; trebuia să mai fie...

Cum ar trebui să înţeleagă altfel dorinţa lui Crişan de a imprima o melodie în *prezenţa autorului?* Dar ce însemna pentru inginer a *imprima o melodie?* Fără îndoială, sunetele se imprimă pe un fel de benzi ca acelea de magnetofon. De pe ele, aparatul le culege, transformându-le în curenţi electrici pe care îi transmite plăcii cu mozaic fin hexagonal, unde corpusculii tactili le interceptează sub forma unei uşoare furnicături abia perceptibile. Toate acestea se puteau înţeleg uşor. Dar prezenţa compozitorului... De ce să fie necesară prezenţa compozitorului? În sfârşit, avea să vadă pentru că... Da, va compune o melodie! Mai încercase şi, acum, chiar se mira că n-a perseverat: prea se dăruise cu totul artei interpretative!

Frământat de asemenea gânduri, Dorin Poenaru ajunse acasă. Avea o locuinţă confortabilă, deşi confortul nu reprezenta mare lucru pentru el. Pianul era totul, şi în faţa lui se opri îndată ce intră. Adică, mai era şi Carmen, care-l privea zâmbitoare din fotografia stereoscopică de pe pian. Luă fotografia şi zâmbi la rândul său, privind-o. Oare ghicise Crişan că-i îndrăgostit, sau a spus doar aşa, din întâmplare, să se gândească la femeia iubită pentru a se inspira? Nu, Crişan nu

avea de unde să știe; nu se văzuseră doar de atâta vreme! Cine nu știe însă că dragostea-i inspiră mai ales pe artiști?

Puse fotografia la locul ei și se așeză la pian. Degetele sale fine și îndemânatece alergară cu iuțeală de la un capăt la altul al claviaturii, umplând încăperea cu o adevărată cascadă de sunete și acorduri fanteziste. N-avea nici o intenție, nu urmărea deocamdată nimic. Sunetele pianului îi provocau o tainică plăcere, pe care ar fi vrut s-o guste în tihnă. Deodată tresări: mâinile i se opriră în aer, iar urechea i se aplecă deodată, căci prinsese un acord interesant, încercă să-l repete și reuși cu cea mai mare ușurință, ba chiar adăugă acordului inițial încă unul, care parcă se cerea acolo. Ochii îi căzură pe fotografia de pe pian și zâmbi din nou. Frumoasă era Carmen! Semăna cu... Oare cu cine semăna? închise ochii și i se păru că tulburătoarea fată din fotografie îi zâmbește din dosul unui evantai dantelat, în timpul unei piruete de bolero. Mâinile însă nu i se opriseră. La primele două acorduri se adăugară altele și, dintr-o dată, Poenaru își dădu seama că toate la un loc puteau foarte bine alcătui începutul unei melodii.

Până târziu, Dorin Poenaru zăbovi în fața pianului, scriind notele care parcă se chemau unele pe altele. Avea impresia că melodia se închega în creierul lui cu ușurință, ca și când ar fi știut-o de cin? știe când. Cu toate acestea, era nouă și originală. Pianistul, posesor al unei vaste culturi muzicale, putea să-și dea seama perfect că era vorba de o adevărată creație. Poate nu într-o manieră absolut modernă, dar asta nu-i scădea cu nimic valoarea.

Când, obosit, a tras cele două liniuțe de încheiere la capătul ultimului portativ, Doru Poenaru și-a spus mulțumit: „Crișan m-a uimit, desigur, dar nici eu n-o să mă las mai prejos. Va rămâne cu gura căscată văzând cât de repede și cu cită ușurință i-am compus melodia. Și încă ce melodie! Cred că abia astăzi mi-am descoperit adevărata vocație: compoziția!”

IV

Aurel Crișan îșI primi prietenul în prag, cu șurubelnița în mână.

– Te deranjez? După cum vezi, am profitat de invitația ta și iată-mă din nou aici.

Inginerul îl privi cu atenție, ca și când ar fi vrut să-i citească pe figură răspunsul la întrebarea ce și-a pus în clipa când îi deschisese ușa.

– Nu mă deranjezi deloc. Din contra, te așteptam.

– Mă așteptai? nu-și putu stăpâni pianistul mirarea. Inginerul o drese:

– Adică... Îmi închipuiam c-o să vii. Doar te-am invitat! Zicând acestea, își conduse musafirul spre un fotoliu.

– Ia loc, te rog.

– Mulțumesc. Ocupat, mereu ocupat?

– Eh, nu trebuie să iei în seamă; pe mine o să mă găseşti ocupat oricând.

Mai schimbară câteva cuvinte banale, pe urmă Dorin Poenaru veni la subiect:

– Ştii, aseară, neavând ce face, m-am gândit să compun o melodie, aşa cum ne-am înţeles.

Inginerul tresări.

– Şi... ai reuşit?

Cu o studiată modestie, pianistul îi întinse nişte foi.

– Eh, n-o fi cine ştie ce, dar vorba ta, să fie ceva. Mi s-a părut că am inspiraţie.

Aurel Crişan luă hârtiile, îşi aruncă ochii pe ele şi se îndreptă spre scrin de unde scoase o partitură pe care i-o întinse lui Poenaru. Acesta îşi privi prietenul întrebător, apoi, la îndemnul lui mut, se uită la partitură. N-apucă bine să descifreze primele măsuri şi sări drept în picioare, palid, cu figura descompusă de uluire:

– Ce înseamnă asta?!

În contrast cu agitaţia lui, celălalt îşi păstrase calmul perfect pe care-l afişa întotdeauna.

– Ce înseamnă asta? După cum vezi e aceeaşi melodie, atâta doar că a ta se numeşte „Fantezie spaniolă'' şi este semnată de Dorin Poenaru, iar acolo „Serenada castiliană" de Pablo Suarez.

Pianistul smulse notele din mâna lui Crişan, le compară cu cele din mâna sa, întoarse partiturile şi pe faţă şi pe dos până când, în faţa evidenţei, fu nevoit să se închine. Atunci se aşeză din nou în fotoliu, eu un aer năuc şi obosit. Abia după un răstimp fu în stare să articuleze câteva cuvinte:

– Ce farsă, doamne, ce farsă! Bine că n-am găsit-o pe Carmen. Necazul, amărăciunea, dezamăgirea, nedumerirea îl încercau pe rând. Ce se alesese din frumoasa lui compoziţie? Dar pe lângă. toate acestea nu-şi putea înăbuşi un sentiment de admiraţie pentru prietenul său, care, fără doar şi poate, era amestecat în toată tărăşenia. Cu degetele tremurânde îşi desfăcu gulerul şi cravata, timp în care Crişan, cu braţele încrucişate, îl privea liniştit, studiindu-l parcă. Exasperat de calinul său, Poenaru izbucni:

– Ce stai aşa? Spune-mi odată cum ai făcut-o... vrăjitoriile!

– Dacă eşti curios...

– Dacă sunt? Îmi vine să te... Nu vezi că mor de nerăbdare să aflu tot?!

– Ei bine, iată: vei admite în primul rând că „Serenada castiliană" n-ai compus-o tu, ci Suarez, care a trăit acum un secol şi mai bine.

– Am admis; păcat să se uită uneori melodii aşa de frumoase. Zi-i înainte.

– Ieri, după ce mi-am dat seama că nu cunoşteai melodia, deşi ţi-am reamintit-o – fără să observi – cu aparatul meu...

– Fără să observ?

– Da, fără. După aceea, tot fără să bagi de seamă, ai învățat pe de rost „Serenada castiliană”, precum și o frază prin care te angajai că o s-o „compui” îndată ce vei ajunge acasă și mi-o vei aduce astăzi.

– Asta seamănă a hipnotism, sugestie, sau cam așa ceva, dar eu nu țin minte să fi fost hipnotizat ieri.

Aurel Crișan se așează și el.

La rezultate asemănătoare se poate ajunge pe căi diferite. De exemplu, sugestiile care ni se fac în somnul hipnotic se imprimă în centrii nervoși fără știrea noastră, deși le recepționăm prin organele de simț. Tot fără știrea ta ți-am transmis oarecum „prin contrabandă’’ melodia, cu ajutorul aparatului meu. Cum am făcut-o? O să-ți explic îndată.

Inginerul se ridică și puse în funcțiune un aparat oare nu era altceva decât un magnetofon foarte perfecționat.

– Aici se găsește întreg „programul” ce l-ai auzit ieri „prin degete”! De data aceasta poți să-l asculți cu urechile, așa cum se obișnuiește. Spune-mi, te rog, dacă observi ceva.

Dorin Poenaru ascultă vreo zece-cincisprezece minute melodii executate la diferite instrumente, fraze, poezii și diferite zgomote cunoscute.

– Ei?

– Nu observ nimic.

– Vrei să te ajut? Fii atent: din când în când se distinge câte un scârțâit scurt și strident. Auzi?

Atrăgându-i atenția, pianistul desluși într-adevăr niște stridențe scurte între două note ale unei melodii sau între două cuvinte ale unei fraze.

– E „Serenada castiliană” și fraza despre care-ți spuneam, extraordinar de „concentrate”! Stai, să-i dăm drumul cu „încetinitorul”.

Zicând acestea, inginerul învârti butonul tocmai când banda ajunsese în fața unei asemenea scârțâituri; notele melodiei care se cânta coborâră la cele mai joase tonuri cu putință, lungindu-se în același timp peste măsură, apoi, la un moment dat, nu se mai auziră, făcând loc „Serenadei”, executată foarte repede și pe cele mai înalte tonuri. Mânuind în continuare butonul Aurel Crișan o aduse la ritmul și tonalitatea normală.

– Vezi? Centrii nervoși o recepționează, însă, și sub forma cea mai scurtă, sub pragul de durată al percepției, redând-o conștiinței, apoi, la durata normală. Cam la fel se întâmplă și cu visele, pe care centrii nervoși le înregistrează de asemenea într-o fracțiune de secundă – atâta cât durează de regulă un vis...

Dorin Poenaru nu făcea o mutră prea inteligentă și nici întrebarea pe care o puse nu era dintre cele mai cu rost:

– De fiecare dată se repetă întreaga melodie?

– Se înțelege, doar trebuie s-o înveți. În două ceasuri ai ascultat-o de vreo șaizeci de ori. Procedeul nu e cu totul nou și original.

– Pe la mijlocul secolului al douăzecilea, diverse firme occidentale plasau reclame între două imagini cinematografice. Reclama trecea așa de repede, că ochii nu aveau timp s-o „vadă", totuși ea era înregistrată de centrii nervoși din creier, rămânând în subconștient și influențând uneori hotărârea cumpărătorilor în favoarea mărfurilor lăudate. Procedeul a fost socotit necinstit și stigmatizat de mulți oameni de bun simț, chiar și pe meleagurile unde se utiliza.

Dorin Poenaru, încă foarte afectat, se ridică, gata de plecare. Cu un ton aproape oficial, crezu de cuviință să facă o precizare:

– Am fost victima unei mistificări, dar nu-mi pare rău: cu prețul acesta am cunoscut o realizare...

– Dorine, iartă-mă! îl întrerupse inginerul. Trebuia să fac și eu experiența aceasta cu cineva. Întâlnindu-te la concert și amintindu-mi cit de bine ne înțelegeam, auzindu-te vorbind despre imaginile sugerate de cântecul acelei vieneze veșnic tânără și frumoasă, m-am gândit să reînnodăm firul prieteniei și să-ți dezvălui taina descoperirii mele. Tu mă poți ajuta s-o desăvârșesc.

– Nu înțeleg cum.

– Ai să mă-nțelegi numaidecât, zise inginerul, invitându-și prietenul cu multă bunăvoință să se așeze din nou. În experiența de astăzi, tu vezi doar mistificarea, farsa. În realitate, ea a fost o verificare necesară înainte de a face încă un pas pe drumul pe care mi-l deschide aparatul ionic de auzit. Scopul cercetărilor mele nu este concentrarea până la limita posibilităților a unei melodii și înregistrarea ei sub forma aceasta de către centrii nervoși. Cu ajutorul aparatului pe care-l vezi aici am înregistrat tot felul de zgomote, scurte țipete, scârțâituri, țiuituri din natură și le-am analizat cu „încetinitorul". Ei bine, în multe din ele am găsit acorduri și armonii surprinzătoare. Știi la ce concluzie am ajuns? Natura i-a inspirat mult mai direct pe oameni în creația lor muzicală decât aș fi crezut-o. Murmurul apelor, șuierul vântului, freamătul pădurilor, cântecul greierilor, ciripitul păsărilor cuprind în ele elemente muzicale „concentrate", pe care centrii auditivi ai unor oameni dotați cu sensibilitate specială, le înregistrează și, trecându-le prin filtrul simțirii lor delicate, ni le redau integrate în compoziții.

Puțini sunt însă cei capabili să sesizeze armoniile naturii. Dar aparatul ionic de auzit, mai sensibil ca urechea și bazat pe alte principii, lucrează asupra unor zone mai întinse din creier. Iată, eu am selecționat un număr de zgomote care conțin acorduri muzicale pe care tu nu le cunoști; sunt, ce-i drept, amestecate cu multe disonanțe, dar asta nu contează. Vreau să ți le transmit cu ajutorul aparatului de auzit, așa cum am făcut-o cu „Serenada castiliană", iar tu încearcă pe baza lor să compui. Vom verifica astfel ipoteza pe care ți-am expus-o, vom perfecționa aparatura, vom îmbunătăți metodele de lucru. Tu ai o sensibilitate deosebită la sunet prin nervii tactili... Vrei? Haide, zi da! Nu pune la inimă

dezamăgirea de azi! împreună, vom da, poate, omenirii posibilitatea să mai cucerească o părticică din marele necunoscut și să îmbogățească patrimoniul celei mai populare dintre arte.

Pe măsură ce Crișan vorbea, fruntea pianistului se descrețea, trăsăturile sale își recâștigau seninătatea. Desigur că a primit propunerea, deși în mintea lui mai stăruiau destule îndoieli. Apropiindu-se de aparatul de auzit, îl privi îndelung.

– Nu știu dacă ceea ce mi-ai spus e absolut posibil și real, sau reflectă doar fantezia unui visător, însă de un lucru sunt sigur acum: surzii te vor binecuvânta!

Noaptea se lăsase de mult peste oraș, când Poenaru se hotărî să plece. Îl întâmpinară încă din prag luminile, zgomotul străzii, mișcarea. Ca și când n-ar fi trăit din copilărie în mijlocul acestui tumult, el se opri dezorientat o clipă, privind nehotărât în stânga și în dreapta, apoi porni să hoinărească, lăsându-și gândurile slobode prin nemărginita lor împărăție. După o sută de pași, trecu podul peste Bega, în străvechiul parc unde, pe sub bolțile răcoroase ale platanilor, cărările rustice coteau printre tufișuri de liliac și iasomie. Perechi de întârziați se grăbeau spre locuri mai umblate, urmărind cu ochi îngrijorați norul de furtună care se ridica întunecat deasupra orașului.

Se întinsese o liniște nefirească, în mijlocul căreia orice zgomot se auzea cu o limpezime ciudată. Undeva răsună parcă vuietul înfundat al unor tobe. Poenaru se opri, ținându-și răsuflarea și aplecându-și urechea. Nu erau tobe, ci tunetul îndepărtat, prevestitor al furtunii. Pașii cuiva sunau ritmic și cu o rezonanță metalică pe pod. Încurcându-se printre rădăcinile unei sălcii, apa clipocea în surdină, îngânată de foșnetul molcom al frunzișului. Un greier țârâi prelung dintr-un tufiș apropiat și atunci în creierul pianistului, ca un foc de artificii aprins de-o scânteie, izbucniră din toate instrumentele orchestrei acordurile unei simfonii pe care încă nimenea n-o auzise.

Uimit, el încremeni pe loc, neîndrăznind să tulbure nici c-o suflare această revărsare neașteptată de armonii. Căutând să-și întipărească în minte motivul principal al melodiei, se smulse din nemișcare și alergă spre casă, unde-l aștepta pianul, convins că de data aceasta nu mai putea fi nici o mistificare la mijloc, ci, așa cum spunea inginerul, cine știe ce tainic acord muzical din natură pornise reacția în lanț a creației.

O singură dată s-a mai oprit Poenaru, înainte de a ieși din parc, fiindcă-l urmărea imaginea prietenului său, silueta lui înaltă, profilul ca de medalie și, întorcându-și privirea spre locuința-i de magician al timpurilor noi, nu se putu opri să șoptească:

„Vrăjitorul!”

Ştefan Tita
Sunete regăsite

...DEODATĂ SUNETELE ACELEA ciudate se întrerupseră şi în cască se auzi un sunet hârâit, prelung, urmat de pocnituri puternice. Poate că altul ar fi întrerupt legătura ori şi-ar fi scos pentru o clipă casca, atât de supărătoare erau aceste zgomote. Însă Mircea se obişnuise cu ele. De când devenise unul din cei mai activi şi pasionaţi membri ai „Asociaţiei universale a radioamatorilor", avusese prilejul să-şi deprindă auzul cu tot felul de zgomote care circulau în eter.

Hârrr... Hârrr... Pâc... Pâc... Pâc... se repetară zgomotele acestea barbare cu mai multă intensitate.

Dar nici de data aceasta Mircea nu întrerupse legătura şi nici nu-şi scoase casca. Dimpotrivă, o fixă mai bine şi deveni foarte atent. Răsuci uşurel un buton care amplifică încă mai puternic sunetele prinse în aparat. Apoi totul încetă dintr-o dată. Nu se mai auzi nimic, nimic. Învârti alte butoane. Chipul lui Mircea exprima o încordare extremă. Dar cu toate eforturile nu mai recepţionă nimic.

Abia acum întrerupse legătura şi-şi trase înciudat casca de pe urechi. Începu să caute cu febrilitate într-un caiet cu scoarţe albastre pe care-l avea alături.

Nu, nu greşise. Se afla pe aceeaşi lungime de undă. Şi totuşi... Se repezi la videotelefon. Formă în grabă numărul lui Vlad şi numaidecât pe ecran apăru chipul acestuia.

– Vlade, spune-mi, tu ai reuşit să prinzi pe XYZ? întrebă Mircea fără nici o altă introducere.

– Nu! răspunse Vlad.

Mircea răsuflă uşurat. Aşadar nici Vlad n-a reuşit să mai prindă acele sunete ciudate pe care în mod convenţional le-au denumit emisiunea XYZ.

– Dar azi să vezi ce-am făcut, continuă Vlad. Am schimbat lungimea. Am mers pe C 202. Când ai s-auzi ce-am recepţionat ai să rămâi paf.

– Cum s-aud?

– Păi, am legat recepţia de amplificator şi am înregistrat totul pe bandă.

– Ce tot îndrugi tu acolo? se încruntă Mircea, nevenindu-i să creadă. De uimire făcea o figură atât de hazlie, că pe ecran puteai să-l vezi pe Vlad prăpădindu-se de râs.

– Te rog, termină cu râsul ăsta prostesc şi mai spune-mi o dată ce ispravă ai făcut! îl repezi Mircea.

Vlad îl anunţă că recepţionase o melodie pe care o imprimase pe banda de magnetofon.

– Vin chiar acum la tine, exclamă Mircea. Anunţă-l şi pe Hans. Şi fără să mai aştepte vreun răspuns, puse grăbit telefonul în furcă şi o zbughi repede pe uşă afară.

Mircea, Vlad şi Hans, elevi în clasa a V-a, se împrieteniseră încă din prima zi de şcoală. Cu anii prietenia lor crescuse, erau nedespărţiţi, încât colegii îi porecliseră: „Cei trei muşchetari ştiinţifici". Aveau firi cu totul deosebite – Mircea mai susceptibil şi mai supărăcios, Vlad totdeauna bine dispus şi pornit pe glume iar Hans cu un calm din care cu greu îl puteai urni – dar îi unea aceeaşi mistuitoare pasiune pentru ştiinţă şi tehnică. Conduceau cercul radioamatorilor din şcoală şi, separat, fiecare mai avea şi acasă câte o instalaţie personală foarte perfecţionată. Cum se-ntâmplă în asemenea cazuri, stabiliseră relaţii prieteneşti cu radioamatori de peste ţări şi mări şi chiar cu cei din circuitul sateliţilor artificiali şi din staţiile planetare. De curând Mircea avusese bucuria să fie primit membru stagiar în „Asociaţia universală a radioamatorilor", iar Vlad şi Hans aşteptau cu nerăbdare să se rezolve favorabil şi cererile lor de admitere. Acum, în activitatea lor de radioamatori se ivise o problemă nouă şi interesantă. În incursiunile prin eter, au întâlnit nu o dată melodii necunoscute iar alte ori discuţii şi comunicări în diferite graiuri pe care nu le înţelegeau. Acum, intrigaţi de apariţia acestor sunete ciudate, au căutat să le identifice sursa şi să le descifreze conţinutul.

Aveau aparate perfecţionate, extrem de sensibile, prevăzute cu instalaţii electronice, care traduceau automat toate emisiunile străine, astfel că puteau fi ascultate de-a dreptul în româneşte.

De data aceasta, însă, instalaţiile electronice se dovediseră neputincioase. Graiurile recepţionate nu puteau fi traduse. Hans susţinea că trebuie să fie mesaje venite de undeva din planete încă nedescoperite, iar Mircea ar fi fost gata să accepte o asemenea explicaţie, dacă nu s-ar fi opus Vlad.

– E foarte simplu să spunem „mesaje din planete necunoscute". Dar cu ce dovedim?

– Deocamdată nu putem încă dovedi, ripostă foarte liniştit Hans.

– Mă rog, şi ce explicaţie dai tu? îl interogă Mircea pe Vlad.

– Deocamdată, nu ştiu să dau nici o explicaţie, răspunse acesta. Dar nu pot accepta ca orice lucru pe care nu-l putem lămuri să-l punem pe seama planetelor nedescoperite.

– Ce-ar fi să ne consultăm cu prietenii noştri radioamatori? sugeră Mircea după o clipă de gândire.

– Bună idee! fură de acord Hans şi Vlad.

Astfel „cei trei muşchetari ştiinţifici" se adresară pe calea undelor şi prin scris unora din prietenii radioamatori.

Din puzderia răspunsurilor primite numai trei prezentau un real interes. Primul era al unui elev al Şcolii de montatori atomişti din Praga, Oscar Ianacek.

Oscar Ianacek îi informa că şi el recepţionase asemenea sunete şi le dădea preţioase indicaţii a lungimii de undă cu care operase. Era totuşi de părere că trebuiesc încercate şi alte lungimi. El însuşi va proceda astfel şi le va comunica

rezultatul. În ceea ce privește conținutul emisiunii, până-n prezent n-a reușit să-l lămurească. Nici emisiunile muzicale nu le-a putut identifica, deși poseda suficiente cunoștințe, fiind totodată și audient al școlii populare de muzică din Praga. Ce l-a surprins în mod deosebit la aceste emisiuni, a fost aparatul instrumental. Cu siguranță, se foloseau instrumente necunoscute.

Al doilea răspuns era trimis din capitala Republicii Mali de radioamatoarea Marta Sabaco. Era studentă în arheologie și datorită studiilor ei de specialitate a ajuns la o concluzie oarecum senzațională: mesajele recepționate erau exprimate în graiul unor popoare dispărute de mii de ani!

În sfârșit, al treilea răspuns fusese trimis din stația interplanetară Lux IV. Radioamatorul român Stan Podgoreanu era specialist în acustică electronică și în această calitate făcea parte din personalul stației. El recepționase numeroase semnale vorbite și cântate, emise probabil de pe vreo planetă nedescoperită încă, dar în cele din urmă renunțase la această ipoteză. Găsise o altă explicație și aceasta în bună parte datorită unei sugestii venită indirect din partea lor, pentru care le mulțumea călduros.

Aceste trei răspunsuri au dat naștere unor discuții aprinse între „cei trei mușchetari științifici".

După unele încercări infructuoase de a recepționa emisiunea XYZ și pe alte lungimi de undă, Mircea susținea că trebuia să se mențină permanent legătura pe o singură lungime.

Hans vedea în această permanență un început de dovadă că emisiunea ar fi transmisă dintr-o planetă încă nedescoperită, care folosea o singură lungime. De aceea îi ținea, firește, partea. Vlad însă adoptase o altă poziție.

– Dacă Oscar Ianacek – care are multă experiență – ne sfătuiește să mai încercăm și pe alte lungimi, eu sunt de părere să-i urmăm sfatul.

– Dar n-am încercat? îi ripostă Mircea. Și, am prins ceva?

– Chiar dacă n-am reușit încă, asta nu înseamnă să renunțăm. În orice caz, eu voi continua să-ncerc a stabili contactul și pe alte lungimi.

– N-ai decât! Noi n-avem timp de pierdut.

Și chiar așa s-au petrecut lucrurile. Mircea și Hans continuau să prindă sunetele misterioase folosind aceeași lungime de undă, în timp ce Vlad încerca seară de seară să le recepționeze și pe alte lungimi. Și, cu toate că uneori izbutise, Mircea și Hans se mențineau pe aceeași poziție, afirmând că avea pur și simplu halucinații auditive. Dar de la o vreme nici Mircea, nici Hans nu mai auzeau în cască decât hârâituri și zgomote răzlețe, ceea ce micșorase oarecum poziția pe care se situaseră. Multă bătaie de cap le-a dat și răspunsul venit din Africa, din partea Martei Sabaco. Și, oricât s-au frământat n-au reușit să dea o explicație cât de cât plauzibilă faptului că mesajele erau transmise în graiul unor popoare dispărute de milenii.

În sfârşit, comunicarea lui Stan Podgoreanu îi pusese în mare încurcătură. Bine, Podgoreanu le mulţumea pentru sugestia venită din partea lor, dar care era sugestia şi la ce concluzii a dus, nu pomenea un cuvânt... Multă vreme s-au frământat şi n-au reuşit să se pună de acord care ar putea fi această sugestie.

Iar la repetatele lor apeluri, Podgoreanu, spre deosebire de Ianacek şi Marta Sabaco, n-a mai dat nici un răspuns.

Cunoscând toate acestea, e lesne de înţeles de ce Mircea a alergat într-un suflet la Vlad, când i-a pomenit de înregistrarea pe bandă de magnetofon a sunetelor misterioase.

– Hai, pune banda, s-o aud şi eu, spuse Mircea în loc de „bună seara", de cum intră pe uşă.

– Stai să vină şi Hans, îi răspunse Vlad.

– Te rog să înţelegi cu frumosul nerăbdarea mea.

– O înţeleg, dar n-o aprob.

Mircea însă era zorit şi ridicase tonul, iar Vlad, cu firea lui poznaşă, se distra de minune, văzându-l atât de înfuriat. N-a lipsit mult ca Mircea să se supere de-a binelea şi să plece fără să mai asculte înregistrarea pe bandă.

Noroc că tocmai atunci intră şi Hans în camera laborator, denumită astfel pentru că Vlad nu se limitase la o simplă instalaţie, ci îşi amenajase un aparataj complicat.

Întocmai ca şi Mircea, Hans, în loc de „bună seara", întrebă grăbit:

– Ai prins-o cu adevărat pe bandă ori e numai o păcăleală?

– Nu-i nici păcăleală şi nici halucinaţie auditivă, replică Vlad. De altfel, mai bine decât mine îţi va răspunde însăşi înregistrarea.

În adevăr, după câteva clipe, camera laborator se umplu de ciudatele sunete care, înlănţuite, dădeau naştere parcă unei melodii cântată de instrumente de percuţie şi suflat. Nu, nu mai încăpea nici o îndoială, se gândeau şi Mircea şi Hans. Vlad recepţionase emisiunea XYZ. Ideea de a o înregistra pe bandă era simplă, dar ei nu s-au gândit la aşa ceva. Straşnic băiat Vlad ăsta!

Lui Mircea îi trecuse supărarea. Când se termină audiţia se repezi la Vlad şi-l îmbrăţişă entuziasmat.

– Bravo, Vlad! Ai fost mai norocos ca noi!

– Ei, nu-i chiar aşa, răspunse Vlad. Dacă nu m-aţi fi contrazis voi, poate că nu mă-ndârjeam să vă dovedesc că am dreptate. Astfel că meritul e-al tuturor...

Hans, care în afară de întrebarea cu care intrase în cameră nu mai rostise nici un cuvânt, scoase atunci din buzunar scrisoarea lui Oscar Ianacek, pe care, împreună cu celelalte două epistole, o purta totdeauna la el şi începu să citească cu glas tare:

– „în ceea ce priveşte partea muzicală a emisiunii XYZ, părerea mea este că sunt folosite instrumente absolut necunoscute. Dacă timpul mi-ar îngădui aş

face investigațiile necesare, dar pentru moment așa ceva nu poate intra în discuție. Însă dacă voi sunteți mai puțin ocupați, stăruiți în direcția aceasta și dacă obțineți vreun rezultat, vă rog să mi-l comunicați neîntârziat."

După lectură urmară câteva clipe de tăcere, pe care o întrerupse Mircea.

– Adică, propui, dac-am înțeles bine, să ne ocupăm de această bandă?

– Exact! S-o ducem la „Institutul de istorie a muzicii" și să aflăm despre ce instrumente ar putea fi vorba!

– Ce vă spuneam? intră și Vlad în discuție. Numai toți laolaltă reușim să facem câte-o ispravă bună. Sugestia lui Hans e excelentă și chiar mâine ne vom prezenta cu banda la institut.

Zis și făcut. A doua zi, după terminarea cursurilor, se aflau în cabinetul profesorului Mitrofan, care ascultă cu multă atenție scopul vizitei lor.

– Aveți banda aici? întrebă Mitrofan.

– Firește, răspunse Mircea, și-i puse pe birou înregistrarea făcută de Vlad.

Peste câteva momente în cabinetul profesorului răsunară din nou ciudatele sunete venite din eter. Mitrofan se arătă dintr-o dată extrem de interesat. Urmărea cu o deosebită atenție fiecare modulație și-și nota câte ceva într-un carnet.

– Mda, interesant, spuse el când se termină audiția. Foarte interesant! Prea multe precizări nu vă pot da acum. Însă, știu eu, mâine, poimâine aș putea s-o fac. Vă rog să-mi lăsați banda aici și să reveniți peste două zile.

Peste două zile „cei trei mușchetari științifici" aflară din gura profesorului Mitrofan că atât modul de exprimare muzicală cât și instrumentele folosite aparțineau unor popoare dispărute de mii de ani! Iată dar că începea să se formeze un lanț de fapte. Celor afirmate de studenta Marta Sabaco li se adăuga o nouă și importantă verigă: nu numai mesajele vorbite, dar și cântecele recepționate aparțineau aceleiași lumi apusă de milenii. Pe neașteptate și profesorul muzicolog Mitrofan deveni un foarte pasionat radioamator, interesat îndeaproape de rezolvarea originii ciudatelor sunete care circulau în eter.

Prietenul lui, vestitul astropaleontolog Naumescu, a respins teoria înfiripată ad-hoc de noul radioamator Mitrofan în colaborare cu elevii Mircea Costea, Vlad Panciu și Hans Waldemar, și anume teoria transmutației cosmice a unor popoare considerate dispărute în negura vremii.

E o ipoteză romantică pe care noi, astropaleontologii ar trebui s-o îmbrățișăm cu căldură, spuse grav Naumescu. Din păcate n-o putem face.

– De ce? întrebă Mitrofan.

– Fiindcă n-are nici un fundament științific.

– Dar atunci ce altă explicație ar putea sta în picioare? se supără muzicologul. Poftim, mă declar dinainte de acord cu oricare altă ipoteză, dar, te rog, să mi-o pui la dispoziție.

– Deocamdată nu pot da nici una. Aș crede mai degrabă că rezolvarea

problemei aparţine altei specialităţi decât astropaleontologia.

– Şi care este, după părerea dumitale, această specialitate?

– Ştiu eu, poate fizica cosmică. E o specialitate mai nouă, dar care a lămurit o seamă de „mistere" ce păreau strașnic de bine ferecate. Şi nici chiar toată această disciplină, ci numai o ramură: acustica.

Mitrofan plecă foarte nemulţumit de la Naumescu. Se aştepta să găsească la astropaleontolog o adeziune entuziastă şi o serie de elemente care să confirme teoria transmutaţiei şi când colo, acesta îl trimitea la fizicieni. Nici nu se gândea să-i asculte sfatul. După câteva zile, însă, îşi schimbă părerea. Ce anume determinase această schimbare? Alte două emisiuni XYZ recepţionate şi înregistrate pe bandă de magnetofon şi o nouă comunicare din partea lui Oscar Ianacek. De data aceasta Hans, folosind procedeul lui Vlad, înregistrase şi el pe bandă de magnetofon o emisiune muzicală XYZ.

Numaidecât „cei trei muşchetari ştiinţifici" s-au prezentat cu banda la Mitrofan, la institut. Aveau motive puternice să-i afle neîntârziat părerea.

Încă de la începutul audiţiei, pe chipul profesorului se putea citi o mare uimire. Iar când audiţia luă sfârşit, Mitrofan exclamă încântat:

– Mda! Extraordinar! Şi începu să se plimbe agitat prin cabinet.

Mircea, Vlad şi Hans, fără să posede cunoştinţe speciale de istorie a muzicii şi a instrumentelor muzicale, şi-au dat seama că această emisiune are cu totul alt caracter decât prima emisiune muzicală. Iar cât priveşte instrumentele şi ele erau altele. Înţelegeau, deci, foarte bine, agitaţia profesorului Mitrofan. Ei înşişi au fost foarte frământaţi. Chiar în seara recepţiei au avut loc discuţii aprinse şi controversate.

– Mda, mormăi iar profesorul, ne aflăm în faţa unei forme de expresie muzicală mult mai aproape de zilele noastre. Cred că e vorba de secolul al XV-lea ori al XVI-lea. Disting foarte clar în complexul orchestrei, glasul unor instrumente specifice acestor timpuri, cum ar fi de pildă viola da gamba şi orga lui Hans Lobsinger...

După o scurtă pauză, profesorul continuă, enumerând şi alte instrumente muzicale din secolele respective. „Cei trei muşchetari" ascultau explicaţiile lui Mitrofan şi nu îndrăzneau să-l întrerupă. Desigur, expunerea în sine cuprindea date pe care e bine să le cunoşti, dar pe ei îi interesa, în primul rând, concluziile. De aceea, când Mitrofan termină de vorbit, Vlad îl întrebă:

– Tovarăşe profesor, nu credeţi că această emisiune ar putea fi un argument împotriva teoriei transmutaţiei cosmice?

– Sigur, răspunse repede Mitrofan. Tot eşafodajul nostru s-a prăbuşit. Rămâne, deci, să căutăm alte explicaţii acestor apariţii acustice în eter.

A doua emisiune XYZ, care a întărit şi mai mult convingerea că teoria transmutaţiei cosmice nu are valabilitate, a fost recepţionată de Vlad. Nu mai era

vorba de o emisiune muzicală ci de un mesaj vorbit în... românește. Da, în românește!

Cuprinsul și particularitățile de limbă situau fără putință de tăgadă originea acestei emisiuni pe vremea lui Matei Basarab.

Sigur, nu se mai potrivește în nici un fel cu teoria noastră, zâmbi Mitrofan, după ce ascultă emisiunea. Prin urmare, Naumescu a avut dreptate. Trebuie să ne adresăm unui specialist în fizică cosmică.

Cât privește pe Oscar Ianacek, acesta îi vestea că recepționase o emisiune XYZ cu un conținut ușor descifrabil: o proclamație de prin anii 1655-56.

Așadar încă o dovadă că Naumescu avusese dreptate. Teoria transmutației cosmice se făcuse țăndări!

Deși Mitrofan declarase ferm că se va adresa Institutului de fizică cosmică, înfăptuirea acestei hotărâri se lăsă așteptată. „Cei trei mușchetari științifici" nu aflară despre vreun demers în direcția aceasta.

– Măi, ce-o fi cu profesorul nostru? întreba nedumerit Mircea.

– S-o fi lăsat păgubaș, își exprimă părerea Vlad.

De altfel, în această perioadă nici „cei trei mușchetari" nu reușiră să mai prindă vreo emisiune XYZ. Toate strădaniile lor rămaseră infructuoase.

Oscar Ianacek și Marta Sabaco, solicitați de prietenii lor din România, dădură același răspuns: sub nici o formă, misterioasele sunete n-au mai fost recepționate. Ce se-ntâmplase? Ce anume determinase apariția și dispariția acestor manifestări acustice? întrebarea și-o puneau deopotrivă și „cei trei mușchetari" și Oscar Ianacek și Marta Sabaco și profesorul Mitrofan, care, departe de a se fi lăsat păgubaș, devenise un pasionat radioamator. Aproape seară de seară căuta să prindă emisiunea XYZ. Deocamdată, zadarnic. Singur Podgoreanu nu era defel tulburat de dispariția sunetelor misterioase. Dimpotrivă, s-ar putea spune că exalta de bucurie. Ceea ce, firește, spori și mai mult curiozitatea și tulburarea prietenilor săi.

„Sunt foarte bucuros că emisiunile au încetat, comunica el „celor trei mușchetari" și profesorului Mitrofan cu care intrase în legătură. Cred, de altfel, că în curând vor putea fi din nou recepționate. Dacă această previziune se confirmă, voi putea să vă dau explicațiile pe care, desigur, le așteptați."

Dacă le așteptau? Cum s-ar fi putut altfel! Și iată, Mircea fu chemat într-o seară la videotelefon de Mitrofan.

– Voi ați prins emisiunea XYZ? întrebă profesorul.

Da, o prinseseră! Așadar, previziunea lui Podgoreanu se adeverise. Urma acum să le dea și mult așteptata explicație.

Într-o dimineață, Mircea, Vlad și Hans au primit, cu un curier special, câte-un cartonaș cu ramă aurită prin care erau poftiți la sesiunea extraordinară a „Institutului de acustică electronică".

Oricine îşi poate uşor imagina surpriza şi bucuria „celor trei muşchetari". Erau încredinţaţi că vor afla multe lucruri interesante, deşi nu-şi lămuriseră rostul invitaţiei.

În vasta sală de festivităţi, sub cupola albastră a Institutului se aflau numeroşi oameni de ştiinţă veniţi din toate colţurile lumii. Bărbaţi cu bărbi albe, respectabile, şedeau alături de tineri şi tinere cu înfăţişare sportivă. Chelii lucioase se vedeau alături de coafuri moderne. Pe pieptul celor mai mulţi din cei veniţi la sesiunea extraordinară sclipeau înalte distincţii pentru deosebite merite ştiinţifice. În furnicarul de oameni care umpleau sala până la ultimul loc, prezenţa celor „trei muşchetari ştiinţifici" trecea aproape neobservată. Numai câţiva invitaţi din imediata lor apropiere îi priveau nedumeriţi, neputând pricepe ce căutau trei copii cu cravate roşii cu tricolor la o asemenea reuniune.

Băieţii erau, firește, intimidaţi şi emoţionaţi. Încercau să-l găsească în mulţimea de participanţi pe Mitrofan. În cele din urmă îl descoperiră. Stătea de vorbă, lângă masa prezidiului, cu un tânăr blond, care când le întâlni privirile, le făcu semne prietenești cu mâna.

– Cine-o fi? se întrebară „cei trei muşchetari". Răspunsul îl căpătară însă abia la deschiderea şedinţei. Atunci directorul Institutului anunţă punctul unu al ordinei de zi: „Despre sunetele venite din cosmos", referent inginerul Stan Podgoreanu, observator principal al Staţiei interplanetare Lux IV.

– Prietenul nostru! exclamară băieţii.

În sfârşit, acum înţelegeau de ce fuseseră invitaţi.

Podgoreanu făcu o scurtă introducere în legătură cu apariţia unor sunete în eter, a căror origine nu a fost până acum definită. Pentru ilustrarea spuselor sale făcu câteva demonstraţii la magnetofon.

– Auziţi? tresări Vlad când magnetofonul intră în funcţiune. Banda noastră.

– Da, e prima recepţie XYZ pe care tu ai înregistrat-o, răspunse Mircea şi roşi tot de emoţie.

Din şapte emisiuni recepţionate şi fixate pe bandă, două erau ale lor. Asistenţa ascultă cu multă atenţie fiecare audiţie, în timp ce Podgoreanu, de la tribună, privea spre cei trei prieteni şi le zâmbea cu înţeles. Când demonstraţia luă sfârşit, Podgoreanu vorbi despre diversele ipoteze cu privire la originea acestor sunete apar-ţinând unor epoci istorice diferite. Pomeni, în treacăt, despre ipoteza transmutaţiei cosmice şi despre alte teorii, arătând lipsa lor de fundament ştiinţific şi ajunse la concluziile personale. În sală se aşternu o tăcere adâncă. Participanţii aşteptau cu legitimă curiozitate, unii chiar cu nerăbdare, să cunoască ipotezele tânărului om de ştiinţă.

– Trebuie să vă spun că în activitatea mea de fizician care se îndeletniceşte în mod special cu acustica cosmică, am observat cu ajutorul maşinilor electronice un fenomen interesant: conservarea sunetelor în spaţiul cosmic. Unele formaţii

ondulatorii sonore se păstrează ca atare un timp nedefinit. Un cuvânt pe care-l rostim aici ar putea fi receptat peste mii şi mii de ani. Tot aşa, o melodie, dacă tiparul sonor este ferit de distrugere. Iată, deci, care-i, după părerea mea, explicaţia acestor sunete care, fie în formă muzicală, fie vorbită, se întâlnesc mereu în eter: sunt sunete regăsite!

Noutatea şi originalitatea ipotezei înmărmuri asistenţa. Apoi deodată, ca un torent, se revărsară aplauzele. Chiar dacă unii aveau rezerve mai mari ori mai mici, prinşi de viitoarea entuziasmului general, nu-şi precupeţeau aplauzele. Când larma se mai potoli, Podgoreanu continuă:

– Dacă ipoteza formulată constituie o explicaţie, să spunem plauzibilă, întrucât aceste ondulaţii sonore nu sunt nimic altceva decât o formă de existenţă şi conservare a materiei, să vedem acum ce determină apariţia şi dispariţia acestor sunete regăsite. Pentru că la un moment dat aceste sunete dispar. Orice strădanii sunt zadarnice. Nu mai pot fi recepţionate de nici un aparat, oricât de perfect. De ce? Spuneam adineaori că ele pot dăinui mii şi mii de ani dacă tiparul sonor nu este distrus, desfăcut, transformat în alte forme de existenţă a materiei. Ce poate să le transforme? Aici răspunsul nu este decât unul: radiaţiile cosmice!

Personal am verificat şi constatat că atunci când se produc radiaţii de o anumită intensitate, sunetele care intră în zona radiaţiilor îşi pierd tiparul iniţial.

Până în momentul de faţă n-am putut afla formele luate ulterior. Nu ştiu ce devin. Dar ceea ce ştiu cu certitudine e faptul că de îndată ce radiaţiile îşi pierd din intensitate, sunetele scăpate din cataclismul radial pot fi din nou întâlnite. Cunoscând cu precizie, datorită aparatelor sonore electronice, data când bombardamentul razelor cosmice îşi va slăbi intensitatea, am putut prevedea în mod exact când acestea vor putea fi din nou recepţionate.

Alt torent de aplauze acoperi ultimele cuvinte ale vorbitorului.

– Acum ai înţeles? întrebă Mircea pe Vlad şi Hans, lovindu-i cu coatele.

– E tare Podgoreanu! comentă Vlad admirativ. Hans tăcea ca de obicei, dar toţi trei aplaudau de li se înroşiră palmele.

Podgoreanu îşi continuă expunerea:

– Trebuie să adaug că simpla cunoaştere a fenomenului conservării sunetelor nu m-a dus numaidecât la determinarea aparițiilor sonore din eter ca sunete regăsite. La aceasta a contribuit o colaborare cu un grup de trei radioamatori din Bucureşti. Ei mi-au comunicat disputele lor aprinse, doi din ei susţinând că aceste semnale vin de undeva din vreo planetă încă nedescoperită, iar al treilea contestând această ipoteză. Într-una din comunicările lor am întâlnit o frumoasă comparaţie poetică: sunetele apar aşa cum ţâşneşte un izvor dintr-o stâncă. Ei bine, această comparaţie mi-a dat de gândit: firul de apă există, deci, înainte de a-l vedea noi, iar sunetele pot fi şi ele conservate ca oricare formă a materiei. Abia atunci am făcut legătura şi am ajuns la ipoteza sunetelor regăsite.

Comparația îmi dăduse o prețioasă sugestie.

– Dar cine sunt aceşti radioamatori? se auzi un glas din sală. Podgoreanu zâmbi şi fără să piardă vremea îşi îndreptă arătătorul spre fundul sălii.

– Priviți-i! Toți trei laolaltă nu ating încă vârsta de 40 de ani.

Ca la o comandă, toate privirile s-au concentrat asupra punctului din sală indicat de arătătorul lui Podgoreanu. Sub focul concentrat al atâtor ochi, „cei trei mușchetari" au roşit încă mai tare decât propriile lor cravate.

Când sala, uimită, a izbucnit din nou în aplauze furtunoase, s-au ridicat şi au mulțumit înclinându-se. Iar inimile lor băteau, băteau...